Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De vita et moribus philosophorum et poetarum

https://hdl.handle.net/1874/326210

I 389

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 79

Hs.
3 C 12

K 3 Plc
No. 12

389 *(Eccl. 79, antea 293s.) Membr. et charta. 113 ff. 2 col. Saec. XV.*

Vitae philosophorum, fol. 1—38.

(F. 1a. Tabula alphabetica). F. 1b. Incipit prologus in vitam philosophorum. De moribus et vita philosophorum veterum tractaturus, multa que ab antiquis auctoribus in diuersis libris de ipsorum gestis sparsim scripta repperi in unum colligere laboraui, cet. Fol. 38b. Explicit liber... scriptus per manus fratris Arnoldi Aelberti Regularis in Traiecto ... Anno domini M° CCCC° lviij (1458) XV die mensis martij.

Testamenta XII patriarcharum, de Graeco in Latinum versa a Roberto, dicto Grossum Caput (Grosseteste), Lincolniensi episcopo, fol. 38—58.

Gesta, dicta et documenta quorundam philosophorum, fol. 59—113.

(Incipit cap. I:) Sedechias primus fuit per quem nutu dei lex recepta fuit. Fol. 113a (in fine cap. XXV).... de eo confidere de quo confidendum non est. (Fol. 113b. Tabula capitulorum).

„Pertinet Regularibus in Traiecto." — Oude band met looden knoppen.

389

Vitae philosophorum, fol. 1—38.

Est GUALTERI BURLAEI († 1337) libellus *De vita et moribus philosophorum*, saepius typis vulgatus. Cf. Campbell n. 388 et *Dictionary of national biography*, VII. 375.

Gesta, dicta et documenta quorundam philosophorum, fol. 59—113.

Inc.: *Sedecias primus fuit per quem nutu Dei.* Opusculum in linguam gallicam translatum fuit a Guilielmo de Thignonville et saepius typis vulgatum. Cf. Campbell n. 576; Hain n. *6282; Brunet (5e éd.), II. 765; Graesse, II. 410.

389

Gesta, dicta et documenta quorundam philosophorum, fol. 59—113.

Auctor opusculi secundum M. Gossart, *Catalogue des incunables d'origine néerlandaise conservés à la bibliothèque communale de Lille* (Lille 1907), n. 25, p. 56 est GUILIELMUS (SOMERSET) MALMESBURIENSIS. Revera inter eiusdem opera nominatur opusculum *De dictis philosophorum* apud Hardy (cf. Migne, *P.L.* **179.** 947 nota 10).

Band gerepareerd Nov. 1960
Daarbij fol. XXXVI en XXXVII verwisseld

Ptinet Reglarib9 in Traiecto

h' ḡtinet'

Vita phōꝝ
Testamētū xii· patriarchaꝝ
Documēta q̄dam phoꝝ·

n.º 254. t.

Nunc

Nº 293. S.

Anaximander phus v.
Anatharses phus v
Anaximenes phs vi.
Anaxagoras phs viii
Archilog9 poeta viii
Archita tarentin9 phus viii
Aristipp9 phs xiii
Antistenes phs xiii
Alchipiades phs xiiii
Aristides phs xvi
Arat9 astrolog9 xvi
Aristotiles phs xxi
Apule9 phs xxiii
Anaximenes orator xxv.
Anaxarc9 phs xxvi.
Antipat' sydoni9 phs xxvii
Archiphilas phus xxvii
Archimenides phs xxvii
Aristarc9 gmatic9 xxviii
Antipr stoyc9 phus xxxi
Acius poeta xxxii
Athenodorus phs xxxiii
Appoloni9 phus xxxvii
Bias phus iiii
Basilides phs xxxvii
Chilon phs iii
Crates phs viii.
Crisippus phs x
Carneides phs xix
Calistenes phs xxv
Curio orator xxix
Catho phs et poeta xxxi
Calciter9 phs xxxiiii
Claudian9 poeta. xxxviii
Demostenes orator iiii
Democrit9 phs xvi.
Diogenes cynic9 phs xviii
Demas phs xxv
Diodor9 dyaletic9 xxvii
Diodor9 historiogph9 xxix
Diogene babiloni9 phs xxxi

Elcobol9 phs iiii
Empimenides phs v
Esopus poeta ix
Eschines phus xiiii
Euripides phus xiiii
Eudox9 astrolog9 xvi
Euripides poeta xvii
Eracli9 phus xvii
Empedocles phus xvii
Eschilus poeta xxiii
Epicur9 phus xxv
Enni9 poeta xxviii — Eresspa phs xxviii
Eraton phs xxix
Ferecides phs v
Gorgias phs ix
Gall9 poeta xxxiii
Galien9 medic9 xxxvii
Homer9 poeta vi
Hermes phs xxiiii
Herasistrat9 medic9 xxvii
Isocrates phs ix
Ypocras medic9 xvi
Ipoclides phs xxv.
Juli9 cels9 historiogph9 lx xxxii.
Ligurg9 phus vi
Luci9 poeta xxxi
Misostrenon phs v
Menander poeta xxviii
Marcul9 historiogph9 xxix
Marc9 tulli9 orator xxix
Marc9 veri9 flacc9 gmatic9 xxxiii
Orati9 poeta xxxiii
Ouidi9 poeta xxxiii
Pictac9 phs iii
Piander phs iiii
Pictagoras phs vi
Pithagoras phs x
Pericles phs xv
Parmenides phs xvii
Plato phs xix
Phedron phs xxiii

Plotin9 phs xxiiii
Polistrat9 phs xxv
Plemo phus xxvii
Ptholome9 philadelph9 rx egipti xxvii
Philemo poeta xxviii
Pantubius poeta xxviii
Plotin9 rthor xxix
Panetu9 phs xxix
Possidoni9 astrolog9 xxix
Plaut9 orator xxxi
Plaut9 poeta xxxi
Plutarc9 phs xxxiiii
Plini9 scds orator et historiogr ph9 xxxv
Ptholome9 phus xxxv
Porphiri9 phs xxxviii
Prisciani9 gramatic9 xxxviii
Quintillian9 orator xxxiiii
Solon phs ii
Salpon phs viii
Symonides poeta viii
Socrates phs x
Sophocles poeta xv
Speusipp9 phs xxiii
Staci9 poeta xxix
Scipio affrican9 phs xxix
Salusti9 phs et poeta xxxi
Seneca phs xxxiiii
Scdus phs xxxv
Symac9 patriar9 xxxviii
Tales milesius phs i.
Temistocles phs xv
Theofrast9 phs xxvi
Tulli9 orator xxix
Terenci9 poeta xxxi
Tauri9 bieci9 phs xxxvii
Trogi9 pompei9 historiogr ph9 xxxviii
Valeri9 catull9 poeta xxix
Vict9 poeta xxxi
Virgilius poeta xxxii
Varro phs xxxiii
Valeri9 maxim9 xxxiii
Xenephon phus xiii
Xenocrates phs xxiii
Xistus phus xxxiii
Zoroastes phs iiii
Zeno cutigenensis phs ix
Zenophil9 phs xxii
Zenon stoyc9 phs xxviii

Explicit

Aug9 Si q vera dixerunt phi tamq ab iniustis possessoribz i usu nostru sut vendicanda

Incipit prologus in vitam p phi-lozophorz.

It9 post testamentu xii patriarcharz habet alis tractat9 de quda phorz gestis dcis et documetis cui9 tabla habet i fie eiusde tractat9

De moribus et vita philosophorum veterum tractaturus multa que ab antiquis auctoribus in diversis libris de ipsorum gestis sparsim scripta repperi in unum colligere laboravi. Plurima quoque eorum responsa notabilia et dicta elegancia huic libello inserui que ad legencium consolacionem et morum informacionem conferre valebunt.

De Thalete philosopho

Thales milesius philosophus asianus ut Laercius in libro de vita philosophorum patre natus examio matre cleobulina ex talidibus libris qui sunt phenices nobilissimi athenis claruit. Hic primus sapiens appellatus est secundum quem et septem sapientes appellati sunt. Fuit autem conscriptus civis mileti ideo thales milesius dictus est. Hic post policiam naturalis philosophie factus est speculator et inventor fuit verisimile maioris et natalis astrologie. Scripsit autem de conversione et equinoctio et primus inter philosophos dicitur de astrologia ~~dicitur~~ tractasse. Necnon solares eclipses et conversiones predixit. Similiter et inter philosophos dicitur primus a quibusdam posuisse animas inmortales et solis et lune magnitudinem invenisse. Hic primus de natura disputavit et inanimatis animas tradidit coniciens ex lapide magnete et electro. Ab egyptiis geometriam didicit. In politicis vero optime consiliatus est. Aiunt autem ipsum coniuge caruisse et interrogatus cur non duceret ait ob filiorum timorem. Hic principium omnium aquam posuit mundumque animatum et demonibus plenum. Tempora quoque anni fertur invenisse et in trecentos sexaginta quinque dies divisisse. Scripsit autem de astronomia multa que in dubiis carminibus comprehendit. Cum a piscatoribus quidam iactum emisset extracta magni ponderis aurea tabula orta est contencio illis se capturam piscium vendidisse affirmantibus hoc fortune ductum emisse dicente. Que contencione propter novitatem rei et magnitudinem precii ad universum civitatis populum delata placuit appollinem delphicum consuli cuinam adiudicari mensa deberet. Appollo respondit illi esse dandam qui sapiencia ceteros preeminet. Hiis auditis huic taleti philosopho unum de septem sapientibus data est. Ille cessit eam byanti. Bias vero pictaco. Is protinus alii. Deinceps quoque per omnem septem sapientum orbem ultimo ad tylonem pervenit. Qui et titulum amplissime prudencie et premium ad ipsum appollinem transtulit. Hic thales pauper erat vacans enim philosophie studiis acquisicioni pecuniarum attendere non valebat. Cumque a quibusdam exprobraretur illi paupertas et quod sua philosophia esset inanis tali usus est ingenio ut confunderet exprobrantes. Consideravit enim per astrologiam cuius erat peritus quod futuro tunc anno magna ubertas preter consuetudinem fieret olivarum quarum precedenti anno copia fuerat ut plurimum enim olive post ubertatem deficiunt. Cum igitur hyemps adhuc esset et habundancia olivarum cultoribus in duabus civitatibus scilicet mileto et chio paucas pecunias pro arra fructuum anni futuri eo quod parum credebatur crescere tradidit. Et cum venit tempus quod ipse providerat facta fuisset copia olivarum multis querentibus olivas eis precium taxavit ut voluit et sic multas collegit pecunias. Quo facto ostendebat exprobrantibus philosophiam non esse inanem quoniam philosophis facile est ditari sed pecunie et philosophie studia non sibi convenire dicebat. Et ideo ignobiliori studio pretermisso digniori philosophie studio vacare preelegerat. Fertur de ipso quod cum nocte duceretur extra domum a vetula ut astra consideraret incidit in foveam eoque lugente dixit vetula. Tu quidem o thales que ante pedes tuos

considerare neque quod in celis est putas
cognoscere. ¶ Hic thales fertur dixisse
horum trium gratia gratias ago fortune.
Primo quidem quod homo factus sum et non bestia
Deinde quod masculus et non femina Tercio
quod grecus et non barbarus ¶ De hoc tha-
lete ut ait augustinus viii° de civitate dei duo
philosophorum genera tradunt. Unum ytalicum et
alterum yonicum Et primus yonici generis
princeps fuit thales milesius ¶ Hic ut
sui successores propagaret rerum na-
turas scrutatus est suasque disputationes
litteris mandans eminuit. maximeque ad-
mirabilis extitit quod astrologie numeris
comprehensis defectum solis et lune etiam
predicere potuit aquam tamen putavit rerum
principium esse et hinc omnia elementa mun-
di ipsumque mundum et que in eo gignuntur
existere ¶ ysidorus quoque secundo libro ethimolo-
giarum sic dicit physicam apud grecos
primus perscrutatus est thales milesius unus
ex illis septem sapientibus ¶ Hic enim ante
alios celi causas atque vim rerum naturalium
completa racione conspexit ¶ Huius hec dicta
feruntur ut ait laercius in libro de vita
philosophorum Antiquissimum entium est deus ingeni-
tum enim Optimum entium mundus nam
opus dei Maximum entium locus. Omnia
namque capit Velocissimum entium intellectus.
passim enim currit Validissimum entium
necessitas. vincit enim cunctis Prudentis-
simum entium tempus. adinvenit enim omnia ¶ In-
terrogavit eum quidam si latet deos homo
iniuste agens. Sed nec cogitans inquit ¶ Inte-
rogatus si iuraret se non fuisse mecha-
tum ait. non peius est enim adulterio periu-
rium ¶ Interrogatus quid difficile ait. seipsum
cognoscere ¶ Interrogatus quid dulcissimum
ait acquirere ¶ Interrogatus quid est numen ait.
quod nec principium habet nec finem ¶ Interroga-
tus quid vidisset gravissimum ait. senem ty-
rannum ¶ Interrogatus qualiter quis infortunium fer-
re posset ait. si inimicos pati videat
¶ Interrogatus qualiter quis iuste vivere possit
ait. si que iubet aliis ipse agat ¶ Intero-
gatus quis felix sit ait. qui sanus corpore animo
copiosus. natura docibilis ¶ Docebat
autem amicorum presencium et absencium recordari
nec faciem ornare sed cogitacionibus bonum
esse ¶ Item dicebat Cave ne diteris nequiter
et que dona obtuleris parentibus. eadem a
filiis suscipe ¶ Huius thaletis auditor
fuit anaximander philosophus ¶ Obiit autem
thales anno etatis sue lxxviii° Claru-
it autem athenis athas regis temporibus

Solon philosophus unus de solone philosopho
de septem sapientibus grecie na-
tione atheniensis athenis cla-
ruit ¶ Hic atheniensibus leges optimas
edidit quas postmodum romani ab athen-
iensibus acceperunt multaque eis beneficia
contulit et multo tempore eos prudentia sua
a servitute et tyrannide liberavit.
Et tandem fortuna mutata profugus in egyp-
tum se transtulit deinde creso lidorum regi
adhesit Indeque permotus iuit ciciliam
ubi sub nomine suo condidit civitatem.
demum in cypro senectutem exegit ¶ Hic
tamen senex esset ut refert tullius libro
de senectute pisistrato tyranno athe-
nas occupare volenti toto conatu re-
stitit multis ex civibus consencientibus pisis-
trato Interrogatus autem ab illo qua spe
fretus tam audacter resisteret ait. senectute
¶ Hic etiam dum videret athenas pisistra-
to tyranno subici ceteris se tyranno of-
ferentibus recessit et apud naciones alias
habitavit ¶ Interrogatus autem cur sub il-
lo manere nollet quod ei multum honoris con-
ferre paratus erat. quippe qui multos mino-
ris virtutis homines honoraret Respondit Mag-
ni et virtuosi apud tyrannos similes sunt

talitdis rönu. quoꝝ vn⁹qsq̄ quīq̄ pla' suffitat quiq̄ pauciora ac si tyrāni vnuquēq̄ hoꝝ quiq̄ q̄de magnū dicut et clarū quiq̄ honore carēte ¶ Introgat⁹ semel a creso rege lidoꝝ q̄s ei felix eē videt' ait Tricland⁹ atheniensis et cleobol⁹ et bito ignoti hoīes et hui quoꝝ fama latet ¶ Ornaās se cresus oīmode. sedēsq̄ ī solio suo īterrogauit eū si q̄d miri meliōris vidissz Cui ait. gallos fasianos et pauos. nā hi eē flore decorati sūt et milies meliōr ¶ Scrpsit illi ut ait laerti⁹ priander phus qui apud chorīthū pricipatū agebat sascitās an aduēsātes sibi ciues esset fugādi Cui solon ī hec ūba respondit Solō periādro Nūciās in nōnullos aduēsarios tibi Tu at si debes oēs fugare nō attiges. aduēsabit' at aliq̄s nō suspectoꝝ Ille q̄de times de se alios cīminās ꝑ te Nā aliq̄s nichil times salte ciuitati grāz cōfert n̄ suspect⁹ fuit Satius igit' abstinēdū ut alienis a cā q̄ pensandū tyrānide agē ut aliēnā vim pl⁹ habeas ea q̄ ē ī ciuitate Si hec cogitas nēc aplī⁹ tibi mal⁹ nec tu r̄pelles aliq̄s ¶ Huic soloni mortuū filiū lugēti nō eē flendū ait q̄dā eo q̄ nichil flē filiū pdesset Cui ille eo magis ploro q̄ dāpnū meū irremediabile video ¶ Interrogat⁹ an vellet q̄ sui de sua morte lugeret ait De hoc multis conatibus laboraui ut ī morte mea dolore et lametis nō carēā amicoꝝ ¶ Hūc cū queda ex amicis grauit' merēte vidēt ut ait valeri⁹ li. ꝟ c. 2 eū pduxit ī arcē hortatq̄ ē ut p oēs edificiōꝝ ciuitatis ptes oclos ēcūferret Quo fcō dixit Cogita tecū īq̄t q̄ multi luct⁹ sub hiis tectis et

olim fuerit hodieq̄ uersent' et ī seq̄ntib; sclis sit futuri et ideo obmitte mortaliū īcōmoda tāq̄ ppria deflē ¶ Idē ut ait idē valeri⁹ ubi sup' ad amicū dicēte se ītollerabilē peti⁹ amaritudiēz ꝑpeti dixit Si ī vnū locū mala sua cūcti cōtulissēt futuꝝ ut ppriā r̄portāe domū q̄ ex cōi miseriaꝝ aceruo portiōnē suā ferre mallet hoc ē mallet hō suā amaritudiēz habē q̄ habēt porcōēz q̄ eū cōtigēt si cūctoꝝ angustie ī vnū aceruū posite p singlōs ddi portata deberet Nō dicat igit' q̄s ceteris q̄bustūq̄ se ītollerabiliōēs amaritudiēs sustinē ¶ Int' cetēas ei⁹ leges ēuēte sī hec ut ait laerti⁹ Si quis parētes nō alat ēdigētes ī glori⁹ sit Filii eoꝝ q̄ p re publica obiēre publice nutriāt' et doteāt ¶ Itē statuit tutore orphanoꝝ cū matre nō cohabitāe. nec tutoris officiū exercerē ī que orphanoꝝ substātia defūctoꝝ pueniīt. Nec sculptoꝛi anulī licē sigīlū seruāe venditi anuli Et si vnū oculū habētē q̄s illo priuauerit viceūsa ipe geminis careat Et q̄ princeps si ebrios⁹ fūt necē dapnet' ¶ Hui⁹ hee legitur' fuisse sīnē ¶ Saturitas ab opib; gnatur cōtumelia vēo a saturitate Que nō posuisti ne tollas Ne meciāis pbitate iureiurādo certiōrē habē Cui⁹ eē dēm nō hī iurisiurādi pōdi⁹ ei⁹ q̄z iusiurādū vile ē Amicos ne cito possideas q̄s at possedēis ne reprobes ꝑncipari noli n̄ p⁹ edoct⁹ subeas pncipi Consule nō dulciōa sz optima Intellēm fac ducē ne male loq̄ris Deos honora et pntes reuerē Sermōis blandicia ī seruicis

et īperātis debet ēē cōis Nemine q̄
diu viuit dicas ēē felicē eo q̄ usq; ad
ultimū vite diē possit fortuna mu=
tari Felicitatis eī iudex dies ultim⁹
ē Rerū īciciā debet fortune. felicita=
te sol⁹ cōsecrat finis Nichil at ē hoī
metuendū n̄ ne p̄psiam finis exclu=
dat Responsa ei⁹ ad q̄dā q̄sita s̄t h̄
Qd ē ubū | ymago oper Quo fir=
mat ubū. silētio Quo firmat silē=
ciū | tpe Qd ē rex | fortis ptās Quid
ē lex | aranee tela q̄ si ī ea īcidit q̄d
debile ab ea ītinet. īgue at p̄trāsit te=
la resissa Magnoꝝ eī ēnia lege
frāgūt et sic euadūt Debilia vō s̄cdz
legē arcte puniūt Cū ī loco q̄dā
m̄ltis loq̄ntibz solon nō loq̄ret īter=
rogat⁹ ē a p̄iandro. utrū ppt ūboꝝ
īopiā an q̄ stult⁹ eēt taceēt Q̄ ait
Nemo stult⁹ tacē pt Interogat⁹ a q̄=
dā dite cū ip̄e paup̄ eēt an thezauros
habēt ait diti Tu et ego thezauros ha=
bem⁹ s̄z īt meū et tuū h̄ īterē q̄m de
meo nl̄l⁹ me īuito q̄cq̄ cōtingē pt Et
si alijs distribueō diminutōez nō pa=
tit Tuus at amissiōis cotidiē patit
distrīnē etiā te īuito. et si altei uel
modice tribuis s̄p minuit Interoga=
tus q̄lis debet ēē p̄pli rcōr Rndit p̄pli
rectoꝝ p̄⁹ se q̄ p̄plm rectificare debet
alioq̄n erit uelut hīi q̄ vmbrā curuā
rectificare conat p̄ ꝑq̄ virgā curua
vmbrē facies rcā fiat Interogat⁹
q̄ sit acut⁹ gladio | Rndit praua hoīs
lingua Interogat⁹ q̄s ē liberal ait.
q̄ sua bona libēt alijs īptit et alienaꝝ
reꝝ cupiditate caret Interogat⁹ q̄=
lit ciuitas regi bn̄ posset ait Si pn̄=
cipes et maiores s̄cdm legē bn̄ vixe=
rint Interogat⁹ quo fieri posset ut
nō tātū se offenderēt hoīes ait Si eo

mō nō passi īiuria īpugnarēt ut passi
Scripsit at solon vtilia m̄lta ī q̄nq;
milibz carminū Narrat eī de ipō lo
valeri⁹ | vm̄ q̄ ip̄e adeo tp̄e vite sue
toto studios⁹ fuit ut etiā ad senilē
p̄duct⁹ etatē sic cotidie senescebat
sic cotidie aliq̄ addiscebat Cumq; oc=
togenari⁹ ī lecto iā moritur⁹ decu=
beret et assistētibz amicis ēta illic
et de quodā sermone īter se cōferētibz
satis iā pressū caput erexit Introga=
tus q̄ ppt id fecisset rndit Vt cū istud
q̄cq̄ ē de quo disputatis ꝑcepo mori=
ar Mortu⁹ ē at ī cypro Et claruit te=
pore ezechie regis iude De chilone

C

Chilon p̄hus lacedemoni⁹ pho
atheis claruit vn⁹ de septē
sapiētibz grecie Hic ut dicit
ī policrato lo p̄o 1 iugē de societatis cō=
missi⁹ fuit corinthū ubi duces et senio=
res p̄pli ludētes īuenit ī alea; ꝑpter
q̄d īfecto negotio ūuers⁹ ē dicēs se
nolle glām spartanoꝝ quoꝝ ūtus
cōstructo bisancio clarescebat. hac
maculare īfamia ut dicēt cū aleato=
ribz cōtraxisse societatē Huic ut
ait laerci⁹ īterogauit esopus poeta
q̄d nā agēt iupit Rndit chilon Alta
humiliat. humilia at exaltat Intero=
gat⁹ ī quo differūt dociles ab īdocil.
ait. Bona spe Interogat⁹ q̄d difficile
rndit īeffabilia tacē. diligētia bene
disponē et īiuriā passū posse pacēt
pati Interogat⁹ q̄ ē fortuna ait Ig=
nar⁹ medic⁹ m̄ltos eī excecat Do=
cebat at h̄ dn̄ari lingue et p̄sertī in
cōuiuio nō ēē maledicēdū p̄ximis
alioq̄n oport̄et audiē ea q̄bz q̄s t̄stabit
Itē nō ēē minadū cuiq; q̄m h̄ mu=
liebre ē Citi⁹ ad calamitates aicoꝝ
q̄ ad ꝓsperitates ire Nuptias humiles

facere. Non esse maledicendum mortuo. Senium honorare. Cavere sibi ipsi. Dampnum malle quam pravum lucrum. Illud enim semel constabit, hoc usque quaque. Non irridere infelicem. Fortem et dominatorem mansuetum esse ut proximi revereantur magis quam timeant. Discere bene preesse proprie domui. Linguam non precurrere mentem. Dominari ire. Non cupere impossibilia. Non festinare in via. Loquentem non movere manum. Amatum esse et legibus obedire. Uti solitudine. In hiis que dicuntur de eo ad propriam mentem recurrere. In lapideis enim cotibus aurum examinatur, virorum autem bonorum et malorum intellectus dedit examen. In iudiciis inimicum iudicare secundum leges ut salute lex conservetur, amico vero persuadere ut utraque conservetur scilicet lex et amicus. Dicebat etiam tristiciam cuncta superari posse anno vel alio. Item has duas affectiones scilicet amorem et odium licet ferocissimas sic dicebat coercendas esse ut amicos diligat quasi tamquam forte quandoque odio habiturus, et inimicos oderit tamquam postea amaturus. Fuit autem Chilon breviloquus valde, et Aristagoras hunc loquendi modum Chilonculum vocat. Vixit autem annis lvi et mortuus est, et iuxta sepulchrum eius statua erecta est. Scripsit autem notabilia multa in ductis carminibus elegiacis ut ait Laercius. Claruit autem tempore Sedechie regis Iude.

De Pictaco philosopho

Pictacus Asianus Mitilenus philosophus illustris unus de septem sapientibus et in re militari strenuus. Cum bellum inter Athenienses et Mitilenos instaret, quia ipse Mitilenensium exercitus ductor erat, pugnare statuit cum Fernone Atheniensium duce in singulari certamine et rethe habens sub scuto furtim circumvolvit Fernonem et occidens eum salvavit terram. Mitilenenses autem ei principatum obtulerunt quem ipse decem annis tenuit et ad optimum ordinem civitate deducta deposuit principatum. Ac decem annis aliis supervixit et cum predives esse posset sprevit divitias. Fertur quod ut ait Laercius cum quidam operarius eius filium secum ingerens interfecisset, civibus autem ligatum homicidam mittentibus ad eum, ipsum absolvit dicens indulgenciam potiorem esse supplicio. Alceus vero poeta antequam Pictacus principatum Mitilenensium obtineret, amaritudine odii et ingenii viribus pertinacissimam in eo persecutionem ingessit. Tandem postea Pictacus principatum adeptus, Alceum paventem et tremulentum accersivit et dixit: Michi pro vindicta et tibi pro pena sufficiat quod auxilii vel fuge deficiente presidio posses nec iniuriarum premia reportare. Parcere igitur iniuste persequi desine quem iuste pati valeres ultorem. Hic Pictacus videns multum vinum in insula Mitilenensium crescere volens ebrietati hominum precavere lege publica statuit ut ebrius peccans dupliciter puniretur. Dicebat autem vinum bonum ac malum esse, malum quidem ex crapula sed bonum ex natura. Eius hec leguntur fuisse. Dicebat eas optimas victorias que sine sanguine fiunt. Dicebat etiam prudencium virorum esse difficilia premeditari priusquam fiant, fortune vero fortia bene disponere. Item dicebat infortunia non esse vituperanda. Nec verecunde esse vituperandum. Non obiurgandum esse alium. Nec etiam inimicum. Depositum recipientem reddere. Eusebiam exercere, castitatem amare, veritatem habere, fidem, experienciam, aptitudinem, amiciciam et solerciam imitari. Item dicebat quod facturus es ne predices, deficiens enim irridebaris. Huius Pictaci fuit illa famosa ab aliis postmodum recitata: principatus virum ostendit. Interrogatus quid optimum ait: id presens bene facere. Interrogatus quid gratum respondit: annus. Quid occultum: futurum. Quid fidele: terra. Quid

in fidele mare ¶ Scripsit autem de moribus et politia versus sexcentos multa etiam prosaice scripsit ¶ Vixit autem annis lxx et claruit tempore ioachim regis iude

al' duce

De biante philosopho

Bias prienensis philosophus asianus unus de septem sapientibus grecie fuit in prienensium urbe princeps Cum autem ut ait laercius inter prienenses et messanenses grecie instaret bellum et prienensium milites virgines multas messanensium captiuas duxissent confestim bias hiis visis doluit et captiuatas puellas liberans tamquam proprias custodiuit Inducensque eas et singulis dotes tribuens sub fida custodia remisit ad patrias suas civicas exhibens pietatem et detestans hoc inpietatis genere etiam crudelissimos hostes fuisse ledendos Cumque hoc esset in messanensium concione narratum missi sunt cum muneribus nuntii ad biantem patrem placatis animis postulantes ¶ Alio quoque tempore ut idem laercius narrat dum aliates princeps prienensium ciuitatem obsideret sperans prienenses fame deficere bias tali arte defectum frumenti palliauit Duas enim mulas serio inpinguatas de ciuitate dimisit ut quasi fortuito ab hostibus caperentur quas cum aliates cerneret putauit illos victualibus copiosos misitque ad biantem ut egrederetur ad eum de concordia tractaturus Respondit byas Si crederes forsitan prienenses crepas edere Unde tu magis intromitte legatum timuit enim ne ab hostibus captus flere faceret prienenses Cumque aliati legatus ingrederetur in urbem bias aceruum arene aspiciens et diffundens desuper triticum ostendit homini Quod aliates audiens reconsiliatione facta recessit et sic fuit ciuitas per biantis prudentiam liberata ¶ Alio vero tempore ut ait valerius cum terram eius fortuna mutata hostes inuaderet et quos euadere hostes potuerunt preciosarum rerum pondere onusti fugerent nichil ipse de hiis deferens fugit ¶ Interrogatus autem cur nichil ex bonis suis secum ferret ait omnia bona mea mecum porto pectore enim illa gestabat non videnda oculis sed animo extimanda que domicilio mentis inclusa erant ¶ Huius hec feruntur esse sermones ut ait laercius libro de vita philosophorum Honestis et senibus complacere stude Audax maneries sepe nociuam peperit lesionem ¶ Forte esse opus nature est copiam habere pecuniarum opus fortune Posse autem philozophari consulere patrie anime et sapientie proprium est Anime morbus est inpossibilia cupere Alienum malum non est meditandum Molestum est inter duos amicos iudicare quam inter duos inimicos Illorum amicorum quidem alter erit inimicus Inimicorum vero alter amicus efficietur Vitam vero sic mensurandam esse dicebat quasi homines multo tempore et breui victuri sint ¶ Idem etiam aiebat homines in usu amicicie oportere versari ut meminerint eos ad grauissimas inimicitias posse conuerti Quodque posueris firmiter seruans persevera Ne cito loquaris ne insaniam te pandas Prudentiam dilige et de hiis loquere ut sunt Indignum hominem ne laudes ob diuitias persuadens age non violenter Quodque boni feceris ad deos transfer Sapientiam omnibus aliis possessionibus certiorem et securiorem esse Diu deliberatos amicos elige eosque uno affectu non uno habeas merito Amicos sequere quos non pudeat elegisse Amici vitam tuam imputa gloriam Consilio maxime duo sunt contraria festinancia et ira Diem perisse hoc est preterisse Celeritas beneficium gratius facit ¶ Interrogatus bias quid sit in hac

vita optimu ait. Mens sibi bone rec-
titudis cōsciā. Interrogatus qs sit īt
hoīes īfortunatus ait. Qui nō pt īfor-
tuniu pati. Navigās quōqz cū qbzdā
īpijs et procellātē navi illisqz deos
īvocātibz ait. Silete ne dij vos hic
senciant navigātes. Interrogatus ab
hoīe īpio qd nā esset eusebia tace-
bat. eo at causā silēcij īqrēte. sileo
īgit qā de nō convenientibz tibi qris.
Interrogatus qd sit dulce hoī ait spe-
rare. Interrogatus qd sit hoī difficile ait
mutacōez ī peiꝰ generose pferre. Cla-
ruit at tpe zedechie regis iude et
scripsit utiliā multa elegiat' ī duobz mi-
libz carminu. Quo mortuo priencses
ei tēplu dedicaverunt. de cleobolo pho

Cleobolus phus lindius unus de
septē sapiētibz ī grecia cla-
ruit tpe zedechie regis iude
Cuius filia cleobula īventrix enigma-
tu exametroz fuit. Huius cleobule
hoc enigma fuit ut ait laercius. Unus
pr. duodecī filij. Hoz cuilibet nati
triginta deformes. Nā hij qdē albi
visu hij vō nigri. Immortales at cū
sit corrumpūtur oēs et deficiunt. Est at
annus duodecī mēsiu pr. Celebriu at
sniaz eius approbate sūt hee. Amico
bnfac ut amicicioz fiat. Inimicū vō
amicū facē stude. Magis amicoz
īvidiā qz īnimicoz īsidias cavē de-
bemus. Illud eī aptū hoc celatu ma-
lu est. Nocendiqz fraus quo nō spe-
ratur potencioz ē. Multo plus licet tanto
libeat minus. Cū qs exierit domu
qrat primo qd sit facturus. Cū intrat q-
rat iteru qd fecit. Consulebat at c-
leobolus corpus bn exercerē. diligē magis
audiē qz loqui. diligē sapiāz vl sciāz
ignoranciā fugē. Civitati consulendu

eē pociora. Linguā frenatā habē. vir-
tus pprium eē vicij alienu. Iniusticiā
fugē. dnāri voluptati. Inimiciciā
pterirē. filios erudiē. mulieri nō eē
familiarē nō contendē cū parētibz su-
is vl alienis. Nā illud qdē amentiā
hoc vō īsaniā signficat. Servu ex e-
brietate conviciātē nō plectē. Videtur
eni ex ebrietate conviciari. Uxorē ex
paribz ducē. Nā si ex maioribz dux-
eris dnos habebis cognatos. Nō ir-
rideas exprobratos. Nā fies odiosus
hijs. Prosperitate ne supbias de pau-
ptate ne deiciaris. Mutacōes for-
tune viriliter scito ferre. Scripsit aut
de enigmaticis qstionibz triu miliu
carminu. Obijt at completis annis
vite sue lxx. de periandro pho

Periander chorinthius phus
unus de septē sapiētibz scrip-
sit dogmata utiliā ī duobz
milibz versiu ut ait laercius. De sē-
tencijs eius celebrioribz has habē potui-
mus. Volētes secure tyrānos fieri
oportet benivolēciā fulciri nō armis.
Dicebat at bonu qes. dampnosu
at īpetu. lucru malu. democraciā
pociora tirānide. voluptates aut
corruptibiles. fastes at īmortales.
Prosperās modestus esto īfortunatus
vero prudēs. Amicis felicibz et īfe-
licibz idem sis. Qdcuqz pmittis
observa. Verboz nefandoz enunci-
acionē ne facias. Nō solu peccātes
sz peccaturos plecte. Claruit aut
periander tpe zedechie regis iude. Chor-
tinus vō ortogenaius ia fuit.

Zoroastes. de zoroaste pho
phus ut scribit ysidorus ethi-
mologiarum libro viij° rex bactrianoz fuit
quē ninus rex assirioz prelio īterfecit

de cleobolo pho

de periandro pho

De hoc ita scribit Solinus in libro de mi-
rabilibus mundi. Nascentium vox prima va-
gitus. letitie enim sensus differtur in sexa-
gesimum secundum diem. Itaque unum novimus
eadem hora risisse qua natus erat scilicet Zo-
roastem. Hic primus magorum extitit de
quo Aristoteles ait quod vicesies centum mi-
lia versuum ab eo condita indices vo-
luminum eiusdem declarant. Hanc autem
magicam artem post multa secula Democritus
ampliavit. Claruit autem Zoroastes tempore
Thare patris Abraham. De anaximandro philosopho

Anaximander Praxiadi mile-
sius philosophus auditor Thaletis
sapientissimi et Anaximenis
philosophi preceptor fuit. Hic de natura celorum
et motu spere celestis cursuque siderum
et natura rerum multa conscripsit et magnarum
subtilitatum astrologie inventor fuit. Hic
Thaletis magistri sui opinionem de rerum natura
mutavit. Non enim ex una re sicut Thales
ex humore sed ex propriis suis principiis quas-
que res nasci putavit. Que rerum principia
singularum credidit esse infinita et innumera-
biles mundos gignere et quecumque in eis oriuntur
eosque mundos modo dissolvi modo iterum gig-
ni existimavit quanta quisque etate sua ma-
nere potuerit nec ipse aliquid divine menti in
hiis rerum operibus tribuens. Claruit autem
tempore Cyri regis Persarum. De anacharse philosopho

Anacharses philosophus Scita genere ut
ait Laertius Gnuri filius. Frater vero
Cadeuidi regis Scitarum fuit.
Huius mater greca fuit quapropter scitica lin-
gua et greca noverat. Hic licet magnanimus
et in bellis audax esset et strenuus et in
grecorum vita et moribus proficere venit Athe-
nas et ad Solonis sapientissimi domum per-
fectus nunciari Solonem fecit quod venisset ad
eum Anacharses Scita cupiens videre eum et
amicus eius effici si fieri posset. Solonis
autem responsum fuit quod in propriis patriis consiliatur
amici. Cui mandavit Anacharses dicens
Nunc ipse in patria sua ideoque licet mihi amicos
conciliare. Ille vero in eius promptitudine stupens
introduxit eum et amicum maximum sibi fecit.
Hic Anacharses grandis apud Solonem
philosophus est effectus. Dicebat autem Anacharses
vineam ferre tres botros. Primum iocundi-
tatis. Secundum ebrietatis. Tertium anxieta-
tis. Interrogatus quo posset quis fieri
non amator vini ait Si pre oculis habeat
inebriatorum se turpitudines. Sciens quattuor
digitorum esse spissitudinem navis. tantum a
morte dicebat navigantes distare. In-
terrogatus si erant apud Scitas fistule ait
sed nec vinee. Interrogatus que navium sunt
tutiores ait que in terra quiete iacent. In-
terrogatus utrum vivi plures sint an defuncti
ait navigantes ubi ponis. Increpatus
ab Attico quoniam Scita foret ait mihi igitur de-
decus patria tu vero dedecus patrie. Inter-
rogatus quid est in hominibus bonum et malum ait
lingua. Interrogatus quid est curia ait de-
terminatus locus ad decipiendum et superandum
se invicem. Dicebat autem Anacharses Tur-
pe quod ausurus te sis teste time. Item di-
cebat melius esse unum amicum habere mul-
tis dignum quam multos nullius dignos. O-
leum autem dicebat esse unguentum stultorum
quoniam adlethe inuncti ad invicem confestim in-
saniunt. Cum fuisset autem Anacharses
Athenis diutius conversatus consideravit
apud grecos quedam de quibus se admi-
rari valde dicebat. Unum quod greci legem
statuentes qua invicem iniuriantes puni-
rentur adhletas honorant cum se invicem ver-
berant. Aliud quod inhibentes mentiri invicem
in secretis palam mentiuntur impune. Aliud
quod greci incipientes sunt parum famelici. reple-
ti vero multum esuriunt. Aliud quod mira-
bilissimum est quod danay finem in motibus

deferunt. ad ciuitatē deferunt ligna ¶ Pꝰ
hec abiens ī sciciā inira moresqȝ athe=
niensiū ī scitas conabat ītroducē. vo=
lens prīc pfertū afferre ob quā cum
ī iudꝰ frat eiꝰ ī venatōe sagitta ī eū
iaciens letalē phō vulnꝰ īflixit. Qui
moriēs ait p̄ sapiāz ī greciā saluatꝰ
sū sȝ ppter īuidiā ī pria pereo Facte
vero fuerunt illi statue multiplices uirtu=
tes ipiꝰ Subscribit̄ at ymaginibȝ eiꝰ
sic Anatharsi p̄sidi venereoꝝ vetitis
et gule Fuit ei cōtinētie et singularitatis
graciā p̄ditus

de misostrenone pho

Misostrenon grie chineꝰ ut ait
laerciꝰ docuit nō ex ūbis res
sȝ ex rebȝ ūba querenda ¶ Hic
ut cōsidēacōi sapie vacaret liberius
et molestiās homi vitaret solꝰ ī de=
serto habitauit apud lacedemoias
¶ Quidā at ī de ptrāsiēs subito sup=
ueit et vidēs eū ridētē interrogauit
cur neīe pnte ridēt. Qui ait Eo ipo
video qz solus sū gaudeo ei Nā et si
cū hoībȝ habitarē ridendi et gaudēdi
mi submouēt occasiō Vixit at ānis
nonagītaseptē

de empimenide pho

Empimemdes phs cretēsis
ut ait laerciꝰ dū iuuenculꝰ
eēt missꝰ a prē fuit ad cus=
todiā ouiū Declinās at ī qōdā an=
trū obdormiuit ānis lxxv Surgēs
at postea qrebat oues putās parū p
obdormisse. Dū at nō īueniret iuit
ad agrū et vidēs oīa trāsmutata
et penes aliū possessorē iuit ad cas=
trū hesitās Illic at ppriā domū itrās
occurrit fastitatibȝ qs nā eēt donec
minorē frēȝ īueniens iā senē factū
totā ab eo didicit veritatē Notꝰ at a
grecis amatissimꝰ eē deo susceptus
est honorifice ¶ Atheiensibȝ at peste
decētis datū fuit oraculū ut ciuitas co=
gruis sacrificijs purgaret̄ Tūc audita
empimenides fama missa ad eū na=
ui ī cretā aduocatꝰ ē q ueiens pestē
hoc mō sedauit Accipiēs ei oues nigras
et albas duxit ad ariopagū et ibi di=
misit eas qesitē ut vellet iubēs seq=
ībȝ ut ubicūqȝ declinaret vnaqqȝ e=
aꝝ ibi īmolaret̄ conueienti deo ꝛ sic
desijt malū Vn ī memoriā frē ppiciacō=
nis ara fca ē ignoto deo Atheiensibȝ
vero illi maximā sūmā pecunie offe=
rētibȝ phs ūcipē noluit sȝ amiciciā īt
cretenses et atheienses fecit et cretā
ūuersus ē ¶ Cū rex p̄sarū magnā
illi pecuniāȝ teptās eiꝰ aim ī pducoe
dirīget Ille dū prandēt et oliuas edēt
admitti legatos iubet Audite īgt
nō hoc prandiū pditores faciet ¶ Ide
eciā aiebat Pecuniā auaro suppliciū
ē. liberali decꝰ. patricidiū pditori.
Vixit at ānis centū et lxxvij ¶ Scripsit
at de genesi et ortu dinō libros ī qnqȝ
milibȝ versuū necnō de diuisis natu=
ris verū libros noue milium ac qnge=
toꝝ carminū Ite scripsit p̄sarce de vic=
torijs et de cretensi policiā ¶ Fundauit
at athenis teplū veneradoꝝ deorū
Et salomōis sapientissi tpe claruit.

de ferecide pho

Ferecides phus
phs syrꝰ auditor pictaci
phi fuit Hic ut ait laerciꝰ
de dijs et natā scripsit et de eo mirabi=
liā plura ferunt̄ Nā dū secꝰ litꝰ ma=
ris ābularet et vidēt nauē ī tranquil=
litate peruertē ait q nō pꝰ multū
submergēt̄ et p̄ oculis eiꝰ submsa
est ¶ Idē cū de hausta aqua de puteo
bibisset p̄dixit q diē tria fiēt tremotꝰ.
et factꝰ ē ¶ Hic cū senio grauaret̄
et īfirmitate cōsūptꝰ esset. īterogatꝰ

+ Nō ei ex ūboꝝ res cōpleri dicebat
sȝ causa verū ūba

a pittagora q̄ h' illi eēt extendēs di-
gitū ait. Corpe patet. ¶ Ysidorus etymo-
thimo li° pmo de feretide sic ait. Tā
apud grecos q̄ apud latinos longe
antiquior extitit cura carminū q̄
prose. Oīa eī prius versibz cōdebātur p-
se aūt studiū sero viguit. Primus enī
apud grecos feretides syrus soluta
orōe scripsit. Apud rōnos aūt appius
cecus adūsus pirrū soluta orōez primus
exituit. et exhinc ceteri prose eloqntia
cōtenderūt. Hic pictagore p̄ceptor
fuit. Claruit vō thaletis phī tpe
cui et lrās scripsit. plurimas eiusde-
q̄ multas suscepit. de homero poeta

Homerus poeta asianus i gre-
cia claruit tpe saul regis
isrl'. ¶ Hic ut ait helinandus
lib° sāo ab atheiensibz p' isano ha-
bitus eo q̄ deos iter se belligerasse
dicēt. ¶ Hic ut dicit i policrato lib°
tercio leuē qstionē a nautis sibi ppo-
sitā nō potuit explicare a qbz cū i-
prudētius et pcacius irridēt vir vēni-
di igenij quasi toxicato cōfusionis
iaculo pfossus ad morte spm exalauit.
Questio aūt nautaz talis fuit. Ibat
eī homerus spaciatū i litore maris
celū aspiciēs utpote cōsidēator ele-
uatus. que vidētes piscatores sedē-
tes i litore aduice colloqntes deri-
serūt. Qui cū eos vidētes aspicēt
iterrogauit qd habēnt. Qui dixe-
rūt. Neqqm cepimus nō habemus et qs
nō cepimus retinemus. Vermes enī
i vestibz scrutabātur. Homerus vero
diges cogitatū ad pisces cogitabat
qlit hoc eē potuissz ut videlz nōdū
captos haberēt pisces et captos nō
haberēt. ¶ Aiūt vō qdā ex hoc eū a-
maricatū adeo ut i isama uersus

scipm suspendēt. ¶ Vixit aūt annis c et
viij. ¶ De hoc homero historiagraphi
referūt q̄ ipse ituite pariter et etate
nō solū poetaz sz phōz princeps vocatur
pariter et habēi apud grecos iure meru-
it. Nā et an oēs fuit quoz mēoria
nota ē et oībz verius et lucidius q̄ qc̄
dicē voluit explicauit. ¶ Hic de tro-
ye captiuitate iuxta nūm lrāz gre-
carū xxiiij libros heroycis u'sibz
edidit qd' opus eliāde noīauit. Al-
terū q̄ hiisdē versibz opus cōdidit
ad eūdē nūm lrāz qd' vocauit odis-
seidā eo q̄ ulyxis errorē describat

Ligurgus de ligurgo pho
phus ac princeps isignis claruit a-
pud lacedemones. De hoc
narrat trogus pompeius li° 3° et ius-
tinus lib° 3° q̄ lacedemoniis iura cō-
posuit et cū frē suo polibiti sparta-
noz regi successisset et regnū sibi uel-
let potuissz carilo filio suo q nat'
postumus erat cū ad etatē adultā
puenisset regnū cū fide suma rēstituit
ut sciret oēs plus apud bonos ma-
gis pietatis iura valē q̄ opes. Me-
dio aūt tpe dū ifans cōualescēt le-
ges istituit exemplo eaz q̄ ꝓ opacio
et obseruātia clarior habebātur. Nic-
hil eī legis i alios sanxit cuius ipse
documētū primitus nō daret. ¶ Reges
vēo eius iste sūt. Auri argēti q̄ vsū
ut om̄ scelerū materiā sustulit
¶ Pplm i obsēqo principū. principes vō
ad iusticiā iperioz formauit. Parsimo-
niā oībz psuasit estimās laborem
miliāe assidua frugalitatis cōsue-
tudinē facilioē fore. ¶ Administracōez
rei publice p ordinez distit. regibz ptāē
belloz. magistratibz iudicia et annuas
sanctiones. Senatui custodiā legū

populo eligendi senatum vel creandi quos vellet magistratus potestatem permisit. Fundos omnes equaliter inter omnes divisit ut equata patrimonia neminem potentiorem altero redderent. Convivari omnibus publice iussit ne cui divitie vel luxurie in occulto essent. Iuvenibus non amplius una veste uti toto anno permisit. Nec quemquam cultius quam alterum progredi nec eciam opulentius epulari. Emi singula non pecunia sed compensatione mercium iussit. + Ut primos annos non in luxuria sed in omni labore et opere agerent, nichil eos causa somni substernere et vitam sine pulmento agere neque prius in urbem redire quam viri facti essent statuit. Virgines sine dote nubere iussit ut uxores non pecunie eligerentur. Severiusque matrimonia sua viri cohercerent cum nullis frenis dotium tenerentur. Maximum honorem non divitum et potentum sed senum esse statuit nec usquam locum honoratiorem senibus optineret. Item constituit ut adolescentes et scommata sine morsu dicerent et ab aliis in se dicta perpeti discerent ac si quis eorum in indignacionem ob tale dictum prolapsus fuisset ulterius ei in alterum dicere non liceret. Hec et hiis similia que solutis moribus dura videbantur auctorem eorum Apollinem Delphicum finxit et eadem inde detulisse. Deinde ut eternitatem suis legibus daret iureiurando civitatem obligavit nichil eos de eius legibus immutaturos priusquam reverteretur. Simulans se ad oraculum Delphicum proficisci consulturum quid addendum vel mutandum legibus videretur. Profectus autem Cretam ibi voluntarium exilium perpetuo egit moriensque proici ossa sua in mare iussit ne forte Lacedemonem referrentur et sic se putarent Lacedemonii religione solutos. Claruit autem hic Ligurgus temporibus Helizei prophete.

+ Pueros puberes non in forum sed in agrum duci iussit.

De Anaximene philosopho

Anaximenes Euristrati philosophus Milesius Asianus Anaximandri philosophi auditor fuit et preceptor Parmenidis et Anaxagore. Hic omnes rerum causas aeri infinito dedit nec deos negavit aut tacuit; non tamen ab ipsis diis aerem factum sed ipsos ex aere ortos credidit. Claruit autem tempore Cyri regis Persarum.

De Pictagora philosopho

Pictagoras philosophus natione Samius ut ait Iustinus negociatoris ditis filius cui nomen Mnesarcus erat. Sed patre longe ditior fuit eo quod negociatio patris tanta nequiret acquirere quanta filius contempnere maluit quam habere. Magnis itaque sapiencie formatus incrementis Egiptum primo, mox Babiloniam ad perdiscendum siderum motus originemque mundi spectandam profectus summam scienciam consecutus est. Inde egressus Cretam et Lacedemoniam ad cognoscendum Minois et Ligurgi leges contendit. Quibus omnibus instructus Crotonam venit populumque in luxuriam lapsum auctoritate sua ad usum frugalitatis revocavit. Tantumque studium ad frugalitatem perdiscendam provocavit multitudinem ut aliquos ex eis luxuriatos umquam fuisse incredibile videretur. Matronas a viris separatas et pueros a parentibus ad pudiciciam et ad debita societatis obsequia suo studio reduxit. Induxitque matronas ut auratas vestes ceteraque sue dignitatis ornamenta velut luxurie instrumenta deponerent et in templum Iunonis eadem delata ipsi dee consecrarent, dotes vera matronarum ornamenta pudiciciam non vestes esse.

¶ Thimeus vero philosophus scribit pittagore
filiam virginem choro virginum prefuisse et cas-
titatis eas instruxisse doctrinis. ¶ Hic ut
boetius ait musice artis inventor fuisse
apud grecos dicitur per malleorum ferientium
inequalia pondera. et per cordarum inequalem
tensionem ac per calamorum inequalem lon-
gitudinem. ¶ Ysidorus vero 3° ethimologiarum sic dicit
Numeri disciplinam apud grecos primum pic-
tagoram nuncupant conscripsisse ac deinde
a nichomacho diffusius esse dispositam
quam apud latinos primo apuleius de-
inde boetius transtulerunt. ¶ Ab hoc picto-
gora ut ait augustinus viii° de civitate
dei philosophie nomen exortum est. Nam cum an-
tea philosophi sapientes nominarentur ille interro-
gatus quid profiteretur philosophum se esse respondit id est stu-
diosum vel sapientie amatorem quoniam confiteri
se esse sapientem ei arrogantissimum vide-
batur. ¶ Fertur quoque ut dicit tullius in primo quinti
libri de tusculanis questionibus quod picto-
goras ad leontium phliasiorum regem per-
veniens coram eo composite et docte dis-
seruit. Admiratus autem rex viri ingenium
et eloquentiam quesivit ab eo qua maxime
arte confideret. respondit pictagoras nullam
artem se scire sed se esse philosophum. Admiratus
rursum leontius nominis novitatem Quod
nam essent philosophi inquisivit et quid inter philosophos
et reliquos interesset. Cui pictagoras
ait. Videtur michi vitam hominum similem esse
conventui congregationique ludorum qui appa-
ratu toto grecie celebratur quo homines
ex diversa affectione conveniunt. alii quidem
ut ex diversa strenuitate ludendi coro-
nam accipiant. Alii emendi et vendendi
provocati lucro. alii qui nec plausum que-
n° lucr
runt sed ut studiose perspiciant quid agatur.
Eo modo in hanc vitam homines qui ex alia
vita et natura profecti aut glorie aut lucri
studiis occupantur aut ceteris omnibus pro

nichilo computatis rerum naturas studi-
ose intueri pervigilant. Hos ultimos philosophos
id est amatores sapientie nominamus. Et ut illic
liberalissimum est spectare nichil sibi ac-
quirentem sic in vita longe omnibus studiis
contemplationem rerum cognitionemque prestare
laudabilius esse censendum. Augustinus ait libro
viii° de civitate dei dicit pittagoram nigro-
manticum extitisse adeo ut adhibito
sanguine etiam inferos perhibebatur exci-
tare. ¶ Huic ut ait valerius libro viii° tan-
ta veneratio ab auditoribus tributa est
ut que ab eo acceperant in disputationem
deducere nephas existimarent. Quin etiam
interpellati ad reddendam causam hoc solum res-
pondebant eum dixisse. Tantus autem in philosophia
extitit speculativus ut ei quisquam philo-
zophantium vix potuerit adequari.
Tantus in cultu iusticie ut populos illius
partis ytalie que antiquitus magna grecia
dicebatur post mortem suam eius nominis auctoritas
rexerit. Tante etiam frugalitatis fama
proditus extitit ut ab omni animatum se
credebatur temperasse edulio. ¶ Hic ado-
lescentium qui sese ad audiendum ipsum con-
ferebant mores naturasque eorum con-
iecturari quodam decoris et vultus inge-
nio et totius corporis habitu sollicitus
erat instituari. et quos ydoneos aspici-
ebat recipi in disciplinam iubebat et
quinque annis usum illius loquendi inhibebat
Infra quod tempus is qui tacebat que dicebantur
ab aliis audiebat nec percunctari neque
commentari si non intellexerat que audierat
fas erat. Omnes autem eius discipli quicquid
pecunie habebant in medium proferebant
et erat inter eos societas inseparabilis
omnesque in commune vivebant et mutuo se a-
mabant. Docebat enim pictagoras eos
veram amicitiam esse unum cor ex pluribus
facere. Unde et pictagorici vades se in-

Pro mlta bo

nitentem dabat. Refert etiam Valerius libro quinto quod Da-
mon et Phincias Pittagore discipuli tam fi-
delem inter se iunxerunt amiciciam ut cum alterum
ex hiis Dyonisius tirannus interficere vellet
et ille tempus ab eo impetrasset quo, prius quam periret, domum
proficiscendi ordinandique res suas compo-
set, sic tamen vadem habente altero se pro eius re-
ditu tiranno vadem dare non dubitavit.
Appropinquante autem diffinita die nec illo
redeunte unusquisque scilicet stulticie tam temerarium
sponsorem dampnabat. At ille se de amici
constancia nichil metuere predicabat. Eodem
autem momento et hora a Dionisio constituta
qui eam acceperat supervenit, tiranno se presentans
et socium sponsorem absolvi deposcens. Et
admiratus tirannus amborum animum supplicium
fidei remisit, eosque insuper ut ipsum in socie-
tatem amicicie reciperent tantum postulavit.
Docuit autem Pittagoras hec enig-
mata que postmodum ab aliis philosophis sunt
conscripta: Stateram ne transilias, hoc est ne pre-
tergrediaris iusticiam. Ignem gladio ne
fodias, id est iratum et tumidum animum
verbis maledictis ne lacessas. Cum profectus
fueris ne redeas, id est post mortem vitam istam
ne desideres. Per viam publicam ne ambules,
id est ne multorum sequaris errores. Irundines in
domo ne suscipias, id est garrulos et verbo-
sos homines tecum sub eodem tecto habitare
ne permittas. Oneratis supponas onus
et deponentibus ne concites, id est ad virtutem ince-
dentibus alacriter iniungenda sunt precepta,
tradentes autem se ocio relinquendi sunt. Item
dicebat coronam minime carpendam, id est leges
urbium conservandas. Cor non comedendum,
id est merorem de anima expellendum. Nisi ius-
su imperatoris de statione non discedendum,
id est de corpore non educendam. Alia ex dictis
eius notabilioribus hec sunt: Fugienda sunt omnibus
modis et abscidenda languor a corpore, impe-
ricia ab anima, luxuria a ventre, a civita-
te sedicio, a domo discordia, et in cunctis a
cunctis rebus intemperancia. Amicorum dice-
bat omnia esse communia et amicum se ipsum esse alterum.
Duorum temporum maxime habendam esse curam
dicebat, mane et vespere, scilicet eorum que acturi
sumus et que egimus. Post deum dicebat ve-
ritatem esse colendam, que sola deo homines proxi-
mos facit. Item dicebat: quo minus pos-
seris ira, eo magis ab ira premeris. Cum
inceperimus nobis irasci, tum ab aliis irasci
desinimus. Finis etiam ire initium est penitencie.
Liber non est quem superbia inflammat animus.
Vir si optimus est suis se aspectibus probat.
Aliis etiam non potest esse bonus qui suis in se mo-
ribus fuerit malus. Loqui ignorat qui tacere
nescit. Duo lacrimarum genera sunt in oculis
mulieris: veri doloris unum, insidia-
rum aliud. Avari homines pusillis bru-
tis similes sunt, quibus de suo nichil u-
ti licet. Cuidam avaro homini dixit Pit-
tagoras: Stulte, divicie tue in te pereunt,
paupertatique sunt similes; cum in hiis esurias,
sicias et algeas. Interrogavit quidam
Pittagoram si cuperet esse dives. Qui ait:
divicias habere contempno, que liberalitate per-
duntur et parcitate putrescunt. Vidit Pit-
tagoras quendam preciosis indutum vestibus
qui turpia loquebatur, et ait illi: Aut lo-
queris sermones tuis vestibus similes, aut
pannos induas tuis eloquiis congruentes.
Cum quidam stolidus audiret Pittagoram
dicentem malle se cum mulieribus esse quam cum
philosophis conversari: Et sues, inquit Pittago-
ras, libencius in ceno quam in aqua versantur.
Interrogatus quid esset in mundo novum, ait:
nichil. Interrogatus quid esset philosophia, ait: Me-
ditacio mortis, nitens cotidie de carcere
corporis educere libertatem. Pittagoras
primus apud Grecos invenit immortales
esse animas, sed erravit ponendo eas de
corporibus ad corpora transire. Unde de se dixit

primo se fuisse emphetum secundo calidem ermothianum quarto pirrum ad extremum pittagoram. Et post ccctos tempus circulatos ea que fluxerat cursum fieri. Post multa igitur studia venit pittagoras in ytaliam ad eam partem que quondam magna grecia dicebatur ubi et archytam tarentinum audivit. demum methapontum migravit ibique decessit cuius tanta in populo opinio fuit ut ex domo eius templum facerent et ipsum pro deo colerent. Claruit autem pittagoras tempore nabugodonosor regis assiriorum

de anaxagora philosopho

Anaxagoras philosophus asianus atheneis claruit tempore xersis regis ubi annis triginta philosophie studiis insudavit. Auditor autem fuit anaximenis et archelai preceptor. Hic cum admodum dives esset possessionibus derelictis studendi gratia diutinam peregrinationem assumpsit. Et cum a quodam criminaretur dicente non est tibi cure patria. extenso brachio et ostenso celo ait Immo michi admodum patria cure est. Cum autem ut ait valerius libro viii post multa tempora reversus possessiones suas desertas vidisset ait Non essem ego salvus nisi iste perissent. Hic cum discipulis disputaret gravis de mortuo filio nuncius a disputationibus non retraxit. Iste ut ait valerius libro v. Nunciata sibi morte filii ait Nichil michi novum vel inexpectatum nuncias. Ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem. Interrogatus aliquando ad quid natus fuisset. ad contemplationem inquit solis et lune et celi. Cuidam eum dicenti exularet ab atheniensibus dicenti privatus es atheniensibus. nequaquam ait sed illi me. Interrogatus a quodam dum senex esset ut ait tullius libro v de tusculanis questionibus. An an morte vellet in patriam afferri ut in patria moreretur ait Nichil interest. Undique enim ad inferos tantundem vie est. Interrogatus ut ait valerius libro viii quis ei felix esse videretur ait Nemo ex hiis quos tu felices existimas sed eum in illo numero reperies qui a te ex misero creditur. Non erit divitiis aut honoribus habundans sed aut exigui ruris exigui aut non ambitiose doctrine fidelis cultor in secessu magis quam in fronte beatior idest in occulto magis quam in apparenti. Hic studiosissimus valde fuit et multa de motu celi et cursu syderum et natura rerum scripsit. Vixit autem annis lxxii. In carcere enim ab atheniensibus positus et multa tedia squalidus venenatus est ab eis. quia solem dicebat lapidem esse ignitum quem illi pro deo colebant.

de stilpone philosopho

Stilpon philosophus magister cratis thebani in achademia claruit. Hic cum capta eius patria et amissis uxore et liberis ab incendio publico solus exiret. Interrogatus a demetrio an omnia perdidisset ait Omnia bona mea mecum porto. Pectore enim illa gestabat non humeris.

Crathes *de crate philosopho*

thebanus stilponis auditor et zenonis preceptor fuit. Hic ut ait ieronimus epistola tertia magnum pondus auri in mare proiecit dicens. Abite pessime divitie. Ego potius vos mergam quam ipse mergar a vobis. Non enim putavit se posse simul virtutes et divitias possidere. Hic etiam ut ait seneca libro primo epistolarum cum vidisset adolescentulum secreto ambulantem. interrogavit quid illic faceret. Solus inquit Mecum loquor. Cui crates Cave inquit obsecro ne cum homine malo loquaris.

de archilogo poeta

Archilogus poeta maximus ut ait valerius libro vi capitulo lace-

demones clarus habitus est Postmodum
ex libros impudicos scripsit lacedemonii
libros eius asportari iusserunt ex urbe
quia verecundam et impudicam eorum lectionem ar-
bitrabantur Noluerunt ea librorum suorum
animos imbui ne plus moribus noceret quam
ingeniis prodesset Itaque maximum po-
etam ex domum sibi inuisam obscenis ma-
ledictis lacerauerat carminum exili-
o multauerunt Claruit autem archilo-
gus tempore manasses regis iude De Si-
monide pho

Simonides monide pho
poeta ut ait valerius libro primo
nauigans per mare ad litus
applicuit et ibi mortuum corpus huma-
num inhumatum repperiens sepeliuit Et cum
ipsum sepeliret ab eo admonitus est ne die
proximo nauigaret Qui acquiescens
monitis interim remansit alii vero qui naui-
gauerunt ipsa die procellis et fluctibus
obruti sunt Idem cum apud scopam cenaret
nunciatum est ei duos homines ad ianuam
stare rogantes ut ad eos continuo pro-
diret Qui cum exisset neminem repperit
Eodem autem momento triclinium collapsum
est et omnes conuiuas oppressit Interroga-
tus symonides quomodo euadere valeat
quis odia inuidorum ait Inuidos non pa-
tieris si nichil ex magnis rebus ha-
bueris quia nichil feliciter gesseris.
Interrogatus quid inter homines facile conse-
nescit ait beneficium Huius hec feruntur
esse sententie Tutius est tacere quam loqui. nescimus ei
tacendo multos autem loquendo contumeliosos
agnouimus Remedium malorum futurorum
spes est Innocentem non debilitat conscientia
cum in aduersis solatium est homini non meru-
isse quod patitur Fortuna innocentem de-
serit sepe. bona spes numquam Hic oc-
togesimum annum habens composuit et
docuit carmina et gloriabatur se in eorum

certamina descendisse etate predicta
Claruit autem tempore manasses regis iude

Archita de archita poeta
tharentinus cuius pittagoras
et plato auditores fuerunt
Claruit in ea parte ytalie que quondam mag-
na grecia dicebatur Hic ut ait tul-
lius libro de senectute cum eius sermoni
plato atheniensis interesset docuit
nullam capitabiliorem pestem quam corporis
voluptatem hominibus a natura datam
Cuique nil mente prestabilius dedisset deus
homini huic diuino muneri nichil tam in-
imicum esse homini quam voluptatem Que ut
magis intelligi posset fingebat tanta
animo incitatum hominem corporis volupta-
te quanta percipi posset innoxia Et ne-
mini censebat fore dubium quin tam diu
dum vita gaudet nichil agitare men-
te nichil cogitatione nichil ratione consequi
posset Idem ut ait tullius in libro de a-
micitia loquens de amicitia ait Na-
tura nichil solitarium amat Unde si
quis in celum ascendisset naturamque mun-
di et pulchritudinem siderum aspexis-
set insuauem illam sine amico et socio admi-
rationem fore dicebat Cum iocundissima
foret si aliquem cui narrasset habu-
isset Huius sententia de anima hec est Anima
ad exemplum unius composita est quasi sit
naturaliter diuidatur in corpore sic unum in unius
Idem nulla pestis capitabilior quam vo-
luptas corporis cuius auide libidines
temere et effrenate ad potiendum incitant
Hinc patrie proditiones. hinc rerum publicarum
euersiones Nullum denique scelus nullum
facinus est ad quod suscipiendum non volup-
tatis libido impellat Hic archita
ut ait valerius libro quarto villico suo ira-
tus supplicium a te sumpsissem nisi tibi iratus
essem Maluit enim impunitum relinquere quam

ppt' ira iusto g'nu9 punire. de esopo

Esop9 adelph9 poeta poeta
claruit tpe cyri regis psaz
Fuit at grec9 de ciuitate
attica vir ingeniosus et prudens Qui
co̅finxit fabulas elegantes q̄s romu-
lus q̄da̅ de greco tra̅stulit i latinu̅.
In q̄bz docz q̄d obseruare debeat ho-
mines et ut vita̅ hom̄ ostendat
et mores. induxit aues arbores bes-
tiasq3 loq̄ntes p̄ p̄bada cui9libet fa-
bula q̄ q̄ diligenter i̅spexerit i̅ueniet
apposita ioca q̄ et risu̅ misceat et i̅-
geniu̅ acuat ¶ Hic a̅no p̄mo cyri
regis p̄dc̄i fert' fuisse p̄emptg de zeno-
Zeno eneagenensis ne pho
ph̄s cratis thebani discipl's
stoyce secte i̅uctor & mgr̄
socratis a̅nis ce̅tu̅ et septe̅ vixit et
nu̅q̄ a studio cessauit ¶ Hic ut nar-
rat valeri9 lib° 3° cu̅ i̅ patria secura lib-
tate frui no̅ posset argentina̅ ciuita-
te̅ petijt q̄ crudelis tyra̅ni seuicia
durissi̅e grauabat' sperans vesane
me̅tis feritate̅ prude̅ti p̄suasio̅e mi-
tigare posse Cu̅q3 id facere nullaten9
p̄ualet nobilissio̅s ciuitatis adoles-
ce̅tes cupiditate liberta̅de patrie i̅fla-
mauit Cu̅ vero hui9 rei i̅diciu̅ ad
tyra̅nu̅ manasset. conuocato i̅ foru̅
p̄p̄lo torq̄re eu̅ crudelit' cepit. q̄re̅ns
q̄t na̅ co̅scij habe̅et p̄ticipes At ille
neu̅ne̅ eoz noi̅ans o̅es p̄ximos ac
fidelissio̅s tyra̅no suspectos reddid'
Et cu̅ i̅ eculeo torq̄ret' neq3 gemi-
tu̅ neq3 eiulatu̅ emittens s3 fortit'
p̄p̄lm̄ cohorta̅s tota̅ vrbis ai̅m
fortuna̅q3 mutauit Na̅ cu̅ctus
p̄p̄lus i̅ tyra̅nu̅ surge̅s eu̅ lapida-
uit ¶ De hoc zenone seneca ait i̅
lib° de tra̅quillitate ai̅ q̄ nu̅ciatu̅

fuit q̄nq3 illi naufragio o̅ia sua fuisse
submersa At ille ait Iubet me fortu̅a
expediti9 philozopha̅i ¶ Hic viro & vxo-
ri garrulis dixit Cu̅ duo soli estis quo
capit vos vna dom9 loq̄ntes ¶ Cui9
si iste sine sepult9 apud te sit sermo
que̅ tu sol9 audieris Malu̅ hoi̅e3 blade
loque̅te̅ agnosce tuu̅ laq̄u̅ e̅e Cuida̅
loquaci ait Si meis te auribz audie̅s
taceres. de gorgia̅ pho

Gorgias ph̄s leontin9 athenis
claruit ¶ Hic sapientissim9
fuit et mgr̄ ysocratis Nar-
rat valeri9 libro q̄nto de ipo q̄ i̅ ma-
tris feretro nat9 sit Na̅ du̅ mulieris
cadauer efferret' subito i̅fantis va-
git9 audit9 e̅ ¶ Hic ut ait ysidor9 li°
ethi̅ 7° de p̄rmis q̄nq3 i̅uctoribz retho-
rice fuit ¶ Hic ut ait iheo9 lib° p̄mo
co̅tra iouinianu̅ libru̅ pulcherrimu̅
de co̅cordia̅ grecis i̅ter se dissidentibz
recitauit olimpie Cui melanci9 i̅i-
micus ei9 Hic i̅q̄t nobis de co̅cordia
p̄cipit q̄ se et vxore̅ et a̅cilla̅ tres in
vna domo co̅cordare no̅ potuit Emu-
labat' q̄ppe vxor ei9 a̅cille pulchritu-
dine̅. et castissimu̅ viru̅ cotidianis
iurgijs exagitabat ¶ Hic ut r̄fert
tulli9 i̅ libro de senectute ce̅tesimu̅
et septimu̅ a̅nu̅ co̅pleuit. nec vnq̄-
q̄ a studio suo et ope cessauit ¶ Inter-
rogat9 cur ta̅ diu vellet e̅e i̅ vita
ista ait q̄a nichil habeo quo senec-
tute̅ mea̅ accuse̅ ¶ Du̅ at morer'
fert' dixisse se dole̅e q̄ tu̅c vita̅ deseret
q̄n sape̅ cepisset ¶ Hic p̄m9 i̅ co̅uentu
posce̅ ausus e̅ qua de re q̄sq3 audire
vellet pat9. s. o̅ibus ad o̅ia r̄ndere
Vn̄ et ei i̅ te̅plo delphici appollinis
vniu̅sa grecia̅ statua̅ aurea̅ ex so-
lido auro posuit cu̅ cetero3 ad id tp̄s

auratas collocasset De ysocrate.

Isocrates phus audi- pho
tor gorgie phi claruit i
grecia tpe assueri regis
Hic ut ait valeri9 lib° viii° nobilissi-
mu libru qui tranathos iscribit
nonagesimu et qrtu anu agens
opus ardens sps plenu edidit. In
exhortacoibz at suis ut ait caladi9
virtute laudauit et omi bonoz to-
ci9qz psperitatis causa penes eam
consiste dixit ipaz qz ee sola q res
ipossibiles ad possibile rduget fa-
cultate. Quid eni ait gnosa magna-
nimitate ul aggredi pigeat uel
ceptu fatiget ut tpis victa difficulta-
tibz se teperet a labore. Interogat9
ab amicis qre i forensibz negociis
no versaret ait Que locu h valet
ego nescio. et q ego valeo iste locu
nescit. Scripsit at libru exhortacoum
ad dimoniu de quo notabilia qda
h collecta st. Fidelis esto dns no tm
imolans sz i iureiurado pseuerans.
Illud eni iditiu opis e hoc vo pbi-
tatis signu. Talis fias parentibz
qles erga te fieri natos optas. Et
nephas e agere eade neqz phari.
bonu existimes Nuqz ullu ppetras
facinus late credas Na et si ceteros h°
lateat tu tibi cscius es. Vere ermia
et si falsa sint na pleriqz veritate
ignorat. opione at coiectat. Magis
formida crime qz dapnu Dez qde
formidare malos vite exitu virtuo-
sos vero ignominia vite Si qn tibi
cotigat mortis piculu itentari
salute tua i bona opione tuere.
no at cu ifamia. Na mori quide
fortuna i omes sniam pmulga-
uit. bene at mori natura ppria

virtuosis attribuit. In vestibz neqz mag-
nificus sis neqz curiosus. Cotepne sol-
licitos circa diuicias nequeuntes vti pos-
sessis. Na ide hij paciut, seu si qs bo-
nu equu habeat praue sciens equi-
tare. Odi blandientes tqz decipientes
na vtereqz eqlit iniuriat. Strenue a-
ges si fueris amator sciencie. Que nosti co-
serua lectoibz. q vero nondu didicisti dis-
ciplis acquire. Eque at nephariu est
audiente utile no addiscere. et qz qz boi
datu ab amicis nllaten9 acceptare.
Ira eque vtere i pcantes ut utiqz i
te veru alios erga te se habere cogitares
Nec visu propiere diligas nec verbu
tu acrimonia accepteris Illud eni amens
hoc vero furiosu est Serua magis v-
boz qz rerz deposita. Nemine ami-
cu tocalies pusqz pcutteris quo pac-
to se gesserit erga priscos amicos.
credas eu etia erga te huoi futuz
tu9 moi erga illos fuit. Lente fias
amicus. fcus at pseuerare nitaris Eq
eni malu e nllu amicu habere et alternare
multos Quoscuqz velis tibi amicos
facere. de hijs aliqd boni pferes. Auru
i igne pbam9 amicos at i aduersitate
discernim9 Elegans vteris amicis. si
mune psolueris eoz pces. si ultro
eis cu tepus exigit auxilieris. Amico-
ru absentu uelut pnciu memor esto
ne cesseri valeas absentes no diligere.
Eque pphanu e nocumentis hostiu
superari et amicoz vinci bnficijs Be-
nefacito bonis adeit eni tibi grā debi-
ta. bnfacies at malis silis eris a-
lentibz alienos canes Illi naqz ipe-
dentes pane ut i qslibet latrent. piu-
qz iuuantes se ut nocentes ledant.
Consiliare diuti9 efficere vo delibe-
rata velocit9 Sic at peit9 ad ccliadu

cruciabeis si calamitates pacientes
ex cōcily carentia pspexeris Nā sa-
tietatis servāde magis sum⁹ seduli
cū miserias languoris ancadutim⁹
Conciliās de agendis exemplū fac
pterita futurorū nā ignotū ex no-
tis certissima nascitur coniectura.
Cū pcipiu⁹ te expedit consulē qq tēr-
ne pri⁹ quo disposuerit sua Nā q
pperā agit ī pprius nuq̄ comode co-
aliabit ī aliceis **de pthagora pho**

Prothagoras phūs sophista
athenis claruit tpe assueri
regis Huic oēs athenienses
libros decreto publico combusserūt ut
dicit eusebi⁹ Huic ut ait agelli⁹ ī
libro v acticarū noctiū se dedit ī dis-
ciplinā euthal⁹ adolescēs ad addis-
cendū eloqūtiā ī causis orādis. pepi-
gitq̄ pecuniā ei se grandē daturū
pmo die quo causā apud iudices dixis-
set et orasset Cūq̄ ille habūde pfecissz
ī scia et facūdia et causas tpe longiori
causantibȝ procinuū denegaret ut
putabatur ne doctoris cōplēt mercedē
ptagoras ex pacto mercedē petē petē
istituit et litē cū euthalo contestatur.
Cūq̄ ad iudices committēde cause gra-
tia venissent ptagoras ait Redde m̄ qd
peto siue pnūciatū fuit contra te siue
p te Nā si contra te merces m̄ ex snia
debetur qz ego vicero Si vō p te m̄ ex
pacto merces debetur qz tu viceris Cui
euthal⁹ Disce mgr̄ utroq̄ mō fore
ut nō reddā qd petis siue cōt me pnū-
ciatū fuit siue p me Nā si p me nichil
tibi ex snia debetur qz ego vicero Si at
contra me nil debeo qz nō viceo Iudices
h̄ inexplicabile rati rē iudicatā dereliq-
runt causamq̄ ī diē longissimū distu-
lerunt. **De crisippo pho**

Crisipp⁹ phūs stoyc⁹ de cliopo-
litate fuit elscandes asian⁹
Huius hec ē snia ut ait senē
ī epla ix Sapiens nulla re eget et tamē
multis illi rebȝ op⁹ ē econtra stultonl-
la re ē cui sit uti sȝ oībȝ eget Similiter
de bnficio cognue ~~conferendo~~ cferendo
sit dicebat ut ait senē lib° scdo de bn-
ficiis Sic ē de bnficio quadmodū de p-
le lusu quā cadē nō dubiū ē q̄ mit-
tetis dubio q̄ excipientis vicio ē aut
ut lusor bon⁹ aliter illā collusori longo
aliter brevi mittat Eadē bnficiy racō
ē nisi utriq̄ psone datis et accipientis
aptetur nec ab hoc exibit nec ad illū
pveniet ubi debet Hic āno vite sue
octogesimo adeo exactissime subtilitatis
volumē composuit ut ad ea q̄ ibidē
scripsit pcitus cognoscēda longa vita
opus sit ut ait valeri⁹ li° viij° Hic
crisippus cū az itelligēs eternitatē ma-
nus sibi intulit cupiēs ī celū migratur⁹
Iste crisippus una cū zenone stoico
princeps fuit secte stoycorū Horū snia
fuit posse oēm pturbatoēz eradicari
et extirpari de mētibȝ hoīm Et hoc
idē senserunt veteres achademici Peri-
patetici at pturbatoēs easdē dicunt fuit
gri regi et moderari et qi ifrenes eqs
quibȝdā lupatis coherceri Horū stoy-
corū snie istest ī ceteras. Id solū bonū
ē qd honestū ē Nichil deest ad recte
vivendū ei ī quo ē virtus Pena ut mag-
na ē culpa Oēs stulti insaniunt Solus
sapiens dives ē Stult⁹ scdm stoycos
oīa vicia habet sȝ nō ī oīa natura
pvid⁹ ē Alius ei ī avaricia ali⁹ ī luxu-
riam inclinatur **de socrate pho**

Socrates phūs atheniensis ex
marmorario pre et obste-
trice matre archelai disci-

Marginal note (beside the right column): nlla re op⁹ ē

populus magister platonis et primus ethice inven-
tor fuit. Ultimas terre regiones ad ac-
quirendam sapientiam perlustravit usque ad se-
nectutem. Et quod ad discendum semper se pau-
perem credidit, ad docendum se fecit locu-
pletissimum. Et licet esset sapientissimus
se nichil scire reputabat. Unde et illud
sepe dicebat ut ait Ieronimus ad paulinum
hoc unum scio quod nescio. Hic adeo studiosus
fuit ut ait Seneca epistola lxxiiii ad lucillum
quod ad componendos corrigendosque mores
universam philosophiam flexisse dicitur. Et hanc
summam philosophiam esse dicebat bona a ma-
lis distinguere. Et tullius dicit in libro de
tusculanis questionibus quod socrates philosophiam
evocavit de celo et in urbibus collocavit
et coegit de vita et moribus rebusque bonis
et malis querere. Ysidorus vero 2° ethimologiarum sic
ait Ethicam primus socrates ad corrigen-
dos componendosque mores instituit at-
que omne studium eius ad bene vivendi dispu-
tationem perduxit dividens eam in quatuor virtu-
tes anime scilicet prudenciam iusticiam fortitu-
dinem et temperanciam. Fuit autem mirabilis
castitate iusticia aliisque virtutibus ita
ut propter virtutum theoricarum eminentiam eum
ultra hominem philosophi esse predicaverint. Aliquando
enim ut ait agellius libro secundo raptus est
stare pertinaci statu a summo lucis ortu
usque ad solem alterum orientem immobilis
hiis eisdem vestigiis et ore atque oculis
directis cogitabundus tamquam in excessu men-
tis. Temperancie quoque tante fuisse perhibe-
tur ut fere per omnia vite sue tempora valitu-
dine vixerit inoffensa. Et in illius pesti-
lencie vastitate qua civitas athenien-
sium vastata est nequaquam fieret communi omnium
clade obnoxius. Voluptatum enim
labe caruit. Dicebat autem propterea mul-
tos velle vivere ut ederent et biberent
se autem edere et bibere ut viveret. Paciencia

vero mirabili predictus fuit in omnibus
tribulationibus sustinendis. Sepe enim vehe-
mentius disputans colaphis cedebatur
atque divellebatur et pluriesque irrisus
contempnebatur et hec omnia equanimiter tol-
lerabat. Semel ictu calcis a quodam
percussus est ut ait laercius in libro de vita
philosophorum. Et dum quidam miraretur eius tole-
ranciam ait Si asinus me calce percussisset
numquid eum in iudicium convenirem? Cur igitur
non sic equanimiter sustineam ictus hominis sicut
percussiones ferre irrationabilium bestiarum.
Erat enim potens despicere vituperantes
eum. A quodam enim semel colapho percussus
ut scribit Seneca libro 3° de ira nil aliud
dixisse fertur nisi molestum esse eo quod nesci-
ret homines quando cum galea vel sine galea
prodire deberet. Multum autem dominabatur
suis passionibus. Erat enim in eo ire signum
vocem submittere et loqui parcius. Appare-
bat namque tunc sibi ipsi obstare. Resistebat
enim sibi et laborabat ut iram suos
impetus cohiberet. Cum multa vicia in conve-
ntu discipulorum collegisset de eo zophirus
qui se naturas hominum ex forma per-
spicere fatebatur derisusque esset a ceteris
qui in socrate vicia non agnoscebant ab
ipso sublevatus est dicente signa vera
esse sed vitia a se esse devicta. In eodem
eciam vultus tenore eciam adversis in-
pellantibus persistebat. Cuidam dicenti
sibi talis maledicit tibi ait Ideo
maledicit quia bene loqui non didicit. Al-
teri dicenti nonne talis exprobrat te
Non inquit michi namque non insunt ea. Di-
cebat oportere seriose quotquot quisque proberet
detrahentibus. Nam si quid eorum que insunt no-
bis dixerit corrigetur. Si vero non ni-
chil ad nos. Athenienses volentes
augere multitudinem que ex bellis et pes-
te fuerat diminuta decreverunt ut

vn⁹ q̄ ſcꝫ atheienſiū plēs habēt vxo-
res ¶ Accepit ergo ſocrates duas vxo͛es
zancipē et mirtonē neptē ariſtidis ¶ Hec
ut n͛rat theo⁹ cōtra iouinianū cum
crebro īter ſe litigar͛et et ille eas ir-
ridē ſolit⁹ eēt q̄ ꝓpt͛ ſe fedissimū ho-
minē ſimis naribꝫ rᷓcalua fronte
pilosis humeris repādis cruribꝫ
diſceptar͛et ¶ Nouiſſīe uerter͛t ī eū
īpetū et multatū fugiētēq̄ꝫ diu
ꝓſecuti ſt̄ ¶ Quodā v͛o t̄pe cū īfinita
cōuiciā ex ſupiori loco īgerēte xan-
cipe reticuiſſet aqua ꝑfuſ⁹ ī munda
nil ā plᵉ⁹ r͛ndit q̄ capite deterſo ſci-
ebā īq̄t q̄ iſta tonitrua ymber ſe-
q̄ret ¶ Cū āt eū īterrogar͛et alchi-
piades ut ait agelli⁹ libᵒ 2ᵒ q̄re xan-
cipē vxorē iurgioſā q̄ diē noctuq̄ꝫ
ſcatebat moleſtiis domo nō abigēr͛
ait ¶ Cū talē domi ꝑpetioꝛ aſſueſco et
exercitoꝛ ut ceteroꝝ foris petulā-
ciā et īiuriā facili⁹ ferā et idō domi
eā ſuſtineo ¶ Rurſū alchipiadi mirā-
ti ut ait laerci⁹ quō poſſet ſoc͛tes
xancipis vxoris clamores et ꝑpe-
tuā ſuſtinē ait ¶ Sic cōſueui hos cla-
mores tolerā͛e ſicut hi q̄ rotā cōti-
nue audiūt ¶ Tu īq̄t quō anſeres
tuos clamitātes tollerās ¶ Eo āt di-
cente m̄ pullos et oua pariūt ¶ Mi-
hi etiā xancipes liberos parit ¶ Di-
cebat āt auſtere cōtuberniū ſe
tenē cōiugis ſic̄ milites tenent
efferoces equos ¶ Sꝫ q̄admodū īq̄t
illi hiis dōmiti facilliē aſſequūt͛ re-
liqua. ¶ Sic et ego vtens xancipe cū
ceteris hoībus facilliē cōuſaboꝛ ¶ Itē
ut ait agelli⁹ filios habuit ex xan-
cipe matri ſilēs ſibiq̄ꝫ ī moribꝫ val-
de diſſilēs diſcolos et īq̄etos et t̄n
cū eis pacifice vixit ¶ Seruū habe-
bat diſcolū et moleſtū erga eū t̄n pa-
ciens erat ¶ Cū ei ut ait ſen͛ libᵒ ııᵉ de
ira eū ſeru⁹ offendiſſet quiꝗ ait ſoc͛tes
¶ Cederē te n̄i iratus eēm ¶ Correptoꝛē
eū ſerui ī tēp⁹ ſaniꝰ diſtulit nᵉ fu-
it auſus ire ſe cōmictē ¶ Paupertate
grauiſſiāꝫ diu paciēt͛ ſuſtinuit.
quā t̄n aſꝑioꝛē illi faciebāt domeſ-
tica onera ¶ Adeo āt fuit ī ꝑſecucio-
nibꝫ et moleſtiis īuict⁹ utpote qui
mūdialiū oīm cōteptoꝛ erat q̄ nemo
eū ī aduſitatibꝫ triſtioꝛē nec in
ꝓſpēris alacrioꝛē vidit ¶ Fuitq̄ꝫ aīo
ſp̄ equalis ī magna īeq̄litate for-
tune ¶ Archela⁹ rex ꝑſarū rogauiᵗ
ſocratē ut ad ſe veniret ab illo bn̄-
ficiā ſuſcepturꝰ ¶ R͛ndit ſocrates
nolle ſe ad eū ire r͛cepturꝰ ab eo
bn̄ficiā cū illi paria nō poſſet red-
dē ¶ Timuit ei ne accepē cogēr͛ur
q̄ nollet et ne qd̄ ſocrate īdignū acci-
pēt ¶ Noluitq̄ꝫ vir liberi āl ire ad vo-
luntariā ſeruitutē ut ait ſen͛ lᵒ vᵒ
de beneficiis ¶ Ibidē etiā ait q̄ cū mul-
ti ex diſciplis ſocratis ꝓ ſuis facul-
tatibꝫ m̄lta tribuer͛et. eſchines paup
diſcipul⁹ ei⁹ ait illi ¶ Nichil dignū qd̄
dare poſſim īuenio et hoc vnū modo al
me pauperē īuenio ¶ Itaq̄ꝫ dono tibi
qd̄ vnū habeo meipm̄ hoc accipe et
ꝓ tuo libito rege ¶ Cui socrates ¶ Mag-
nū m̄ mun⁹ dediſti. habeo gᵒ ut me-
lioꝛē te tibi reddā q̄ accepi ¶ Diſci-
pulis ſuis ut ſcribit apule⁹ cōſueuiᵗ
ſocrates ſuadē ut crebro ſeipos ī
ſpeculo cōtēplar͛et ut q̄ coꝛꝑis foret
pulchritudiē ſibi cōplacit⁹ īpendio
ꝓcurar͛et ne dignitatē coꝛꝑis ma-
lis moribꝫ dedecorar͛et ¶ Qui vero
min⁹ ſe cōmēdabilē formā habere
putar͛et. ſedulo opam daret ut vir-

tutis laude turpitudinem tegeret ¶ Hic
ut ait theodicus cum esset disciplina omnium
philosophorum summus adeo studiosissimus extitit
ut neque a mulieribus quod discere utile opi-
natus fuit prohiberet indignum. Unde et dianam
non erubuit appellare magistram ¶ Intro-
gatus a quodam inope quid facere deberet
pauca habens et multis indigens ait
Si res tua non tibi sufficit tu per te vi-
uendo fac ut rei tue ipse sufficias.
Cum garrulus quidam deridendo interrogaret
socratem ut eum doceret sapientie precepta Du-
o igitur sapientie precepta necessaria tibi sunt Unum
ut taceas aliud ut loqui discas ¶ In-
terrogatus quid est homo sine scientia ait sicut
pictura sine veste ¶ Interrogatus quid est
substantia beatitudinis ait donare dig-
nis ¶ Interrogatus que est vincens virtus
No̊ aut quod non est nimium ¶ Interrogatus a quodam
iuuene an ducere vxorem an a matri-
monio abstinere deberet ait In utroque
horum acturus es penitenciam Si non duxe-
ris solus eris filiis carens genus tuum in-
teribit bona tua alienus heres accipi-
piet Si autem duxeris erit tibi sollicitu-
do perpetua contextus querelarum. dotis
exprobracio affinium grauis supercilium.
garrula socrus alieni matrimonii
grauis suspicio incertus liberorum euentus
¶ Interrogatus a quodam ut ait seneca
quare ei peregrinatio et aliena patria non pro-
desset ait Ideo tibi tue peregrinaciones
non prosunt cum te tecum circumferas. premit
enim te eadem causa que expulit Nec terrarum
nouitas vitare potest quod tormentis vrbium
et locorum In irritum cadit ista iactacio
queris quare te ista fuga non adiuuet.
tecum fugis Onus animi deponendum est non
ante vllus tibi placebit locus ¶ Interrogatus
in quo quis famam acquirere posset ait Si
gesserit optima et locutus fuerit pauca

¶ Interrogatus ut dicitur in policratico qualiter
quis ad culmen sapientie attingere posset Re-
spondit neminem in sapientia locupletem fieri pos-
se ut doceat nisi se ad discendum paupe-
rem et egenum credat ¶ Interrogatus a qui-
dam ut ait tullius libro v de tusculanis questi-
onibus de qua patria esset ait mundanus
sum totius enim mundi se incolam et ciuem
arbitrabatur nullam sibi approprians
patriam ¶ Cum socrates quosdam hospites
suos satis tenui cena suscipi pareret
et amicus eius hoc illi intimaret ait Si
boni sunt equanimiter ferent. si mali non
est curandum ¶ Cum quidam ex eius doctrina
bene muniti discipuli discederent rogantes
eum ut aliquod preceptum ordinande vite pre-
ciperet ab eo iussit eos ad diuisorium
secum venire vxoremque in superioribus consti-
tutam vocauit. iussitque vasa melle et
oleo plena ut eiceret Admirantibus que
discipulis ait Si hanc in domibus vestris
potestatem habueritis beatam vitam dispo-
netis Socrates ut in policratico dicitur
libro viii in senectute didicit musicam cre-
dens si ei musica deforet sibi cumulum
sapientie defuturum Cum autem diceretur a quibusdam
Nunquid non verecundaris in senectute studere
ait Maior verecundia in senectute igno-
rantem esse quam studere ¶ Socrates rogabat
quoscumque in studio existentes proficere dicens
eis Si boni fuerint ex suo profectu digni
erunt ut promoueantur ad magna. si vero
mali doctrina turpitudinem occultabunt
Idem dicebat illos cibos potus vere vita-
dos qui ultra sitim famemque sedanda ap-
petitum prouocare noscuntur Dicebat e-
tiam eos qui temporalia magno emebant precio
desperate ad temporalia peruenire Dicebat
etiam se admirari quod facientes ymagines
lapideas conabantur lapides similes homini-
bus facere. se autem negligere et non conari

ut no sites lapidibz videatr // De dnis
socratis notabilibz seu pubijs habet
hec // Oriete sole cosiliu occidete co
uiuiu cogitadu // Age sic alienu ut
tuu no obliuiscaris negociu Cot
ria cosilio ira et festinacio Velox co
siliu sequit pnia Pncipiu amicicie
e bene loq Maledice e inimiciciaru
exordiu Amicus raro acqrit cito amit
tit Cu amicis breues oroes logasq
amicicias habe oportz Negat sibi ipe
q qd difficile e petit Plus gaude bn
ficijs datis q acceptis Illa ei gle
h necitate videt ee subiecta Malu
alienu tuu ne feceris gaudiu Nulli
iponas qd ipe pati no potes Hoc ex
hibe qd tibi vis exhibei Sepultus sit
apud te te sermo que solus audieris
Si bn egeris tibi dabis auxiliu Qd
cocesserit fortuna teperet iusticia
Qd iusticia iueneit teperet mode
racia Si fortune auxeris licencia mi
nuis glaz Si bn egeris ipe tibi psone
auctem dabis Viri boni e scire pa
ti nec scire face iniuria Actor malus
bona rem turpe facit Qui i alios
ptate excret pmo purgare cosciaz
debet ut q delicta corrigit no admit
tat vitetq qd vidicat Stultu e at
ut velle qs ipare alijs cu sibi ipsi no
possit ipare Si q dubitas ne feceris
sz qd cu iudico negatu fueit fugito
Si pace vis belli mencione ne feceris
Melius e caue q paue Utilius e erubes
ce q pauesce Turpis e iopia q de gla
na scit Amico ita pdesto ne tibi no
ceas Qd habes ita vte ut alieno no
egeas Plurim sua amittut du appetut
aliena Cu vsus exegeit vigila Honest
ta arte qua bn didiceris seqre In tuo
potius q i alieno sarcina sume Gra

uior e labor ubi nullus effctus e Pecunie
qrende et tuende modu haberi opter
Iracudia i felicitas geminat Irat
filio ipe te cohercere Filio modesto nuq
graue e qd pr iubet ipossibile Pecca
re turpe e sz multo turpius e cu delicto
ignoscit Grauit irascit q qd dolet
deo comedat Consciaz magis q fa
ma itende Falli naqz sepe fama po
terit coscia at nuq Felicitas spe est
adusis subiecta Dapnu n ex habu
dancia reru raro eueit Caue ne obli
bidiez seueritate amittas Disce
qd audias et pba qd credas Iniust
te defensiois cofidecia deuita Pro
te pmittas iprudencia decipi nec
cupiditate circueiri Qd pmiseris
i dubitat facito Cui oes bndicut
possidet pli bona Geminat pcm
que delicti no pudet Difficile e iniu
ria coueire cu pacia Malis loque
qd gratu sit, facito qd expedit Pnte
laudare et absentis fama lede neine
decz Pena a quo merueris frust
petis psidiu Ab alio exspecta qd al
teri feceris Victoria sm aduersario
breuis e laus Oclos et aures vulgi
puta malos testes ee Que face tur
pe est hoc dice i honestu puta Lucru
turpe ut dispendiu fugito Alteri
sepe ignoscito tibi nuq Diu delibe
rato cito facito Minus dicito q facias
No viuit cui nichil i mete e nisi ut
viuat Nil posse h e mortuu viue
Nil curare hoc e isanu ee Ede et bibe
ut bn viuas. no viuas ut tm edas
et bibas Sapientis e ne que i casu ex
cidat caue. et si qd forte accederit for
tit ferre Fortis no pt iudicari qs n
et sapiens fuit // Dicitur ei sm paciate
meritas piculosa putada e i ludedo

uitus crescit tardando timor Dolore
vincit q dolore dolendo no patit Feli-
citas sp subiecta e inuidie Sola ergo
miseria caret inuidia Dignu at inudi-
sit ut si fieri posset i oibz ciuitatibz
aures et oclos habent ut de omn
pfectibz torqret Multa ei sit felicui
hoim gaudia tanti inuidoz gemitus
Nil amittit q nil habet et paru e-
get qui paru cupit Auarus at dapnu
si no lucret patit Nulla ta bona
vxor e i qua no inuenias qd qraris
Sicut nichil suauius e benigna iuge
ita nichil infesta mulie crudelius
Multo ei sapiens mulier sepe p viri
salute oppoit tato maligna mari-
ti morte etia vita sua eputat Nil
ergo illa coniuge molestius q qntu in
re coniunctior e tato e disiunctior mo-
ru dulcedie a felle malitie Est g
vxor a tutu refugiu a penale tor-
mentu Ad viru mulier pudica
elegit hoc tulis Impudica vero spem
qrit no re Mulier speciosa et stulta
teplu e sup cloaca edificatu Soler-
cia at comendabat socrates ut op-
tima possessione Dicebat et vnu
dutaxat bonu ee disciplina vnu
solu q malu iperitia Opes at et gnosi-
tate nil honestu habe Dicebat i
sup tale ee hoiez qlis effatus ei et
q talis oro hois e qualis ipe ho e
Ite dicebat ut ait valerius li vij a
diis imortalibz nichil ultra pete-
du ee q q bona tribueret qz hij sci-
ebat q vnicuiqz utile eet Hoies at
sepe id votis exposce qd no ipetrasse
melius foret Na mes mortaliu te-
nebris iuoluta cecas peticoes effu-
dit diuicias appetit q multis ca mor-
tis fuere honores cocupiscit q plu-
rimos ad malu exitu deduxerut Sple-
dida coniugia qrit q no nuqa fundit
domos euerterut Desinat igitur stulta
mens hois futuris maloz suoz cau-
sis qi rebz felicissis ihare ac se tota
arbitrio celestiu comittat qa q tri-
bue bona de facili solet etia elige
aptissie pnt huius etia hec suma fuit
Expedita et copendiosa via e ad
gliaz pueniendi ut talit hoies agat
ut qles videri volut tales et sint
Quesiuit ab eo quida an beatu
putaret archelau rege psaz qui
fortunatissimus erat Nescio inquit.
Nuqa cu illo locutus su Et ille Quid
hoc alit scire potes. Aut no. Cu ig-
nore q doctus et q bonus sit Miser ei
e si iniustus e Interrogatus etia de du-
obz quoz vnus diues erat et potes.
alius iops qs eoz maior eet ait Ille
ex eis maior e q virtuosior e Accu-
satus socrates atheniensibz qa deride-
bat quercu cane et hircu deos ee
qs illi colebat captus et icarceratus
fuit detentusqz e triginta diebz in
carce ubi mirabile cordis costantia
se habe ostendit Na carcer a mors
eius vultu pturbare no potuerunt Di- a qum
cete at ei quoda morte athenienses
odepnauerunt te Pndit. Et illos
natura. Cu at ut dicit tullius li p
de diuinacoe eet socrates i custodia
publica dixit crathoni familiari suo
sibi post terciu die ee moriendu.
Ait ei se vidisse i sopnis pulchitudis
eximie femina q se noie appellas
diceret homericu queda eius modi ver-
su Tercia te ptale tepestas leta
locabit Qd dictu sic ctigit Et ut
ait valerius libro vij cu iudicatu ab
atheniensibz esset ut hausto bene-

no puet delatu sibi mortis poculu.
no aliut q medicamentu imortalitatis
accepit et de mortis cotemptu usq
ad vite exitu libero aio disputauit
Cu at potoez mortis de manu car-
nificis accepisset admoto ia labijs
poculo vxor ei9 xantipes q illic ad-
erat vociferas ait Heu inocens ho
perit Qui rndit Nuqd inoceti m
dixisti mori sancti9 e Mortu9 est
igit socrates veneni poculo ano
vite sue xcix quo ano libru nobi-
lissimu coposuit Post morte vo
ei9 athenienses pnia ducti iimicato-
res ei9 morti adiudicates ymagine
ei9 aurea i teplo collocauerut Mor-
tu9 e at9 socrates i diebz assuerire-
gis assiriox Dicit q i sigillo socra-
tis erat sptu hoc vbu Amic9 hois
sapia ei9 et iimic9 hois stulticia
ei9 Testametu at socratis fuit
Pseto aiaz mea i deptori aiaz
et sapietu De aristippo pho

Aristipp9 phs cyrine9 disci-
pul9 socratis atheis cla-
ruit qui ut ait laerci9
ile9 de vita phox ad dyonisiu ty-
rannu i syracusa pfcus adeo psta-
tissi cordis extitit ut tpi loco et psō-
ne couenire et coaptare se posset.
aduersitates q mutacoes q fortune
cosone dissimulace sciebat Qobre
et apud dionisiu iter ceteros phos
strenu9 reputat9 e magis sp icidens
bene dispones delectabat oblecta-
cioe pnciu delectacoez absenciu ve-
nabat. Vn et diogenes regalem
cane vocabat eu Audit hic quq ius-
sisse pdicem qnqgita dragmis emi
Culpate vero quoda ait Tu n obu-
lo ea emisses Et i eu aspicies ait
aput me q dragita dragme possut
Quoda tpe dionisio sputate i eu
pacientissime ptulit et codoleti amico
dixit Piscatores sustinet a marina
defici ut venene cobiu. ego at no
sustinebo vino limphato aspgi ut
bleuu accipia Erat at cobi9 pu9 pis-
ciculu9 Blennius vero gradis piscis e
Et tuscente qnq eu lauans olera i-
crepauit dyogenes dices Si hoc
didicisses afferre no iseruires atri-
is tyranox At ille tu q iqt si scires
loqui hoibz olera no lauares In-
gressus e qnq aristipp9 ignorater
domu meretricis et viso scorto ofesti
exiit Quoda vero puero et erubes-
cete q cu eo erat ait aristipp9 Intra-
re illuc malu no e sz negre exire.
Interogat9 quid sibi ex phia acq-
siuisset ait posse cu oibz hoibz fabu-
lari Vitupat9 aliqn q uberine vi-
ueret. si hoc ait malu eet no vtiq
agret i festis deoru Interogat9 q
pl9 habeat phi ceteris hoibz ait Si
oes leges pempte ecent oes silit viue-
m9 Interogat9 a dyonisio cur phi
diuitu ostia visitat. dites at phox
nume Rndit. qm illi s phi norut q-
bus idigeat hij vero nume Intro-
gat9 quo ~~domiti equi~~ differut docti
ab idoctis Rndit quo domiti equi
ab idomitis Dicete quoda q semp
phos vider ad ianuas locupletu Rn-
dit Na et medici vider ad ianuas
egrotox n tn ideo mallet qs egro-
tare q mederi Qnq yperia pass9
discedebat psequte at illo et dicete
q aufugis. q iqt maledicedi e ptas
m vo no audiedi Gloriate quoda
de scie multitudie ait Quadmodu
no qui plura maducat sani st ma-

ipsis congerentibus optima proinde non quia pla[...]
sed qui utiliora legit sit studiosior. Ad-
vocatus quidam vice ipsius contra eum in curia
dixit multis laudibus extollens Aristip-
pum et cum obtinuisset qui gloriabatur quod pro
philosopho fuisset locutus dixit illi: Quid ti-
bi Socrates profuit quod alieno indiguisti
patrocinio? quod ait: Ut sermones quos dixis-
ti de me veri sint. Navigante eo quoque
Chorinthum et tempestate facta nauseam
passus est et expavit. Garrulus autem quidam
tranquillitate reddita dixit: Mirum est quod
nos equidem ydeote intrepidi sumus, vos
autem philosophi trepidatis. Respondit quia non de simi-
li anima uterque studemus. Te enim pro nequissimi
nebulonis anima nequaquam decuit esse solli-
citum, ego vero obnoxius debui de philosophi
morte timere. Nam et dites fures amplius
quam inopes metuunt. Hec omnia de Aristip-
po scripsit Laercius in libro de vita philosophorum.
Cuidam dicenti sibi homines te contempnunt
et illos asini inquit. sed nec illi asinos nec
ego eos curo. Victruvius vero in libro de
architectura de Aristippo ita scribitur:
Aristippus philosophus Socraticus discipulus nau-
fragio eiectus cum ad Rhodiensium litus
animadvertisset geometrica descripta sce-
mata exclamavit ad comites: Be-
ne speremus. hominum enim vestigia video.
statimque in oppidum Rhodium contendit et in
gimnasium devenit ibique de philosophia dispu-
tans muneribus est donatus ut non tantum
se ornaret sed etiam eis qui cum eo erant
et vestitum et cetera que opus erant ad
victum prestaret. Cum autem eius comites
in patriam reverti voluissent interroga-
rentque eum quid vellet domi renuntiare
ita mandavit dici Atheniensibus: eas
possessiones et viatica liberis oportere
parari que etiam e naufragio una cum e-
is possent enatare. et enim vera presi-
dia vite esse extimaret. quibus neque for-
tune tempestas umquam neque publicarum
rerum mutatio. neque rerum vastatio potest
nocere. Scripsit autem librum de veteri volupta-
te aliosque libros quamplurimos.

De xenophonte philosopho

Xenophon philosophus atheniensis socratis dis-
cipulus in grecia claruit necnon et in
curia Cyri regis persarum cuius alumpnus fuit.
Hic ut ait Laercius fuit verecundus et spe-
ciosissimus vir politicus philosophus et gratus
ediditque libros circiter quadragenos de
diversis naturis rerum et de arte mi-
litari et de venatica et de regimine
equorum in quibus valde exercitatus fuerat
et tormenta multa. Primusque philosophorum histo-
rias scripsit. Vocabatur autem a multis
musa propter leporem interpretacionis quam ob rem
sibi invicem emulabantur ipse et Plato. E-
rat enim Xenophon eloquentissimus. Agellius
de Xenofonte sic ait: Cum quidam ei ma-
ledicteret sic respondit: Tu studium tuum ad
maledicendum dedisti, ego vero conscientia tes-
te didici maledicta contempnere. Hic ut
narrat Valerius libro v cum sacrificaret
diis corona habens in capite maiorem
de duobus filiis suis in prelio perisse cog-
novit. nec ideo cultum deorum dimitten-
dum putavit sed tantummodo coronam de ca-
pite deponere contentus fuit. Percontatus
autem quonam modo filius cecidisset ut audi-
vit fortissime pugnantem interisse ipsam
capiti reposuit numina quibus sacrifica-
bat testatus se maiorem de virtute filii
voluptatem quam ex morte sensisse amari-
tudinem. Obiit autem Xenophon annis
octoginta novem et obiit in Corintho.
Claruit vero tempore Cyri regis persarum.

De antistene philosopho

Antistenes philosophus socratis discipulus et ma-
gister Dyogenis atheniensis

claruit. Hic ut ait ieronimus libro secundo contra iovinianum cum gloriose rethoricam documentis audisset socratem, dixit ad discipulos suos. Abite magistrum vobis querite. ego enim iam repperi. Staticque venditis que habebat et publice distributis nichil sibi plus quam palliolum reservavit. Cuidam dicenti sibi maledixit tibi ille ait Non mihi detraxit sed illi qui in se quod hic dicat agnoscit. Alteri dicenti sibi homines de te mala loquuntur ait Superioris est usus persone hoc pati inferioris vero facere. Huius hec sententia fuit. Inscientie est multa dicere et quod satis est nescire. Hic ut ait augustinus viii de civitate dei summum bonum posuit esse virtutem. De alchipiade phylosopho

Alchipiades phylosophus atheniensis socratis discipulus fuit. Hic ut narrat valerius cum se beatum putaret quia videlicet dives pulcher et eloquens erat socrates cum eo disputavit et demonstravit quod miser esset quamdiu stultus esset et tantum suis rationibus eius animum exagitavit ut ipsum flere cogeret. Hic ut ait agellius cum apud periclem avunculum suum artibus liberalibus erudiretur et accersiret pericles illum quod cum tibiis caneret eum doceret quod honestissimum tunc videbatur traditasque sibi tibias cum ad os adhibuisset inflassetque maxillas pudefactus inhonestate et deformitate oris infregit abiecitque eas. Quod cum percrebuisset omnium tunc atheniensium consensu disciplina tibiis canendi deserta est. Hic ut scribit ieronimus contra iovinianum ab atheniensibus propter invidiam profugit ad lacedemones qui erant hostes atheniensium sed iterum apud lacedemones virtus eius plus invidie contraxit quam gratie. Quo cognito alchipiades per uxorem artuxerxis regis quam adulterio cognoverat ad assafernem prefectum darii regis aufugit. Cui se celeriter officiis gratia et obsequiis comitate insinuavit. Erat enim etatis et forme venerande necnon nimius eloquentia etiam inter athenienses insignius Sed et in consiliandis amicitiis ingenio et in retinendis optimus. Is autem ad quem confugerat accepto precio a lisandro lacedemoniorum principe iussit eum interfici. Cumque suffocato alchipiade caput esset ablatum et missum lisandro in testimonium cedis explete reliqua pars corporis insepulta iacebat. Sola igitur concubina contra crudelissimi hostis imperium inter extraneos et iminens discrimen funeri sepulturam dedit. mori parata pro mortuo quem vivum dilexerat. Sic igitur ut ait valerius libro vi alchipiade quasi due fortune partite sunt. Una que ei nobilitatem eximiam habundantes divitias. formam prestantissimam. favorem civium maximum. summa imperia precipuas vires flagrantissimum ingenium assignaret Altera que dampnationem exilium inopiam odium patrie. violentam mortem influeret. nec hec nec illa universa tribueret sed varia perplexa freto estuique similia. Hic est alchipiades de quo refert boetius in libro de consolatione dicens (?) aristotiles quod si quis linceos oculos haberet ut interiora corporis humani posset inspicere videret illud corpus alchipiadis quod in superficie pulcherrimum erat intus esse turpissimum. De eschine phylosopho

Eschines phylosophus atheniensis a iuventute sua studiosus et amator librorum socratis discipulus fuit

Cum igitur ceteri discipuli socratis plura
offerrent eschines pauper se solum optu-
lit dicens. quod quod melius habebat se illi
obtulisse. ceteros autem cum pauca eide-
derint plura sibi et meliora retinuis-
se. Unde ait obsecro te ut hoc munusculum
lum paupertatis mee extolas et tua
diligentia et sedulitate melius et or-
natius reddas. Cui respondit socrates
se ab illo munus maximum suscepis-
se. nisi seipsum paruo extimaret et libenter
daturum operam ut eum faceret meliorem
Hic adeo sub socrate profecit et ita
potens in eloquentia fuit quod athenas suo
versauit arbitrio et cum socrate in pro-
orando certamen habuit. Hic tamen ut
dicit theodosius a demostene in orando de-
uictus in iudicio apud athenas fuit
et propter hanc ignominiam rodum peti-
it ubi rogatu ciuitatis sua prius in te-
sifonte deinde demostenis pro eo
orationem clarissimam recitauit. Miranti-
bus cunctis eloquentiam utriusque sed ma-
gis demostenis dixit. Quid si ipsum mirati
fuissetis si ipsum perorantem audiuissetis
Nec tantus orator neque inuidie zelo
neque maliuolentie detineri valuit quin
inimici testis maximus fieret et probitate
illius publice et excellentissime commendaret

Euripides de euripide philosopho

Euripides philosophus in creta claruit tempore so-
cratis. Hic non solum a car-
nibus sed a cibis coctis se abstinuisse
fertur.

De demostene oratore

Demostenes orator atheniensis
claruit. Hic ut ait valerius
libro viii cum valde studiosus
esset et primam litteram proferre non posset
propter vocis exilitatem. oris sui vicium
tanto studio expugnauit ut ea a nul-
lo expressius referretur. Idem gracile ni-
mis vocem continua exercitatione ad
gratum auribus sonum perduxit. Idem
vadosis litoribus insistens fluctuum fra-
goribus eluctantibus declamaciones edebat
ut ad fremitus concitatum actionum pa-
cientiam duratis actoribus efferret.
Hic cum infirmum et diu loqui solitus esset
ori suo calculos inserebat quo vacuum
promptius os eius esset et solutius. Hic ut
ait apuleius summus orator effectus quamuis
a platone habuisset facundiam et ab e-
bulide dialetico argumentaciones di-
dicisset tamen nouissimas pronunciandi congru-
enciam a speculo petiit. Species enim specu-
lum quasi ante ingressum causas meditabatur
Demostenes stomachum laidis no-
bilissime meretricis iocundo supra alpas
et ciuitatis hoc quod cum illa diceret centum
denariis. respondit. penitere tanti non emo
Item ut ait valerius libro viii a tille sue ho-
mo astutum procinium prebuit. Cum enim
pecuniam a duobus hospitibus depositi
nomine accepisset ea condicione ut illam sit
utrisque redderet et alter ipsorum interiecto
tempore squalore obsitus tamquam mortuo soci-
o deceptorie omnes nummos abstulisset
et discessisset superuenit alter et depositum
in iudicio petere cepit. Afferebat miseram
mulierem in maxima pariter pecunie et defensio-
nis penuria constituta iam de laqueo
et suspendio cogitabat. Tunc optime
demostenes patronus affuit qui ut in ad-
uocatum venit. Mulier inquit parata est de-
positi fidem soluere sed nisi socium adduxeris
id facere non potest quoniam ut ipse vociferans e-
dicta est lex ne alteri sine altero numeretur
et sic liberata est mulier. Cum phi-
lippus rex macedonum athenas obse-
disset ut ait ysidorus libro primo ethymologiarum et
ab atheniensibus postularet ut sibi de-
cem oratores darent et sic discederet

ab obsidione. Demostenes in consilio a-
theniensium hanc fabulam confinxit. Lupi
suaserunt aliquando pastoribus ut in amici-
tiam convenirent. Cumque pastoribus placu-
isset petierunt lupi ut pro firma vice secu-
ritatis traderent eis canes in quibus
videbatur esse occasio iurgiorum. Annuerunt
pastores et tradiderunt canes quos ovi-
um suarum pervigiles custodes habebant.
Tunc lupi adepta formidine omnem gre-
gem non solum pro sacietate sed etiam pro li-
bidine laceraverunt. Sic quoque philippus
sublatis oratoribus in populo atheniensi
fruetur esse. Quod audientes athenienses de-
mostenis consilio acquieverunt et sic ci-
vitas a periculo liberata est. Cum legati
molossorum venissent athenas ut ait
helinandus libro 2o coram iudice causam
acturi et advocatos adduxissent
pro sua causa in iudicio locuturos demos-
tenes pro alterius causa illis institit ad quem
in crastino venientes et rogantes ut ta-
ceret pecuniam quam petiit tradiderunt.
Postea die cum res agi deberet contra
philippum regem macedonum et a sena-
tu atheniensium in procinctu peteret lec-
to decubuit fillata confirmitate. Renditque
hiis qui ad eum venerant se pati morbum
squinantie et contra illos loqui non posse.
Cui a quodam ex multis responsum est. Certe
non squinantie pateris sed immo argiantem
id est cupiditatem vel simulacionem et hoc
ipse postea non celavit sed gloriose assignavit.
Nam cum finita causa aristodimum fabu-
larum actorem quantum mercedis ut ageret
accepisset interrogasset et audisset se acce-
pisse talentum. Ego inquit plus ut tacerem
accepi. Ita causidicorum lingua dampni-
ficata est non causa ut dici solet funibus ar-
genteis vincias et sic apud advocatos
ipsum silencium venale est. De ipso quoque
demostene legitur in policrato quod antiquam
gloriam eloquentie eius et virtus innotuisset populo
operosioris cultusque nitore appetisset fames
et purpura causidicum vendit. Ac post-
quam noticiam et famam assecutus est eloque-
ntie togam contexit se dicens se velle potius
a se quam a nitore vestium aut cultu exqui-
sito constare. Huius demostenis eloquentiam
commendat eschines philosophus dicens quod in ipso
considerasset acerrimum vigorem oculorum
terribilem vultus pondus accommodatum
singulis verbis sonum vocis efficacissi-
mos corporis motus perfecto cognosceret
quod et si operi eius nichil addi potest tamen demos-
tene magna pars demostenis abest
cum legitur potius quam cum auditur. Cum athe-
nas alexander invaderet advocati sunt duo
philosophi ut consulerent quid atheniensibus agen-
dum foret scilicet demas eschines. Horta-
batur autem eschines ut alexandro se da-
rent. demas autem contrarium suadebat.
Consulensque demostenes respondit esch-
inis consilium penale. Tunc per eundem demos-
tenem alexandro corona aurea mis-
sa est. Cum quidam diceret demosteni de
quodam paupere Ille illius amicus est. Cur
ergo inquit demostenes illo existente
dite ille alius pauper est. Amicus non est
qui particeps fortune non est. Cum quidam spe-
ciosus invicens diceret demosteni Si me
odisset sic homines quemadmodum te suspe-
dio periissem. Et ego inquit si me quemad-
modum te amaret. Ingreti cuidam quo
posset optime dici. ait. Si nichil dixe-
ris nisi quod bene senseris. Huius demostenis
legitur illa fuisse sententia. Liberi servique
personam veritas separat. servi liberique
mendacium miscet.

De sophocle poeta

Sophocles poeta atheniensis
ut ait tullius libro de senectu-
te usque ad summam etatis sen-

tute tragedias fecit. Cu at ppt nimi-
am senectute et rei familiaris neglige-
tia a filijs redarguet edidit trage-
dia adeo elegate q i iudicijs i citata
cunctos i admiratore adduxit // Cuq
q da ab eo q ret cu esset etate ia seni-
or ut ait valeri9 li° iiij an etia nu
reb3 veneris vteret idignat9 ait
dic meliora liber tn istic tanq ex ali-
a dapnacoe pfugi // Hic ultimis
dieb3 vite sue cu ppe ia anu cetesimu
attigiss3 ut ait valei9 li° ix° tragedia
quada i certamie miserat ad iudiciu
~~ptorta~~ ptor3. Du at antipitis etamis
suspensu simam expectaret itellexit
iudicatu fuisse q ipe vna sma vic-
tor eet. Quo audito p gaudio expi-
rauit. Tuc vo tpis ut ait solin9 li-
sander lacedemoiensis obsidebat
athenas. Voletes at atheienses so-
phodis corp9 honorabilit trade se-
pulture. rogauerut qete lisandru
ut iteri iducias bello daret. volebat
ei tuc armis aggredi ciuitate. Qui
audita viri sapia peticoi digne as-
sensu pbuit ne veneradi admodu
viri honorabiles exeqas ipediret
Claruit at sophodes tpibus cyri
regis psaru. De pericle pho.

Pericles phs atheniesis au-
ditor anaxogore strenu9
et hoi lis vir vnacu sopho-
de poeta illustri dux e ab atheiensi-
b3 elcus cotra lacedemoes et theba-
nos ut ait iustin9 Cuq3 lacedemonij
agros atheniesiu deuastaret agros
periclidis i tactos reliquit sperates
se illi acqre posse a pricula ex iuidia
a ex suspicoe pdicois i famia. Sed
tn an pericles pspiciens et futura pplo
pdixerat et ad iuidie pculu decli-
nadu agros dono rei publice dederat
// Hic ut ait valei9 lib° viij sumo stu-
dio sic istruct9 erat et doct9 sub anax-
agora pceptore q athenas egit et
versauit suo arbitrio Cuq3 adusus
uoluntate ppli loqret iocuda nichilo9
et pplaris vox ei9 erat et cu ceteris
comedie maledca ligua cu9q viri
potecia pstrige cupiebat. tn i labi-
is suis ptendebat lepore melle dul-
ciore et i aiis illor q eu audierat
magis dulcore q aculeos relinquebat
et sic iter ipm et phisistratu tyranu
nichil aliud iterat n q ille armat9
hic vo sn armis tyrande gessit. Cu-
q3 pricles et sophodes ut ait tulli9 i li°
de offitijs ad colloquedu de psultacoi-
bus publicis simul cosedisset. et casu
pulch adolesces trasiret ait sophodes
O pricles pulchru pueru. Rndit pricles
pretore dec3 no solu man9 et ligua sed
et oclos habe cotinetes Claruit pricles
tpib3 cyri regis psaru De temistode

Temistodes phs et pho.
pnceps athenar nobilissim9
fuit // Hic i bello qd atheien-
ses cu perse rege psar habuerut ta stre-
nue egit q persem deuicit et liberauit
athenas Tande cualescete iuidia ci-
uiu i exiliu expuls9 ad eu que pau-
loan deuicerat cofuge e coact9 a q
et honorifice suscept9 pri9 tn q ei9 se
cospectui psentaret sermoi psico se assue-
fecit. Erat em docilis ualde et tena-
cis memorie adeo ut i atheis maxima
rebu cura distenc9 om tn ciuiu suor
cophedet noia et tenet // Hic cu i pa-
lacio regis persis maneret i conuiuio
quoda du mltj luderet et cantaret iui-
tabat ut caneret Qui rndit se nescire
cantare Et du ex hoc habet i doctior atq

ab eo quereretur quod sciret. Ait se scire ex re-
publica. pua face magna ut ait augustinus
in quadam epistula. Hic ut dicitur in policrato
libro primo dicebat ingratus a ludis et qui-
buscumque senioribus eos arcendos nec rem
publicam videatur deserturus sed iude de-
sertique sui relicta civitate permutaret.
Si tamen maioribus quod quidem varium est eos
occupari contigerit in annis adolescentie
ex dispensatione etatis permittitur aliquid
subtrahere gravitati et in se clementi-
ores esse quod maturitatis processu reipublice
utilitati compensent. Hunc quidam
filiam unicam habens nubilem consuluit an
eam pauperi sed ornato prudentia an locu-
pleti parum probato locaret. Audit malo
virum pecunia quam pecuniam viro indigentem.
Idem interrogatus in theatro ubi cantores
aderant cuius vox auditui eius futura
esset gratior a quo artes mee opti-
nentur. Erat enim tyle cupidus. Hunc
xerses principem sui exercitus contra athe-
nienses instituit. Et cum iuberet eum bellum
inferre atheniensibus destructionis quasi maxi-
me ac stragis periculum imminet. haus-
to tauri sanguine mortem se tradidit,
ne aut patrie bene de se merito infidelis
esset non pugnando vel ut aut sue patrie
fieret oppugnator. De aristide pho

Aristides phus qui claruit athe-
nis tempore persis regis psar-
vie distrectissimus extitit de
quo narrat tullius libro iii de officiis
quod themistodes post victoriam eius belli
quod cum persis fuit dixit in contione athe-
niensium se habere consilium reipublice
salutare sed id scire non opus esse. postu-
lavitque ut aliquem populus daret sibi cum
communicaret et datus est ei aristides. Huic
ille classem lacedemoniorum que subduc-
ta erat ad gytem clam incendi posse
dixit. quo facto frangi opes lacedemoni-
orum esse necesse. Quod aristides cum audisset
in contione magna expectatione venit dixit-
que perutile esse consilium quod themistodes
afferret sed minime honestum. Itaque quod
honestum non esset id nec utile athenien-
ses quidem putaverunt. Hic aristides a
quodam qui ad novas divitias nuper erec-
tus erat cum philosophis quos pluribus ad convivium
est vocatus. Et cum illi inter se conquererent mi-
nutulas conquererent questiones ille qui invi-
taverat irridendo philosophos dixit scire se vel-
le cur ex nigra et alba faba pulmen-
tum unius coloris edatur. Cui aristides
indigne ferens ait Tu nobis absolve
cur de albis et nigris loris siles macu-
le generantur. Sicque qui philosophos non fuerat ve-
ritus irridere irrisus a sapiente obmutuit

Eudoxus De eudoxo astrologo
astrologus tempore darii claruit.
Hic in excelsi montis cacu-
mine senuit ut astrorum celique motus
deprehenderet De arato astrologo

Aratus astrologus cum eudoxo ut
ait augustinus xviii de civitate dei uni-
versarum stellarum numerum se com-
prehendisse et scripsisse iactavit. Quod igitur
augustinus illa contempnit auctoritas que dicit ad
abraham Aspice stellas et dinumera eas
si potes. Quod etiam omnes dinumerari possunt tamen
non omnes possunt videri. Hec augustinus. Huius
arati legitur esse versum quod apostolus in actibus
ait In ipso vivimus movemur et sumus
Quod ipse apostolus atheniensibus in testimonium
adhibuit divinitatis. Hic darii tempore claruit.

Democritus De democrito pho
phus abderites ut ait agel-
lius in libro atticarum noctium
adeo ditissimus fuit quod pater eius exercitui
xersis epulum de facili dare potuit. Sed
successor hic ut magis studiis vacaret

cio vacaret pecunia admodum summa rete-ta patrimonium suum suis civibus relinquens athenas profectus est et ibi oculos sibi eruit ut vegetaciores cogitaciones haberet. Laberius tamen dicit eum oculos sibi eruisse ne videret bonis esse malis civibus. Tertullianus autem dicit quod ideo excecavit seipsum quia mulieres sine concupiscencia aspicere non potuit. Porro sibi merito oculos eruit qui magicis tenebras oculis humanis invexit. Dicit enim ysidorus viii ethimologiarum quod arte magicam post zoroastem democritus amplificavit quando ypocrates medicina effloruit. Non solum autem interdixit sibi possidere sed etiam interdixit sibi et posteris. De hoc ait seneca in libro de beneficiis: Cum cesar illi multa talenta dedisset contidens reiecit dicens se mirari demenciam eius si se putasset tanto eum posse mutare. Si temptare me inquit voluit toto illi fui experiendus imperio. De constancia vero eius ait tullius in libro v de tusculanis questionibus: Hic cum in manus tirannici tradidisset nullum genus suppliciorum deprecatus est nullumque recusavit. Unde et vitam mollem mare mortuum appellavit. Verborum asperitatem constantissime tolerabat. Unde ait de illo seneca ad lucillum epistola xcv: Eleganter democritus solebat dicere eodem loco esse voces imperitorum quo ventre redditos crepitus. Quid inquiebat me refert utrum sursum isti an deorsum sonent. Magna dementia est vereri ne infameris ab infamibus. Sentebat sepe democritus ut ait seneca ad lucillum epistola vii: Michi unus pro populo est et populus pro uno est. Hic ypocrati medico tradidisse fertur quod sicut se temporis affectus habet ita pulsus cordis motibus incitatur sicut refert boecius in libro de arte musica. Interrogatus democritus quid inter homines pecoraque distaret ait sapienter sentire. In convivio tacenti rustico inquit: Ex doctis hoc solum habes. Huius hec fuere sentencie: Consuetenarius est ut probitate servies in tuo quam luxu in alieno suscipias dapno. Probitas veritatis in medium est et medicina dampnorum.

De ypocrate medico

Ypocras medicus artaxersis regis tempore claruit apud athenas. Hic voluptates multum detestabatur ut ait agellius. Et ut narrat theodosius epistola xcviii: Cum discipulos suscipiebat ipsos adiuvabat antequam doceret et iuramentum ab eis extorquebat ut silencium sermone incessum mansuetudinem habitum moremque servaret. Post ut eos diligenciam magna docebat. Fuit autem ypocras parvus corpore pulchre forme grandis capitis tardi motus multe cogitacionis et tarde locucionis. Cum sedebat aspiciebat terram et fuit modici cibi. Vixit autem annis cv. Narrat theodosius in questionibus genesis: Cum mulier quedam suspicione adulterii fuerat punienda cum filium pulcherrimum peperisset utrique parenti dissimilem, ypocras autem hoc audiens monuit esse querendum ne forte talis pictura esset in cubiculo mulieris qua inventa mulier a suspicione liberata est. Ysidorus ait in quarto libro ethimologiarum et ita scribit: Medicine artis auctor et repertor apud grecos perhibetur appollo. Hanc filius eius esculapius laude et opere amplificavit. Sed postquam fulminis ictu esculapius interiit interdicta fertur medendi cura et ars simul cum auctore defecit latuitque fere per annos quingentos usque ad tempus artaxersis regis persarum. Tunc eam revocavit in lucem aura rationabiliter perscrutatus in firmitatem ypocrates asclepio patre genitus

+ lib' de nat'a fetus

i insula theo. Hi itaq3 tres viri totidē heses invenerūt. Pma methodica inventa ē ab appolline q' remedia sectat' et carmina. Scdā empirica id ē expientissima inventa ē ab esculapio que nō indiciorū signis s3 solis constat expimētis. Tercia logica id ē rōnalis inventa ē ab ypocrate. Iste cū discussis etatū regionū ut egritudinū q'litatibz causas rōnabilit' pscrutat' ē infirmitatū. p q's causas curas rōnabilit' pscrutari posset. Empirici experiencia sola sectat'. logica expiencie rōz adiungunt. Methodia nec elemētorū rōne observat nec tēpus nec etates nec causas s3 solas morborū substātias. Quodā tpe apud athenas adeo aer fuit infectus ut plurimi ex aeris corruptōe deficeret. Ypocras aūt fecit querci incendi q' extra civitate erāt et cetulq3 iuxta civitate copiosos ignes attendi. ob quā causā aeris infectōe cessātē cessavit morbus. ita q' saluti hom̄ ē puisū. Tūc athenienses ypocratē ut deū adorare decreverūt. qd' ille psenciens renuit et aufugit. Illi v'o trp' vini ex diis ypocrati statuā erexerūt. Q̄sivit ab ypocrate q'dā de q'busdā fedis et ypocras tacuit. Cui ille. Cur ad interrogata nō respondes? At ille ait. Responsio sup talibz ē tacē. Hui9 hoc ferunt' sine. Securitas cū paupertate eligibilior ē q' cū diviciis timor. Indigestiā vitabit q' eo q' sibi sufficit contētat'. Qui vult liber eē nō cupiat qd' habē nō pt. Qui vult habē qd' cupit cupiat qd' pt haberi. Qui vult ī hac vita pacifice vivē filiis fiat ei q' ad divinū civitatis de oī appostito grates agit et de defectu rerū nō

minuvat. Scripsit aūt ypocras libros plimos electāt' quorū isti s' tytuli. liber de lege. liber de introductōe. lib' de dogmatibz x tractatuū. lib' de hūana nā. + lib' de anathomia et iuuamētis. liber de cōplexionibz. liber de ypidimia. liber de farmaciis. lib' de secretis. lib' pnosticorū. liber de signis vite et mortis. et diu'sarū egritudinū. lib' de signis diu'sarū valitudinū. liber de iudiciis egritudinū sūptus a signis astrorū. lib' de signis secretis diei mortis invētiōe et sepultura. lib' de signis secretis subite mortis. lib' de opacōe medicīe. lib' de cōservacōe sanitatis. Epl'a ad archelaū regē. lib' de augmēto humorū. lib' de fleubothomia. lib' de regimīe acutorū. lib' de cura ossiū capitis. lib' amphorismorū. lib' de egritudinibz vulnerū. lib' de ysagogis. + lib' de signis mortis

de euripede

Euripides poeta ut poeta ait boeci9 carere libidīe ī fortunio dicebat eē felicē. Hic cū ī quodā triduo vna cū altestide poeta v'sus cōponēt. euripides ī ipo triduo tres v'sus. altestides v'o cētū cōposuit. Cūq3 altestides adu'sus illū gloriaret' q' ipe ī triduo cētū v'sus pfacile cōscripsiss3. ille v'o magno īpenso labore tres solumō deduxiss3. Rndit euripides. Ver' vtiq3 loq'ris s3 īter tuos cētū et meos tres h' īterē q' tui ī triduo tm̄mō mei v'o ī omē tēpus sufficiūt. Hic adeo archelao regi psarū carus extitit et dilectus ut secundam ei consiliorū suorū cōmitterēt. Cū aūt a cena ipi9 regis domū rediret a canibz dilaceratus ē. Archela9 aūt facti crudelitatē tāto īgenio nō debitam expavesces et dolēs capitis sui crines totondit ut ait valeri9 lib° v°.

Eraclit9 phs de eraclito pho
cognomento scotinon asian9
libros composuit adeo obscu-
ros quod studentes phi vix eos itelligut
Hui9 hec e sna. Vn9 dies par om-
est Itẽ i eude fluuiu bis descendi-
m9 et no descendim9. Hic dixit deos
oes ex igne costare Dixit eciã aĩas
ee scintillã stellaris essencie Hic
ppter ipi9 nimis obscuras snas dic-
tus e a phis eraclit9 tenebros9. de

Empedocles empedocle pho
phus athenis claruit tpe
tyri regis psaru Hic ut
ait boeci9 i ptoloio de arte musica a-
deo nouerat ex musica arte cane-
di quod cu ei9 hospite iuuenis quidã furi-
bud9 iuadet eo quod prem ei9 accusa-
cioe dapnasset ipe empedocles adeo
dulcë modu canendi dicit flexisse
quod adolescentis iracudia teperauit
Hui9 hec legit sna ut habet
i prologo libri de vegetabilibz tria sut
i tota veru varietate pcipua. s. mo-
bilis affluencie cotemptus. future feli-
citatis appetit9. et mentis illustracio
Quoz pmo nichil honesti9. Scdo
nichil felici9. Tercio nichil ad aboz
copendiosa adeptoez efficaci9 In-
terrogat9 empedocles ut ait bern-
hard9 siluestris. cur viuet. ait ut
astra ispiciã Celu subtrahe nllus
ero Hic deu sic legit descripsisse. de9
e spera cui9 centru est ubiqz circufere-
tia nusqz Hic aias imortales ee
arbitrans athenis se icendis dedit
et sibi ipi morte itulit de pmenide

Parmenides phus pho.
athenis claruit Hic hoim
habitacoes et cosorcia fu-
giens i rupe cantasi motis ascedit
ubi et loyca iuenisse dicit. quod postmo-
rupes pmenides appellata e Audi-
tor at fuit xenophontis phi et pcep-
tor zenonis et claruit tpibz cyri re-
gis psaru. de dyogene pho

Dyogenes phus ciuis antis-
tenis discipulus dict9 e ci-
nicus id est canin9 Ipe em
et sue doctine sectatores ut dicit aug9
i lib° xiiij de ciuitate dei cotra huana
verecudia imuda ipudenteqz snam
pferebant. ut s. quod iustu e quod fit i vx-
ore palam no pudeat id agere. nec in
vico aut i platea quelibet coniugale co-
cupiscentia deuitare. vicit tn pudor
naturalis opioem hui9 erroris Na
et si phibet hoc aliquando glabundu fe-
cisse dyogenem ita putante sectam suam
nobiliore fuisse futura si i hoim
memoria isignior ei9 ipudencia figeret
Postea tn a cinicis cessatu e plqz
valuit pudor ut erubesceret hoies
hoibz quam error ut hoibz siles ee ca-
nibz affectaret. Et ista Videm9
adhuc ee phos cynicos qui no solu
amiciuntur pallio verz eciã clauam
ferunt Nemo tn eoz audet hoc facere
quod si aliqui essent ut no dicam ictibz ausi
lapidantiu cete cospucentiu saliuis
obruerentur. Pudet ei hui9 libidinis
huana sine ulla dubitacoe natura
Quoda tpe tn antistenes pceptor
dyogenis ut scribit ihero9 cotra io-
uinianu cunctos discipulos suos a
se ipelleret et pseuerante dyogene
i mouere no posset clauaqz nouisse
minat9 e ut abiret Cui ille subi-
ciens caput ait Null9 tn dur9 bacu-
lus erit qui me possit a tuo obsequio
separare Hic a se abdicans oes vo-
luptates et cupiditates ut i fert

satir9 ī libro virorū illustriū Uteba-
tur ppt frig9 discipli pallio pera p
cellario habuit clauā ob corpuscli
fragilitatē qua senex mēbra sus-
tētare solit9 erat ponēs a quolibet
et accipiēs cibū Habitabat aūt ī por-
tarū vestibulis et porticibz ciuitatū
usqz qoqz pstītes verū et trāseūtiū abi-
gens et notās vitia q mores feda-
bat Cūqz se torqret ī dolio volubile
se habē domū vocabat et se cū tpibz
imutatē. frigore eī os dolij verte-
bat ī meridie. estate ad septētrio-
nē et ubicūqz sol se iclinauerat dyo-
genis simul ptorium vertebat Quo-
dā vero tpe ī usū potandi calicē lig-
neū habēs vidit puerū cōcaua ma-
nu aquā bibē et elisit eū ad terrā
dicēs Nesciebā q et natā poculū
haberet Hic tā cōstātis aīi fuit
q nichil de aīi sui vigore remisit
In eodē vultus tenore etiā adūsis
iterpellātibz pstitit et calcatis tur-
binibz fortuitorum aduūs oēm dolorē
et miseriā vniformi durauit p-
posito Dicebat enī eū a pho alie-
nū et sui aīi ipotētē cui9 uirtutis
et cōtinētie fortuna et mors sibi
aliqd vēdicaret Dyogenis cōti-
nētiā ut ait valeri9 maximi9 lib°
iiij^to vīcē nō potuit alexād ad quē
cū accessisset et ī sole sedētē horta-
retur ut si qua sibi ab eo pstari sibi
vellet indicaret vir robuste con-
stātie ait Ēd dare possis nolo.
sz rogo ne m auferas qd dare nō
potes Ex iterpositiōe ei9 sole dyo- [sua]
ge m auferebat Sic igit alexand
qui oēs qi natiōes vicit a dyogene
vict9 ē Eodē die quo vidit alēqz
cui nec dare qdqz posset nec eripē

ideo ut ait sen li° vij de bn̄ficiis pote-
tior fuit dyogenes alexandro oīa
possidēte plq enī qd dyogenes nol- [erat]
let accipē qz qd ille posset dare
Alexander dyogenē gradu suo
teptauit pellē sz celeri9 qz darium
regē psarū suo gradu armis pel-
lere potuit Hic dyogenes suscepi9
et oīm diuitiarum cōtēptor ī paup-
tate sua voluntaria glabat pcep-
torē suū antistenē laudās q eū fe-
cerat paupere Dicebat enī de illo
ipē me angebat pauperē fecit ex
diuite et p ampla domo fecit ī do-
lio habitare ut dicit ī libro satur-
naliū Hic dū sedēt ad solē ī via ait
uthelinad9 lib° xij et ī eū qdā cecj
cū baculo offendet ait ad eū tolle
oculū tuū. baculū ei9 appellās pau- [cecj9]
lū Hinc ut ait valeri9 li° iiij^to ī sp-
ratus olera lauāti dyxit aristipp9
Si dionisiū adulare velles pau-p
nō eēs Cui ille Si tu paup eē velles
dyonisio nō adularēs Hic ut nar-
rat agelli9 lib° scdo ī seruitutē ve-
nudaueret que cū emē vellet xe-
niades corinthi9 qd artificiū nouis-
set pcūctat9 ē Noui iquit liberis
iperare At ille mirat9 ei9 cōsu-
stat cū manumisit filiosqz suos ei
tradens Accipe iqt liberos meos qbz
iperes Hic ut dicit sen ī libro de
trāquillitate aīi dyogenis vnicus
seru9 noīe machen aufugit Ami-
co vero ei9 admirante cur eū non
reduceret ait Turpe ē machen sine
diogene posse viuē. dyogenē vo
sine machen nō posse Dicebat aūt
dyogenes ut scribit tulli9 libro scdo
tusculanarum qstionū Vita et fortuna
se psarū regē supasse eo q sibi nichil

decesset. illi autem satis numquam foret Et eius
illius voluptates se non desiderare dice-
bat quibus ille saciari non poterat. ipse
autem suas gratis consequebatur // Fuit etiam
dyogenes mira sapientia preditus ut ei
ait Seneca li° 3° de ira Cum diogenes de
ira dissereret adolescentulus eum proter-
vus conspuit Interrogatus vero an irasce-
retur contra eum ait Non irascor sed du-
bito an irasci oporteat // Alia vice ut
scribit Seneca ibidem dum ageret causam len-
tulus quidam attracta pinguissima saliva
eius aspersit faciem Cui dyogenes quieta
mente dixit Affirmabo inquit o lentule
omnibus falli eos qui te negant os habere
// Alius quidam dehonestavit dyogenem
et cum illo non respondente interrogaret
quidam cur maledicenti non daret res-
ponsum ait Nolo contendere cum homine de
re in qua ille qui optinet vilior reputatur
// Alius similiter dehonestavit eum ver-
bis contumeliosis nec indignatus est et dixe-
runt ei Quare non respondes Ait
Non possum ego illi rudendo tantam
dehonestacionem inferre quantam ipse sic lo-
quendo intulit sibi ipsi // Alius eum sic
dehonestavit eum verbis contume-
liosis nec indignatus est Et dixerunt
ei Quare non indignaris Respondit hic
dehonestator meus aut est veridicus aut
mendax Si veridicus propter veritatem
non irascor Si mendax deest indigna-
cionis causa ex quo ipse novit quod dixit
// Cum quidam ei referret quod quidam amicus
eius contra eum maledicta dixisset. Ait
An amicus meus ista dixerit dubium
est. Non te autem quod hec dixeris manifestum
est Cum quidam ei nunciasset Eucides
vituperat te Oportet inquit sapientiam
ab insipientibus impugnari. Et ei me-
liore se iudicant mala lingua que

carpit. superatur autem consciencia quicquid mala
confinxerit lingua // Interrogatus fuit
dyogenes quid agendum sit homini ut non
irascatur Qui ait Recordetur homo quod sicut non
necesse est ut serviatur illi primo versa
vice est alteri serviendum Nec oportet
ut iniquitatem obediat illi sed interdum
oportet ut obediat alteri Nec necesse
est ut semper ab aliis toleretur sed quandoque pa-
tiatur et ipse cum hoc fecerit debilitabitur
ira eius // Fertur de dyogene quod cum quen-
dam inopem rogaret ut panem ab eo
peteret et circumstantes de hoc mirarentur
ait Hoc ideo facio quia consuesco ferre
repulsam // Dum alexander rex coram
dyogene transiret dyogenes tamquam illum
spernens non respexit eum Cui dixit
alexander Quid est dyogenes quod me
non respicis quasi mei non indigeas Cui
ille Ad quid necesse habeo servum servorum
meorum Et alexander Numquid ego ser-
vorum tuorum servus sum Ait sic Quia
ego prevaleo cupiditatibus meis infre-
nans illas et subiciens illas mihi ut
mihi serviant. tibi autem cupiditates pre-
valent et tu servus earum efficeris earum
obtemperans iussioni Servus igitur es
servorum meorum // Alia vice dum presente
dyogene adulator quidam extolleret
multis laudibus alexandrum presentem
assumens dyogenes panem cepit come-
dere Qui dixerunt. Quid est quod agis
ait Utilius est sic agere quam audire men-
dacia // Cum quidam homo turpis forme
sed dives admodum domum suam dyo-
geni ostendisset omnibus in ea locis au-
ro nitentibus in faciem hominis illius spuit
Interrogatus vero cur hoc fecerit Ait
Quia nichil aliud ita vile
in illa domo vidissem // Hic cum vidisset
iuvenem bonorum morum tamen faciei ...

ait. Alie illi9 bonitas dat intellectu pulchri-
tudis faciei eius. ¶ Idē dū vidiss; q̄dā
decorū facie et moribꝫ inhonestū ait.
O q̄ bona dom9 et mal9 hospes ¶ Ide
vidit quēdā ydeotā sedētē sup lapidē
et ait. Lapis sup lapidē ¶ Consueue-
rat dyogenes dehonestrie hoīes sciāz
odiētes et quadā die ascendēs ī
locū eminētē alta voce clamauit
O vos hoīes conuenite et conuenientibꝫ
illis ait ¶ Nō vos voco hoīes. vos
enī bestie estis q̄ scdm roēz nō viui-
tis et sapie nō studetis ¶ Itē vidit
dyogenes iuuenē decorū sapiaz
addiscētē Cui dixit bn̄ agis Nā fa-
cis pulchritudiēz aīe tue. tui as-
pect9 pulchritudi conueniē ¶ Infir-
mat9 ē q̄nqꝫ dyogenes et cū eū
confortarēt amici dicētes Nō ti-
meas qꝛ hoc a deo ē. Ait. ꝓpterea
magis timeo ¶ Cū illi de sub ca-
pite noctu fur sacculū cū nūmis
subtrahē conaret. h9 ille senciēs
ait contēptu pecunie Tolle ī felix tol-
le ut facias vtrosqꝫ dormiē ¶ Cū
vidiss; quēdā filiā sepelientē hodie ait
bonū generū suscepisti ¶ Interogat9
dyogenes cur cynic9 .i. canin9 vo-
caret a phis ait Quia latro ig-
norātibꝫ et blādior sapiētibꝫ ¶ In-
terrogat9 cur tā magna nutri-
ret barbā ait ut eā cani9 videns
et tangēs virū me ēē meminerī
¶ Interrogat9 cur hoīes abhorrēt
nec vellet cū eis viuē ait Malos
abhorreo ꝓpt̄ prauā eorū vitam
bonos vero qꝛ viuūt cū malis.
¶ Interogat9 a q̄bꝫ hō cauē debeat
ait ab īuidia amici et fraude ī-
mici ¶ Interogat9 q̄ hora comesti-
eēt congrua ait Habēti q̄ī comedat
hora ē congrua cū famescit. nō habēti
vero q̄n habē pt ¶ Interogat9 q̄ ē infir-
mitas ait. Corpis carcer ¶ Interogat9
q̄ ē tristicia ait Carcer aīe ¶ Cū q̄dā
letāt dicēt dyogeni se de nouo vxo-
rē duxisse ait illi Pūū solaciū ꝫ mag-
nā sollicitudiēz es lucrat ¶ Vidit dio-
genes senē quēdā canos tegētē ca-
pillos et ait illi Quia canos occul-
tas nō ꝓptēa senectutē abscondis ¶ Itē
vidit īsipientē hoīnē cū anulo aureo
et ait Magis te dedecorat aurū q̄ orn-
nat ¶ Cū quidā garrul9 sophista dio-
genē dicēt Qđ ego sū tu nō es ꝫ ego
sū hō g° tu nō es hō Ait diogenes
Hoc qđ concludis fīm ē qꝛ a te icepisti
Sꝫ si vis id verū fieri a me icipe et ī
te conclude ¶ Interogat9 diogenes a
quodā ī quo turbari facē posset ini-
micū suū ait illi ꝗ tu sis valde bon9
¶ Ex celebribꝫ at sīmis ei9 repte sꝫ
iste ¶ Ad cōmēdatorē suū vn9qisqꝫ nūm
habē debet q̄ valde amat q̄ valde timeat
Vulgi īpricia ad res iustas sola con-
stringit necitas Iudex bon9 nēo erit
n̄ q̄ de se alterꝫ iudicaē nouerit Qui
īnocētē dāpnat serpēm vulnerat q̄m
sua sīma sꝑ reū serpēm punit g̃cia
Nulle sꝫ occultiores īsidie q̄ hee q̄
latēt ī simulacōe officij q̄ ī aliquo
celsitudis noīe Nā eū q̄ palā ē aduer-
sari9 facile cauēdo vitare pt et tro-
iān9 equ9 ideo fefellit qꝛ formā mi-
nerue mētit9 ē ¶ Oīm īmicꝯ cōis
ē q̄ ē hostis suorꝫ Si bon9 vis fieri
a te expelle qđ ī alijs despicis Meli9
ē medicū adire q̄ accersiē Queri-
tur igit medela dū san9 fuis Meli9 est
tūc medicū īquirē cū natura ꝯsu-
perauāt egritudo Sic ē igit dieta
cura aīe pcedendū Si q̄s tibi dederit

bonu cu amore consiliu. psta illi cu a-
more obedientia || Item dicebat diogenes
Cu videris canem dimittere dnm suu
et sequi te cu lapidibz ipm expelle qr re-
linquet te sicut reliquit illu || Cu dio-
genes ad agone olimpiacu q mag
frequencia celebrabatur ia senex
pgeret febre in itinere apphensus in trepide
bie recubuit Volentibz amicis eu a
in iumentu a in vehiculu tolle no acq-
euit sz transiens ad arboris umbra.
Abite q so et spectatu pgite Hec me
nox a victore pbabit a victu Si fe-
bre vincero ad agone veniam si me vi-
cerit febris ad inferna descendam Ibi
igitur p nocte eliso gutture no ta se mori
ait q febre morte concludere Cuq dolore
torqueretur et vidisset hoies ad amphitea-
tru concurrentes aiebat Qualis hoim
stulticia Currunt spectare feris hoies
expugnantes et me pterunt cu natali
dolore certante || Moriens aut ut ait tul-
lius li° p° de tusculanis qstionibz iussit
amicis inhumatum corpus suu relinqui
Et cu amici dicerent q a feris devo-
raretur ait minime sz iuxta me baculu
quo feras abigam ponite At illi Quid
poteris no senciens Quid g° ait ferarum
laniatus mi no sencienti oberit. Ob h°
concludens nichil sibi obesse carentia se-
pulture Claruit aut dyogenes tempori-
bus alexandri De carneide pho

Carneides phs atheniensis clarur
dyogenis tpe Na cu diogene
missus fuit ab atheniensibz
ad senatu romanu || Hic ut narrat va-
lerius li° viii° studiosissimus fuit Cente-
simo et decimo anno vivendi et phandi
fine fecit || Cu ad mensa sederet cogi-
tacionibz inherens manu ad mensa por-
rigere obliviscebatur sz melissa quam loco
uxoris habebat dextera sua necessa-
riis usibz coaptabat. Aio cu vita frue-
batur Corpe vero qui alieno et supua-
cuo excultatus erat || Hic cu crisippo dis-
putaturus ellebozo se ante purga-
uit ad exprimendu ingeniu attentius
et illius cris refellendu qs pocoes
industria solide laudis cupidus appe-
tendas fecit || Idem legitur fecisse cont
zenone scripturus Scripturus et contra
libros illius superiora corpis ellebozo
candido purgauit ne q ex corruptis
in stomacho humoribz usq ad domi-
cilia ai redundaret et instantia vigo-
remq mentis labefactaret De platone

Plato phs atheniensis pho
tpe darii noti regis persarum
natus e. Pater eius ariston
de grecie neptum mater ei parcion
fuit q a solone sapientissimo traxit
originem || Narrat aut valerius lib° p°
q platoni in cunis puulo dormienti
apes mel in labellis puuli inseruerunt
significantes illius singularis eloquii
suauitate Dicitur in policrato lib° p°
ca° xviii° q socrates ex ara veneris
q achademie erat vidit offerri sibi
cignu pullu inserere celo rostro ta-
gente sydera. et regione q a plane
dicitur penetrantem et transcendentem
aspectus oim et tanta vocis sonoritate
et leticia canere ut totu mulceret
orbe Sequenti die ariston ab acha-
demia puulu filiu platone socrati
optulit litteris et moribz imbuendu
Quo viso mentis viribz ex corpis
disposicione conceptis. Hic e inquit
cygnus que iud appollor venus atha-
demica conservauit Ut aut in policrato
dicitur teste apuleo p° ariles deus
e deinde a latitudine pectoris plato.

Alii autem dicunt cum platone dictum esse prelatum esse in sermonibus. Hic inter discipulos vero socratis adeo excellentissima gloria claruit ut omnino ceteros obscuraret. Ac cum esset atheniensis apud suos honesto loco natus et ingenio mirabili longe suos condiscipulos anteiret et omnium sapientissimus haberetur et a studiosis iuvenibus certatim athene platonem doctorem querentibus peteretur, ipse nili fluminis inexplicabiles ripas et vastissimos campos effusamque barbariem egiptiorum velut discipulus peragravit et a sacerdotibus illius gentis geometrie multiplices numeros celestium rerum observacionem percepit didicitque ibi quecumque illic habebantur et docebantur. Et eodem tempore in italiam veniens ut ab archita tarentino pictagore precepta susciperet, ibi quicquid ytalice philosophie tunc florebat auditis eminencioribus in ea doctoribus facile comprehendit. Cum autem in egiptum proficisceretur locorum quos prosequebatur scienciam adepturus se a piratis capiendum et venundari permisit in scopulis. Quod dum iret contigit. Nam captus est et venundatus a piratis. Sed tamen quia philosophus ut ait iheronimus in epistola ad paulinum maior emente se fuit. Fertur autem ter in siciliam advenisse: primo ut arismetricam audiret et historiam cerneret nature in ethna et incendiorum intelligeret racionem. Secundo rogatu dionisii ut syracusanis assisteret et ut municipales provincie illius disceret leges. Tercio ut fugientem dyogenem restitueret patrie sue venia a dionisio impetrata. Et in hiis omnibus adeo diligentem exercuit ut a studiis aut officiis philosophie nullo umquam tempore suspenderetur. Hic ut narrat iheronimus contra iovinianum cum esset dives et choros eius dyogenes lutatis pedibus conculcaret, ut posset vacare philosophie elegit achademiam villam ab atheniensibus procul non solum desertam sed etiam pestilentem, ut cura et assiduitate morborum libidinis impetus frangerentur discipulique sui nullam aliam sentirent voluptatem nisi earum rerum quas discerent. Unde quidam ex ipsis ut liberius philosophie vacarent oculos sibi effodisse feruntur. Fuit autem plato abstinencia moderatus et ideo non laboribus fractus sed vita longevus. Ait enim tullius de tusculanis questionibus libro primo quod cum thymotheus clarus atheniensis et princeps civitatis cenasset apud platonem eoque convivio delectatus esset vidissetque platonem postridie ait illi: Tue cene non solum in presencia sed etiam postero die iocunde sunt. Fuit insuper plato virtuosus in mortificacione libidinum. Nam cum in phedrone doceret ut ait macrobius libro primo hominem non esse sua sponte moriendum, in eodem tamen dialogo dicit mortem philosophantibus esse appetendam et ipsam philosophiam esse meditacionem mortis. Sed hec sibi contraria non sunt quoniam duas mortes hominis novit, quarum unam natura, aliam virtutes prestat. Homo enim moritur cum anima corpus relinquit solutum lege nature. Mori autem dicitur cum anima adhuc in corpore constituta corporis illecebras philosophia docente contempnit et cupiditatum dulces insidias reliquasque omnes exuit passiones. Hanc mortem dicit plato sapientibus appetendam. Illa vero quam omnibus natura constituit cogi vel inferri vel accersiri vetat. Item ut narrat valerius libro 4o. Cum plato adversus servi delictum vehemencius exarsisset ponens illum statim tunicam

et prebere scapulas verberibus iussit
sua manu ipsam cesurus. Postmo-
dum intelligens se iratum veritus ne vin-
dicte modum excederet, manum quam ce-
surus erexerat sicut in altum sustu-
lerat suspensam tenebat et stabat
percussuro similis. A speusippo autem ami-
co suo tunc superveniente interrogatus
quid ageret Exigo inquit penas ab homine
iracundo. Oblitus quod iam servi quam alium
quem potius castigaret invenerat
abstulit sibi in servum propriam potestatem.
Tu inquit speusippe servulum istum
verberibus obiurga. timeo enim ne
quia irascor plus faciam quam oportet. No-
lo autem ut iste servus sit in eius potestate
qui in sua non est. Deforme enim existima-
vit ut parem reprehensionem culpa ser-
vi et platonis animadversio mereretur. Nar-
rat etiam valerius libro iiii° quod retulit quidam
platoni xenocratem discipulum eius
multa de eo improperia locutum fuisse
Et cum ille sine ulla cunctatione criminationem
respueret. instabat criminator querens cur
sibi fidem non adhiberet. Respondit plato
non esse credibile ut ab eo non diligeretur
quem tantum amabat. Cumque ille hoc iura-
mento firmaret ait plato. Nunquam xe-
nocrates ea dixisset nisi illa dici ex-
pedire pectus iudicasset. Hic ut
flavianus hystoriographus refert et
habetur in policratico libro viii° faciem suam
sepe videbat in speculo non curiositate
vel compositionibus extra sed ut videret quantum
peregrinatio studii fervor acumine
ingenii processus etatis de naturali statu
mutasset faciei iudicio ut conserva-
ret ac relevaret naturam ne labore
et dieta insueta corrumperetur. Item in phe-
drone ait ignitus quidem et mundus
in extremum abiens manebit perfectus
et purgatus hic terrestres cohabitabit.
Interrogatus plato in quo quis sapientiam
adipisci possit ait in non expectando
que evenire non possunt nec de preteritis re-
cordari. Interrogatus per quid cognoscatur
sapiens ait Sapiens cum vituperatur
non irascitur et non extollitur cum laudatur.
Interrogatus per quid homines cognoscuntur
ait Homines et vasa testea simili modo
probamus. Illa quidem in sono. hos vero
in sermone cognoscimus. Interroga-
tus quanto censu debeat homo esse contentus
ait Tantum acquirat quis quod defectum
non habeat in eo quod ei necesse est et quod non
expediat ei hominibus adulari. Interro-
gatus quis est inter homines fortior respondit
Qui propriam potest vincere invidiam. In-
terrogatus quis est inter homines debili-
or ait Qui suum non potest celare secre-
tum. Interrogatus quis est inter homines po-
tentior ait Qui suam scit abscondere
paupertatem. Interrogatus quis est inter
homines temperatior ait Cui sufficit
id quod habet. Interrogatus quis est homo
bonorum morum ait Qui malorum
morum hominem pati potest. Interrogatus
an venustum sit homini esse canum ait Non
est venustum senium in capillorum albe-
dine sed si morum inceptitudinem pa-
ciatur. Interrogatus qualium locorum
vel urbium habitatio sit vitanda ait
Non habites terram in qua superbus lucrum
exsuperat et in qua mali prevalent
bonis et ubi plurimum divites me-
tuuntur. Interrogatus in quo quis pos-
sit principum graciam optinere ait
Si volueris insipientis principis graciam opti-
nere ipsius sequere voluntatem. Si vero
sapientis que ad rem non pertinent vel
contra rem sunt ostendere non omit-
tas. Cum vidisset plato dyonisium

tyrannum Sicilie corporis sui custodes septum
custodibus cum vidisset: Quid tantum mali fecisti
ut a tot militibus necesse habeas custodiri
¶ Platonis vero elegantia quedam dicta
sunt hec ¶ Tunc beatus et felix dicendus
est orbis terrarum cum sapientes efficiuntur
reges vel reges efficiuntur sapientes Qui
reipublice prefuturi sunt duo precepta te-
neant Unum ut utilitatem sic tueantur
civium ut quecumque agunt ad eam referant
obliti commodorum suorum ¶ Alterum ut to-
tum corpus reipublice curent ne dum a-
liquam partem tuentur totum deserant Pin-
de est cum subditos opprimit aggravatus
ac si caput corporis adeo intumescat
ut a membris quod omnino quod sine molestia
ferri non possit Hanc autem passionem sine
gravissimo dolore membrorum tollerari
vel curari impossibile est Si vero incura-
bilis fuerit passio sic vivere quam mori
miserabilius est et miseriis autem nichil in-
tolerabilius est quam utcumque finem miserie
¶ Idem cum in subiectos potestas servit idem
est ac si tutor pupillum persequatur vel cultu-
o mucrone iugulet ob cuius defen-
sionem ab eo traditum tibi gladium ac-
cepisti. Rem namque publicam fieri iure
capt pupilli prelebre est et cum tutor demum
vere predem aiecius se inutile esse cognos-
cit ni fideliter membris coheréat ¶ Idem
qui suam animam que una est non potest guber-
nare quomodo multorum hominum gubernator
erit ¶ Item dicebat Expedit sessatos
in dulcedine potius medicine amari-
tudine incorari ¶ Item dicebat hominem
debere in speculo sepe suam faciem intueri
quam si viderit eam decoram indigne
ferret agere turpe opus si vero turpem re-
sciverit debitur sit duo turpia aggre-
gare ¶ Dicebat etiam plato duos esse
mundos unum intelligibile in quo ipsa

veritas habitat Alium sensibilem quem mani-
festum est nos visu tactuque sentire Itaque
illum verum istum verisimilem ad ymaginem
illius dicebat esse factum et de illo aiebat.
in illa anima que se cognoscat expolitur veri-
tas et sanatur. de hoc autem in stultorum animo
non scientia sed opinio generatur. Item dixit escam
malorum esse voluptatem eo scilicet quod homines
capiuntur ea sicut hamo pisces ¶ Idem
si sapientie forma oculis videri posset ad
amorem sui omnes magis excitaret Idem
Non prius comprehenditur forma iusticie
nisi prius iniusticie series discuciatur ¶ Idem
Non solum scientia que remota est a iusticia
calliditas potius quam sapientia appellanda
est Verum etiam animus paratus ad periculum
si sua cupiditate non omni utilitate im-
pellitur audacie potius nomen habet
quam fortitudinis ¶ Illa est iusticia verissima
que erga inferiores servatur ¶ Triumphus
est innocentie non peccare ubi licebat posse
In quem potes plus ~~in~~ peccare desine.
¶ Mores philozophantibus est appetenda
Ipsaque philosophia est meditatio moriendi
Totius philosophie robur pacientia est Idem duas
corporis extremitates docuit non esse
velandas nec assuefieri debere molli-
ciei capitis atque pedum cum enim habuerit
firmitatem cetera robustiora sunt Cum li-
bera sit anima et domina passionum vincere
seipsum omnium victoriarum prima est et optima
Vinci autem seipsum a seipso turpissimum
est et pessimum ¶ Item dicebat eundem
esse finem discendi quem et vivendi. discen-
do igitur ne deficias. Vite enim inspicienti
animo tanquam baculus infirmo corpori imposita
sunt ¶ Fuit autem consuetudo platonis ut
aut helymadus libros suos intitulare
nominibus magistrorum suorum vel eorum quos magistros
per suos docuerunt ut maiorem ex eorum
nominibus auctoritatem ex libris et nominibus suis

accipientem. Hii sunt libri eius appellati: Ty-
meus, phedron, gorgias et putago-
ras. ¶ Composuit etiam libros de republica,
de legibus etc. in quibus multa preclara sunt.
In phedrone dialogo suo quem transtulit Ci-
cero validissimis argumentis anime immor-
talitatem asseruit. Et potest omnis ratio
in unius silogismi compendium ita redigi.
Anima ex se movetur. quod ex se movetur
principium motus est. quod autem principium motus
est natum non est. et quod natum non est immorta-
le est. anima igitur immortalis est. ¶ Quidam
autem theobrotus imitator doctrine eius
cum legisset librum platonis de immortalita-
te anime e muro se precipitem dedit pre
desiderio vite melioris. ¶ Mortuus est
autem plato tempore philippi regis macedonum
ut ait seneca in epistolis lxxxi° anno natali
suo die sine ulla deductione. Ideoque ma-
gi qui tunc athenis erant immolaverunt de-
functo ampliorem eum fuisse sortis quam hu-
mane arbitrati quia consumasset perfectis-
simum numerum quem novem novies multi-
plicata componunt. ¶ Legitur quod in sigillo
platonis scriptum erat istud verbum. Facilius
est movere quietum quam quietare motum. De
aristotile philosopho

Aristotiles
philosophus eximius gente macedo
patria astragiritanus pla-
tonis discipulus fuit. Est autem astragu-
rita civitas tracie vicina olimpo
et methoni. Filius autem fuit nichoma-
chi et festiane qui ab esculapio descende-
runt. Nichomachus autem fuit medicus aminthe
regis macedonum patris philippi. Hic
adhuc iuvenis existens doctrinam eloquen-
tie docuit. Factus autem annorum xvii mit-
titur athenas ubi adhesit socrati tribus
annis. Quo mortuo adhesit platoni
annis xx et tantam adeptus est dilectionem
platonis et diligentiam circa philosophie stu-
dium quod plato domum aristotilis domum lecto-
riam vocabat et sepe dicebat. Eamus ad
lectoris domum. et ipso a lectione absente
clamabat. Intellectus abest surdum est
auditorium. ¶ Hic tante venerationis apud
philippum macedonum regem fuit quod nato
sibi filio alexandro ei scripsit epistolam
in hec verba. ¶ Philippus aristotili salutem dicit.
Filium mihi genitum scito quo equidem diis
gratias habeo non tam pro eo quod natus
est quam pro eo quod eum nasci contigit temporibus vi-
te tue. Spero enim quod edoctus a te dignus
existat et nobis et regni successione.
Vixit autem aristoteles post platonis mortem an-
nis xxiiii partim quidem docens alexandrum
philippi regis ~~philippi~~ filium partim cum eo
multa circuiens terrarum. partim libros componens
partim vero doctrinis intendens. ¶ Huius ele-
gantia quedam dicta sunt. ¶ Idem de semetipso in
neutram partem loquendum est quoniam qui se lau-
dat vanus est qui se vituperat stultus est.
¶ Idem. Utile consilium esse dicebat ut ho-
mines voluptates abeuntes et pre-
teritas consideraret. ut sic considera-
te minuerentur. quoniam fessas volupta-
tes penitenciaque plene omnes homines sunt
subiecte quo minus cupide appetan-
tur. ¶ Dicebat autem se unum solum pau-
pertatis incommodum pati. quod non posset
egentibus subvenire. ¶ Idem. Nunquam verecun-
diores esse debemus quam cum de diis agitur.
¶ Idem. Viri boni est nescire vel facere vel
pati iniuriam. Iniuria iniuste irroga-
ta eius est infamia qui facit. ¶ Idem. Ad-
versus inimicos contra parentes nostros vic-
toria est querenda. ¶ Si lincei s oculis
homines uterentur ut eorum visus quecumque
obstancia penetraret nonne introspec-
tis visceribus etiam pulcherrimum super-
ficie corpus turpissimum videretur. Te igitur
pulchrum videri non tua natura sed spec-

tacau oculoꝝ facit īfirmitas Dif-
ficile ē ī re ꝓspera amicos ꝓbare
ī adusa sp̄ facile Debet hoīes viā-
ticu senectuti lr̃aꝝ eruditōeꝫ pa-
rare Itē dicebat de duobꝫ hoīn
gnībꝫ uehemēt admiror .s. de illo
ī quo bona nō sūt et tn̄ si de ipō dicāt
acceptat et gaudet et de illo de quo
mala ꝓferūt q̄ ī eo nō sūt et inde
turbat Sicut visus ī capit lumē
ex circūadiacēte aere sic aīa lumē
sūit ex documētis Itē dicebat
radices disciplīe ēē amaras fructꝰ
vero dulces Itē dicebat tribꝫ idiget
disciplīa · natura · documēto ꝛ sol-
licitudie Itē dicebat ex parētibꝫ
honorabiliores ēē eos q̄ īstruūt
q̄ qui solū generat · qm̄ hii q̄de
dat viuē illi vero bn̄ viuē Item
dicebat amicis O amici · nllus a-
micus Reprehensꝰ ē aliqn̄ arist̄les
eo q̄ iniquo hoī elemosinā dedeāt Respō-
dit Natē nō maliciē sū misertꝰ
Decuctati cuidā q̄re bōis mltos
anos afferimꝰ ait Ceci ē īterrogāo
Cuidā iactanti se q̄ eēt de ciuita-
te magna · ait · nō eē cōsideradū
ex qua patria q̄s ortꝰ sit ſꝫ q̄li patria
dignꝰ sit Redarguēs aliqn̄ athe-
nienses dicebat eos adīuenisse argu-
mētacōes et leges ſꝫ solū argu-
mētacōibꝫ eos uti dicebat · legibꝫ
vero minime Interrogatꝰ arist̄les q̄-
le lucrū acq̄siuit mētiētibꝫ r̄ndit
Qꝫ dicūt veritatē nō mētiri Int-
rogatꝰ q̄d ē q̄d cito senescat · respō-
dit gaudiū Interrogatꝰ q̄d ē spes
r̄ndit · uigil gaudiū Interrogatꝰ
ī quo differūt disciplinati ab īdisci-
plinatis r̄ndit Sicut differūt vi-
uētes a mortuis Interrogatꝰ q̄d ē
amicꝰ ait Vna aīa ī duobꝫ corpibꝫ
cohabitans Interrogatꝰ q̄d sibi ex phīa
acq̄siuisset ait · Nō coacte facē q̄ ali-
qui ob timorē legis faciūt Inte-
rogatꝰ quō ꝓficiūt discipli ait ·
si actu doctores sequāt absentes
nō expectēt Interrogatꝰ q̄d amī-
cis offerre debemꝰ ait ea q̄ nobis
optamꝰ offerri Interrogatꝰ ab
alexandro quō doctē ꝓfiteatur
se scientē Rebꝫ ꝗt ipis q̄ nō no-
uerūt metiri Dicit q̄ ī sigillo
arist̄lis sc̄ptū erat hoc uerbū melī-
or ē hō qui abscondit sapiāz quā
habet · q̄ q̄ ꝓpalat sapiāz quā nō
habet Arist̄les de secretis ī libro
secretoꝝ dicit q̄ deꝰ archana sue
sapiē p̄mo reuelauit sc̄is ꝓphis
suis ꝛc̄ ut ibidē dicit Et nota
q̄ hoc potuit dixisse arist̄les quia
forte libri hebreoꝝ ad eiꝰ notitiā p-
uenerūt Fuit eī sollicitꝰ oīm sa-
pientū sc̄pturas īquirē Idē ī
p̄o ethicoꝝ rep̄hendit symonidē
qui cū ꝑsuadē hoībꝫ p̄tmittēdā
eē diuinoꝝ cognicōeꝫ et huanis
rebꝫ eē affectū applicādā dicēte
huana oportē sapē hoīeꝫ ꝛ mor-
talia mortalē et dicit q̄ hō debet
se ad īmortalia et diuina trahē q̄ntū
pt Quia vnuq̄dq̄ tāto ē ꝑfectiꝰ
q̄nto nobilioribꝫ et diuīs appropin-
quat Et ideo dicit p̄ ī xi° de aīa-
libꝫ q̄ q̄uis paruū sit q̄ de substanci-
is sup̄ioribꝫ ꝑcipimꝰ illud tn̄ mo-
dicū ē magis amatū et desideratū
q̄ illud q̄ de substātijs īferiōribꝫ
ꝑfectiꝰ cognoscimꝰ Et ī sc̄dō de
celo dicit q̄ q̄uis de corpibꝫ celes-
tibꝫ possint q̄stiōes solui pua ꝛ
copiosa solucōē cōtingit tn̄ audi-

tori ut uehementes gaudium ei sit ¶ Trans-
cendit autem aristoteles in philosophia humana men-
suram hominum nichil diminuens tracta-
do de ea sed multa ipsi adiciens et ex sui
solertia totam duxit philosophiam Trac-
tauit enim omnes philosophie partes et propria dedit
in singulis sed preceteris sic racionale ex-
degit in ius suum ut a posicione sua vi-
deatur omnes alios exclusisse ita ut com-
mune omnium philosophorum anthonomatice
sibi appropriare meruerit ¶ Fuit autem fa-
cundus eloquio sed uberior sensibus
agilitate corporis et perspicacia inge-
nii habens Vixit autem annis lxiii in op-
timo mentis vigore persistens Cumque
iam ad dies ultimos euenisset omnis disci-
pulorum eius cohors venit ad eum obse-
crans ut eis eligeret quem vellet esse
sui magisterii successorem Erant autem
inter eos duo excellenciores scilicet theo-
frastus et menedemus qui ingenio et
doctrina alios precellebat Quorum pri-
mus ex insula lesbio erat. secundus ex ro-
do Respondit aristoteles id se esse facturum cum
tempus adesset ¶ Post breue tempus cum
presentes essent qui hoc pecierant cum bibe-
ret vinum dixit illud insalubre sibi
et asperum et ideo querit debere rodium uel
lesbium ut probaret quod sibi utilius iudi-
caret Et cum de utroque bibisset vinum
vtrumque laudauit sed lesbium pretulit
Intellexerunt autem quod theofrastum me-
nedemo pretulisset Erat enim moribus
insignior et lingua suauior ¶ Defunc-
to igitur aristotele ad theofrastum omnes discipuli
accesserunt ¶ Composuit autem aristoteles
libros multos videlicet De arte logica
librum cathegoriarum id est predicamentorum
librum vnum. Libros periermenias
duos. Libros priorum analeticorum
duos. Libros topicorum viii. Libros

libros posteriorum analeticorum duos

elencorum duos De artibus librum vnum
De contencionibus libros duos De solu-
cionibus contenciosis libri iiii^or^ De disiunctionibus
sophisticis libri iiii^or^ De contrariis librum
vnum De genere et specie et proprio librum
vnum De argumentatoriis commentis
libros tres Posiciones de virtute libros
duos De instanciis librum vnum De di-
uisionibus libros xvi De silogismis
libros duos De diffinicionibus preceptorum
topicorum libros vii. De silogizacione
et diffinicione librum vnum De guber-
nacione et vniuersi auctore librum i. De
antepositis li. i. De topicis contra diffini-
ciones li. 2. De methodis li. ii. De
hiis que multipliciter dicuntur uel secundum ad-
iectionem li. i. De principio li. i. De in-
terrogacione et responsione libros ii. De pro-
posicionibus contenciosis li. i. De compen-
diis lib viii De diuisione li. i. Diffini-
ciones xiii De argumentacionibus libros
ii. Posiciones argumentatiue xxv De
diuisionibus exceptionum li. i. De dubione
li. 2. ¶ Phisicorum li. viii De generacione
et corrupcione li. 2. De anima li. iii De
celo et mundo li. iiii De sensu et sen-
sato li. i. De memoria et reminiscencia
li. i. De sompno et vigilia li. i. De mor-
te et vita li. i. De iuuentute et senec-
tute li. i. De vegetabilibus li. i. et
plantis li. 2. De inundacione nili li. i.
De animalibus li. xix De longitudine
et breuitate vite li. i. De quatuor
elementis li. 2. De mole corporis li.
i. De compositis animalibus li. i. De fa-
bulantibus animalibus li. i. De non generare
li. i. De vnitate. li. i. De phisono-
mia librum vnum De philosophia li. 2. De
motu li. i. Posicio de anima li. i. De ~~mo-
tu li. i.~~ natura li. 2. De naturalibus li. i.
Methëororum li. iiii Methaphisicorum

li. xiii. De lapidibus li. i. De bona fortuna li. i. De poeta li. i. De aggregatione artium li. ii. De arte alia li. ii. De arte li. i. De arte rhetorice li. i. De contentionibus rethoricis li. i. De electione anothomicorum li. i. De persuasione li. i. De aggregatione li. ii. De poeticis disciplinis li. ii. ~~De aggregatione li. ii.~~ De perspectiua li. i. De astronomia li. i. De signis hyemis li. i. De visibili li. i. De poetis li. i. De exhortationibus li. i. De doctrina vel disciplina li. i. De oratione li. i. De ydea li. i. De passione li. i. De mathematicis li. i. De arte introductoria ad diuina li. i. De musica li. i. De tragedijs li. i. De distalia li. i. De indiuisibilibus athomis li. vii. De machanicis li. i. De negotiatione artis practice li. i. De medicinalibus libri ii. De disciplina li. i. De dubijs commentis li. vi. De parabolis li. i. De problematibus phisicis et medicinalibus li. i. De pubijs (?) li. i. De ethicis li. x. De politicis li. viii. De politico auditu li. viii. De iusticia li. iiii. De iustificationibus li. i. De bono li. i. De bono vtili li. i. Item de bono li. iii. De amatis li. iii. Positiones amatiue due. De libero arbitrio li. i. De institutoria li. ii. De concupiscibili de dispensatione li. i. De passionibus ire li. i. De ebrietate li. i. De matrimonio de amicicia li. i. De moralibus li. v. De ingenuitate li. i. De concupiscentia li. i. De diuitijs li. viii. De concupiscibili li. i. De ciuili conuersatione li. ii. De primitia philosophia li. iii. De lege constitutiua li. i. De legibus li. iiii. De obiurgationibus dyonisiacis li. i. De doctrina pleusippi et xenocratis li. i. Contra thimeum et quedam primitia li. i. Contra mellussimum li. i. Contra achineona li. i. Contra gorgiam li. i. Contra pictagoricos li. i. Contra xenocratem li. i. Contra zenonem li. i. De pictagoricis li. i. De olimpiacis li. i. De appollice li. i. De clementis appollonitis li. i. De consatione ciuile nectia leges clx que sunt dumocratice oligargice aristotratice et tyrannice. De colonis ad alexandrum. De regno ad eundem li. i. De dyeta seruanda ad eundem. Item cum alexandro bades composuit historiam cum politicam. Item scripsit epistolas ad philippum et ad alexandrum et ad multos alios. Laercius vero in libro de vita philosophorum a quo ut plurimum predictorum librorum aristotilis titulos habui scripsit quod numerus librorum aristotilis ascendit ad ccc. Alibi tamen legitur quod in vniuerso composuit tractatus numero mille.

De xenophilo philosopho

Xenophilus philosophus pictagoricus calcedonensis vixit annis cv. Omnibus humanis incommodis expers et in summo preconiis doctrine mortuus est.

De phedrone

Phedron lidensis lidensis philosophus socratis et platonis familiaris ualde fuit a borrigis discipulus fuitque philosophus illustris et nomine eius plato librum de immortalitate anime intitulauit.

De eschilo poeta

Eschilus poeta tragediarum scriptor natione siculus casu mirabili mortuus fuisse legitur. Narrat valerius li. ix. quod quadam die menibus urbis in qua habitabat egressus quodam loco consedit. Aquila vero testitudinem ferens in altum ut super lapidem dimitteret quatinus ea fracta carnibus vesceretur capitis poete splendore elusa erat cum capillis vacuum capiti eius illisit quo ictu mortuus est. Claruit autem temporibus darij regis persarum.

De speusippo philosopho

Speusipp9 phs insignis discipls
platonis fuit et nepos eius
ex sorore. Hui9 legit' fuisse illa
sma qua in laudatore se ptulisse refert'
Adulator inquit desine utrosq; falle'
nichil pficis cu te intelliga. Cu epi
curus voluptate sumu bonu pone
ret antistenes aut socraticus sumu
malu. Hic speusipp9 voluptate
et dolore duo mala dicebat et oppo
sita inter se. Bonu aut qd utriusq;
mediu foret. De apuleo phs

Apuleus afer platonicus athe
nis claruit in greca et la
tina lingua doctissim9. Hic
platoni successit et libros plures scrip
sit unu de vita et moribz platonis
Aliu vero q intitulat' de deo socratis
Aliu q intitulat' de cosmographia In
quo ponit pn nota deorum invisibiliu
qs tn intellectu comprehendim9. Juno
vesta. minerua. ceres. dyana venus.
mars mercurius iouis neptunus
vulcanus appollo. Jdem in eode dicit de
mones sunt genere animalia. ingenio rona
bilia. animo passiua. corpore aerea. tpe
eterna. Ex hijs quinq; tria sunt hoibz com
munia quartu eorum pprium. quintu cu diis in
mortalibz habent sed differunt ab eis
passione. Jdem in eode hoies sunt rone
plaudentes oratione pollentes inmortali
bz animis morbidis membris. leuibz
et anxijs mentibz. brutis et obnox
ijs corporibz dissimilibz moribz similibz
erroribz. puicaci audacia. ptinaci
spe. casso labore fortuna caduca si
ngillatim mortales cuncti tn vniuso
genere ppetui vicissim sufficienda p
le conmutabiles volucri tpe tarda sa
pientia cita morte querula vita in terris
deuolunt. Jtem aliu que in xv libris
distinxit que aureu asinu intitulauit
ubi scribit sibi accidisse quod accepto ve
neno a muliere dato humano animo pma
nente visu illi fuit quod in asinu fuisset
mutatus a qua illusione p modu e
curatus. Hui9 hec sunt fine in libro qui
dicit' de deo socratis. Solet esse apud
prudentes viros in opibz elaboratis
iudicatio restrictior. in rebz subitane
is venia pronior. Nulla est res que sit
esse festinata et examinata nec est quisq;
omni qd habere possit et laude dilige
tie sunt et gram celeritatis. Nil
est miror quod cu omnes cupiunt optime
viuere nec fieri posse ut optime viuat
nisi colat' anim9 et tn animi suu non co
lunt hoies. Oculi est curandi sunt ut ca
rit cernat'. pedes curandi sunt ut ce
leriter curraut'. brachia vexetanda sunt
ut fortit pugnet'. Sic et anim9 co
lendus est ut bn viuat'. Artes alie
siue sciencie pnt ignorari sine erubes
cencia sicut ro pingendi psallendi
siue cantandi qs vir bon9 pt sine
aut vituperatione contempnere sz nescire bn
viuere nusq; audebis dicere sine pudore
Eque hoies expectare debem9 ut
equos qs mercam' neq; est in equis
emendis phaleras considerami9 et bal
thei polimina inspicim9 sz equu ipm
nudu et solu ut sit ad spem honest9
ad cursu veget9 ad vectura valid9
Sic ergo in hoibz contemplandis noli
aliena extimare sz ipm hoiem pcitus
considera. aliena voco q parentes pe
pererunt et q fortuna largita est ~~Ge~~
~~nerosus est parentes laudas~~ ut psapia
inuidiosas diuicias. Generosus est parentes
laudas. Diues est non credo fortune
Juuencus abit in senectute Formosus est
expecta paulisp et non erit. At si

Nichil est deo sitr(?) quod vir animo pfecte bon9

bonis artibus doctus et a prime eruditus et quantum licet homini sapiens tunc ipsum hominem laudas. Hoc enim nec a patre hereditarium est nec a casu pendulum nec a corpore caducum nec ab etate mutabile. Hec omnia mens socratis habuit et ideo cetera contempsit. Scripsit insuper apuleius librum oratorium contra emilianum ubi inter cetera paupertatem commendans ait. Non erubescenda est exprobracio paupertatis. Est enim paupertas acceptum philosophis crimen et ultro profitendum. Etenim paupertas olim philosophie vernacula est frugi sobria potens emula laudis. adversus divicias possessa. habitu secura. cultu simplex. consilio bene sana neminem unquam superbia inflavit. neminem potencia depravavit. Neminem tyrannide efferavit. delicias ventris et inguinum nec vult ullas nec potest. Quippe hec et alia flagicia diviciarum alumpni habere solent. Et maxima quoque scelera si ex omni memoria hominum perquiremus nullam in illis pauperem comperies. Paupertas apud secula omnium civitatum conditrix. omnium artium repertrix. omnium peccatorum inops. omnis glorie munifica. cunctis laudibus apud omnes naciones perfuncta. Eadem enim est paupertas in aristide iusta. in favone benigna. In epimenide strenua. In socrate sapiens. In homero diserta. Eadem paupertas eciam in populo romano imperium a primordio fundavit. Eaque propter usque in hodiernum diem simpulo et catino fictili dijs inmortalibus sacrificia offerre dinoscitur.

De plotino philosopho

Plotinus philosophus platonis discipulus et por- ~~por~~ phorfirij preceptor athenis claruit. De hoc sic ait macrobius. Plotinus philosophus singularis. quas philosophie non attigit partes. cum eius doctrina vite sequeretur insignia. cum id quod docebat non alieno sed proprio virtutis ostenderet exemplo. Fuit namque vir ille ad omnia virtutis ornamenta compositus. omniumque dinarum dispositionum studio firmatus. iustus fortis prudens temperatus. et quod prudentem racione superare se posse crederet fortune impetus. Itaque locum quiete sedis elegit ut ab omni conversacionis strepitu humane separatus se fortune invidia liberaret. solum divine institutionibus vacaturus insignibus. ut contra omnes fortune minas integro se et incorrupto virtutis presidio armaret. et infinita insignia contempsit honorum. illos enim veros honores putabat quos illi concludisset prudencie magisterium. Nulla quoque diciarum illum desideria ceperunt sed has putabat divicias veras esse quibus animus ornatus posset auctorem proprie originis invenire. Macrobius quoque in libro de sompnio scipionis de quibusdam dictis plotini ita scribit dicens. Plotinus in libro quem scribit de virtutibus dicit quatuor esse quaternarum virtutum genera. Primas vocat politicas que sunt prudencie. est ad racionis normam que cogitat et que agit universa dirigere ac nil preter rectum facere velle. humanis actibus tamquam divinis arbitrijs providere. Fortitudinis est animum sine metu periculi agere nil quam turpe timere. adversa velut prospera fortiter tolerare. Temperancie est nil penitendum appetere et in nullo legem moderacionis excedere. sub iugo racionis cupiditatem domare. Justicie est unicuique servare quod suum est. Hinc vir bonus. primo sui deinde reipublice rector efficitur. Eidem quas purgatorias vocat hominis sunt qui divini capax est. Solumque eius animum expediunt qui decrevit se a cor-

poris contagione purgare et quadam humanorum fuga solis se divinis inserere. Hee sunt eorum qui a rerum publicarum actibus se sequestrant. Tertie sunt purgati iam defecatique animi et ab omni huius mundi aspergine pressi pureque detersi. Illic prudentie est divina non quasi electione preferre sed sola nosse et hec tanquam nil aliud intueri. Temperantie terrenas cupiditates non solum reprimere sed penitus oblivisci. Fortitudinis passiones ignorare non vincere, ut irasci nesciat nilque cupiat. Iusticie ita cum superna et divina mente sociari ut servet cum ea perpetuum fedus imitando. Quarte sunt que in ipsa divina mente consistunt que vocantur exemplares. a quarum exemplo omnes per ordinem defluunt. Nam si omnium rerum aliarum multo magis virtutum ydeas esse in mente divina credendum est. Illic prudentia est ipsa mens divina. Temperantia quod in se perpetua intentione conversa est. Fortitudo quod semper idem est nec aliquando mutatur. Iusticie quod perhenni lege ac sempiterna operis sui continuatione non flectitur. Hec quatuor genera quaternarum virtutum in passionibus quibus homines metuunt cupiuntque dolentque gaudentque. maximam habent sui differentiam. Harum passionum prime molliunt. Secunde auferunt. Tertie obliviscuntur. In quartis nephas est nominari.

de hermete philosopho

Hermes egipcius qui et trismegistus sive mercurius philosophus platonis discipulus fuit. Hic scripsit librum de verbo perfecto et librum alium ad exedipum. Claruit autem atheniis.

de xenocrate philosopho

Xenocrates philosophus maximus discipulus platonis fuit. Hic ut ait valerius libro 2o tantam auctoritatem sua sapientia attulerat ut cum de re aliqua testimonium coactus a iudice diceret. et ad aram accessisset ut iuraret omnia se vere retulisse. prohibitus sit a senatu iurare. Hic loquenti cuidam dixit Audi multum. loquere pauca. os enim unum et aures duas a natura accepimus. Iniuria irrogata eius dicebat esse infamiam qui fecit non qui pertulit. Quodam illi maledicente discessit. et maledicenti ait Ut tu lingue tue ita ego aurium mearum dominus sum. Idem cum esset cum quibusdam detractoribus et taceret quereretur ab uno cur solus taceret ait Quia dixisse me aliquando penituit. tacuisse numquam. Hic cum vidisset quendam latronem ad patibulum duci subrisit dicens quod magni fures minorem morti dampnabant. Alexander xenocrati legatos direxit cum talentis .lo. quos ad cenam duxit in achademiam et ut solitus erat cum modico apparatu excepit. Postea die interrogantibus illis cur pecuniam nollet ait Numquid non in hesterna cena intellexistis ea me non indigere. quos cum tristes vidisset triginta uncias accipi iussit ne aspernari regis liberalitatem videretur. De hoc narrat valerius libro 2o quod apud atheneas nobile scortum sponsopondit iuvenibus posse corrumpere eius temperantiam et nocte veniens iuxta eum accubuit nec in aliquo eius continentiam labefecit. et deridentibus adolescentibus quod animum eius illecebris flectere non potuisset. pactumque victorie precium reposcentibus reddit non de statua sed de homine se posuisse pignus. Fuit atheniis quidam adolescens polemo nomine ut ait valerius libro vio tantis illecebris deditus ut propria infamia gauderet. Cumque

semel ex conuiuio p9 solis ortu sur-
rexisset vino grauis et vngētis
optimis delibut9 · amict9 veste p-
lucida · et sertis capite rdimito et
penotratts ~~scolas~~ scolas aptas vi-
disset an q̄s casu trāsibat intrauit
ut prudētissima p̄cepta temulētie
lasciuiijs derideret · Cūqʒ oēs cōrrigē-
tes idignarēt penotratēs vultu ma-
turo obmissa re de qua differebat
de modestia atqʒ tēperātia loq̄ cepit
Cui9 grauitatē sermōis polemo
audiēs p̄mo detracta de capite co-
rona p̄iecit Postmodū vero palliū
deposuit et conuiualis oris hilari-
tatē expressit ad ultimū totā luxu-
riā deposuit Sic qʒ vni9 orōis me-
dicina sanat9 ex īfamia p̄h̄us euasit

De demate pho

Demas ph̄us
athēiensis alexādri tp̄e
claruit · Hic demas q̄-
dā q̄ necīa funeribz vēditabat dāp-
nauit cū p̄bass; eū magnū lucrū
optasse qd' cōtingē illi nō poterat
sīn mltorz morte · Hoc fīm scribēs
sen̄ p̄bat nō ēē laudādū Nō em̄
liq̄t q̄ḡ rep̄hendendū ē eciā dāp-
nandū est · Hic dū alexand' opti-
nē vellet athenas restitit p̄suadēs
athēiensibz ut nō traderet ciuita-
tē tādē alexandro optinēte ad-
hesit demas alexandro et athei-
ensibz volētibz alexandro diuos
honores exhibē ait Videte ne dū
celū custoditis terrā amittatis
Hui9 dematis dīm illud egregiū
fuit Amico mutuā me rogāte
pecūiā ip̄m et pecuniā p̄do

De anaximene pho

Anaximenes
orator fuit mḡr alexādri
magni ī oratoria arte
q̄ historiā ip̄i9 alexandri fert̄ sc̄psisse
De hoc refert valeri9 li° i° Cū ī alex-
ander irat9 ad diruendū lapsaciū ci-
uitatē fert̄ cū īpetu p̄gressū extra
menia habuit obuiā anaximenē
p̄ceptorē suū · sciēs qʒ q̄ p̄ceps ire
ei9 opponēt iurauit se nō facturū
q̄ḡ ille petiuisset Peto ḡ° īq̄t ut
lapsaciū diruas et isto mō vrbi sa-
lutē optinuit ·

De epicuro pho

Epycur9 atheiensis ~~ph̄us~~ q̄-
mis ut ait theo9 līas nō di-
dicit et artē disputandi
teste boecio ignorauerit tn̄ multa
egregiā dicta ab eo r̄puūt̄ P̄mo
oēm cruciātū dolorēqʒ desp̄ciāt mo-
dicū q̄ dē cōtēptibilē p̄nūciādo mag-
nū vero nō diuturnū Idē dic̄t sa-
piēti raro īcunda cōniugia qʒ mlta
īcōmoda admixta sīt nupcijs Et
quō diuic et honores et corp̄m sāni-
tates rē q̄ īdifferē noiam9 nec
bona nec mala sīt · sʒ velut ī medi-
tulo posita vsu et euētu ul' bona
ul' mala fiūt ita vxores et sitas
ī bonorz malorzqʒ cōfinio Graue
at ēē viro sapiēti veniē ī dubiū
ut bona ul' mala ductur9 sīt Theo9
vō q̄sdā epicuri s̄n̄ias ita refert
Epicur9 uoluptatis assertor qd' val-
de mirādū ē oēs libros suos īple-
uit oleribz et pomis vilib9qʒ cibis
dicēs ēē vtendū · qʒ carnes et exq̄si-
te epule īgenti cura et sollicitudīe
misera p̄parate maiorē penā ha-
beat in q̄rendo q̄ uoluptates ī abu-
tendo · Corpa ecīā nr̄a cibo et potu
tm̄ īdigē ut aqua et panis sīt z̄c hiis
silia Vbi nature satisfīm ēē q° q̄ḡ
supfuerit nō ad vite neccitatē sp̄ec-
tare sʒ ad viciū voluptatis p̄tea

cos q carnib; vestiut īdige etiā hijs
q nō st carniū ditebat. et eos qui
simplici victu vtut carnes nō qre
Sapiē ꝯ opera dare nos nō posse
docebat si mēse habūdāciā cogite
mus q labore nimio et cura īdiget
Senj ꝯ de clecitatib; dās epicuri ī
frasc̄pta sc̄psit Honesta res ē leta
paupt̄as Illa vō nō ē paupt̄as si
leta nō ē Satis magnū alter alteri
theatrū sum⁹ Nemo vō ita exit de
vita tāq̄ nō īttrauit Si cui sua nō
videtur āplissīa lic; totī⁹ mūdi sit
dns tn miser ē Aliqs vir bon⁹ eli
gēdus ē nobis ac sp an oclos habē
dus ut sic tāq̄ illo spectante viua
mus et oīa tāq̄ illo vidēte faciām⁹
Si ad naām vixeris nūq̄ eris pau
per si ad opionē nūq̄ eris dives
Exiguū natā desiderat opīo īme
sū Multis parasse divitias nō mi
seriarū finis fuit s; mutatio Ān
cōsp̄iciendū ē cū q̄bus edas et bi
bas q̄ q̄d edas et bibas Nā sn̄ amico
visceratio leonis ac lupi vita ē Si
vis te ditem facē nō pecuīe adici
endū s; cupiditati detrahendū est
Sic fat oīa cq̄ spectet epicur⁹ Di
uicie st ad legē nē cōposita pau
ptas Initiū salutis ē noticia pcti
meditari mortē Corrigi nō volt
q peccāe se nescit Inmodāata ira
īsania gignit Nō comessacōes
nō potacōes nō copule feīnarū
nec copia piscium et alioꝝ huiōi
q splendido vsui parat̄ cōuiuij
suauē vitā faciūt s; sobria dispu
tacō hīi copijs cōuiuij modēate
vtat̄ q nō īmoderate eas qrunt
Multe eē ex deliciaꝝ epulis gene
rāt̄ molestie Hec et alia multa

dixit epicur⁹ laudabilia Errauit āt
ī m̄ltis pl⁹ q̄ oēs ph̄i Nā putauit
deū res hūanas nō curare s; ociosū
eē et nichil agē Dixitq; voluptatē
sūmū bonū eē et aīas cū corpib;
īterire Claruit āt tpe cyri r̄gis psaꝝ
Polistrat⁹ De polistrato et yp
et ypoclides poclide ph̄is
ph̄i epicuri discipli eodē
die nati eisdēq; ph̄i discipli et eodē
die mortui st De calistine pho
Calistenes ph̄us ar̄lis disci
pul⁹ fuit ut dicit̄ ī hystō
alexandri· quē ad alexād̄
misit idē ar̄les ut cū eo tāq̄ cōsiliā
ri⁹ degēt Monuitq; eū ut cū eo raro
loq̄ret̄ ut apud regias aures vl si
lēcio tucior vel sermoē eēt acceptior
Fuit āt ab alexandro gratāt̄ suscep
tus Quadā igit̄ die ī solēpni cō
uiuio īter amicos alexandri eb̄os
mēcioē orta veterū gestaꝝ a philip
po pr̄e ei⁹ cepit se alexand p̄ri pre
ferre et rerū suarū magnitudinē
usq; ad celū extollē assenciēte ma
iore cōuiuarū pte Clit⁹ āt fidu
cia amicitie regie cui⁹ palmā te
nebat senex et sapiēs philippi mēo
riā tuebat̄ Ob qd' irat⁹ rex telo a
satellite rapto eūdē ī cōuiuio tru
cidauit· qua cede īsultās mortuo
patrociniū philippi laudēq; obiecta
bat Postea vō ītellcō facinoē se oc
cidē voluit. Flens tn̄ aplectebat̄
cadauer et vulnēa cōtrectabat et
cōfitebat̄ demēciā īterfecitq; se
ni īteruenisset amici Recordabat̄
eni q nutrix sua soror cliti et q p̄ fuiss
ter illū alios ecia amicos īterfecāt
s; et amitā cōsobrinū nouercā et
frēs suos et plēs macedoīe pncipes

Ob hoc ergo ut ait iustinus alexan-
der diebus quatuor non comedit donec
vmiusi exercitus suis precibus exhor-
tatus est. Super omnes valuerunt calliste-
nis familiaris sui persuasiones qui prius
qui ab ipso rege ad perdenda in corde
acta eius tunc temporis fuerat deputatus
Renovato ergo in bella animo caras-
mas et daas sue subdidit dicioni.
tunc non salutari tantum sed adorari se
iubet quod a plerisque consiliariis eius
dissuadebatur. Nam et quidam maximus
natu ex suis dixit ei Si dii habi-
tum corporis tui aviditati animi tui pa-
rem esse voluissent orbis terre te non ca-
peret. Altera manu oriente altera
ra contingens occidente Quid tu ig-
noras arbores magnas diu cres-
cere et una extirpari hora Stultus
est qui fructus earum spectat altitu-
dinem non metuit Vide ne dum ad
cacumen venire contendis cum ipsis
ramis quos comprehenderis decidas
Leo quoque minimarum avium pabulum
fuit Nil tam firmum est cui periculum
non sit ab invalido Denique si deus
es tribuere mortalibus beneficia de-
bes non sua eis eripere Si autem homo es
id quod es semper esse te cogita Stultum est
eorum meminisse propter que tui obli-
viscaris Inter reliquos vero alexan-
drum super hac demencia arguentes
ne se adorari se permitteret acrimus
extitit calestenes philosophus qui et ad-
orare recusavit ob quod iratus alex-
ander insidiarum sibi paratarum fic-
te eum consciuum truncatisque crudeliter
omnibus membris eius abscisis auri-
bus naso et labiis deformem ac
~~miseran~~ miserandum spectaculum
reddidit Insuper in cavea cum cane
cum claudi iussit et ad metum ceterorum
circumferri Quo facto lisymachus cales-
tenis auditor precepta virtutis ab eo
accipere solitus misertus tanti viri non
culpe sed libertatis penas pendentis
venenum ei in remedia calamita-
tum dedit Quo audito alexander li-
simacum obici leonibus iubet Sed cum
ad conspectum eius concitatus leo in eum im-
petum fecisset manum admiculo in-
volutam leoni obiecit seque ab illo
defendit Quod videns alexander admi-
ratus est et admiracionem in satisfactionem
cessit cariorem que eum propter tante virtutis
constanciam habuit Lisymachus vero animo
magno regis veluti parentis con-
tumeliam tulit. de anaxarco philosopho

Anaxarcus philosophus tempore alexan-
dri claruit Hic videns
alexandrum nitentem orien-
tales regiones occupare et ad insu-
las occeani exploratores dirige-
re explorari qualiter insulis et ignoto
mari bella agere posset et quod inter-
minabile opus aggrediebatur
dixit ei Frustra cum tanta assumere
ad quorum finem pervenire non posset
cum ex doctrina democriti preceptoris
sui mundos innumerabiles esse constaret
Cui alexander heu me miserum quia
nec uno quidem potitus sum. Hic anax-
arcus ab ingrediente tyranno ciprorum
morte dampnatus est et cum tamquam
tyspsana pilo tunderetur aiebat
ministro carnifici tunde anaxar-
ci follem anaxarcum enim non tundis
Cum autem vice alia torqueretur ut nar-
rat valerius libro 3° Nec ulla vi
inhiberi posset quin tyrannum ama-
rissimorum maledictorum verberibus ipse
torqueret amputacionem lingue minati

ei ait Non est effeminate adolescens hec pars corporis mei tue dicionis pertinens quam dentibus abscisam et comanducatam linguam in os eius expuit. De theophrasto philosopho

Theophrastus philosophus Aristotelis discipulus fuit et successor. Cum enim ut ait Agellius in libro acticarum noctium Aristoteles confectus senio esset, a discipulis exoratus est ut ipse eligeret loco sui eis magistrum successorem quem sequerentur. Erant tunc in eius studio precipui theophrastus ex lesbio insula et menedemus ex rodo. Aristoteles autem iussit sibi afferri vinum lesbium et rodium. Et utrumque satis commendavit sed lesbium magis. Unde nec dubium fuit quin lepide sic et vere cum successorem sibi illa voce non vinum elegisset sed theophrastum. Itaque Aristotele defuncto omnis achademia ad theophrastum convolavit. Huius theophrasti has legimus esse sententias. Expedit tamen probatos amicos amare quam amatos probare. Amicicias immortales esse oportet. Quanti est sine anima corpus tanti est sine amicis homo. Cum amicis rationes breves amicicias longas esse oportet. Ita amicus esto ut inimicus esse non timeas. Fortunato alio vocatus infortunato invocatus presto sis. Amicum blandum cave cuius ubi semper est dulce. Bonus amicus gravius irascitur. Amicum laudare nec loco quidem oportet. Amico exhibere ea te decet que tibi exhiberi velles. Amicicie fides coagulum est amicicie. Pro amico occidi expedit quam cum inimico vivere. Ex inimico vindictam si te inimicum senserit perdidisti. Gravius et adversarium securitate decipies. Non est nescit quod se nociturum providet. Amaciorum certa iudicia sunt. Scripsit theophrastus librum de amicicia in quo amiciciam omni caritati prefert sed raram in rebus humanis contestatur. Et hic accusasse naturam dicitur quod corvis et cornicibus vitam diuturnam quorum id nil interesset. hominibus vero quorum maxime interfuisset tam exiguam dedisset vitam quorum si etas esse potuisset longior omnibus perfectis artibus eorum vita erudiretur. Querebatur ergo tunc se cum illa videre cepisset extingui. Scripsit etiam aureolus theophrastus librum de divitiis. Item scripsit librum de nuptiis ut ait iheronimus contra iovinianum in quo querit an vir sapiens ducat uxorem. Et cum diffinisset si pulchra esset si bene morigerata, si honestis parentibus nata, si ipse sanus ac dives, sic sapientem aliquando inire matrimonium intulit statim: Hec autem raro in nuptiis universa concordant. Non est igitur ducenda uxor sapienti. Primum enim impediuntur studia philosophie nec potest quisquam libris et uxoribus pariter inservire. Multa sunt que matronarum usibus sunt necessaria vestes preciose, aurum, gemme, sumptus, ancille, suppellex varia lectice et esseda deaurata. Deinde per totas noctes garrule questiones. Illa ornatior procedit in publicum. Hec honoratur ab omnibus ego in conventu feminarum misella despicior. Cur aspiciebas vicinam. Quid cum ancilla loquebaris. De foro veniens quid attulisti. Non amicum habere non sodalem possumus. Alterius amorem sui odium suspicatur. Si doctissimus preceptor in qualibet urbium fuerit nec uxorem relinquere nec cum sarcina ire possumus. Pauperem alere difficile est. divitem ferre tormentum. Adde quod nulla

nota

de mulieribus

Theophrastus de uxoribus — probatur

in uxoris electione sed qualiscumque venerit est habenda, si iracunda, si fatua, si deformis, si superba, si fetida, quodcumque est post nuptias discimus. Equus, asinus, bos, canis et vilissima mancipia et sic emuntur; sola uxor non ostenditur ne ante displiceat quam ducatur. Si totam domum commiseris ei, serviendum est; si aliquid tuo arbitrio reservaveris, fidem sibi adhiberi non putabit et in odium vertetur et iurgia concitat, et nisi cito consulueris, parat venena. Aurifices et institores gemmarum sericarumque vestium si introduxeris, periculum pudicitie est. Si prohibueris, suspicionis iniuria. Verum quid prodest diligens custodia, cum uxor impudica servari non possit, pudica non debeat? Infida enim custos castitatis est necessitas. Illa vero pudica dicenda est cui licuit peccare sed noluit. Pulchra facile adamatur, feda facile concupiscit. Difficile est custodire quod plures amant. Molestum est possidere quod nullus habere vel amare dignatur. Minore tamen miseria deformis habetur quam formosa servetur. Nichil enim tutum est in quo totius populi vota suspirant. Quod si propter dispensationem domus et languorum solatia et fugam sollicitudinis ducantur uxores, multo melius servus fidelis dispensabit auctoritati domini obediens et eius dispositioni obtemperans quam uxor, que in eo se extimat dominari si contra viri faciat voluntatem, id est quod placeat sibi non quod iubetur. Assistent etiam melius prope egro amici et vernule beneficiis obligati quam illa que nobis imputet lacrimas suas et hereditatis sue spe vendat illuviem et sollicitudinem iactans languentis animum desperatione conturbet.

Quod si ipsa languerit, egrotandum est et numquam ab eius lectulo recedendum. Aut si bona fuerit uxor et suavis, que tamen rara avis est, cum parturiente oportet gemere et cum periclitante torqueri. Sapiens autem numquam solus esse potest. Habet enim secum omnes qui sunt vel quicumque fuerunt boni, et animum liberum quocumque vult transfert. Et quod corpore non potest cogitatione complectitur, et si hominum copia defuerit cum deo loquitur. Numquam minus solus est quam cum solus fuerit. Porro liberorum causa uxorem ducere, ut vel nomen nostrum non intereat vel habeamus presidia senectutis et certis utamur heredibus, stolidissimum est. Quid enim ad nos recedentes e mundo pertinet si nomine nostro alius non vocetur, cum innumerabiles sint qui eodem nomine appellentur? Et que senectutis auxilia sunt nutrire domi illum qui aut prior te forte moriatur aut perversissimis moribus sit, aut certe cum ad maturam etatem pervenerit tarde ei videaris mori? Heredes autem meliores et certiores sunt amici et propinqui quos iudicio eligas magis quam quos velis nolis habere cogaris. Licet certa hereditas sit dum adhuc vivus bene uti substantia tua quam tuo labore quesita in incertos usus relinquere. Huius etiam Theophrasti hec summa fuit: Potius est doctum esse quam pecunie confidentem. Doctus enim solus ex omnibus nec in alienis peregrinus nec amissis familiaribus et necessariis inops est amicorum, sed in omni civitate civis est. Difficilesque fortune sine timore potest despicere. Talis autem qui non doctrinarum sed felicitatis presidiis putat se esse vallatum, labilibus itineribus ambulans, non stabili sed infirma fluctuatur

todorus de diodoro dyalectico

vita. Diodorus dialecticus illustris et socraticus in grecia claruit. Hic ue

scribit iheronimus li. primo contra iouinianum habuit quinque filias dyaleticas insignes quarum vna philo nomine carneydis magistri sui pulcherimam scripsit historiam

de polemone pho

Polemo philosophus auditor et successor xenocratis cum esset prius illecebris deditus casu scolas xenocratis ingrediens animum habitumque mutauit audita doctrina illius mirabili ut supra in xenocrate pho actum est seriosius habetur. Claruit autem tempore omnium pontificis iudeorum.

de antipatre

Antipater philosophus sydonius pho al' anno die quo natus fuerat febricitabat tandem ad ultimam etatem perueniens diem natalem suum illa febre extinctus est.

de archphilate

Archphilas philosophus a pho quo cepit secta achademitorum nouorum habuit amicum pauperem et egrotum sed utrumque ut assolet per verecundiam dissimulantem. Quod cum archphilas comperisset iudicauit sibi confusione secretius succurrendum et accepto pecunie sacculum clam illius puluino subiecit. illo peritus ignorante ut homo inutilem verecundus quod desiderabat inueniret pocius quam acciperet. Hic dum aduersus rempublicam lacedemoniorum ortam sedicionem de nocte comperisset leges ligurgi continuo abrogauit que de indampnatis supplicium sumi vetabat Comprehensis autem et interfectis sontibus e vestigio easdem restituit sic utrumque prouidens ne salutaris animaduersio uel iniusta esset uel iure impediretur. Claruit autem tempore omnium pontificis iudeorum.

De herasistrato medico

Herasistratus medicus floruit tempore omnium pontificum iudeorum Hic ut legitur cognouit pulsum amantem Refert enim valerius li. quod cum anthiochus seleuci filius nouerce infinito amore correptus esset ab herasistrato medico sanatus est. Qui pulsum eius modo vegetiorem modo languidiorem senciens scilicet accessu nouerce et recessu id predicauit. quod carissima coniuge filio cedere non dubitauit.

de archimenide pho

Archimenides philosophus siracusanus claruit Hic libellum edidit de quadratura circuli de quo dicit aristoteles quod scibilis quidem est sed tamen non scitur. Hic propter nimiam studiositatem vita donatus est et vita spoliatus. Cum enim marcellus siracusam cepisset sed propter machinaciones archimenidis victoriam suam multum ac diu inhibitam audiuisset. eximia tamen hominis prudencia delectatus ut vite illius parceretur edixit. At philosophus tunc in domo propria animo et oculis in terra defixis formas describens in puluere militi qui predandi gracia domum eius irruperat stricto gladio super caput eius quis esset interroganti ipse propter nimiam cupiditatem inuestigandi quod inquirebat nomen suum dicere non potuit sed protracto manibus puluere Noli inquit obsecro istud disturbare circulum ac proinde quasi negligens imperii victoris gladio obtruncatus sanguine suo artis sue liniamenta confudit. Hec narrat valerius libro viii.

de phtolomeo rege

Ptolomeus philadelphus egipti rex studiosus et librorum cupidus demetrium bibliothece sue prefecit. Cumque quesisset ab eo de numero librorum viginti milia adesse respondit sed paulo post tempore usque ad quinquaginta milia posse peruenire puta-

bat. Auciatū aūt sibi dixit apud
iudeos ēē legē ore ipi9 dei editā
et digito ei9 sc̄ptā p qua scīo opere
laborādū ēē dicebat ut ī grecū
conuersa eloquiū ī archiuis regā-
libz habēt. Hec ēē erat lex dei vi-
uētis et ad ostendēdū ei9 legis sc̄-
tatē addidit q nō n̄ a dei viuētis
cultoribz trāsferri potuissz Nā et the-
opūp9 cū historiȳs q̄s scribebat eas
voluissz īterserē versus ī amētiā
p dies xxx theotec 9 q̄z p̄pt eadem
causā fuctȝ ē tetȝ et peītētes sa-
nati st̄. Et suggessit regi ut scribēr
pontifici iudeoꝝ ut iudeos hebrai-
ce et grece ligue p̄itos ad ipm̄ di-
rigēt cū lege dei qui ad eā trāsferē-
dā sufficerēt. Qd̄ ut īpetraret mu-
nera cū ep̄lis mittēda censuit Ad-
erat aūt ibi aristeus q lōgo tp̄e iu-
deoꝝ calamitati cōpaciēs īuēta
oportunitate liberādi eos ait Quō
q tu postulas optinebis tot iudeis
ī regno tuo seruiētibz soluē itaq̄z
eos nil grati9 eit potifica iudeoꝝ
Nec ob hoc qd̄ dico me iudeoꝝ af-
finē existimes. sȝ q̄z scīo tua ītēē
si sc̄ore om̄i deū honorabis. Li-
berauit igit̄ rex de iudeis cētū vi-
gīti milia dans dn̄is eoꝝ p capi-
te cētū viginti dragmas argenti
Cūq̄z dixissz rex hoc magnū ē. Dix-
erūt Magnū quidē ē sȝ nō regi
munifico Tūc sc̄psit rex Eleaza-
ro rogans ut seniores ad eū mit-
tēt qui ītp̄tacōēz ei legis viuētis
dei darēt. Eleazar9 vō mittēs qd̄
postulabat r̄ndit ad īterp̄tandū
legē quā postulas misi viros sci-
ores de vnaq̄q̄z tribu sex. legem
ferētes. tūc aūt pietatis ac iusticiē

erit ad nos eā caute remittē. Hi
st̄ lxx īterp̄tes q licȝ lxxii fuerūt
more sacre scrip̄ture lxx dicūt q
modicū numē si sup aliqua suma
excreuerit sepe subticet Qui cum
venisset ad regē benigne ab eo col-
lecti st̄. Et respōderūt regi de hijs
q ī corde suo erāt et p̄cipue de cog-
nicōē dei et regni gubnacōē. Cūq̄z
īstruxisset eū de regim̄ administra-
cōē plenu9 tn̄ disputauerūt de v-
no deo colendo et q nulla creatura
de9 eēt. Inde ē q ubicūq̄z occurrit
eis de trinitate uel sub silēcio trāsiert
uel enigmatice transtulerūt. ne
tres deos ēē colendos tradidisse
viderēt. Silit̄ et de īcarnacōē ubi
mencionē faciētes ut ī ysaya q
cū dixissz puer nat9 ē nob̄ et ad-
didissȝ ei9 sex noīa p illis sex noībz
trāstulerūt magni cōsilij āgelus
ne viderēt tradidisse hoīez deum
fcm̄ Tūc ostenderūt regi rotulū
quē attulerāt. nec sufficiēbat ad-
mirari carthaꝝ tenuitatē et cō-
paginacōēz q oculis dep̄hendi nō
posset q̄q̄ lr̄ē auree ī candore
carthaꝝ adeo legibiles apparerēt
Introducti aūt sūt ī domū regis sec9
mare secretā q ad negociorꝝ delibe-
racōēz erat et date st̄ eis celle sin-
gule et q̄d q̄d ē visū eis oportunū
ad īterp̄tandū et seruātes singul'
diebz ritū purificacionū et orōnū
suaꝝ scd̄m legē ī diebz lxx īterp-
tacionē cōpleuerūt. Post hec cō-
gregauit demetri9 qui sup libs
erat oēs iudeos q erāt ī alexādriā
et de p̄uincia periciores et lecta ē
corā oībus trāslacō eoꝝ et appro-
bata Eleazaro vero et tēplo dei

vinctis misit rex munera et obla-
tiones mensam s. auream gemmis preci-
osis insignitam. Hic ptholomeus
canones astrorum composuit et libros
multos conscripsit. Hic fecit descriptionem
orbis terre et per arestotonem phi
qui adinvenit a messoribus ptho-
lomei invenit numerum stadiorum terre
in circulo mira subtilitate et ingenio
Fuit autem in quadruuialibus valde
doctissimus. de menandro poeta

Menander poeta comicus
tempore ptholomei soter cla-
ruit. Huius sentencie theologie
illud est verbum quod introduxit paulus
ad corinthios Corrumpunt bonos mores
colloquia mala. Et ut ait agellius
iste menander a philemone nequaquam
pari scriptore in certaminibus comedi-
arum sepius vincebatur. Quem cum forte
habuisset obvium queso inquit phile-
mo cum bona venia dic michi. Cum
me vincis non erubescis? Mortuus
est autem tempore onie pontificis iudeorum

Philemo de philemone poeta
poeta in certaminibus co-
mediarum sepe victor
menandri fuit quamvis esset mena-
der periciore. Hic ut ait valerius
libro ix° sepe inmoderati risus vi
rapiebatur. Cum autem paratas ficus in
conventu positas azello consume-
te puerum ut illum abigeret clama-
vit Qui cum iam comestis omnibus
supervenit Nunc inquit tu tarde fuisti
da nunc merum azello ac protinus ur-
banitate dicti crebro anhelitu
cachinnorum prosecutus senile guttur
salebris spiritus angustia pregra-
vavit Claruit autem tempore onie pon-
tificis iudeorum. de zenone pho

Zenon stoycus pho
phus floruit tempore ptholo-
mei. Huius est illa summa
sapientis est non posse turbari sed ut
racio eius cedat pravis affectibus
Hac etiam racione usus est ut ait seneca
nullum malum gloriosum est Mors
autem gloriosa est Mors ergo malum non est
Unde et ipse zenon manus sibi in-
tulit ut post mortem felicius viveret

Fuit. de alio zenone pho
similiter alius phus zeno-
nomine de quo scribit valerius
li. Qui cum a tyranno de cuius nece
tractaverat torqueretur dixit se soci-
os indicare velle sed expediret ut
eum secreto audiret laxatoque ecu-
leo aurem tyranni morsu corripuit
nec ante dimisit quam et ipse vita ille
vero parte corporis privaretur. De

Egesipa phus egesipa pho
cyrenaicus qui claruit tempore
ptholomei ut ait valerius
libro. Sic lucide et pulchre ma-
la vite huius representabat ut eorum
miseranda ymagine audientium
pectoribus inserta multis voluntarie
mortis appetende cupiditatem genera-
ret Ideoque a rege ptholomeo ul-
terius de hac re prohibitus est disserere

Ennius quintus de ennio poeta
poeta tempore tarenti claruit
qui a cathone questore
romam translatus est et habitavit in
monte aventino parco admodum
sumptu contentus et unius ancille ministerio
Claruit autem temporibus machabeorum.

Aristarcus gramaticus de aristarco grama-
tico claruit temporibus macha-
beorum

Pantubius de pantubio poeta
brundusinus tragediarum scrip-

tor nepos ennii poete ex filia. claruit primo rome. inde postmodum tarentum regressus est et nonagenarius obiit.

de stacio poeta

[S]tacius cecilius poeta socius et contemporaneus ennii poete natione gallus mediolani obiit. Huius est sententia ut ait agellius. Inimici pessimi sunt fronte hilari corde tristes. Hic duo filios habuit poetas metricos scilicet achimeydem et thebaydem. Claruit autem rome.

de valerio catullo poeta

[V]alerius catullus poeta veronensis claruit in machabeorum temporibus et rome obiit xxx etatis annos habens.

de gallo rethorico

[P]lotinus gallus qui claruit temporibus machabeorum primus rome rethoricam latinam docuit.

de pancetio philosopho

[P]ancetius philosophus claruit rome temporibus scipionis cuius et preceptor fuit. Huius hec est sententia. Vita hominum qui etatem in mediis rerum agunt ac sibi suisque usibus volunt ad cavenda pericula ex improviso assidua et tempore cotidiana oportet esse omni animo prompto semper et intento more athletarum qui pancratiaste vocantur. Nam sicut illi ad vitandos ictus cauti et ad faciendos sunt parati ita animus et mens viri prudentis adversus vim et petulanciam iniuriarum omni in loco atque tempore prospiciens debet esse erecta ardua septa numquam comminuens numquam aciem flectens consilia et cogitationes contra fortune verbera atque insidias inimicorum quasi brachia et manus protendens ne qua in re adversa et repentina incursio imparatis improtectisque nobis oriatur.

De mitulinio hystoriagrapho.

[M]itulinius historiagraphus et tragediarum scriptor illustris rome claruit ante iulium cesarem novem annis. Fuit autem natione pataviensis id est paduanus ubi mortuus est. Vixit autem annis circiter lxxx sicut habetur in cronicis Ieronimi et eusebii cesariensis. Scripsit egregie de gestis romanorum cum hanibale in libris centum.

de possidonio astrologo

[P]ossidonius stoycus discipulus panecii. Claruit tempore scipionis. Fuit astrologus magnus ut ait augustinus libro quinto de civitate dei.

de ceratone.

[C]eraton philosophus stoycus philosophus egiptius panecii discipulus fuit. Huius habentur multa egregia dicta de quibus hic pauca excepta sunt. Desine timere si sperare desieris. Queris quid profecerim respondeo amicus michi esse cepi. Si vis amari ama. Quesitum fuit a ceratone an beneficium dare servus domino possit. Respondit. Quedam sunt beneficia quedam sunt officia et quedam ministeria. Beneficium est quod alienus dat. Alienus autem est qui potuit sine reprehensione cessare. Officium est filii uxoris et earum personarum quas necessitudo suscitat et opem ferre iubet. Ministerium est servi quem condicio sua eo loco posuit ut nichil eorum que prestat imputet superiori.

de marco oratore

[M]arcus callidus orator claruit tempore pompeii.

de diodoro historiographo

[D]iodorus siculus greceque historie scriptor clarus habetur tempore pompeii viri preclaris.

de curione oratore

[C]urio orator claruit rome tempore pompeii. Hic in affrica amissi exercitus pudore mori maluit quam evadere.

De scipione affricano philosopho.

Scipio romanorum consul ab
euentu victorie affrica-
ne dictus affricanus quia
affricam sua probitate deuicit multo
tempore panecij philosophi auditor fuit de
quo victoriarum magnarum miri et
laudabiles actus leguntur in historijs
romanorum. sed quia philosophus et philosophi auditor
fuit quedam prudentissima eius dicta et acta
commendabilia eius hic inserenda sunt. Hic
optimis moribus adeo ornatus extitit
ut pius in matrem. liberalis in sorores. bo-
nus in suos et iustus in omnes fuisse legatur
Narrat enim de eo valerius maximus
libro quod post victoriam in hyspania habi-
tam ubi a romanis paul extitit dum
oct annorum ... romanus exercitus in af-
frica fuit ubi carthagine capta et
victoria maxima de affricanis optem-
ta inter ceteros captiuos in sua potestate
redactos quos in carthagine clausos
habebat puellam nobilem et decoram
vidit nobili ciuitatis illius iuueni
desponsatam. Qui accersitis paren-
tibus eius et sponso inuiolatam tradidit.
Aurum quoque quod pro redemptione oblatum est sum-
me dotis eius adiecit. qua continenci-
a et magnificentia vniuersa gens victa
quod forte alias cessura non fuerat romano
imperio populo accessit. Narrat etiam idem
valerius libro 4° quod cum scipio accusaretur
de pecunia apud senatum respondit. Cum
totam affricam potestati vestre subiecerim ni-
chil ex ea quod meum diceretur preter cognomen
retuli. Fuit enim dictus scipio affricanus
quia affricam deuicit. Et addidit. Non
me affricam nec fratrem meum asiati-
cum auaros reddiderunt. Nam uterque
nomen magis inuidia quam pecunia locu-
ples est. Dum semel rome apud se-
natum ut narrat valerius libro vi. duo

contendentes ut aduersus variatum in hys-
paniam mitteretur quorum vterque mit-
ti procurabat omnium consulum sententia fuit
ut is mitteretur in quem sapientis sententia se
inclinaret. Qui ait neutrum ex hijs
michi mitti placet. quoniam alter nichil habet
alteri nichil satis est. Eque enim malam
licentis imperij magistram iudicauit
inopiam et auariciam. sicque neuter missus
est. Dicebat scipio nichil esse difficilius
quam amiciciam usque ad extremum vite
diem permanere. Interdum enim dimittitur
contencione luxurie vel alterius commodi
quod idem vtrique adipisci non potest. Pestem
quoque nullam esse maiorem in plerisque ami-
ciciis quam glorie cupiditatem. ex qua obten-
tamen honoris et glorie inimicicias maxi-
mas sepe inter amicissimos extitisse vi-
derem. Idem etiam de se solitus dicere erat
Nunquam se minus ociosum esse quam cum ociosus
esset. Nec minus solum quam cum solus esset. Di-
cebat etiam quod ut milites equos propter
crebras contenciones preliorum ferocitate
exultantes domitoribus tradere
solent ut hijs faciliores possint vti
sic homines secundis rebus efferatos sibique
presidentes tamquam in girum racionis et doctrine
duci oportet ut perspiciant rerum huma-
narum imbecillitatem varietatemque for-
tune. Idem solebat cogitare quod in rebus omnibus
homines diligenciores essent capras et o-
ues quot quisque haberet dicere posset. amicos
vero quot haberet non posset dicere

Tullius de tullio philosopho al' cicerone
cognomento marcus cycero
romanus nobilissimus inter
consules romanorum iulij cesaris tempore cla-
ruit. qui philosophus maximus fuit et studio-
sissimus vir valde. Hic vxorem repudi-
atam rogatus fuit ab yrcio principe ut
sororem eius in vxorem duceret. Qui non

acqeuit dicēs se nō posse vxori et phie
pariter opam dare ¶ Scripsit at tulliꝰ
egregios libros plurimos sub tytulis
īfrascriptis ¶ De officiis libs tres
De amicicia li. i. De oratoē li. tres
De senectute li. i. De padoxis li. i.
Philippicarꝫ li. i. Rethoricarꝫ li. ii.
Tusculanarꝫ qstionū li. v. Oronū
li. xii. Inuectiuarꝫ li. vi. De legibꝫ
li. z. De fine boni et mali li. v. De
natā deorꝫ li. z. De dinatoē li. z. De
creatoē mūdi. li. i. Dyalogorꝫ ad
ortensiū li. i. De ptitoē oroīs li. i.
De achademicis li. i. De repub.ca
li. vi. De agricultura li. i. De iu-
sticiā et iure nāli li. i. Topicorꝫ li. i.
Venerearꝫ. i. ɋfessorꝫ cōtra venere
li. i. Inuectiuas cōt salustiū li. i.
Inuectiuarꝫ cōtra achachelinā et
st oroēs q̄tuor De cōsiliis li. z. De
rebꝫ militaribꝫ li. i. De synonis li. i.
De gl'ā hūana li. i. De cōsolacoē li. i.
De laude cathoīs li. i. De responsis
aurruspicū li. i. De pnostick li. i. Ite
scripsit eplās mltas ¶ De dcīs at tul-
lii hec pauca moralia ad erudicoēꝫ
legenciū excepta h' inserta st Ex
libo iio de officiis ¶ Virtutis oīs laus
ī actoē cōsistit a qua sepe fit īter-
missio mltiqꝫ dant ad studia red-
ditꝰ Scire debemꝰ q̄ ī terris gignunt
ad vsū hoīs creari. Hoīes at hoīm
causa fuisse gniatos ut ipi īter se et
alii aliis pdesse possint In hoc at
debemꝰ natura duce sequi et toēs
utilitates afferre ī mediū Quaē
suscipienda st bella. Vt sn̄ iniuria ī
pace viuatur Itaqꝫ paci q̄ nichil ha-
bitura sit īsidiarꝫ sꝫ ē cōsidendū
Tonꝰ iusticie nlla est captabilior.
q̄ eorꝫ q̄ maxīe tūc fallat id agūt

ut bā eē videatur Liberalitate et bnfi-
ciencia nichil ē nature hoīs acco-
modatiꝰ Sꝫ hec mltas debet habē
cauciones Videndū est eī pmū ne
obsit qd datur bnficiū ul illi cui dat
uel alii Sūt eī mlti cupidi splendo-
ris et gl'e qui aliis eripiūt qd aliis
largiantur et sic aliis nocēt ut ta-
liōs liberales existant Nos at ea
liberalitate vtam que amicis psit
et nēi obsit Demū ne maior sit li-
beralitas q̄ facultas et tādē uep
dignitate tribuatur cuiqꝫ qd ē fū-
damentū iusticie Nichil eī liberale
ē q̄ nō sit iustū Spectandi st eciā
mores eiꝰ ī que bnficiū cōferatur
et aīmꝰ eiꝰ circa nos et cōitas
societas vite et ad nr̄as vtilita-
tes bnficia priꝰ collata omn socie-
tatū nlla prestancior ē nlla fir-
mior q̄ cū boni viri moribꝫ siles
faīliaritate cōiūcti st Nichil eī
amabiliꝰ ē nec copulaciꝰ q̄ morꝫ
silitudo bonorꝫ In q̄bꝫ eī eadē stu-
dia eedē uoluntates ī hiis fit ut al-
ter altēo eq̄ delectetur ut seipo et
sic vnꝰ fiat ex pluribꝫ Nichil ē
laudabiliꝰ nichil magno p̄clarō-
qꝫ viro dignꝰ placabilitate et cle-
mēcia q̄ tn̄ ita probāda ē ut ad-
hibeatur reipublice causa seue-
ritas sn̄ qua ciuitas nō pt admini-
strari Oīs eciā aīaduersio et castiga-
tiō a cōtumelia vacare debet. nec
ad eiꝰ qui punit ul castigat aliqꝫ
sꝫ ad reipublice vtilitate referri
Cauendū ē eciā ne maior sit pena
q̄ culpa et id phibēda ē ira ī pu-
niendo maxīe Nūq̄ eī iratꝰ q
ad puniendū accedit mediocritate
illā tenebit q̄ īter parꝫ et nimiū

¶ Qui ergo rei publice presunt legi-
bus similes sint que ad puniendum non ira-
cundia sed equitate ducuntur. Iracundia
tamen omni etate turpis est, senibus maxime
fedissima est. Tanta est iusticie vis ut
nec illi qui maleficio et scelere pas-
cuntur sine ulla eius particula vivere
possint. Nam et princeps latronum
nisi equaliter predam dispertiat aut inter-
ficietur a sociis aut relinquitur. Quale
se habet rex cum quod virtute efficere de-
bet id pecunia temptatur. Hominis incom-
modo suum augere commodum magis est
contra naturam quam morbus. Sicut enim
si unumquodque corporis membrum hunc ha-
beret sensum ut posset putare se
valere si proximi membri valitudinem
detraxisset debilitari et interire to-
tum corpus necesse esset. sic si unusquisque
nostrum ad se rapiat commoda aliorum (possit)
detrahatque cuique emolumenti sui, tran-
societas hominum et communitas evertatur
necesse est. Errat qui vicium ullum cor-
poris aut fortune viciis animi graviius
existimat. Quid interest utrum ex
homine quis in beluam se convertat aut
sub hominis figura inmanitatem belue
gerat. Illa premissa servanda non sunt
que hiis ipsis inutilia sunt quibus illa pro-
miseris. Idem in libro de amicicia.
¶ Nulla excusacio est si amici causa
peccaveris. Nam cum conciliatrix ami-
cicie virtutis opinio fuerit. Difficile est
amiciciam manere si a virtute defe-
ceris. Quod si rectum statuerimus vel
concedere amicis quicquid velint vel impe-
trare ab eis quicquid volumus, perfecte
quidem sapientes simus si nichil habe-
at res vitii. ¶ Hec ergo lex in amici-
cia sanciatur ut neque rogemus res
turpes neque rogati faciamus. Tur-
pis enim excusacio hec est et minime ac-
cipienda si quis contra rem publicam
(se) amici causa fecisse fateatur. ¶ Precipi-
endum igitur bonis est ut si in pravorum
amicicias aliquo casu ignari in-
ciderint ne existiment se ita alliga-
tos ut ab amicis in rem publicam pecca-
ntibus non discedant. Nec minor pena
statuenda est hiis qui alterum secuti
fuerint quam impietatis duci. Non michi
minori cura est qualis res publica
post mortem meam futura sit quam qua-
lis hodie sit. ¶ Hec igitur prima lex
amicicie sanciatur ut ab amicis
petamus honesta et amicorum cau-
sa honesta faciamus. Consilium vero
dare libere gaudeamus plurimumque
in amicicia amicorum bene suadencium
valet auctoritas. Sciendum nullam in
amiciciis maiorem esse pestem quam adu-
lacionem que est vicium hominum levium ac
fallacium ad voluntatem omnia loquencium
nichilque ad veritatem. Nulla hec
est amicicia cum alter verum non vult
audire, alter ad menciendum paratus
est. Omnia brevia tolerabilia esse de-
bent etiam si magna sint. ¶ Item in
libro de senectute. Tantum cibi et po-
tus adhibendum est ut vires reficiantur
non opprimantur. Avaricia senilis
quid sibi velit non intelligo. Quid enim
absurdius esse potest quam quo minus restat
vie eo plus viatici querere. Frustra
sperat adolescens vel promittit se
diu victurum. Quid enim stulcius quam in-
certa pro certis habere. Quid enim? Il-
la etas multo plures habet quam se-
nectus casus mortis. Facilius enim
adolescentes in morbos incidunt gra-
vius egrotant tristius curantur. Mors
etiam contingit adolescentibus adversante

¶ de adulacione

et ipugnante natura et ideo grauis. Senibus vero venit tamquam sponte nulla vi adhibita et ideo levius. Sicut enim poma ex arboribus si cruda sint vi evelluntur. si matura et cocta decidunt. sic vis adolescentibus vitam aufert senibus maturitas. Idem in libro de paradoxis. Omnis sapiens liber omnis stultus servus. Cui liber imperabit qui non potest cupiditatibus suis imparare. Quid est libertas? Potestas vivendi ut velis. Quis autem vivit ut vult? Qui recte vivit. Qui gaudet officio. Qui nec legibus quidem propter metum paret sed eas sequitur et colit. qui nichil facit vel dicit vel cogitat nisi libenter et libere. Soli igitur sapienti convenit ut nichil faciat invitus. nichil dolens. nichil coactus. tum servitus sit obedientia fracti animi atque abiecti et arbitrio suo carentis. Quis negeret omnes leves, cupidos omnes atque improbos esse servos? Numquid ille liber est cui mulier imperat. cui leges imponit. prescribit. iubet. vetat quod ei videtur. Nec ille imperanti aliquid negare potest vel audet recusare. Ergo istum nullo modo servum sed etiam nequissimum servum appellandum puto licet amplissima familia natus sit. Idem in libro philippicarum. Nullum armatorum est presidium caritate et benivolentia civium oportet esse ceptum non armis. Omne malum nascens facile opprimitur inveteratum plerumque fit robustius. Turpis fuga mortis omni morte peior. Cuiusvis hominis est errare. nullius autem nisi insipientis est in erratu perseverare. Posteriores enim cogitationes ut aiunt solent esse sapienciores. Optimus est portus penitenti mutatio consilii. Idem in libro rethoricorum. Sapientia sine eloquentia parum prodest. Eloquentia sine sapientia numquam prodest sed plerumque nimium obest. Attentos auditores facimus si ea que dicturi sumus nova et magna et utilia esse demonstramus. Et nos breviter dociles esse facimus si aperte ac breviter summam cause exponamus. Cumque docilem vis facere sit et attentum faciasNam et is maxime docilis est qui attentissimus paratus est audire.

Cato marcus de catone philosopho

Catonis marcus philosophorum stoycus et poeta latinus claruit rome virgilii tempore. Hic tante constancie vir fuit ut gloriam eius numquam ullus laudando prosequi nec vituperando nocuerit. Hic licet gentilis humanam gloriam fugiebat sed de illo ut scribit salustius quo minus appetebat gloriam eo magis illum sequebatur gloria. Hic audis esse perpetuas existimans tandem tedio duplicis quartane seipsum occidit ut meliorem vitam inveniret. Augustinus libro primo de civitate dei dicit quod catho seipsum occidit victoriam cesaris impaciens ferens et ei subici nolens. Unde dicit seneca ad lucillum epistola xxiiii Idem iam non tamen cesari sed sibi irac[?]us nudas in vulnus manus egit et generosum illum contemptoremque omnis potentie spiritum emisit sed eiecit. Hic docuit rempublicam virtutibus magis quam armis esse tuendam dicens ad romanos ut ait Augustinus de civitate dei v. Nolite inquit existimare maiores vestros armis rempublicam ex parva magnam fecisse. Si ita esset multo pulcherrimam eam nos haberemus. Quippe sociorum atque civium preterea armorum atque equorum maior nobis copia est quam illis. Sed alia fuere que illos magnos fecerunt que nulla nobis sunt. domi industria. foris iustum imperium. animus in consulendo liber. neque delicto neque libidini obnoxius. pro

hnjs nō habemꝰ luxuriā atqȝ auari-
tiā. publice egestate. p̄uati opulē-
tiā. laudamꝰ diuitias. seqm̄ inertia.
int̄ bonos et malos discrimē nullū.
oīa uirtutis p̄mia ābitō possidet.
De illius vero s̄mis eiꝰ notabilioi-
bus aliq̄ h̄ posite sut. Huana vita
pprie ueluti ferrū ē si exerceat̄ ꝯteit̄
si nō exerceat̄ rubigo ꝯsumit. Sic
hoīes exercendo videmꝰ ꝯteri. Inat
inertiā atqȝ torpedo plꝰ detrimenti
faciūt q̄ exercitatō. Idē dicebat mi-
litibȝ suis. Cogitate cū aīs vr̄is siq̄
p labore recte feceritis labor iste r̄cedet
a nobis cito. b̄nficiū a vobis dū vi-
uitis nō recedet. Sȝ si qua p volup-
tate neq̄t̄ feceritis voluptas cito abi-
bit. nequit̄ factū apud vos sp̄ p̄ma-
nebit. Idē. Amicicie si forte ignorāt
cū prauis ꝯsiliate fuerit dissuēde
magis ē q̄ discindēde. Idē multo
meliꝰ ē quosdā acerbos mereri inimi-
cos q̄ eos alios qui dulces .i. adula-
tores videt̄. Illi eī verū sepe dicūt.
hij vero nūq̄. Hic cū ab eo qreret̄
q̄ maxie expediet̄ ī re familiari res-
pondit. B̄n pasce. Q̄d sc̄dm. Bene
pasce. Quid tr̄ciū. B̄n vestiri. Quid
q̄rtū. arare. Cūqȝ qreret̄ q̄ feneratu
respondit q̄ hoīez occidē. Scripsit
at̄ catho librū de moribȝ p̄tī prosaico
sermōe p̄tī metrico q̄ a pueris ī sco-
lis frequētat̄ q̄ mltas s̄mas nobiles
et egregias ꝯtinet. de diogene pho

Dyogenes babiloniꝰ stoycꝰ phs
cathonis tpe claruit. de antipatre
Antipater phus stoycꝰ pho.
acutissimi ingenij vir floruit
tpe dyogenis babiloīci cuiꝰ
et discipulꝰ fuit.
De salustio pho et poeta

Salustiꝰ phus fuit et poeta
romanꝰ claruit tpe tulli-
ciꝰ inimicꝰ et emulꝰ extitit.
Hic scripsit de bello catilinario librū
vnū. Itē de iugurtino librū vnū.

Plancꝰ de planco oratore
armatꝰ cyceronis disci-
pulꝰ orator īsignis claru-
it rome. Hic cū gallia comata re-
geret lugdunū condidit. De vito

Vitus lucretiꝰ poeta.
poeta tpe pompeij claruit
q̄ amatorio poculo ī fu-
rore uersus ē. libros at̄ aliquos
p interualla īsanie ꝯscripsit quos p̄
modū emendauit. Tandē se ppria
manu īteremit āno etatis sue xliiij°.

Luciꝰ pompeiꝰ de lucio poeta
poeta natōe bononiens scrip-
tor catilinarij pompeij tpe claruit

Plancꝰ poeta de planco poeta
comicꝰ tullij discipls rome
claruit. Hic ppt̄ anone
difficultatē ad molas manualias
pistori se locauerit ibiqȝ cū vacasset
ab ope scribē fabulas solitꝰ erat ac
vendē. Fuit at̄ eloquentissimꝰ. De se-
tencijs eiꝰ moralibȝ q̄dā hic posite s̄t.
Pecunia rerū sollicitudinū causa
est et caput. Sibimet sufficientē eē
p̄mū bonū ē. Vbi ī re tibi honorē
deferri īter miseros viuito. Si pro
meritis nobis reddēdū nō putamꝰ
ipi nosmet fallimꝰ. Quid na o stul-
te mirū ē si qui te nouit despiciat.
qui nō nouit diligit. In amicitiā
et fidē stultū ne receperis. Insipienciū
et reproborū faciliꝰ sustinet̄ odiū
q̄ collegiū. Nec te nimis sodalem
feceris. Res nimiū singularis ē ho-
pare ferre nō paciens amores des-

picim9 maioribz tamen quidem9 ab eq=
libz dissentim9 de uirgilio poeta

Virgili9 inter oes poetas
optim9 natoe mantua=
nus cremone studijs
erudit9 est. Deinde sup̄ta toga
magisterij mediolanu iuit post
breue tep9 roma pfect9 ¶ Hic ido
virgili9 vocat9 est qi a virga eo
q mater ei9 sopniauit se paritu=
ra quanda virga q usq ad celu p=
tingeret qd nichil aliud fuit n qa
erat paritura virgiliu ut ait
hugwico q loquedo de altis celu
tangeret ¶ Hic phia naturali pdit9
etia nigromatic9 fuit et mira
quada arte illa fecisse narrat.
¶ In porta neapolis capane di=
cit fecisse muscam enea q oes
muscas ab vrbe pellebat ¶ Ite i
eade vrbe macellu sic costruxis=
se fert ut nulla ibi caro putres=
ceret ¶ Narrat eni alexander necq
i libro de naturis reru q macel=
lu neapolitanu carnes illesas
a putrefactoe diu no poterat
seruare sz hac icomoditate pru=
dentia virgilij excepit recludetis
carne nescio qua vi herbaz codita
q qngetis anis elapsis vetustissia
et optimi saporis sagacitate co=
medabilis repta est ¶ Neapolis
cu letali peste sanguisugaz vex=
aret liberata e ab eo cu sangu=
suga aurea picta i puteu. qppt
post multoz anoz curricula ex=
tracta et puteo purgato inuabil
sanguisugaru exerit9 ciuitatis
aquas iuasit nec pius potuit pes=
tis sedari q illa sanguisuga au=
rea i fundu ei9de putei mitter.

¶ Pstat9 etia alexander necq narat
q virgili9 ortu suu aere imobili
vice muri optinete muniuit
et abiuit et ponte aereu cstrux
cuj9 bnficio loca destinata p ar=
bitrio uoluntatis sue adire cosue=
uit ¶ Capanile qdda sic dicit co=
struxisse ut turris ipa lapidea
eode mo moueret quo capane
pulsabat ¶ Ortu queda sic fe=
cisse legit ut i eo no plueret De
balneis ei9 mira et icredibilia
narrat ¶ Credit etia ab eo fom
illud qd dicit saluacō rome Erat
vat i teplo quoda cosecrato omi
statuaz q statue scripta noia i
pectore getis cuj9 ymagine te=
nebat gestabat. et tytinabulu
vnaqq statua ad collu habebat.
eratq sacerdotes die ac nocte sp vi=
gilates q eas custodiebat. et q
gens i rebellione cosurge cona=
bat cotra iperiu romanu statua
illi9 comouebat et tytinabulu
illi9 mouebat i collo ei9 et statua
ipa mox digitu indice ptedebat
vers9 illa gente et vers9 nome
illi9 getis qd i ea erat scriptu. qd
nome captu cotinuo sacerdos pri=
cipibz deportabat et mox exercit9
ad ea gente reprimenda mitte=
bat ¶ Hic scripsit libros 3. s. bucoli=
coz georgicoz et eneydos Vixit
at anis lij. et brundusij obijt Os=
sa at ei9 neapoli translata st Cla=
ruit at tpe pompeij De iulio historiographo

Iuli9 celsu9
historiograph9 scripsit
diligeter libru de bello
cesaris que i libros qnq distixit
In quibz multa doctrinalia nobilia

continetur ex quibus pauca hic posita sunt
Naturale est omnes homines studio liberta-
tis incitari et condiciones servitutis
odisse. Amentiam esse isti mollicies
non sinit · copiam paulisper ferre non
posse. Facilius inveniuntur qui se ultro
morti offerant quam qui dolorem ferant
patienter. Rerum omnium magister est usus
Quod volumus et libenter credimus et
que sentimus ipsi reliquos sentire spe-
ramus. Inter duos bellantes hoc unum
tempus agendi de pace est dum sibi uter-
que confidit et ambo pares videntur
Quod si alteri paululum fortuna con-
tribuerit · vix uterque condicionibus pacis
Qui superior videtur nec equa parte
contentus erit qui se omnia habiturum spe-
rat. Terror hominibus consilium mentemque
eripit et membra debilitat. Fortuna
plerumque eos quos plurimis beneficiis
ornavit · ad duriorem casum reservat.

Accius lucius **de actio poeta**
poeta rome claruit. Hic
iulio cesari venienti in col-
legio poetarum nunquam assurrexit non
maiestatis eius immemor sed quia in
comparatione omnium studiorum aliquanto se su-
periorem esse confidebat. Quapropter
insolentie crimine caruerit quia ibi volu-
minum non ymaginum certamen
exercebatur. **de terentio poeta**

Terentius puplius poeta car-
thaginensis rome claruit
tempore octaviani augusti
qui grecas litteras summo studio di-
dicit et in archadia mortuus est. Scrip-
sit autem comediarum librum elegantem
in quo mores multorum ad precavenda
pericula annotavit. Huius tale e-
pythaphium legitur. Natus in excelsis
tectis carthaginis alte Romanis
ducibus bellica preda fui. Descripsi mo-
res hominum iuvenumque senumque Qua-
liter et servi decipiunt dominos Quid
meretrix quid leno dolis quid fingat
avarus. Hec quicumque leget sic puto
cautus erit. Huius hec sunt sententie. Ita
fere corrupta est omnium hominum na-
tura ut aliena melius videant quam
sua. Ius summum sepe est summa mali-
tia. Nulla est tam facilis res quin diffi-
cilis sit si invitus facias. Nonne hic fla-
gicium est te aliis consilium dare foris
sapere tibi autem auxiliari non posse. Ex
dum incipias dumque ignoras gravia
sunt · ubi cognoveris facilia erunt ·
Homine imperito nichil iniustius qui
nichil rectum putat nisi quod ipse fecit.
Errat longe a mea sententia qui imperium
credit esse gravius aut stabilius eo quod a-
micitia iungitur. Istud est sapere non quod
ante pedes sunt modo videre sed etiam que
futura sunt prospicere. Inspicere tamquam in spe-
culo vitam hominum iubeo atque ex aliis
sumere exemplum sibi quod in quoque compertum est
ut hiis qui minus habet semper aliquid di-
tioribus addat. Dum maxime hominum secunde
sunt res tunc maxime oportet meditari
cum quo pacto adversam erumpnam
ferat · ne quid quando sit novum et sic quicquid
preter spem evenit in lucro deputandum
Nichil enim est quin male narrando pos-
sit depravari. Agellius vero libro xiiij
has puplii sententias recitat. Malum est
consilium quod mutari non potest. Beneficium
accipit dando qui digno dedit. Feras
non culpes quod mutari non potest. Cui
plus licet quam par est · plus vult quam licet.
Comes facundus in via pro vehiculo est
Improbe neptunum accusat · qui
iterum naufragium facit. Veterem
ferendo iniuriam invitas novam.

Nunquam periculum sine periculo vincitur. Ni-
mium altercando amittitur veritas
Pars beneficii est quod petitur si bene neges
Necesse est ut multos timeat quem multi timent

Varro de varrone philosopho
Marcus rome claruit oc-
taviani imperatoris tempore qui
nonaginta vixit annis vir doctissimus
acuti ingenii et in omni scientia eruditione
peritus. Hic ut ait ysidorus ethimologiarum libro
apud latinos innumerabiles libros scripsit
Scripsit autem antiquitatum libros xli quibus
res humanas divinasque distinxit. Rebus autem
humanis xxv divinis vero xvi tribuit.
Scripsit etiam ad auditorem atheniensium
librum moralem in quo multa utilia et
notabilia continentur. De quibus pauca
hic adnotata sunt. In multis contra omnes
sapere desipere est. Facile in secundis amicus invenitur.
Ite dati vix datum ne imputes beneficium
sed prodam dedit semel qui rogatus bis qui
non. Extorquere est plus quam semel rogare
Turpissimum est in datis sperare. pul-
cherrimum est tum fenore data reddi. Ex
ceteris datis cesset munus magnum. Ami-
ci dictum palee sunt etiam grana. Vis experi-
ri amicum calamitosus fias. Non interest
quis sed quid dicat. Alit concordiam mores
ad cohabitantium mores formare. Nemo
suum putet quod extra ipsum est. Non tam lauda-
bile est meruisse quam incepisse. hoc est alie-
num illud proprium muneris est. Excellentis-
simum est docendi genus exemplorum sub-
ditio. Eorum tamen studia intermittantur ne
obmittantur. Gaudet enim natura vari-
etate. Nil magnificum docebit qui
a se nil didicit. Falso magistri nuncupantur
auditorum narratores. Non eramus pauperes
si nesciremus quid est paupertas. Nescire
quid est paupertas optimum est ad summas
divitias progressus. Non est miser nisi qui se

esse credit. Ausus quamque deiciet qui quod videt
sectatur. Talles Non tam modeste quis sua
miratur quam aliena. hoc autem fit quoniam nemo
sibi invidet. Imperitiae signum est quod diffi-
cillimum est exigere cito fieri. Nulla iac-
tura gravior est scientie quam temporis. Viato-
res non eunt ut eant sic et vita non sui
causa fit sed ut ea perlatum aliquid
fiat. Non est felicitas que secum recipit
miseria. Adulatoribus est specimine tu
laus postulatorum predit. Contempne-
di sunt ineruditorum contemptus si vis ad
summa progredi. Multi laudem amittunt
quoniam ipsi eam de se predicant. Scripsit etiam
varro librum de cultu deorum. De gal-

Gallus cornelius lo poeta
poeta forojuliensis claru-
it tempore octaviani cesaris.
Quadragesimo autem quarto etatis sue
anno propria se manu interemit.

Horatius de oratio poeta
flaccus poeta illustris ro-
me claruit tempore cesaris
augusti. Hic ut ait valerius libro v. cu-
ioui pontifex edem dedicaret et in
solempni nuncupatione verborum postem
teneret mortuum esse filium suum audis-
set nec manum a poste removit nec
vultum a publica religione ad privatum
dolorem deflexit ne prius magis quam
pontificis partes egisse videretur. Scrip-
sit autem librum sermonum et epistolarum
vel carminum. librum odarum. Item poe-
triam et de remediis. Mortuus est autem
rome anno etatis sue lvii. De

Xpistus picta = xpisto philo
gorius philosophus qui claruit
tempore octaviani imperatoris librum
scripsit sinnarum moralium notabilium
que encheridion appellavit que
rufinus presbiter apto et claro sermone

ad qpmam cuiusda pres de greco
tnstulit i latinu de quo libro btus
aug9 metoez fcit i scdo i tractato-
nu. De hoc libro ifra scpta nobilia
excerpta st. Etia i minimis tante
age no e minima i vita hom negli
gere minima Honora qd iustu e ppt
hoc q iustu e Qualis vis ee dum
oras deu talis sp esto Opta tibi
euenire no qd vis sz qd expedit Qua
lem vis ee tibi pximu tuu talis es
to et tu pximis tuis In oi eo qd
bn agis actore deputa deu Nichil
ptiosu dicas qd possit auferre a
te ho malus hoc solu bonu puta
to qd deo dignu e Cu ei semetipm
qs apls9 diligit ide iusticia nascit
Qui amat qd no expedit no amat
qd expedit itollerabilis fit malici
a cu laudat. Melius e lapide fruste
iactare q verbu An oia tep9 ubis
tuis reqrito Tunc loque qn tace no
expedit Melius e vinci a vera dicete
q vince menciete Cu pes hoibz
memeto q et tibi pest de9 et iudi
tas hoies scito q et tu iudicabeis
a deo Ma9 picula e iudicatis q ei9
q iudicat. Age magna no magna
pollicens Tunc eris sapies cu te no
putaueis sapiete Multitudiez
fideliu no vincies Paru e ei ome
qd bonu e Extruncte te liberi ma
le viuetes magl q morietes Viue
qde no e i nobis recte at viue i no
bis e Si vis cu leticia ai viue noli
mlta age In mltis ei actoibz mi
noz eris Grande pena putato cu
m desiderijs optinueris Nuqm em
copescet desideriu possessio deside
ratoz Magna scito sapiaz p qua
ferre potes ierudit(u)oz isipiencia.

Ea q optet dice et ita face no tene
ris face anq distas Sicut i bois
actibz laudari vis. ita i delictis
patieter accipe si culperis Quoru
laudes ?tepnis ne derogatores mgi
nipendas Secreta q mam vetat
no solu no tene sz audire recusa.
Si q dederis ita ut hoibz inotescat
no hoi sz ppre libidini pstitisti Vesti
mentu putato aie corp9 tuu. mu
du igit illud serua Aiam mors no
pdit sz vita mala Aures tuas no
oibz comittas Sapiens seqr deum
et de9 sequitur aiaz sapientis. de athe-
nodoro pho.

Athenodor9
tarsensis stoycus phs cla
ruit tpe octauiani Hui9
sima fuit. Tuc scito te oibz cupidi-
tatibz ee solutu. cu eo puenieis ut
nichil deu roges qn posses rogare pala

Marc9 veri9 de marto gmatico
flaccus gmatic9 octauiai
tpibz claruit de ouidio nase poeta

Ouidi9 naso poeta floruit
tpe tyberij cesaris et mor
tu9 e i exilio Hic scpsit
libros poeticos metros De nuce
li. i. Inuectois li. i. Eplaz li. i. Sine
titulo libros tres De arte amandi
li. 3. De remedio amoris li. ij. Me-
thamorphosios li. xv. De fastis li. vj.
Dicit q fecerit xij. sz ultimi sex no
habet De tristibz li. v. De ponto li. i.
De vetula li. i. De fortuna li. i. pho

Valerius de valerio maximo
maxim9 octauiai augus-
ti tpe claruit Hic libru
edidit de fcis et dcis atiquoz viroz
memorabilibz q apud gentilos romos
et extros habebatur famosi et illus-
tres addes ex ppriis qda ad utitu

cōmendacōēz et viciōz detestacōēz
ptinētiā luculēto sermōe Ex q̄bz h̄
pauca īserta sūt || Lento gradu ad
vindictā suī dīna pcedit ira tardita-
teq; suī grauitate cōpensat || Dul-
cedo vite et m̄lta facē et pati cōpit
cogit Humane ībecillitati gratissimū
ē necitas Quid pdest foris eē stre-
nuū. si domi male viuit Illa pa-
triā tuta ē q̄ viribz suis modū ī-
ponit Locupletē facit hōiez nō m̄lta
possidē sz modica desiderare Nulla
tā modesta felicitas ē q̄ maligni-
tatis dētes vitare possit Alienis
īcōmodis suoꝝ adhuc exptes ī-
sultāt Optimā vindex īsolencie va-
rietas cōdicōis Eloq̄ncie orname-
ta ī pnūciacōe apta et conuenienti
corpis motu cōsistūt Quibz ea se
īstruxerit tribz modis hōies aggre-
dit .s. aures eoꝝ penetrādo. odios
demulcēdo. aīos īuadendo.

Caltiter9 de calatero pho
phus ut ait ysidor9 ethi. l
lib° miris apud grecos
laudibz extollit q̄ tātos libros edi-
dit q̄tos q̄sq; nr̄m alienos scribē
ppria manu vix possit. de seneca

Seneca cordubēs pho.
phus vir doctissim9 soc-
ratice secte discipul9 lu-
cani poete patrui9 et rome claruit
et neronis īpatoris dū iu mor et
pceptor fuit || Hui9 tpe glo'si apli
petr9 et paul9 rome pdicabat Cu-
iq̄ seneca et m̄lti de domo cesaris
ad paulū cōflueret fuit seneca
btō paulo adeo familiaris videns in
eo dīnā sciam ut se ab ei9 colloquio
vix separare posset. et qm̄ eū ore ad
os alloqui nō valebat frequētibus

datis et acceptis ep̄lis ei9 colloq̄o
amicabili ac cōsilio frueret Scripta
q̄z pauli corā cesare legit et ī cūctis
eū admirabilē reddidit. senat9 ac
de paulo senciebat alta || Hic de ad-
miranda ~~necitate~~ tenacitate sue me-
morie scribit ita ī pmo libro decla-
macōnū Memoriā ī me floruisse a-
liqn ut nō tm̄ ad vsū sufficeret sz
ī miraculū usq; pcederet. nō nego
Nā et duo milia nomīn recitata q̄
erat ordīe dicta reddebā. et ab ipis
q̄ ad audiendū pceptorē nr̄m conue-
nerat singulos uersus et a singulis
dcōs cū plēs q̄ ducenti efficeret ab
ultīo īcipiēs usq; ad pmū recitaba-
nt ad cōplectendū tm̄ q̄ vellem
velox m̄ erat memoria sz ocia ad cō-
tinenda q̄ acceperat || Hic seneca vite
cōtinentissime fuit quē btūs ierōi9 an-
nuāt sāctoꝝ cathalogo illis ep̄lis p-
uocat9 q̄ leguntr̄ pauli ad eū 7 ipi9
ad paulū || Hic ante biennū q̄ scī pe-
tr9 et paul9 martirio coronaret a ne-
rone hac cā īterfectus ē Ipe eni
nerō q̄dā vite īspiciēs seneca et
libera q̄ sibi ī pueritia īntulerat ad
memoriā reducēs īfremuit ac tm̄
īiuriaꝝ ultōez expetē de illo cupiēs
sz tamq̄ pceptori deferēs pcepit ut
qd vellet mortis gen9 eligeret Ipe
ac q̄i suaue mortis gen9 arbitrās
ī balneo mori īcisiōez vene vtriusq;
brachij elegit. Vn̄ et quodā psagio
rēe vocatū ē nomē ei9 seneca .i. se-
necās || Scripsit ac seneca elegātissime ī-
fra descriptos libros || Librū metricū
q̄ dicit ludus senece De morte clau-
dij li. i. Ad ebucīū liberalē de bn̄-
ficijs li. vij. Ad nerone de clemētia
li. ij. De moribz li. i. De remedijs

fortuitoꝝ maloꝝ ad galliōne De
īmatura morte li. ¶ De causis
siue q̄stioībꝫ naturalibꝫ li. vij.
Declamacōnu li. x De sing̃is diui
soꝝ oratoꝝ li. ¶ Itē tragedias
x. Itē eplās ad lucillū valde pluri
mas Itē eplās ad paulū & ad pauli
plurimas De cōstancia sapiētis De
ira de trāquillitate al librū prūboꝝ
De prudētia De artibꝫ liberalibus
De q̄tuor virtutibꝫ De bta vita li.
De mrimōio De t'remotu Cont̄
supsticoēs li. Ad marciā de cōsola
cōe filij sui. Ad helbiā matrē de cō
solacōe filij sui Cum at diūsi hoīes
diūsis calamitatibꝫ sīt sbiecti placu
it huic opi librū senece de r̄mediis
fortuitoꝝ maloꝝ ānectē ut r̄mediū
ī agustiis habeat q̄ īspexerīt huc
libellū Incipit lib senece de r̄mediis
fortuitoꝝ Require de quintilliano

Quintillianus oratore
oratoꝝ q̄ tpe galbe īpato
ris claruit ab hispania
roma venit et publicā scolā ibi te
nuit ¶ Hic scripsit libros de oratoria
institucōe octo ¶ Itē librū causaꝝ
De qbꝫ libris pauca excepta hic po
sita sūt ¶ De oratoria institucōe lib
primo Utinā liberoꝝ nrōꝝ mores
nō ipi pdem9 Infātiā stati delici
is soluim9 mollis educacō quā
īdulgētiā vocam9 neruos omēs
corpis et mētis frāgit Cōsue
tudo ē certissima loq̄ndi magistra Vte
ndūqꝫ plane sermōe ē ut nūmo cui
publica forma ē vsitati ei tucius
vtim9 ¶ Ide ī scdo libro Nō extima
dū cuiq̄sqꝫ etatis sit sꝫ q̄tū ī stu
diis iā effecerit Carendū ē nō solū
vicio turpitudīs sꝫ etiā suspicōe

Ingenia pueroꝝ nimia erudicōis se
ueritate deficiūt nā et desperāt et
dolēt et nouissīe oderūt et qđ maxīe
nocet dū oīa timēt nichil conant̄
¶ Aliena vicia q̄sqꝫ ī r̄prehendi ma
volt qi sua Nō tēptes qđ effici nō pos
sis ¶ Ide ī lib quīto Princeps q̄ volt oīa
scire necē hēt multa ignoscē Ide li. viij.
Tam deest auaro qđ habet quā qđ
nō habet Viciosa iactacō fert audi
entibꝫ nō mō fastidiū sꝫ etiā pleruqꝫ
odiū Afflāte fortuna pene oīa decet
Plurimi opis studio vacare mēs nō
n̄ oībꝫ viciis libera pt Melius certe
suadebit aliis q̄ prius psuascit sibi.
Potest se quolibꝫ custodita simulacō
nec vnq̄ tāta loq̄ndi ē facultas q̄
nō titubet et hereat quociēs ab aīo
v̄ba dissenciūt ¶ Ide ī libro causaꝝ
Totā9 hoīs libertas ē oclos pdidisse
Oculi sīt p q̄s paupertates ferre nō pos
sum9 Oculi tota nr̄a lustra sīt Hij
nos ī oīa cotidie vicia pcipitant
mirāt adamāt cōcupiscūt Oīs te
meritas aīmoꝝ calamitate corpm
frāgit et cōstringescūt ipetus metū
q̄s nō explicat ministeria mēbroꝝ
¶ Nō habet causā loq̄ndi cui credi nō
pt ablata ē ab eo omīn mēbroꝝ fi
des oīs sermōis auctas. De

Plutarcus plutarco pho
phs īstitutor traiani īpa
toris ut dicit̄ ī policrato
li. v. fidelis ī sing̃is ī v̄bis luculētus
et ī sacrario moꝝ tātus arbitē fuit
ut facile traiani īpatoris pceptor
possit agnosci ¶ Hic libellum pul
cherrimū cōstituit de cōstitucōe po
litica cui titulus ē traiani īpatoris
institucō ī quo qualis debet ēē princeps
elegāt scripsit ¶ Scripsit etiā librū de

magistratuum moderatione qui intitulatur
archigramaton scripsit et pulcherrimum
librum de paciencia. Traiano ac auditori
suo ad imperium sublimato hec verba scripsit
Plutarchus traiano salutem dicit. Modesti-
am tuam noueram non appetere principatum
quem tamen morum elegantia semper mereri stu-
duisti quo quidem tanto dignior iudi-
caris quanto a crimine ambicionis videris
esse remotior. Tue itaque virtuti congra-
tulor et fortune mee si tamen recte ges-
seris quod probe meruisti. alioquin te
periculis et me detrahentium linguis
subiacere non dubito. cum et ignauiam
imperatorum roma non ferat et sermo.
publicus delicta discipulorum refundere
soleat in preceptores. Sic seneca ne-
ronis sui merito detrahentium car-
pitur linguis adolescentium suorum teme-
ritas in quintilianum refunditur. et socrates
in pupillum suum fuisse clemencior criminatur
Tu vero quod vis rectissime geres si non re-
cesseris a teipso. si primum te composueris
si tua omnia disposueris ad virtutem. recte
tibi procedet vniuersa pollicite constitu-
cionis maiorum tibi vires exsculpsi
cui si obtemperas plutarcum tibi vi-
uendi habebis auctorem alioquin pre-
sentem epistolam teste inuoco quod in perniciem
imperii non pergis auctore plutarco
Hec plutarcus. principibus quattuor co-
natur ingerere. scilicet reuerentiam dei cultum
sui disciplinam officialium et preceptorum
affectum et protectionem subditorum. Idem
plutarcus ut dicitur in libro de nugis
philosophorum seruum habebat hominem nequam et
contumacem sed liberalibus disciplinis eru-
ditissimum. Contigit autem ut ei nescio
quam ob rem tunicam detrahi cedique iuberet
loro. Ceperat ille verberari dum iniuste
cum tamen inficiabatur culpam dicens se nichil

deliquisse. Postremo cum nichil proficeret ro-
gando veluti vociferari cepit et inter
verbera seua et obiurgatoria loquendo
non ita se habere plutarcum ut philosophum de-
ceret. irasci turpe esse et ei presertim qui de
malo ire sepius dissertauerat librumque
pulcherrimum de paciencia scripserat. Addicie-
bat etiam prorsus quod disciplinam mori-
bus impugnabat quod mentis ab integri-
tate prolapsus effusus et prouolutus in ira
plurimis vulnerauerat innoxium plagis
Ad hoc plutarcus lente et leniter sic
maket cum grauitate ait. Nunquid quod
vapulas tibi irasci videor. Est ne
ira mea si a me debitum incipis ex
vultu ne meo an ex voce an ex colore
an saltem ex verbis ira me correptum
intelligis an correptum. Michi quidem
neque oculi ut opinor truces sunt neque os
turbidum neque immaniter clamo neque
in spumam ruboremque feruesco. neque
pudenda dico aut penitenda. neque omnino
trepido ira aut gestio hec omnia quippe nesci-
as irarum signa esse solent. Et simul ad
eum qui cedebat conuersus. interim inquit dum
ego et hic disputamus tu hoc age
et sine iracundia mea retunde ser-
uilem contumaciam et inquam peritare
doceas quam vituperare de plinio oratore

et historiographo

Plinius secundus nouocomensis orator et historio-
graphus insignis claruit tempore
traiani imperatoris. Huius plurima ex-
tant opera multi ingenii liberalibus enim
studiis maxima opera dedit. Scrip-
sit enim bella omnia que vmquam cum romanis
gesta sunt que in xxx et viii voluminibus com-
prehendit. Item scripsit naturalis
historie libros xxxvii quos imperatori
vespasiano direxit. Scripsit etiam ad
diuersos ciues epistolas centum. Fuit autem

in equestri milicia industrius valde et
procuratores maximos et continuas ite
rum administrauit ad hoc ab imperatoribus
constitutus. Videns autem per traianum imperato
ris precepta multitudinem xpianorum tru
cidari compassione motus ad imperatorem
retulit quod innumera hominum milia cotidie
obtruncabantur. In quibus nichil omnino de
prehendebatur sceleris admissum. nec ali
quid contrarium romanis gestum legibus. nisi quod
ante lucanos prophanos xpo tunc deo cane
bant deo. adulteria et cetera huiusmodi crimina
apud eos illicita haberi et arceri peni
tus incelebantur. Cetera vero secundum le
ges agebant cuncta. Tunc traianus decre
uit ut xpianum non quidem requireretur
sed si qui inciderent puniretur. Ex dictis
plinii in epistola ad tacitianum. Animi
magnitudo nichil ad ostentationem. omnia
vero ad conscienciam refert. recteque facti mer
cedem non ex populi sermone sed ex facto petit.
Idem in epistola ad vtonium libro quem tibi
nisi adnota que putaueris corrigenda.
Sic enim credam magis cetera tibi placere
si quedam cognouero displicuisse. Idem
in epistola ad vnanum maximum. Dum vi
ta suppetit enitamur ut mors quam pau
cissima que abolere possit inueniat. De ptho
lomeo pho.

Ptholomeus
phus pheludensis tempore a
driani imperatoris in geome
tria et astrologia preclarissimus fuit
tempore eius plus addidit in astronomia quam
esset id totum quod ante se scriptum inuenit. Fu
it enim educatus alexandrie et cum in
strumentis astronomicis obserua
uit astra. Habitauit autem in alexan
dria et in rodo. Hic composuit libros
multos. scilicet librum qui dicitur almagesti
de situ stellarum et motu celestium corporum.
Item librum de perspectiua. Item librum de iudiciis
quadripartitum. Item librum qui dicitur centi
loquium. Hic non fuit de regibus egip
ti qui ptholomei vocati sunt sed ptholo
meus fuit nomen eius regali titulo ca
rens. Vixit autem annis lxxxviii. De
prouerbiis eius moralibus hec notabilia sunt
inserta sunt. Insipiens est qui suppium quanti
tatem ignorat. Cum aliquis sibi placet ad
hoc deductus est ut ira dei super ipsum sit.
In bonis que nobis a deo conferuntur boni
tatem largitoris considera. In malis
autem purgatoris et remuneratoris bonita
tem attende. Quanto magis fini appro
pinquaueris bonum cum augmento opa
re. Pauper non est qui suo intellectu ditatur.
Qui inter sapientes humilior est sapien
tior existit. Sicut locus profundior ceteris
latius aqua copiosior est. Non disse
ras nisi cum eo qui veritatem contendit nec
respondeas nisi a te quesiti consilium et cu
pide recipienti. Tuum consilium ne commit
tas ei qui secretum proprium non celauit. Qui
in mundo manere vult cor patiens aduer
sitatibus preparet. Qui per alios non cor
rigitur per ipsum alii corrigentur. Inter homines
altior est qui non curat in cuius manu sit
mundus. Cecitati inuidi homines videtur quod
alterius bonum ablatum sibi sit bonum. Qui
in dignitate sua non extollitur parum
in eius amissione tristatur. Qui in menda
cio confidit cito deficiet. Vltime pro
missiones hominum tacentes sunt.

Secundus phus de secundo pho
athenis claruit tempore adriani
imperatoris. Qui philozopha
tus est omni tempore silencium seruans et pitta
gorica vita ducens. Causa autem eius
taciturnitatis fuit hec. Cum adhuc
puulus esset a preceptoribus ad discendum
missus et cum in scolis esset mortuus est
pater eius. Audiuit autem in scolis aliquando ibi

quod omnis mulier fornicatrix esset et impudi-
ca. Tandem post multos annos philosophus perfec-
tus remeavit in patriam suam cum gerens (co-ge-
rens) peregrinandi consuetudinem baccu-
lum et peram secum ferens coma capitis
et barba prolixa. Hospitatus est autem in do-
mo propria nemine domesticorum ipsum ag-
noscente neque etiam propria matre. Volens
igitur probare de mulieribus si forte ve-
rum esset quod audierat vocavit unam de
ancillis promittens ei decem aureos si persua-
deret matri. At illa consenciens ancille
vespere fecit eum ad se introduci. Cumque
illa extimaret se cum illo carnaliter com-
misceri debere, ille velut propria matre
amplectens inter ubera eius dormivit us-
que mane. Mane autem cum vellet egredi
et discedere illa apprehendens eum ait: Ut
me temptares hoc fecisti. Cui dixit:
Nequaquam domina mater. Neque ~~domina mater~~
enim dignum est illud vas ingredi unde
exivi. Illa vero sciscitante quisnam esset
respondit: ego sum Secundus filius tuus.
Illa vero intra cogitans in semetipsa et non
ferens confusionem strangulata est. Secundus
vero sciens quod propter loquelam suam mors
matri contigisset hanc a se in posterum
exegit penam ne amplius loqueretur et sic
usque ad mortem taciturnitatem serva-
vit. ¶ Circa vero idem tempus anno domini
c xv adrianus imperator veniens athenas
audivit de illo eumque ad se venire fa-
ciens prius eum salutavit. Ille autem ta-
cuit. Tunc admiratus ait: loquere philosophe
ut a te aliquid discamus. Illo autem in propo-
sito silencii perseverante dixit adrianus
tripono: Fac ut philosophus unum verbum lo-
quatur nobis. Triponius autem vocans spi-
culatorem ait: Hunc philosophum nolentem
loqui imperatori vivere nolumus adduc
eum et torque. Adrianus deleque spicu-
latorem latenter evocans ait: Persuade ei
ei in via ut loquatur. Si persuaseris et responderit
decollabis eum. Si vero non responderit de-
duc eum ad me. Ducebatur autem Secundus
ad locum tormentorum. Cui spiculator
dixit: Quare taces moriens loquere
et vive. Secundus autem vitam parvipendens mor-
tem tacitus expectabat. Spiculator
vero ducens eum ad eum locum destinatum
ait illi: Extende cervicem et suscipe gla-
dium. Ille autem extendens cervicem silencio
vitam postposuit. Apprehendens eum
igitur ¶ spiculator ad adrianum duxit
dicens Secundum usque ad mortem tacuisse.
Tunc adrianus admiratus constanciam philosophi
dixit ei: Que lex ista silencii quam ti-
bi imposuisti ut nullo modo solvi potest.
Sumens tabulam istam scribe et saltem
manu tua loquere. Qui scripsit in hunc
modum: Ego quidem adriane non te ti-
meo sed quia princeps huius temporis videris
existere me quidem occidere potes
sed vocis mee proferende nulla tibi potestas
est. Adrianus autem legens ait: bene excu-
satus es. Sed adhuc probleumata tibi
propono ut ad ea michi respondeas que propono.
Et ¶ Quid est mundus? Ille scripsit: Mun-
dus est incessabilis circuitus. speculabi-
lis suppellex. theorema multiformis.
eternus terror circuitus. non errore ¶ Quid
est occeanus? Mundi amplexus terminus
coronatus. vinculum universe. circulator-
sus orbis. sustentaculum et audaci-
a vie. limes terre. divisio regnorum. hos-
picium fluviorum. fons ymbrium. refu-
gium in periculis. gratia in voluptatibus.
¶ Quid est deus? Immortalis mens.
incontemplabilis celsitudo. forma multi-
formis. multiplex spiritus. incogitabi-
lis inquisicio. insopitus oculus. omnia con-
tinens. lux hominum. ¶ Quid est celum?

Galienus insignis medicus to-
to orbe celebris natus est apud
pergamum asie. Hic ypocratis
interpres fuit et claruit atheis et a-
lexandrie et rome tempore anthonini pri-
ncipatoris. In quibus locis plurimum in philosophia
et sciencia medicine perfecit. Vixit autem annis
lxxxvij in quibus conscriptioni librorum medici-
nalium summe utilium plurimum insudavit.
Scripsit et de demonstratione li. de ele-
mentis li. de complexionibus. de inequalitate
et distemperantia. de enoxiali(?). De in dac-
gnitione simulantium egritudines. De ca-
lido et frigido li. De virtutibus naturalibus li.
De compendiositate pulsuum li. De ha-
bitudine m. li. De optima habitudine li.
Item edidit librum hesu cum anectuti(?) libri
de constitutione in librorum medicina librum
et libri ~~introduc~~ introductorum. Item librum
commentariorum super librum suum de pulsibus
hiis qui introducuntur. De spanente(?) li. De su-
btilitate pulsus. Item scripsit librum intro-
ductorium pulsus. De differentiis pul-
suum. De causis pulsuum. De cognito(?)
De compendio pulsus. De significatione per
pulsum. De iuvamento anhelitus. De cau-
sis anhelitus. De iuvamentis membrorum
De accidenti et morbo. De catarticis
De differentiis febrium. De tipo de certi-
tudine. De temporibus egritudinum. De crisi
De creticis diebus. De interioribus. De voce
De doloribus mulierum. De athonomia
De simplici medicina. De partibus me-
dicinis. De egritudinibus mulierum. De ma-
lo anhelitu. De disnia. De alimentis
De vindemiis. De simplicibus. De du-
plicibus medicinis. De proprietate. De ex-
perimentis. De ingenio sanitatis. Item
librum tegni et metategni passiona-
rium antidotarium. librum secretorum su-
orum ad monteum. De pulsibus et uri-

De meliore habitudine li.

nis. Item ad glauconem li. qui dicitur achimo-
gasto. De virtutibus ciborum. De di-
eta et cura. De exercitio cum pila parva.
De ingenio sanitatis librum qui tetrape-
utice librum qui dicitur ptale. De humo-
ribus. De bonis et malis humoribus
De cura lapidis. De cura ictericie
De fleubothomia. De febribus ad
glauconem qui dicitur piferiseus. De a-
postematibus. Item scripsit li. de allu-
tanus tytulus est de ramo pomi
congelati. Item librum dyamidiarum ma-
iorem et minorem. de simplicium virtutum. De vir-
tutibus non dispensantibus corporis nimium
De practicali. De medicinali ~~sci~~ ex-
periencia. Item scripsit librum epistolarum ad
pretianum. Huius hec leguntur esse sine(?)
Sciencia insensato non prodest. nec ei qui non
utitur prodest sensus. Potens est homo suos di-
rigere sensus cum agnovit semetipsum
Nam excellentius est sapientie hominem sui ipsius
habere noticiam. ne ex dilectione quam habet
in seipso fallatur et bonum se reputet cum non
sit. Idem. Sicut quamdiu morbidus donec
vivit non desinit medicus insistere ut
ad salutem perveniat. ad quam perfecte perve-
nire non potest. Sic nos oportet curare nostram
vitam saluti aggregare salutem. et boni-
tatem bonitati adiungere licet nequamus in-
gentis et sapientis animae attingere statum
Idem. Olim consueverant medici habere pre-
ceptivum locum. et vice subiectorum infir-
mi eorum non prevaricando mandata. et
ex hoc consequebatur medicine sue perfec-
tum. Nunc infirmus precipit. medicus vero
subiectus applaudit et infirmorum ob-
lectamentis assentientes curare non me-
tuit ymmo blandiendo nocet. Huius
etiam fuit illa sententia ut scribit theo⁹
contra iovinianum libro 2o. Athletis quo-
rum vita et ars sagina est non posse

diu viuere nec sanos etc. cuius quia corpus
nimio sanguine et adipibus inuolu-
tas nichil tenue nichilque celeste.
sed semper de carnibus et ructu et ventris
ingluuie cogitare. De trogo historio-
Trogus pompeius grapho
historiographus natione his-
panus claruit tempore athonii
pii imperatoris. Hic totius orbis his-
torias a tempore nini regis assiriorum
usque ad monarchiam cesaris latino
sermone composuit per libros xliiii quorum
epitoma id est abbreuiaturas fecit
iustinus eius discipulus. De porphi-
Porphirius philosophus rio philosopho
athenensis claruit tempore
gordiani imperatoris. Hic
scripsit librum de ysagogis ad cathe-
gorias aristotelis. De claudiano philosopho
Claudianus poeta claruit
rome tempore theodosii impera-
toris senioris. Hic scripsit
duos libros metricos. claudianum scilicet
maiorem et claudianum minorem in
quibus multa prouerbia vtilia continentur.
Symachus De symaco philosopho
patricius philosophus claruit ro-
me tempore anastasii imperatoris
et sua prudentia rempublicam illustra-
uit. Hic scripsit librum epistolarum de quo
pauca hic subiecta sunt notabilia.
Omnis ostentatio non caret suspicione
mendacii. ex quo quod assuetum est proprium non
putatur. Mollis est animus diligentis
et ad omnem sensum doloris acquiritur
si negligentius tractes marcescit ut
rosa sed si durius teneas liquescit ut
lilium. Semper natura gaudet equalibus
et familiare est sibi omne quod simile est. Natu-
rerum est ut qui plus balbuciunt plus
loquantur. affectat et copia sermonis

pudore destitutus. Pro optimis viris quisque
contenderit ut magis videatur illorum iu-
uare incommodum quam suum commendare
iudicium. Non minus est alienam sententiam
spernere quam a propria discrepare. Illa
vestis decentior induitur que non puluerem
trahit neque in humum dimissa calca-
tur. In re apta piget esse perplexum.
In arduis autem rebus multum valet lon-
gior diligentia. Omnis affectus impati-
ens est etiam iuste et legitime tardita-
tis. Patria defectu alimentorum labo-
rante periculosum est inhabitare cru-
dele et ipsum deserere. De prisciano
Priscianus grammatici gramatico
cus claruit tempore iustiani
imperatoris. Hic scripsit
iuliano consuli et patricio volumen
maius de partibus orationis. Scripsit etiam
volumen minus de constructione. et
aliud minimum de accentibus. Scripsit
insuper librum de naturalibus questionibus
ad cosdroe regem persarum.

Explicit liber de vita philosophorum scriptus
per manus fratris Arnoldi aelberti.
Regularis in tuecto et professi eiusdem
regularibus. Anno domini m° cccc° lxiii
decimaquinta die mensis marcii.

Spera volubilis tectu inmensum ¶ Quid
e sol? Oculus diei. noctis concertatio.
celi et nature pulchritudo. caloris
circuitus. splendor sine occasu. indefi-
nens flamma. celestis viator. ornatus
diei celi pulchritudo. horarum distri-
butor ¶ Quid e luna? celi purpura.
solis emula. malefactorum inimica
solamen itinerantium. directio navi-
gantium. signum solempnitatum. incisida-
tio mensium. oculus noctis. larga roris.
presagium tempestatum ¶ Quid e homo? mens
incarnata. laboriosa anima. parvi temporis
habitaculum. spiritus receptaculum. fan-
tasma temporis. speculator vite. lucis
desertor. vite consumptio. eventus mortis.
transiens viator. loci hospes. manci-
pium mortis ¶ Quid e terra? Basis
celi. meditulium mundi. mater nasce-
ntium. fructuum custos. gignasium
vite. operculum inferni. vinctum nutrix
devoratrix omnium. cellarium vite ¶ Quid
e dies? Radius laboris duodecim sig-
norum in cursus. principium cotidianum.
etiam computatio ¶ Quid e aer? Cus-
todia vite ¶ Quid e lux? Facies omn-
ium ¶ Quid e stella? Pictura cul-
minis. gubernatio nautarum. noctis
decor. ¶ Quid e pluvia? Conceptus
terre et frugum genitrix ¶ Quid e ne-
bula? Nox in die. et labor oculorum
¶ Quid e ventus? Aeris perturbatio.
mobilitas aquarum. et siccitas terre
¶ Quid e aqua? Subsidium vite ma-
cularum ablutio. ¶ Quid sunt flumina? Cur-
sus indeficiens. refectio solis. irriga-
tio terre ¶ Quid e gelu? Sicitato-
rium herbarum. vinculum terre. pons aquarum.
¶ Quid e nix? Aqua sicca. ¶ Quid
e hyemps? Estatis exul. ¶ Quid
e ver? Pictura terre. ¶ Quid e es-

tas? Venustas et maturatio frugum
¶ Quid e mulier? Hominis confusio insa-
tiabilis bestia. continua sollicitudo.
indeficiens pugna. cotidianum dampnum.
domus hominis. sollicitudinis impedimentum
viri continentis naufragium. adulte-
rii vas. preciosum prelium. animal pessi-
mum. pondus gravissimum. aspis in-
sanabilis. humanum mancipium. ¶ Quid
e pulchritudo? Naturalis captio.
parvi temporis fortuna. flos marcidus.
carnalis felicitas. incompositum ne-
gocium. humana concupia ¶ Quid est
spes? Ymago animi ¶ Quid e amicicia?
Equalitas animorum ¶ Quid e amicus?
Desiderabile nomen. homo vix appa-
rens. infelicitatis refugium. non inveni-
enda possessio. secretorum receptor.
omnium receptor. indeficiens quies. aman-
da felicitas ¶ Quid e fides? Incog-
nite rei certitudo mirada. ¶ Quid
e vita? Beatorum leticia miserorum
mesticia. expectatio mortis ¶ Quid
e mors? Eternus sompnus dissolutio cor-
porum. divitum pavor. pauperum deside-
rium. inevitabilis eventus. incerta pere-
gnatio. latro hominis. sompni pater. fuga
vite vitiorum discessio. et solutio omnium
¶ Quid e requies? Refrigerium la-
boribus dulcedo. dubius eventus ¶ Quid
e senectus? Optatum malum mors
vivencium. veneris expers. certa mors
incolumnis languor. mortis meta
continens. expectata mors. spirans mors
¶ Quid e sompnus? Mortis ymago
laborum quies. infirmantium votum mi-
serorum desiderium. medicorum experime-
ntum. sapientia vigilantium. solatium victo-
rum. viciorum solutio. vinculis spiritus requies
¶ Quid e agricola? Laborum minister
hiemis coequator. operator esse. terre

meditus. arbustorum plantator. montium coequator ¶ Quid est navis? Marina operatio. domus absque fundamento avis lignea. salus incerta. ¶ Quid est nauta? Fluctuum viator. equitator marinus. hospes orbis. terre desertor tempestatum temptator ¶ Quid est liber? Custos historie conservator memorie. ¶ Quid sunt divitie? Avari pondus. avaricie minister. delectatio verenda. insatiabilis invidia. desiderium inexplebile. res desiderata. os excelsum. inusa concupiscentia ¶ Quid est paupertas? Odibile bonum. sanitatis vas. curarum remotio. sine sollicitudine semita. sapientie repertrix. negotium sine damno. possessio absque calumpnia. indetractabilis substantia. incerta fortuna. sine sollicitudine felicitas ¶ Quid est verbum? Proditor animi ¶ Quid est quod generat verbum? Lingua. ¶ Quid est libertas hominis? Innocentia ¶ Quid est vigilantis sompnus? Spes. ¶ Quid est corpus? Domicilium anime ¶ Quid est caput? Culmen corporis ¶ Quid est cerebrum? Custos memorie. ¶ Quid est coma? Vestis capitis. ¶ Quid est barba? Sexus discretio ¶ Quid est frons? Ymago anime ¶ Quid sunt oculi? Duces corporis vasa luminis. indices anime ¶ Quid nares? Adoptio odorum. ¶ Quid est auris? Sonorum censor ¶ Quid est os? Nutritor corporis ¶ Quid sunt dentes? Mole mordentes ¶ Quid est lingua? Flagellum aeris ¶ Quid sunt labia? Valve oris ¶ Quid manus? Operarii corporis ¶ Quid digiti? Opera plectura ¶ Quid est cor? Receptaculum vite. fons caloris ¶ Quid est pulmo? Servatio aeris ¶ Quid iecur? Custodia cordis ¶ Quid est fel? Suscitatio iracundie ¶ Quid est splen? Risus et leticie capax ¶ Quid est stomachus? Cocus ciborum.

¶ Quid ossa? Robur corporis ¶ Quid sanguis? Humor venarum. alimentum vite ¶ Quid pedes? Mobile fundamentum ¶ Quid crura? Columpne corporis ¶ Quid coxe? Crurium epistilia ¶ Quid vene? Fontes carnis ¶ Quid est quod amarum dulce facit? Fames. ¶ Quid est quod non sinit homines lassum fieri? Lucrum.

De apolonio

Apolonius philosophus stoycus pho natione calcedonensis cesaris preceptor perclarissimus. Claruit tempore anthonini pii imperatoris.

Basilides de basilide pho sacropolitanus philosophus illustris Claruit tempore anthonini pii imperatoris cuius et preceptor fuit

de tauro pho

Taurus birecius philosophus stoycus claruit apud athenas tempore anthonini pii imperatoris.

¶ Ad hunc taurum ut ait agellius venerat aliquis athenas instruendi cognoscendique causa preses crete provincie. et pater ipsius presidis sed privatus invitavit taurus patrem primo ut sedeat. At ille ait de filio. sedeat hic primo qui romani populi magistratus est. Absque preiudicio ait taurus tu interim sede dum conspiciamus querimusque utrum conveniat an te sedere patrem qui pater es an filium tuum qui fuerit magistratum. Cumque ille sedisset apposita est altera sella filio. Tunc taurus hominis qui convenerat verba fecit de hoc et cetera sic dicens In publicis patrum iura cum filiorum iuribus que in magistratibus a potestate sunt collata interquiescere debent paululum sed tunc ex republica in domestica re atque vita sedetur. ambulatur in convivio quoque familiari discumbitur. tunc inter filium magistratum et patrem privatum honores publicos cessare. naturalia autem servari equum est

De galieno medico

Incipiũt testamẽta duodecĩ pa
triarcharũ. In quibus sũt pulcher
rime et apertissime prophetie.
de xpo que transtulit mgr. ru
bertus dictus grossũ caput. lin
coniensis episcopus de greco in
latinũ :

Testamentũ ruben. Ruben
interpretatur. visionis filius :

Ruben priusq̃ mo
reretur. in centesimo
septio ãno vite sue
post duos ãnos
mortis ioseph.
egrotãs dixit fi
liis suis Ecce testificor corã vob̃ deũ
celi hodie ut nõ ambuletis ĩ igno
rancia iuuentutis et fornicacõe. in
qua effusus sũ ego. et inquinaui
lectũ pris mei iacob. Dico ego vo
bis qm̃ percussit me dñs plaga mag
na ĩ ylib9 meis p menses septẽ Et
nisi pater meus orasset pro me dñz
perisse qm̃ dñs voluit me occidẽ
Erã ãnorũ triginta qñ malũ hoc feci
corã dño Et septẽ mensib9 infirma
tus sũ usq3 ad mortẽ Et ĩ erepcõe
aĩe mee. septẽ ãnis penitui corã
dño vinũ et siceram nõ bibens Et
caro nõ intrauit ĩ os meũ. et oem
panẽ desiderii nõ gustaui. lugens
p pctõ meo. Magnũ eñ erat Et

nũc filii mei. veritatẽ diligite. et
ipa custodiet vos Nõ attẽdatis ĩ
visione mulieris. neq3 singulariter
sitis cũ femina q̃ ẽ sub viro. neq3 cũ
circũstruente mĩ operacõez mulieris.
Nisi vidisse balã balneantẽ ĩ coop
to loco. nõ cecidisse ĩ iniquitatẽ mag
nã. Conspiciens eñ mens mea nudita
tẽ muliebrẽ. nõ siuit me dormire
usq3quo operatus sũ abhoiacõez. Ab
sente eñ prẽ meo iacob cũ ysaac
prẽ suo. bala erat ebria. et dormi
ebat reuelata ĩ cubili. Et ego in
grediens. videns q3 nuditatẽ ipius ope
ratus sũ iniquitatẽ. Et derelinquens eã dor
mientẽ egressus sũ Et confestim reuela
bat angelus pri meo iacob de impie
tate mea. Et veniens lugebat sup
me. nõ amplius tangens eã. Et usq3
ad mortẽ. pris mei nõ habebã fidu
ciã aspicẽ ĩ faciẽ iacob. vel loqui di
alicui frm meorũ ppter obprobria. Et
usq3 nũc consciãa mea contristat me de
pctõ meo Nota. Perdicio eñ aĩe ẽ
fornicacio diuidens a deo. et approxima
faciens ad ydola. qm̃ ipa ẽ errare fa
ciens intellectum et mẽtẽ et deducit iu
uenes ad infernũ. q3 multos perdidit
fornicacio Nota Perniciose sunt mu
lieres filii mei hntes ptatẽ super
hoies. Dolose agũt ĩ formis qm̃ eos
ad se attrahũt. et p ornamentũ er
rare faciũt eorũ mẽtes. et p visũ ve
nenũ inferũt. et tũc ope captiuãt.
Precipite g° mulierib9 vris et filia
b9 ut nõ ornent capita sua et visus
q3 ois mulier dolose ĩ hiis agens
ĩ punicõe futuri sclĩ seruata est
Custodite g° vos a fornicacõe
qm̃ omode scelus hitat ĩ desiderio eius
Propter hoc zelabitis filios leui et quere

tis exaltari sup eos. s nō potuit. Deus eū fuaet uiductū cor ; et moriemini morte preciosa. Leui eī dedit dn̄s principatū et inde pp̄ter hoc mando vob obedire. qm̄ ipe noscet dei. et diuidet iudiciū et sacrificia p omi isrl usq ad ɔsumacōez tpm principis sacerdotū xpi quā dn̄s bndixit. Ergo vos p deū celi iuro facē vnusquisq ad proximū suū Et ad leui appropinquate ī humilitate cordis ut recipiatis ex ore ei bndcōez. qm̄ ī eo elegit dn̄s regnāe sup oēs pplos Et adorate semē ei. qm̄ p nobis morietur ī bellis visibilibus. et erit ī nobis rex seculor Et mortuus ē ruben mādans hec filijs suis ;

Tradūt hebrei q iacob erat lxxxiiij ānor qn̄ duxit lyā. et q in usq ad natiuitatē iosep fuerūt āni septē scdm genesī. et libellꝫ iste at vitas aliter ostendūt

Testamētū symeōis lxxxvj āno iacob natꝫ ē symeō ī audiēs lxvj ānis vixit cū prē. et lm post prēz Et obijt. C° xx° āno vite sue Jacob lxx° āno vite sue veīt ad laban. lxxviij āno eꝫ natꝫ ē rubē Vixitq cū prē lxxj ānis Et post prēz lvj ān's sc̄a C xxxiij ānor fuit cū moretur :

Ordo natiuitatis filior iacob.

	Ruben	Primus
	Symeon	Secundus
	Leui	Tertius
Lya vxor	Judas	Quartus
	Ysachar	Quintus
	Zabulō	Sextus
	Dina	
	Salem	Filie
	Saba	
Bala ācilla	Dan	Septimus
rachelis	Neptalim	Octauus
Zelpha ācil	Gad	Nonus
la lye	Aser	Decimus
Rachel vxor	Joseph	Vndecimus
	Beyamyn	Duodecimus

Incipit testamētū symeon secūdi. scilꝫ filij Jacob patriarche

Testamentum Symeonis de invidia

Transcriptum verborum Symeonis que locutus est filiis suis antequam moreretur c°. xx° anno
vite sue in quo mortuus est Joseph. venerunt enim visitare ipsum egrotantem, et confortatus
sedit et osculatus est eos, et dixit eis: audite filii, audite Symeonem patrem vestrum que
habeo in corde meo. Ego sum genitus ex Jacob patre meo filius secundus, et Lia mater mea vocavit
me Symeon, quia exaudivit dominus orationem eius. potens effectus sum valde, non formidavi opera,
neque timui ab omni re. cor meum erat durum et epata mea immobilia, et viscera mea absque
compassione. quia fortitudo ab altissimo datur hominibus in animabus et in corporibus. Et in tempore illo invidi Jo-
seph, quia dilexit eum pater noster, et firmavi super eum epata mea ad occidendum eum, quia princeps erroris
immittens spiritum zeli cecavit mentem meam, ut non attenderem ei sicut fratri, et non parcerem Jacob
patri meo. sed deus eius et deus patrum eius mittens angelum suum eripuit eum de manibus meis.
ut ego enim ivi in Sichimis afferre unguentum gregibus, et Ruben in Dotham ubi erant
necessaria nobis, et omnis repositio, Judas frater meus vendidit eum Ismahelitis. et veniens Ruben
contristatus est; volebat enim ipsum salvare ad patrem. Ego vero irascebar Jude, quia vivere
dimisit ipsum, et fui per menses quinque irascens ei. et impedivit me dominus, et prohibuit a me operationem
manuum, quia manus mea dextra semisicca erat per dies septem. Et cognovi filii, quia propter Joseph hoc
michi accidit, et penitens flevi et oravi dominum ut restitueret aridam manum meam, et abstine-
rem ab omni inquinamento et invidia, et ab omni insipientia. cognovi enim quia pessimam
rem cogitavi coram domino et Jacob patre propter Joseph fratrem meum invidens ei. Sed nunc
filii custodimini a spiritibus erroris et invidie, et enim invidia dominatur omni menti hominis, et
non dimittit eum neque comedere neque bibere neque facere aliquod bonum, semper suggerit occidere
invidiosum, et invidiosus non florescit, invidens non marcessit. per duos annos dierum in
timore domini punivi animam meam in ieiunio, et cognovi quia solutio invidie per dei timorem
efficitur. Si quis ad dominum refugiat, aufugiet pessimus spiritus ab ipso, et efficitur mens
levis, et de cetero compatitur invidioso, et non reprehendit diligentes ipsum, et ita quiescit ab invi-
dia. Et erat interrogatus pater de me, quia vidit me contristatum, et dicebam: epata mea doleo. ego
enim contristabar super omnes, quia ego eram causa venditionis Joseph. et quando descendimus in Egyptum et ligavit
me velud exploratorem, cognovi quia iuste patiebar, et non sum contristatus. Joseph vero
erat vir bonus et habens spiritum dei in se, ipse miserator et misericors, non recordatus est mali
facere michi, sed dilexit me ut alios fratres. Custodite igitur filii mei ab omni zelo et invidia,
et ambulate in simplicitate et in bono corde, recogitantes Joseph fratrem patris vestri, ut det et vobis deus gratiam
et gloriam et benedictionem super capita vestra, sicut videtis in ipso. omnibus diebus non improperavit nobis de
verbo hoc, sed dilexit nos ut animam suam, et super filios suos, et glorificavit nos, et divitias
et pecora et fructus omnibus nobis largitus est. Et vos igitur filii mei dilecti diligite unusquisque
fratrem suum in bono corde, et amovete a vobis spiritum invidie, quia ipse silvestrem facit animam, et
corrumpit corpus. Iram et bellum tribuit eius consilio, et in sanguinem excitat, et in extasi ducit
mentem, et non sinit intellectum in hominibus operari, sed et soporem aufert et tumultum tribuit anime,
et tremorem corpori, quia et in sompno aliquis zelus malitie ymaginatur ipsum corrodit et.

princeps

in spiritibus pravitatis conturbat animam ipsius et expavescere corpus facit et in turbatione existere
mentem, et sicut spiritum pravitatis et venenum fugientem, sic etiam apparet hominibus. Propter hoc Joseph
erat pulcher facie et decorus aspectu, quoniam non habitavit in eo quicquam pravitatis; contristationes enim
spiritus faciem manifestant. Et nunc filii mei benigna facite corda vestra et dirigite vias vestras
coram hominibus, et eritis invenientes gratiam coram deo et hominibus. Et custodimini ne fornicemini,
quoniam fornicatio mater est omnium malorum, dividens a deo et appropinquare faciens ad Belial. Vidi enim in
caractere scripture Enoch quod filii vestri vobiscum in fornicatione corrumpentur, et in Levi iniuriam et iniustitiam
facient in gladio, sed non poterunt adversus Levi, quoniam bellum domini bellabit, et vincet omnia castra vestra;
et erunt paucissimi divisi in Levi et Juda, et erit ex vobis in ducatu, quemadmodum pater meus Jacob
prophetavit in benedictionibus. Ecce predixi vobis omnia ut iustificer a peccato anime vestre. Si autem auferatis
a vobis invidiam et omnem duritiam cervicis, ut rosa florebunt ossa mea in Israel et ut lilium 12
caro mea in Jacob, et erit odor meus sicut odor Libani, et multiplicabuntur ut cedri sancti ex
me usque in seculum, et rami eorum usque in longinquum erunt. Tunc peribit semen Chanaan, et residuum
non erit Amalech, et peribunt omnes Cappadoces, et omnes Ethei perdentur. Tunc deficiet terra
Cham, et omnis populus peribit. Tunc requiescet omnis terra a turbatione, et omnis qui sub celo
est a bello. Tunc Sem glorificabitur, quoniam dominus deus magnus Israel apparebit in terra ut homo et sal-
vabit in ipso Adam. Tunc dabuntur omnes spiritus erroris in conculcationem, et homines regnabunt
super pernitiosos spiritus. Tunc resurgam in letitia et benedicam altissimum in mirabilibus
ipsius, quoniam deus corpus assumens et comedens cum hominibus salvabit homines. Et nunc filioli
mei, obedite Levi et Juda [illegible] et non efferamini super duas tribus has, quoniam ex ipsis vobis
orietur salutare dei. Suscitabit enim dominus ex Levi ut principem sacerdotum, et ex Juda
ut regem deum et hominem; ita salvabit omnes gentes et genus Israel. Propter hoc omnia mando
vobis ut et vos mandetis filiis vestris ut custodiant hec in generationes suas. Et consummavit
Symeon mandans filiis suis, et dormivit cum patribus suis centum viginti annorum. Et posuerunt
eum in theca lignorum imputribilium ut reducerent ossa eius in Ebron; et reduxerunt
ea in bello Egyptiorum abscondite. Ossa enim Joseph custodiebant Egyptii in thesauris
regum. Dicebant enim eis incantatores quoniam in exitu ossium Joseph erit in omni Egypto
tenebre et caligo et plaga magna valde Egyptiis, ut cum lucerna non cognosceret unusquisque
fratrem suum. Et fleverunt filii Symeon patrem suum secundum legem tristitie, et erant in Egypto
usque ad dies exitus eorum ab Egypto in manu Moysi.

Testamentum Levi de sacerdocio

Transcriptum verborum Levi, quecumque disposuit filiis suis secundum omnia que facient et quecumque
contingent eis usque ad diem judicii. Sanus erat quando vocavit eos ad se ipsum. Reve-
latum enim ei quod erat moriturus, et quando congregati erant simul ad eos: Ego Levi
in Carran conceptus sum et natus illic, et post hoc veni in Sichem cum patre. Eram vero
iunior quasi annorum xx quando feci cum Symeone vindictam sororis nostre Dyne, et eram ut

aut pascerem greges in Abelmaul, spiritus intellectus Domini super me venit, et videbam omnes homines
corrumpentes viam suam, et quoniam muros edificavit sibi iniustitia, et super turres iniquitas sedet, et tristabar super
genere hominum, et oravi Dominum ut salvarer. Et cecidit super me sompnus, et contemplatus sum
montem excelsum. Hic est mons Aspidis in Abelmaul. Et ecce aperti sunt celi, et angelus Dei dixit ad
me: Levi, ingredere. Et ingrediebar ex primo celo in secundum, et vidi illic aquam suspensam in medio huius et illius.
Et vidi tertium celum multo lucidius quam duos, et in altitudine erat in ipso infinita. Et dicebam angelo:
propter quid ita? Et dixit angelus ad me: Non mireris in hiis; alios enim quattuor celos videbis cla-
riores et incomparabiles, cum ascenderis illuc, quoniam prope Dominum stabis, et minister ipsius eris, et misteria
ipsius annuntiabis hominibus, et de futuro liberare Israel predicabis. Et per te et Iudam apparebit Dominus in hominibus,
salvans in ipsis omne genus humanum. Et ex parte Dei erit vita tua, et ipse erit tibi ager, vinea, fructus,
angelum — aurum, argentum. Audi igitur de septem celis. Quod infimum est, propter hoc tristius est, quia inspectivum omnium iniustitiarum hominum est.
Secundum habet ignem, nivem, glaciem parata in die precepti Dei, in iusto iudicio Dei; in ipso omnes spiritus retri-
butionum et vindictam iniquorum. In tertio sunt virtutes castrorum ordinate in die iudicii ad faciendum
vindictam in spiritibus erroris et Belial. In quarto autem supra hec sancti sunt, quoniam in superiori habitat
magna gloria in Sancta sanctorum super omnem sanctitatem. In eo qui post hoc, angeli sunt faciei Domini ministrantes
et propitiantes ad Dominum in omnibus ignorantiis iustorum; offerunt autem Domino odorem suavitatis rationale
et incruentam oblationem. In eo autem quod sub hoc est, sunt angeli qui responsiones faciunt angelis faciei Domini.
In eo autem quod post hoc est, sunt throni potestates, in quo ymni semper Deo offeruntur. Cum igitur Dominus respexerit
super nos omnes, nos commovebimur, et celi et terra et abyssi a facie magnitudinis eius commove-
buntur. Filii autem hominum in hiis existentes insensibiles peccabunt et irritabunt Altissimum. Nunc igitur cog-
noscite quoniam faciet Dominus iudicium super filios hominum, quoniam petris scissis et sole extincto, et aquis
siccatis, et igne tremente, et omni creatura conturbata, et invisibilibus spiritibus liquefactis, et inferno spoliato
in passione Altissimi, homines incredibiles permanebunt in iniustitia. Propter hoc in penis iudicabuntur. Audivit igitur
Altissimus orationem tuam ad dividendum te ab iniustitia, et efficiaris ei filius et famulus et
minister faciei eius. Lumen cognitionis illuminans illuminabis in Iacob, et ut sol eris omni semini
Israel. Et dabitur tibi benedictio et omni semini tuo usquequo visitet Dominus omnes gentes in visceribus misericordie
filii sui usque in seculum. Verumptamen filii tui mittent manus in ipsum ad crucifigendum ipsum. Et propter hoc data est tibi
consilium et intellectus ad faciendum intelligere filios tuos de ipso, quoniam benedicens eum benedictus
erit, maledicentes autem eum peribunt. Et aperuit mihi angelus portas celi, et vidi templum
sanctum, et in throno glorie Altissimum. Et dixit mihi: Levi, tibi dedi benedictiones sacerdotii usquequo veniens
habitabo in medio Israel. Tunc angelus duxit me in terram, et dedit mihi scutum et gladium, et dixit:
Fac vindictam in Sichem pro Dyna, et ego ero tecum, quoniam Dominus misit me. Et occidi in tempore
illo filios Emor, sicut scriptum est in tabulis celorum. Dicebam autem ei: Queso, Domine, dic mihi nomen
tuum, ut invocem te in die tribulationis. Et dixit: Ego sum angelus excusans genus Israel,
ut non percutiant in finem, quoniam omnis spiritus pravus in ipsum apponit. Et post hec velud ex-
sompno excitatus benedixi Altissimum et angelum excusantem genus Israel et omnes iustos. Et

Ut veni ad patrem meum inveni aspidem eneum propter quod et nomen montis est aspidis quia prope
Gabal a dextris Abila et conservavi sermones hos in corde meo. Ego consului patri meo et Ruben
fratri meo ut dicerent filiis Emor ut circumciderentur quia illam abhominationem quam fecerant in
Israel. Et ego interfeci Sychem in primis et Symeon Emor. Et post hoc venientes fratres percusserunt
civitatem in ore gladii. Et audivit pater et iratus est et contristatus quia susceperant circumcisionem et
post hoc mortui sunt et in benedictionibus aliter fecit. Peccavimus enim quia preter consilium eius hoc fecimus
et infirmatus est in die illa. Et ego noveram quia sententia dei erat in mala super Sychimam quia voluerunt in
Sarra facere quemadmodum fecerunt in Dina sorore nostra et dominus prohibuit eos et ita persecuti sunt
ad Abraham patrem nostrum peregrinum existentem et conculcaverunt greges gravidos existentes super ipsum
et Jeblaem in domo ipsius genitum valde verberaverunt et ita faciebant in omnes peregrinos in potestate
rapientes uxores ipsorum et in peregrinatione insectantes eos. Anticipavit autem ira domini super ipsos in
finem. Et dixi patri meo: Ne irascaris domine quia in te annihilabit dominus Cananeos et terras dabit
eorum tibi et semini tuo post te. Erit ab hodie Sychem civitas dicta stultorum quia sicut quis deridet
fatuum ita derisimus eos quia insipientiam operati sunt in Israel ut inquinarent sororem nostram. Et
accipientes inde sororem nostram venimus in Bethel et illic rursus videbam visionem sicut prius
postquam fecimus dies .lxx. Et vidi vii homines in veste alba dicentes: Surgens indue stolam
sacerdotii et coronam iustitie et rationale intellectus et poderem veritatis et petalum fidei et mitram
signi et ephod prophetie. Et unusquisque ipsorum unumquodque portantes imposuerunt mihi et dixerunt: A
modo esto in sacerdotem domini tu et semen tuum usque in seculum. Et primus me unxit oleo sancto et dedit
mihi virgam iudicii et lavit me aqua munda et cibavit pane et vino et circumposuit mihi
stolam sanctam et gloriosam. Tertius byssinam me induit similem ephod. Quartus zonam circum
posuit mihi similem purpure. Quintus ramum olive mihi dedit pinguedinis. Sextus coronam
meo capiti circumposuit. Septimus mihi diadema capiti circumposuit thimiamate sacerdotii
et impleverunt manus meas thimiamate ut sacerdos fungerer domino. Dixerunt autem
ad me: Levi, in tria principia dividetur semen tuum in signum glorie domini supervenientis. Et qui credidit
primus erit sors super ipsum mala non fient. Secundus erit in sacerdotio. Tertius vocabitur
ei nomen novum quia rex ex Juda exsurget et faciet sacerdotium novum secundum typum
gentium in omnes gentes. Adventus autem ipsius ineffabilis ut prophete altissimi ex semine
Abraham patris nostri. Omne desiderabile in Israel erit et semini tuo et comedetis
omne pulchrum visu et mensam domini distribuet semen tuum et ex ipsis erunt principes
sacerdotum et iudices et scribe quia in ore eorum custodietur sanctum. Et expergefactus in
tellexi quia hoc simile illi est et abscondi hoc in corde meo et non annuntiavi hoc omni
homini in terra. Et post secundum omnes visiones sermonum meorum quas vidimus et non volunt
ire nobiscum in Bethel. Ut autem venimus in Bethel vidit pater meus Jacob in visione de
me quia ero in sacerdotem ad deum. Exsurgens mane decimavit omnia per me domino. Et
venimus in Ebron ad habitandum et Ysaac vocavit me continuo ad rememorandum in lege dei

secundum quod ostendit michi angelus dei et docuit me legem sacerdotij sacrificiorum holocaustomatum primi
ciarum voluntariorum salutarium et erat secundum unumquemque diem faciens me intelligere et in me perse
uerans erat coram domino et dixit nunc attende a spiritu fornicationis. hic enim permanens et per semen tuum
coinquinabit sancta accipe igitur tibi uxorem adhuc iuuenis existens non habentem maculam neque coinquinatam neque
de genere allofilorum uel gentium et antequam intres in sancta lauare et in sacrificando lauare et com
plens rursus sacrificium lauare. xij. arborum semper habentium folia offer domino sicut et me
Abraham docuit et omnis animalis mundi et volatilis mundi offer sacrificium domino et omnis primi
genitus et vinum offer primicias et omne sacrificium sale sallies. Nunc igitur custodite quecumque
mando vobis filij quoniam quecumque audiui a patribus meis annunciaui vobis. Innocens ego
sum ab omni impietate vestra et transgressione quam facietis in consummatione seculorum in saluatorem
mundi impie facientes errare facientes israel et suscitantes mala magna a domino et ignominiam faciet
cum israel ut non portet Ierusalem a facie malicie vestre sed scindet uelum templi ut non velet
deformitatem vestram et dispergemini captiui in gentibus et eritis in obprobrium et maledictionem et in
conculcationem domus enim quam utique eliget dominus Ierusalem vocabitur quemadmodum continet liber Enoch
iusti. Quando igitur accepi uxorem eram annorum xxviij. cui nomen erat Malcha et concipiens peperit
et vocaui nomen eius Gersam quoniam in terra mea aduena eram Gersam enim exterminacio scribitur
Sciebam autem de ipso quod non erat in primo ordine et Caath genitus est xxxv. anno ad ori
entem solis videbam autem in visione quoniam medius in excelsis stabat omnis synagoge propter
hoc vocaui nomen eius Caath quod est principium magnitudinis et instructionis et tercio peperit michi
Merari xl. anno vite mee et quia difficulter peperit mater eius vocauit eum Merari
quod est amaritudo mea quoniam et ipse mortuus est. Iochabet lxiiij. anno nata est in Egipto.
Gloriosus enim eram in medio fratrum meorum et accepit Gersam uxorem et peperit ei Lobni et Se
mei et filij Caath Abraham Ysaac Chebron et Oziel. Et filij Merari Mooli
et Omusi et in lxiiij. anno meo accepit Abraham Iochabet filiam meam uxorem quoniam
in una die nati sunt ipse et filia mea. octo annorum eram quando ingressus sum in terram
Chanaan et xviij annorum quando interfeci Sychem et xix. annorum sacerdocio functus
sum et viginti octo annorum accepi uxorem et xl annorum ingressus sum in Egyptum
Et ecce filij mei estis in tercia generatione Joseph. Centesimo et xxxviij anno mortuus est et
filij mei mando vobis ut timeatis deum vestrum ex toto corde et ambuletis in simplicitate
secundum omnem legem ipsius docete autem et vos filios vestros litteras ut habeant intellectum in
omni vita eorum legentes indesinenter legem dei quoniam omnis qui cognoscit legem dei honorabitur et
non erit peregrinus quocumque vadit et multos amicos super genitores possidebit et
desiderabunt multi hominum seruire ei et audire legem ex ore ipsius facite iusticiam filij mei in

tra ut inveniatis in celis, et seminetis in animabus vestris bona ut inveniatis ea in vita vestra. Si enim
seminetis mala, omnem tribulationem et turbationem metetis. Sapientiam possidete in timore dei cum
studio, quoniam si fiat captivitas et civitates dissipentur et regiones et aurum et argentum et omnis
possessio pereat, sapientis sapientiam nullus potest auferre nisi cecitas impietatis et obcecatio peccati,
quoniam efficietur et hic et apud hostes clara et in terra aliena patria, et in medio inimicorum
invenietur amicus. Si doceat hoc et faciat, sedebit cum rege sicut et Joseph frater meus. Et nunc
filii mei cognovi a scriptura Enoch quoniam in fine impie agetis, in dominum manum imponentes
in omni malitia, et confundentur in vobis fratres vestri, et omnibus gentibus fiet illusio. Et nunc pater meus
Israel mundus erit ab impietatibus principum sacerdotum qui imponent manus suas in salvatorem
mundi. Mundum est celum super terram, et vos estis luminaria celi ut sol et luna. Quid facient
omnes gentes si vos tenebrati fueritis in impietate, et induxeritis maledictionem super genus vestrum, pro
quo lumen mundi datum est in vobis ad illuminationem omnis hominis? Hunc volentes occidere
contraria mandata docentes dei iustificationibus. Oblationes domini latrocinabimini, et de partibus illius
furabimini, et antequam sacrificetis domino, assumetis escas in contemptu comedentes cum meretricibus,
in avaritia mandata domini docebitis, easque sub viris sunt coinquinabitis, et virgines
Jerusalem violabitis, et meretricibus et adulteris copulabimini, filias gentium accipietis in
uxores, purificantes eas purificatione iniqua, et efficietur unctio vestra Sodoma et
Gomorra in impietate. Et inflabimini in sacerdotio adversus homines elati, non solum autem sed adversus
mandata dei inflati illudetis sancta in contemptu deridentes. Propter hoc templum quod utique eliget
dominus desolabitur in immunditia, et vos captivi eritis in omnes gentes, et erit abhominatio
inter eos, et accipietis obprobrium et confusionem sempiternam a iusto iudicio dei. Et omnes
qui contemplabuntur vos fugient a vobis. Et nisi propter Abraham et Ysaac et Jacob patres
vestros, unus ex semine vestro non relinqueretur in terra. Et nunc cognovi in libro Enoch quia
lxx ebdomadis errabitis, et sacerdotium maculabitis, et sacrificia polluetis, et legem
exterminabitis, et sermones prophetarum contempnetis, in perversitate persequimini viros iustos
et pios odio habebitis, veracium sermones abhominabimini, et virum renovantem legem
in virtute altissimi erroneum appellabitis, et in fine ut existimabitis occidetis eum
nescientes ipsius resurrectionem, innocentem sanguinem in malitia super capita vestra recipientes.
Propter ipsum erit sancta vestra deserta usque ad pavimentum prophanata, et non erit locus vobis
mundus, sed in gentibus eritis in maledictionem et dispersionem donec ipse rursus visitabit et
miserans recipiet vos in fide et aqua. Et quoniam audistis de lxx ebdomadis audite
et de sacerdotio. Secundum unumquemque iubileum erit sacerdotium. In primo iubileo primus
unctus in sacerdotium magnus erit, et loquetur deo ut patri, et sacerdotium eius plenum erit

cum timore domini et in die gaudii ipsius in salute mundi ipse resurget. In septimo iubileo
venient in contaminatione delictorum decipientur et erit sacerdotium ipsius honoratum. et apud omnes glorificabitur
(?) non sacerdos in contaminatione assuetus et qui tunc in dolore erit qui apponunt super ipsum iniustitia
in multitudine. et omnis Israel odio habebit unusquisque proximum suum. Omnes in tenebris comprehendet
(?) et vi. et vii. In vii. autem erit abhominatio quam non possum dicere coram deo et hominibus
quoniam ipsi cognoscent qui faciunt ea. Propter hoc in captivitate et in depraedatione erunt et terra et substantia
eorum exterminabitur. et in quinta ebdomada revertentur in terram desolationis ipsorum et renovabunt domum
domini. in vii. autem ebdomada venient sacerdotes ydolatrices bellatores avari superbi iniqui
impudici puerorum et pecorum corruptores. Et postquam facta fuerit vindicta ipsorum a domino in sacer-
dotio. Tunc suscitabit dominus sacerdotem novum cui omnes sermones mundi revelabuntur et ipse
faciet iudicium veritatis in terra in multitudine dierum. et orietur astrum ipsius in celo sicut regis
illuminans lumine cognitionis sicut in sole diei et magnificabitur in orbe terrarum usque ad assump-
tionem ipsius. Iste resplendebit sicut sol in terra et tollet omnes tenebras sub celo et erit
omnis pax in terra. Celi exultabunt in diebus ipsius et terra gaudebit et nubes letabuntur
et cognitio domini fundetur in terra sicut aqua marium et angeli faciei domini gaudebunt
in eo. celi aperientur et ex templo glorie veniet super ipsum sanctificatio cum voce paterna sicut ad
Abraham patrem Isaac et gloria altissimi super ipsum dicetur et spiritus intellectus et sancti-
ficationis requiescet super ipsum in aqua. Ipse dabit magnificentiam domini filiis suis in veritate
in seculum et non erit successio ipsius generationes et generationes usque in seculum. et in sacerdotio ipsius
deficiet omne peccatum et iniqui requiescent in malo iusti autem requiescent in ipso. et ipse aperiet
portas paradisi et stare faciet minantem gladium adversus Adam et dabit sanctis comedere
ex ligno vite et spiritus sanctificationis erit in ipsis et Belial ligabitur ab ipso et dabit potesta-
tem filiis suis calcandi super pessimos spiritus. et letabitur dominus in filiis eius et accepta habebit
dominus in dilectis eius usque in seculum. Tunc exaltabit Abraham Ysaac et Iacob et ego
gaudebo et omnes sancti induentur leticia. et nunc filii mei omnia audistis eligite ergo
vobismet ipsis vel tenebras vel lucem vel legem domini vel opera Belial et respondimus
patri dicentes nos coram domino ambulavimus secundum legem ipsius et dixit pater meus testis
est dominus et testes sunt angeli eius et testis ego et testes vos de sermone oris vestri
et diximus testes et ita requievit Levi mandans filiis suis et extendit pedes
suos et appositus est ad patres suos cum vixisset c. xxxvii. annis et posue-
runt eum in theca et postea sepelierunt eum in Ebron iuxta Abraham
Ysaac et Iacob

Testamentum Iude de fortitudine et avaricia et fornicatione.

Transcriptum sermonum Jude quecumque locutus est filiis suis antequam moreretur.
Congregati venerunt ad ipsum filii, et dixit eis: Quartus filius effectus sum patri, et mater
mea vocavit me Judam dicens: Confiteor domino qui et dedit michi quartum filium.
Velox eram et studiosus in iuventute mea, et obediens patri secundum omne verbum, et benedicebam
matrem meam et sororem matris mee. Et factum est ut effectus sum vir, et pater meus Jacob
oravit me dicens: Rex eris, et prosperabis in omnibus. Et dedit michi dominus gratiam in omnibus operibus
meis, et in agro et in domo. Et videbam quod concurrebat cervus, et apprehendens ipsam feci cibos
patri meo, et capreas superabam per cursum, et omne quod erat in campis capiebam. Equam
agrestem attingebam, et apprehendens mansuefeci, et leonem interfeci, et eripiebam edum ex ore
eius. Ursum capiens per pedem volvebam in precipitium, et omnem feram si reversa esset ad me
dilacerabam eam ut canem. Porco silvestri concurrebam, et preoccupans in currendo dilacerabam eum.
Pardalis in Ebron insilivit super canem, et apprehendens eam per caudam abiciebam, et disrupta
est in terminis Gaze. Bovem silvestrem in regione pascentem tenui a cornibus, et in cir-
culo commovens et obtenebrans iaciens occidi eum. Et quando venerunt duo reges Chana-
neorum loricati super nos, et timuerunt cum ipsis, et ego solus currens super regem Sur comprehendi
ipsum, et super tibias percutiens prostravi, et ita occidi eum. Et alium regem Taphue sedentem
in equo occidi eum, et ita omnem populum dispersi. Achor regem virum gigantem sagittantem
eum ante et retro in equo, apprehendens lapidem librarum lx lancea mittens dedi
equo, et occidens eum, et expugnans Achor horis duabus occidi eum, et in duas partes
faciens clipeum eius concidi pedes eius. In exeundo autem eo de torace, octo viri socii
eius inceperunt pugnare adversum me. Involvens igitur stolam meam in manu mea lapi-
dibus cum funda percutiens ipsos, quattuor ex ipsis occidi, alii autem fugerunt. Et Jacob pater
meus occidit Beelisath regem omnium regum gigantem fortitudine cubitorum xii. Et cecidit
super ipsos tremor, et cessaverunt bellantes a nobis. Propter hoc securus erat pater meus
in preliis cum ego eram inter fratres meos. Vidit enim in visione de me quod angelus virtutis
sequebatur me in omnibus ut non vincerer. Et secundum austrum factum est nobis plus magnum quam in
Sychimis, et fortitudine per bella cum patribus meis persecutus sum mille viros et occidi ex eis
cc viros et quattuor reges, et ascendi super ipsos super murum, et alios duos reges occidi,
et ita liberavimus Ebron, et accepimus omnem captivitatem regum. In crastino abivimus ad Aretham
civitatem potentem et munitam, et inaccessibilem minantem nobis mortem. Ego igitur et Gad advenimus
ab oriente civitatis, Ruben vero et Levi ab occidente et austro. Existimantes quod super
murum erat quod nos soli essemus, attracti sunt super nos. Et ita latentes fratres ex utraque
parte palis ascenderunt murum, et intraverunt civitatem alii ignorantibus ipsis, et cepimus eam in ore gladii.

et refugientes in turrim intendentes turrim cum ipsis accepimus, et cum intenderemus nos
veni in thafua immunebat per me, et accepi civitates, ea cum filiis nostris contigimus ipsos usque
Thasin, et illos occidimus et civitatem succendimus omnia que in ipsa erant spoliantes, et ve-
ra in aquis Thecuba hii qui a Johel veniebat super nos veniebat super nos in plurimum
et contigimus eos, et eos qui a Selon compugnatores ipsorum occidimus et non dedimus
eis egressum veniendi ad nos. et Amachar supervenerunt nobis quinto die accepi
civitatem vel captivitatem et adducentes in preeminenti pugna venimus ad eos quorum erat multi potentes
in eis et occidimus eos antequam ascenderent ascensionem, et non venimus ad civitates ipsorum mu- ascensione
lieres ipsorum volvebant super nos lapides a vertice montis in quo erat civitas et lati-
tantes ego et Symeon a posteriori apprehendimus excelsa et totam civitatem perdidimus
et sequenti die dictum est ad nos quod civitates in regum in pratis Gaad veniunt ad nos. ego
quoque et Dan fingentes nos amorreos et compugnatores venimus in civitatem ipsorum nocte
autem profunda venientibus fratribus aperuimus portas et omnes eos et que eorum erant
perdidimus et omnia que eorum erant depredantes et tres muros eorum prostravimus. et in
Taphua apprehendimus ubi erat omnium bellancium refugium regum. tunc iniuria
passus natus sum et impetum feci super ipsos ad verticem, et illi fundis iaciebant super
me lapides et iaculabantur arcubus. et nisi Dan frater meus compugnasset mecum me interfe-
cissent. supervenimus quoque super ipsos cum furore et omnes fugerunt. et transcendentes
per aliam viam deprecabantur patrem meum et fecit pacem cum eis. et non fecimus eis quicquam
mali sed fecimus eos sub amicitia subditos. et reddidimus eis omnem captivitatem. et
Hevetani. ego Thamna et pater meus Rambeel. xx. annorum eram quando factum est bellum istud,
et erant Cananei timentes me et fratres meos. erant autem et michi pecora multa et habebam
principem pastorum Hiram adolamitem. ad quem veniens vidi Barsam regem Adolam et
fecit nobis convivium et deprecans dat michi filiam suam Besue in uxorem. hec peperit michi Her et
Aunan et Selom quorum duos sine filiis occidit dominus. Selom vero vixit et filii eius vos
estis. xviii. annis fecimus pacem pater meus et nos cum fratre eius Esau et filii eius
nobiscum postquam venimus nos ex Mesopotamia a Laban et expletis xviii annis in
xl° anno vite sue tunc me supervenit nobis Esau frater patris mei in populo gravi et forti
et cecidit in arcu Jacob et sagittatus est mortuus in monte Seir et vadens super Anoniram
mortuus est. nos autem persecuti sumus super filios Esau. erat autem eis civitas
et murus ferreus et porte eree et non potuimus intrare in eam et obsidentes conclusimus
eos, et ut non aperuerunt per dies xx. videntibus eis adducta scala et clipeum super

capud meum / et ascendi recipiens lapides usque ad talenta ta / et ascendens occidi iiii^or
potentes ex ipsis et die sequenti intuentes Ruben / et eciam occiderunt alios lx. tunc petiuit
recepimus nos ad patrem / et ducti consilio patris nostri recepimus eos tributarios et erant dantes nobis
frumenti thororum ducentos / et olei beth quingentos vini mensuras / mille quingentas usque quo descende
rimus in egyptum / Post hoc her filius meus duxit thamar / ex mesopotamia filiam
aram / erat autem her pmtosus et dubitauit de thamar / quia erat ex terra canaan et angelus
domini occidit eum tercia die in nocte / et ipse non cognouit eam secundum astuciam matris sue / non .n. voluit
habere filios ex ipsa / in diebus thalami dedi ei .n. virum aunan / et iste in malicia non
cognouit eam faciens cum ea annum et quem minatus sum ei conuenit cum ea corrumpit
semen in terram / secundum mandatum matris sue / et hic in malicia mortuus est volebam autem
et sylem dare ei sed uxor mea bessue non permisit / malignabatur .n. ad thamar / quia
non erat ex filiabus canaan sicut ipsa / et ego sciebam quia pmtosum erat genus
chanaam / sed consilium iuuentutis excecauit cor meum / et videns eam vinum fundere seducente
vino deceptus sum / et contradi ad eam / ipsa absente me abiit et accepit silem uxorem
de terra chanaan / cognoscens vero quod fecit maledixi ei in dolore anime mee et ipsa
mortua est in malicia filiorum suorum / Post autem sermones hos vidua existente
thamar post duos annos audiens quia ascendo tondere oues ornata ornatu
sponsalicio sedit coram ciuitate ad portam. lex .n. amoreorum est nupta presidere in fornicatione
per vii dies in porta inebriatus .n. in aquis thorob non agnoui eam per vinum / et
decepit me pulcritudo ipsius per formam ornatus / et declinans ad ipsam dicebam ingrediar
ad te / et dixit michi quid michi dabis / et dedi ei virgam meam / et zonam et dyadema regni / et
cum conuenirem cum illa concepit ignorans autem quod fecit volui occidere eam / ipsa mittens
in absconditum arrabonas seu erubuit me sociens vero ea audiui in secreto sermones
quos locutus sum dormiens cum ea in ebrietate mea / et non potui occidere eam quia
a domino erat dicebam .n. ne forte in dolo sustitate fecit ab illa / accipiens arra
bonem / sed neque appropinquaui ei amplius usque ad mortem meam / quia abhomina
cionem feci hanc in omni israel / et qui erant in ciuitate dicebant non esse in ciuitate
positam / quia ex alio loco adueniens ad horam sedit in porta / et extimant quod
nullus cognouit quia intraui ad eam / et post hoc venimus in egyptum ad ioseph
propter infamiam famem / xlvi annorum eram / et lxxviii annis vixi illic et nunc
ergo vobis ego mando audite filii patrem vestrum et custodite omnes sermones
meos ad faciendum iustificationes omnes domini / et ad obediendum mandato domini dei / et non ambulent

post desid'ia o'lor' i cogitac' o'ib3 co'siliorum vrorum i superbia cordis vri et no' glori
ficemini in opib3 fortitudi's iuuentutis vre q'm et hoc est pravissimu' i oculis
dei q'o n. et ego gloriat' sum q'm in bellis no' decepit me facies mu
lieris formose et exprobravi Ruben fr'em meu' de bala vxore p'ris mei sp's
zeli et fornicacio's co'stitit i me donec incidi i bessue cananea et in
thamar nupta filijs meis et dicebam socero meo co'sula' p'rem meu'
et ita accipia' filia' tuam et ostendit i nomine filie sue auri multitudinem
infinitam erat n. rex et eam ornavit i auro et margaritis fecit nob'
vinu' fundere i cena i pulchritudine mulierum et vinu' pervertit oculos meos et obs
curavit cor meu' voluptas et desideravi ea' concidi et transgressus sum mandatu'
dei et mandatu' p'rum meorum et accepi ea' in vxore' et retribuit mihi d'n's s'c'd'm
co'siliu' cordis mei q'm no' letatus sum i filijs meis et nu'c filij mei nolite
inebriari vino q'm vinu' aufert intellectum a veritate et immittit iram
desiderij et ducit i errore oculos sp'us in fornica'om's et vinu' i'nstr' ad voluptates
sit intellectus q'm et h'ij duo auferunt patiencia' homi's si aliquis bibat vinu'
in ebrietate i cogitac' om'ib3 sordidis cor' sui intellectu' i fornica'ce' et attendit corpus
aut ad mixtionem et eu' adest desideriu' ea opat' peccatu' ut no' vereatur
tale est vinu' filij mei q'm ebrius n' erubescit ecce n. et me errare
fecit ut no' erubescerem multitudine' i civitate q'm i oculis om'i declinavi ad thamar
et feci peccatu' magnu' et revelavi velamen i nuditate filiorum meorum bibens
vinu' no' veritus sum mandatu' dei et accepi vxorem cananea' propter quod
intelligencia op' sit qui bibit vinu' filij mei et h'ij est intellectus vini potatoris
et ut q3 habeat erubescencia bibat si vero transeat terminu' hu'c immittit intellectum
et facit errorem et facit ebriu' turpia loqui et iniqua agere et no' vere
dari sed ut gl'iari vilitatem existimare esse bonu' o'i fornicator et indig'
i regno no' egreditur p'nus effectus fornicacio'm sicut et ego induit' sum dedi n.
virga' h' e' firmamentu' mei tribus et zonam meam hoc est potencia et dya
dema h' e' enim gloria regni mei et penitens de hijs vinu' et carnes no'
assumpsi neq3 vt q3 ad senectutem et omnem leticiam nescivi et ondit mihi angelus
dei q'm vt q3 in s'cl'm et reges et paup'i mulieres dnabuntur et reg's q'de
tollunt gloriam virilem aut potencia' et pau'pi paupertatem minim' firma'. Custodite

Et nunc filii mei · vinum vm̄ / Sunt · n · v eo mq̄ sp̄c puitosi concupis ipflama · oms
luxurie et tpus lut / Si bibatis vinum o leti cū tiore dei erubescetes vinetis Si
· n · bibit̄ no erubescetes et recedit dei timor / īa effiat̄ ebetas et submitat in
stedia / Si lo n̄ oio bibit̄ / ut no pettetis i vbis cōtuclie / et pugne et calūp̄ie ·
et pvaricatois mand · dei / et peatis no i tpre vro et misticia dei et hom · alienis
revelat vinum / ut et ego mand · dei et misticia Jacob pris mei re · canaa cedi
bessue / qbg dix / dns no re · ps et belli et tbacois ca effiat̄ vinum / mado et vob
filii mei / ut no diligatis argentum / ni ispitiat i pulitri / qui ppt argentum et
formositem · erravi i bessue canaa qui nomi ego qui ppt duo hec erit gen9 mei
i malicia / qui et sapie · vros filiorum meorum alienabut et regum · inde inovari
faciet / qd dedit in dns i obedia pris / unqm · n · cōtstavi vbu Jacob pris mei
qui oia q dix faciebam / et abraham pr pris mei vudiv me / ut regitem · dist
et ysaac insup vudiv / me / sic et ego cogu · qui ex me stabit regnum · qui et legi
i libb Enoch iusti / qd mala faciet i extimis diebg / custo · et filii mei a for
micatoe et avaricia audite judam prem vrm / qui ista separant a lege dei et cecat
cōsiliu aie et supbia educet / et no dimittit virum misericordi pprio suo / priat
aiam ipius ab omi bonitate · et cōtinet ipam in laboribg et doloribg / et separant
sompnum ab eo / et cōsumunt carnes ipius / et sacrificia dei ipedunt / et vndicto dei
no meorat / et pphe loquenti no obedunt / et verbo pietatis offedunt · due · n ·
passioes / iste cōtrarie sut madatis dei / dnicis hys no obedire no pot / qui
cecavunt aiam eius / et in die sicut i nocte ambulat filii mei / avaricia · ad
ydola ducit / qui i errore p argentum no ex eos deos nominant et facit hnes
ea i alienacōem · mado ppt argentum ego pdidi filios meos / et n̄ eet pnia carnis
mee et humilitas aie mee / et orones Jacob pris mei / sine libis morerer
Sed deus prium meorum misericors et misericorditer cogitte · qui ignoranca feci / cecavit · n ·
me princeps errorum / et ignoravi ut bo / et sicut caro i pecis corruptus
et no cognovi mei ipius infirmitem · extimas me iexpugnabilem ee / cognoscite
et filii mei / qui duo spc vocat hoiem / spus veritatis / et spus errors / et mediu
e spus intellectus metis / cuius e quo vult inclinare / et q sut veritatis / et que
sut errors / scripta sut pectg hois / et vnusqsq eorum cognoscat dns / et no e tpus
i q potuit latere hom opa / qui i ptore ossiu inscriptu e cor dno / et spiritus veritatis

..mlier

testionum phibs de omnibus / et vme costi^ae^ actusat mam / & adustus e q pcat
ex ipso corde / ac levare facie non pot / ad jsticie / et nc fily dil^ti^ levi / ut pma
near / & no efferami sup ipm / ut non despatis / m · n · dedit dns reg^m^ & illi
sacdociu / & subiciat reg^m^ sacdocio / m dedit p i tra illi q sut i cel / ut supemet
celu tram^s^. ita supemet dei sacdociu regno qd e i tra / et · n · ipm sup me
eleg^t^ dns appinquare s / & comed mesam ipius / & pmicias delicias filio^r^ isrl /
& eis eris ut ma^re^ O^m^ neadmo · n · i mari iusti & iniusti piclitat^s^ / hyquidi
capti^nati^ / hy · vo ditati / ita e i te oe gen^s^ ho^m^ · hyqsdem piclitat^s^ captim / hy vero
rapi^dos^ ditat^s^ / qm reg^tes^ erut / sicut ete deglutientes hoies velud pisces filios &
filias libos i siu^tem^ redigent / domos agros greges pecunias rapiet ex mltorum
carnib^s^ & iniuste corvos & ibices satiabunt / & pficiet i malu i aua^cia^ exal^ti^
et erut / ut pcelli pseudo pphe / & omes iustos psequent^r^ / Induret aut eis dns
dites admunice / & bella cotinua erut i isrl / & i alicis cosumabit reg^m^ meu / vsqq^o^
veniet salutare isrl / vsqz ad aduetu dei iusti / ut quiescat iacob i pace / & omes
getes / et ipe custodiet ptatem reg^t^ m / vsqz m selm / aptra aut m tsta^a^ e fily
mei / ppt impudicitia & sacrilegia & ydolatrias qs facietis / reg^m^ phitonissas
sequetes / & demonib^s^ errori / filias vras oratrices / et publicas facietis
et i muscebimi i tptatorib^s^ geciam / pp qh ducet sup vos famem & pesti^la^ · mortem
& gladiu ulcistetem / obsidioem & canes in dilaniatoem inimicor^um^ / & amicor^um^
opbria / pditoem & dolore oclor^um^ / puor^um^ occisioem / vri vxor^um^ fimtu & getib^s^ &
abcidit ex vos i emmichos vvorib^s^ suis / et si reuertamini ad dnm i humili^te^
cordis peitetes / & ambulates i omib^s^ man^te^ dei / & visitab^t^ vos dns i misicor^ia^
& dilcoe / a captiui^te^ inimicor^um^ vror^um^ / et post oriet vos astru ex iacob i pace / &
exsurget ho ex semine meo / ut sol iusti^e^ ambulas cu filijs ho^m^ i masue^ne^ & iusti^a^
& omis pctm no inuemet^r^ i eo / et apperietur sup ipm celi ad effundend^m^ sonus
vudcoem / pris sci & ipe effundet spm gre sup vos / & erit^t^ ei in filios i vitate
& ambulabit in pcept^ illis pmus & vlas / hic est qmen dei altissimi & hic e
fons i vita ois carnis / tunc effulgeb^t^ sceptrum regni mi / & a radice mea
nascetur vas plata^oms^ · & i eo / ascedet virga iusti^e^ getib^s^ iudicare / et
saluare omes inuocantes dnm / et post h^o^ resurget abraham ysaac & iacob i vita /
et ego & fres mei pncipes sceptru mm i isrl erim^s^ / pmus levi / scdo ego
tcius ioseph quart^s^ beniamin quit^s^ symeo sext^s^ ysacher / et ita demceps os / et
dns vudix levi angelus facici mee vir^tes^ · gle symeon celu ruben ysachar tra

mare zabulo motes Joseph tabnaclm beyamin luaria dan delitie / neptalim
sol. Gaad oliua asser / et erit unus ppls / et lingua una / et no erit amplius spc erroris
belial / qm mittet in igne in seclm / et q in tristicia mortui sunt resurgent in gaudio et q in
paupte ppt deu ditabunt / et q in opia saciabunt / et q in infirmite fortificabunt / et q
ppt dnm mortui sunt euigilabunt in gaudio. Impij vo contristabunt / et peccatores lugebunt
et omes ppli glificabunt dnm in scla / Custodite g filij mei oem leg dni / q e spes oium
diligentium viam eius / et dix ad eos. c. xix. annorum ego morior hodie in oclis vris
nullus me sepeliat in preciosa veste / vl ventre meu recindat / qm hec facturi sunt reges. et
reducite me in ebron locum / et hec dices obdormiuit Judas / et fecerunt filij eius
oia / q mandauit eis / et sepelierunt eu in ebron cu patrib suis.

Testamentum ysachar de simplicitate

T Ranscriptu verborum ysachar / vocans filios suos dixit eis. Audite filij
ysachar patrem vrm / auribus percipite vba dilci a dno / ego nat sum qntus
filius Jacob in mercede madragorarum. Jacob aut attulit madragoras ex
agro / et pomas Rachel accepit eas / flemit aut Ruben / et in voce ipius exiuit hi
na. ma / madragore aut erat mala odorifera / q facit terra aram in excelso sb valle
aquarum / dix aut Rachel no dabo hec tibi / qm erunt m p filijs / erat aut mala duo / dix
aut lia / sufficit t / qm accepisti virum virginitatis mee / tu hec accipies. Illa vo dix erit sit
t Jacob nocte hac / p madragoris filij tui / dix aut lia ad eam. Non iactes / et no
glorieris me / n. est Jacob et ego vx iuuentutis eius / Rachel vo dix / q g / qm m prio
copulata e / et ppt me seruiuit pri meo / annis. xiiij. / Quid t facia / qm multiplicatus
e dolus in astucia hominum / et dolus procedit in terram / si aut no / no vtiqz eas tu vides facie
Jacob. no. n. vxor ipius tu es / sz in dolo p me inducta es / et fefellit me pr meus
et transferens me nocte illa no dimisit me vide / qm si fuissem illic no fuisset sic ho
et dix Rachel accipe madragoram / et p vna i mercede do t eu i vna nocte. Et cognouit
Jacob liam / et concipies me pepit / et ppt mercedem vocatus sum ysachar / Tunc apparuit Jacob
angelus dni dicens / qm duos filios Rachel pariet / qm respuit coitu viri / et elegit
continentia. Et n lya mater mea p coitu reddidisset duo mala / viij. filios paritura fuisset
ppt hoc vj. peperit duos vo Rachel / qm i madragoris visitauit eam dns / n. sciuit. n.
q ppt filios voluit coire cu Jacob / et no ppt desideriu voluptatis / apponens. n. et in
crastino i redit Jacob ut acciperet et alia madragora / ppt hoc i madragoris exaudiuit / dns

Rachel / qui ꝛ desiderans eos non comedit / sed reposuit eos in domo dni / offerens sacer
doti altissimi qui erat in tempore illo / Ego . n . factus sum vir / filii mei ambulans in vnitate
cordis ꝛ factus sum agricola patrum meorum ꝛ fratrum meorum / ꝛ attuli fructus ex agris
secundum tempus eorum / et benedixit me pater meus videns quod in simplicitate ambulo / et non
eram perscrutator in actibus meis / neque curiosus / ꝛ invidus proximo / non oblocutus sum
alicui / neque vituperavi vitam hominis ambulans in simplicitate oculorum / propter hoc . propter amorem
accepi michimet vxorem / quia labor devoraverat fortitudinem meam / ꝛ non intelligebam voluptatem
mulierum / sed per laborem sompnus circuindedit me / ꝛ semper gaudium est in simplicitate mea
pater meus / Si quid . n . laborabam omnem fructum / ꝛ omne primitium / per sacerdotem dno /
offerebam deinde patri meo / Et tunc dnus duplicavit bona in manibus meis / Scivit autem
ꝛ Jacob / quia deus cooperabatur simplicitati mee / omni . n . pauperi ꝛ tribulato tribuebam terre bona
in simplicitate cordis / Et nunc audite me filii / ꝛ ambulate in simplicitate cordis / quia novi in
ipsa omnem beneplacitatem dei / Simplex autem non concupiscit aurum / non invadit alienum
varios non appetit / vestem diversam non vult / opera longa non subscribit vivere / sed solum
recipit voluntatem dei / ꝛ spiritus erroris non possunt adversus eum / Non . n . novit recipere
pulcritudinem mulierum / vt non in ascensione cordis mentem eius / non zelus in consiliis
eius supervenit / non invidia liquefaciet animam eius / nec lucrum in avaritia excogitat am
bulat . n . in rectitudine vite / ꝛ omnia videt in simplicitate animi / non recipiens oculis pessimos
ab errore mundi / et non videat perverse aliquid mandatorum dni / custodite ergo legem dei filii
mei / ꝛ simplicitatem possidete / ꝛ in innocentia ambulate / non circumspicientes mandata dni / ꝛ
proximi actiones / Sed diligite dnm / ꝛ proximum / pauperis ꝛ infirmi misereamini / supponite
dorsum vestrum in agriculturam / ꝛ operam in operibus terre / secundum vniuersam agriculturam dona
cum gratiarum actione dno offerentes / quia in primis germinibus fructuum terre benedixit dnus
secundum quod benedixit omnes sanctos ab abel vsque nunc / Non . n . datur tibi alia pars quam pro
pinguedinis terre tantum in doloribus sunt fructus / quia pater meus Jacob in benedictionibus terre
ꝛ primitiarum fructuum benedixit me / ꝛ levi / ꝛ judas / glorificati sunt a dno in filiis
Jacob / Et . n . dnus hereditavit in illis / et huic quidem dedit sacerdotium / huic vero regnum
eius ergo obedite / ꝛ in simplicitate patris vestri ambulate / quia ꝛ clad datum est pro tem
tationes supervenient istis / non filii mei / quia in extremis temporibus relinquent filii vestri
simplicitatem / ꝛ adherebunt avaricie / ꝛ dimittent innocentiam / appropinquabunt maliciosi / ꝛ derelin
quentes mandata dei / adherebunt belial / ꝛ dimittentes agriculturam sequentur perniciosa consilia
sua / ꝛ dispergentur in gentibus / ꝛ servient inimicis suis / Et vos ergo dicite hoc filiis vestris
vt si peccaverint velocius revertantur ad dnm / quia misericors est / ꝛ eripiet eos / ꝛ reducat in

vi(num) no(n) bibi

tiam suam c. xxvi annorum ego sum et cognovi super me peccatum in morte praeter uxorem meam non
cognovi aliam non fornicatus sum in elatione oculorum meorum vinum in alienatione desiderabile
non desideravi dolus non fuit in corde meo mendacium non ascendit per labia mea omni homini
contristato congemui et pauperi dedi panem meum non comedi solus terminum non solvi
pietatem feci in omnibus diebus meis et veritatem dominum dilexi in tota fortitudine mea similiter et omnem
hominem dilexi ut filios meos. Haec et vos faciatis filii mei et omnis spiritus belial fugiet
a vobis et omnis actus pravorum hominum non dominabitur vobis et omnem agrestem feram sub-
icietis subicientes habentes vobiscum deum celi ambulantes cum hominibus in simplicitate cordis et
mandavit eis ut deducant eum in ebron et ibi eum sepeliant in spelunca cum patribus suis.
Et extendit pedes suos et mortuus est quintus in senectute bona omne membrum habens sanum
et potens dormivit somnum sempiternum.

Testamentum zabulon de miseratione et misericordia

Transcriptum testamenti zabulon quod disposuit filiis suis c. xiiii anno vite
sue post xxxii annos mortis joseph et dixit eis audite me filii
zabulon attendite verbis patris vestri. Ego sum zabulon datus bona genitoribus
meis. Cum enim genitus essem auctus est pater meus valde et in greges et armenta eius
quando in variis virgis habuit sortem. Nunc cognovi filii mei quod peccavi in diebus meis
excepto in mentem neque recordor quod iniquitatem feci praeter ignorantiam quam feci in joseph quam
celavi cum fratribus meis non dicens patri meo quod factum erat et flevi multum in absconditis
timui enim fratres meos quia composuerunt omnes simul si quis revelaverit mi-
sterium occidi eum gladio. Sed quando volebant occidere eum multa testificatus eis cum lacrimis
ut non facerent iniquitatem hanc. Venerunt enim Symon et Gad super joseph ut
occiderent eum et cadens super faciem joseph dixit eis miseremini mei fratres mei
miseremini viscerum jacob patris nostri non induatis super me manus vestras ut
effundatis sanguinem innocentem quia non peccavi in vos. Si vero et peccavi in
disciplina erudite me manum autem vestram non inferatis propter jacob patrem
vestrum. Ut autem dixit verba haec in miseratione verum ego incepi flere et spiritus mea
resoluta sunt in me ut omnis subsistentia viscerum meorum laxata est super
animam meam. Flevit autem et joseph et ego cum ipso et ingemuit cor meum et
iuncture corporis mei expaverunt et non potui stare. Et videns me flentem cum eo et
illos supervenientes ad occidendum eum refugit retro me deprecans eos. Exurgens autem

Ruben dix/ fres no occidamus eu/ sed mittamus eu in vnu locu sictarum quos fodimus
pres nri/ et no inuenimus aqua/ ppt hoc phibuit dns ascende aqua i eos/ vt
fieret ptectio joseph/ et fecit dns ita vsqz quo vendidunt eum ysmahelitis et .n.
pcio joseph/ ego no cotaui/ sz Symeon et Gad et alij .vj. fres mei accipientes
pciu joseph/ emerunt calciamta sibi ipsis et vxoribz suis/ et filijs suis dicentes/ no
comedamus illud/ qm pciu est sanguine fris nri/ sz coculcatoe coculcemus pro eo
qd dixit se regnaturus sup nos/ et videbimus qd erunt sompnia sua/ ppterea i scriptura
legis Enoch scriptum est/ no volenti suscitare semen fri suo solui calciamentu
et spui i facie et fres joseph non voluerunt i vita fris eorum/ et dns soluit
eos vt calciamentu joseph et .n. venientes in egypto soluti sunt/ a pueris joseph
ante porta/ et ita adorauerunt joseph/ scdm typum pharaonis/ non solu aut
adorauerunt eu/ sz et cosputa sunt/ cosestim cadentes cora eo/ et sic cofusi sunt cora
egypcijs. Post hec aut audierunt egypcij oia mala q fecimus joseph post
hec posuit ut comederunt illa ego .n. p duos dies et p duas noctes/ no
gustaui misertus sup joseph et judas no comedit cu eis i tendebat aut i
lacu/ qm timebat ne resilientes Symeon et Gad interficerent ipm/ et videntes
me no comedentem posuerunt me custodire ipm/ quousqz venditus e/ erat aut
i lacu tres dies/ et tres noctes/ et ita venditus e i tribulacione/ et audiens Ruben
qd venditus est absente eo/ tristicia scissus plorat dicens/ quomo videbo faciem pris
mei Jacob/ et accipiens argentu cucurrit adimitatores/ et neminem inuenit obuiauit
tenentes .n. viam magna ambulauerunt p asp̄os i velocitate/ et no comedit
Ruben pane i die/ illa accedens ergo Dan dix ei/ ne fleas neqz tristeris inuenimus
.n. qd dicemus pri nro Jacob/ occidemus yrcu capre et tingemus tunicam
joseph/ et dicemus cognosce si tunica filij tui est ista/ tunica .n. prestinam
exuerunt joseph/ cu vendituri erant eum/ et induerunt eu vestimento serui/ sua tunica
habuit Symeon/ et noluit dare ea/ volens gladio discindere ea/ irascebatur qm viuit/ et
no occiderunt eu. Exurgentes aut aduersus eum omnes simul diximus/ qm si no
des dicemus/ qm tu solus fecisti hoc malu i isrl/ et ita dedit ea/ et fecerunt
sicut dix Dan. Et nunc filij mei annuncio vobis custodire mandata dni/ et facere
misericordia i proximu/ et visceraa misericordie ad omnes habere/ no solu ad homines
sz ad irracionabilia/ ppt hoc .n. benedixit me dns/ et omnibz fratribz meis egrotantibus.

Ego sine egritudine pertransivi. Novit .n. dominus universorum clarem et habete ergo misericordiam
in visceribus vestris filii mei. Sicut .n. aliquis fecerit proximo suo, ita et dominus faciet ei.
Et filii fratrum meorum egrotabant, moriebantur propter Ioseph, quoniam non fecerant misericordiam
in visceribus suis. Filii autem mei sine egritudine custoditi sunt, sicut novistis.
Et quando eram in Chanaan in littore venator sum venatione piscium Iacob
patri meo, et multis suffocatis in mari, ego illesus permansi. Primus ego feci scapham
in mari navigare, quoniam dominus dedit michi intellectum et sapientiam in ipsa, et dimisi
lignum retro ipsam, et lintheamen extendi in recto ligno in medio, et in ipsa per
ambulans littora piscabar pisces domui patris mei, usque quo venimus in Egyptum.
Et ex venatione mea omni peregrino misertus dabam. Et si non erat peregrinus, vel egrotus vel
senex, quoquendo pisces et faciens hos bene secundum universorum opus afferebam omnibus
colligens et compatiens propter hoc. Et dominus multum piscem fecit me venari. Qui .n.
tribuit proximo accipit multiplicata a domino. Quinque annis piscatus sum, omni homini quem
videbam tribuens, et omni domui patris mei sufficiens. In autumpno piscabar et in
yeme pascebam gregem cum fratribus meis. Nunc annuncio vobis quod feci. Vidi tribulantem
in nuditate yemis, et misertus super ipsum furatus testamentum de domo mea, aliquid
i. indifferent — abscondite dedi tribulato. Et vos ergo filii mei, ex hiis que tribuit vobis deus, omnibus
indifferenter misericordiam facite, et tribuite omni homini in bono corde. Et si vos non
habetis ad tempus dare indigenti, compatiamini in visceribus misericordie. Novi quod
manus mea non invenit ad horam tribuere indigenti, et amplius vii stadiis am
bulans cum ipso flebam, et viscera mea versa super ipsum sunt in compassionem. Et
i. ima — vos ergo filii mei habete viscera misericordie ad illum omnem hominem, ut et deus in vos
compatiens misereatur vobis. Quoniam et in extremis diebus deus mittet misericordiam suam in terram, et ubi
invenerit viscera misericordie, in ipso habitabit. Quantum .n. homo miseretur in proximum, tantum
dominus in ipsum. Cum .n. descendimus in Egyptum, Ioseph non recordatus est mali in nos,
me vero videns misertus est. In quem inspicientes, et vos immemores malorum efficiamini.
Filii mei, et diligite invicem, et non cogitet unusquisque maliciam fratris sui, quoniam et
hoc dividit unitatem, et omnem cognationem dispergit, et animam perturbat. Qui memor .n. mali
viscera misericordie non habet. Attendite aquas, quoniam simul moventur, lapides, ligna, arenam
distrahunt. Si vero in multas dividantur partes, terra consumat eas, et fiunt neglecte.
Et vos si dividamini eritis, ita nec scindamini in duo capita, quia omne quod fecit
dominus caput unum habet, dedit duos humeros, manus, pedes, sed omnia membra uni capiti obediunt

Novi in scriptura patrum meorum quod in ultimis diebus recedetis a domino et dividemini
in israel et duos reges sequemini et omnem abhominationem facietis et omne
ydolum adorabitis et captivabit vos inimicus vester et sedebitis in nationibus in omnibus
infirmitatibus et tribulationibus et doloribus anime et post hec recordabimini dei et penitebitis
et convertet vos quoniam misericors et miserator est non cogitans maliciam filiis hominum
quoniam caro sunt et spiritus erroris seducunt eos in omnibus actibus erroris suis et
i. lumine post hec orietur vobis ipse deus iusticie et misericordia in pennis eius ipse redimet
omnem captivitatem filiorum hominum a belial et omnem spiritum erroris conculcabit et convertet i. spiritus
omnes gentes in emulationem eius et videbitis deum in figura hominis quem elegerit
deus iherusalem nomen ei et rursus in malicia sermonum vestrorum ad iracundiam pro
vocabitis eum et abiciemini usque ad tempus consummationis et nunc filii mei non
contristemini quod moriar ego neque concidatis quod relinquo vos resurgam
enim rursus in medio vestri velud dux in medio filiorum suorum et letabor in
medio tribus mee quotquot custodierint legem domini et mandata zabulon patris eorum
super impios autem inducet deus ignem eternum et perdet eos usque in generationes ego
in requiem meam accurro sicut patres mei vos autem timete dominum deum vestrum
i. vite in omni fortitudine omnibus diebus vestris et hec dicens dormivit in sompno bono et
posuerunt eum filii sui in theca postea reducentes eum cum patribus suis.

Testamentum dan de ira et mendacio

Transcriptum verborum dan que dixit filiis suis in ultimis diebus suis
centesimo vicesimo quinto anno vite sue vocans tribum suam dixit audite filii dan
sermones meos et attendite verbis oris patris vestri probavi in corde
meo et in omni vita mea quoniam bonum est et beneplacitum deo veritas cum iusta actione
et quoniam pessimum est mendacium et ira quoniam omnem maliciam hominem docet
Confiteor hodie vobis filii mei quoniam in corde meo letatus sum de morte ioseph
viri veracis et boni et gaudebam in venditione ioseph quoniam super nos pater ame
diligebat spiritus enim zeli et elationis dixit mihi et tu es filius eius et unus spiritus
belial cooperabatur mihi dicens accipe gladium hunc et in eo occide ioseph et
diliget te pater tuus eo mortuo hic est spiritus ire suadens mihi ut sicut par
dalis devorat edum ita devorarem ioseph sed deus patris mei jacob non

imisit eu in manus meas ut invenirem eu solu / neqz permisit iniquitate hanc
fieri / ut solvatur duo sceptra in israel / et nunc filii mei ego morior / et in
veritate dico vobis / quoniam si non custodiatis vosmetipsos a spiritu mendacii et ire
ut diligatis veritatem et longanimitatem disperibitis / cecitas est in ira filii mei
et non aliquis iracundus faciem videns in veritate / quoniam et si pater iustus non
aspicit / et si mater est ut hostem attendit eos / Si sit frater non novit / si
prophetam domini non obedit / si iustus non aspicit / amicum non cognoscit / circumponit
enim ei spiritus ire retia erroris / et cecat naturales oculos eius / per mendacium obte-
nebrat mentem eius / et propriam visionem tribuit ei / In quo autem circumponit oculos
eius in odio cordis / et dat ei cor proprium adversus fratrem et invidiam / pestifera est
ira filii mei / et enim ipsius anime ipsa fit anima et corpus / Quamquam iracundi spiritus sunt
anime autem dominatur / et tribuit corpori potentiam propriam / ut faciat omnem iniquitatem
et cum ea operata fuerit anima iustificat quod operatum est / quoniam non videt propter hoc
quod iratus est / si quidem sit potens triplicem habet potentiam in ira / unam quidem per potentiam
et adiutorium ministrorum / secundam autem per divicias / et persuadens et vincens in iusta
tertiam naturalem habens corporis / et per seipsum operans malum / Si autem debilis sit
qui irascitur / duplicem habet potentiam preter eam que est nature / adiuvat eis enim ira
semper iniquitate hic spiritus / simul cum mendacio a dextris sathane ambulat / ut in
crudelitate et mendacio / sic autem actus eius / Comprehendite intellectu potentiam ire quoniam
vana est / in sermone enim exacerbat primum / deinde operibus fortificat / ac amaritudinibus conturbat consilium eius / et ita exsuscitat in ira magna animam
eius / Cum ergo loquitur adversus vos / non moveamini in ira / et si quis laudet vos
ut bonos non elevemini / neqz transmutemini in delectatione / neqz in bilitatem
primum enim delectat audita / et ita exacuit mentem intelligere quod irritatum est / et tunc
iratus existimat iuste irasci / Si iacturam sustinueritis / vel perditionem aliquam contingatis filii mei
non tumultuemini / quoniam hic spiritus concupiscere facit / quod perditum est / ut irascatur
per desiderium / Si iacturam patiamini voluntarie / non contristemini / quia tristicia omnem
suscitat iram / cum mendacio et collectam adinventionem / ut conturbet consilium et illa
enim anima continue recedit dominus ab ipsa / et dominatur ei Belial / Custodite ergo filii mei
mandata domini / et legem eius servate / Recedite autem ab ira / et odite mendacium / et
dominus habitet in vobis / et fugiet a vobis Belial / Veritatem loquimini unusquisque ad proximum suum /
ut non incidatis in voluptatem / et turbationes / sed eritis in pace habentes deum pacis / et non

prevalebit adversus vos bellum. Diligite dominum in omni vita vestra, et vos invicem adiuvate
in veraci corde. Novi enim quod in novissimis diebus recedetis a domino, et offendetis
Levi, et Iude resistetis; sed non poteritis adversus eos. Angelus enim domini ducet
utrosque, quoniam in ipsis stabit Israel. Et cum recedetis a domino, in omni malicia ambulantes,
facientes abhominationes gentium, euntes in mulieribus ex[legum] ... in omni
malicia spirituum errorum operantium in vobis. Legi enim in libro Enoch iusti quoniam
princeps vester est Sathanas, et quoniam omnes spiritus fornicationis et superbie Levi obedient
ad insidiandum filiis Levi, ad faciendum eos peccare coram domino. Et mei ap-
propiantes erunt Levi, et concupiscentes eius in omnibus; et filii Iude erunt in avaricia,
rapientes aliena ut leones. Propter hoc abducemini cum eis in captivitatem, et illic recipietis
omnes plagas Egypti et omnes malicias gentium. Et ita revertentes ad dominum
misericordiam consequemini, et ducet vos in sanctificationem suam, clamans vobis pacem.
Et orietur vobis ex tribu Iude et Levi salutare domini, et ipse faciet adversus
Belial pugnam, et ultionem victorie dabit terminis vestris. Et captivitatem
capiet a Belial animas sanctorum, et convertet corda incredula ad dominum, et dabit
innocentibus eum pacem eternam; et requiescent in Eden sancti, et in nova Ierusalem
letabuntur iusti, que erit in glorificationem dei usque in seculum. Et non amplius
sustinebit Ierusalem desolationem, neque captivabitur Israel, quoniam dominus erit in medio
eius cum hominibus conversatus, et sanctus Israel regnans super eos in humilitate et in
paupertate; et qui credit in eum regnabit in veritate in celis. Et nunc timete dominum, filii
mei, et attendite vobis met ipsis a Sathana et spiritibus eius. Appropinquate
autem deo et angelo excusanti vos, quoniam hic est mediator dei et hominum in pace
Israel contra regnum inimici stabit. Propter hoc studet inimicus subvertere omnes
invocantes dominum. Novit enim quod in qua die credet Israel consummabitur regnum
inimici. Ipse angelus pacis fortificabit Israel, ut non incidat in finem malorum.
Erit autem in tempore iniquitatis Israel recedens ab eis dominus, transibit post faciem
eius; quoniam nullus angelorum erit ut ei. Nomen eius erit in omni loco Israel
et in gentibus salvator. Conservate igitur vos ipsos, filii mei, ab omni opere pravo;
abicite iram et omne mendacium, et diligite veritatem et longanimitatem. Et que audi-
stis a patre vestro tradite et vos filiis vestris, et recipiet vos pater gentium. Est

enim vere rex et longanimis mansuetus et humilis et docens per opera legem
dei. Discedite ergo ab omni malicia et adhereatis iusticie legis domini. Et sepelite me
prope patres meos. Et hec dicens osculatus est eos et dormivit sompno pulchre.
Et sepelierunt eum filii eius et postea redemerunt ossa eius prope abraham
et ysaac et iacob. Veruntamen sicut prophetavit eis dan, quod obliviscerentur legem
dei sui et alienabuntur a terra porcionis sue et gente israel et a patria sua ita
factum est.

Testamentum Neptalim de naturali bonitate.

Transcriptum verborum neptalim de hiis que deposuit in tempore finis sui
anno centesimo xxxii vite sue convenientibus filiis suis in vii mense iiii
die mensis ipso sano existente fecit cenam ipse et potum fecit. Et post
excitatus est de sompno mane dixit eis quod moreretur et non crediderunt ei. Et
benedicentes dominum confirmavit quod post cenam extremam moreretur. Incepit ergo dicere
filiis suis: Audite filii mei, audite neptalim, audite sermones patris
vestri. Ego natus sum a bala et quia in astucia fecit rachel et dedit
pro se ipsa balam iacob et super femora rachel peperit me, propterea hec
vocatus sum neptalim. Et dilexit me rachel quia super femora sua natus
sum et speciem tenerum existente osculata est me dicens: videam fratrem tuum
ex ventre meo secundum te. Unde et similis in erat Joseph secundum omnes. Rachel
mater mea et bala filia rothei fratris debbore nutricis rebecce, que bala in
una die nata est in qua et rachel. Rotheus vero erat ex gente abrahe
caldeus deum venerans liber et nobilis et captivatus emptus est a laban et
dedit ei evam ancillam suam in uxorem que peperit et vocavit zelfam ex nomine ville loci
in quo captivatus erat. Deinde peperit balam dicens: novella festinans filia
mea, confestim enim nata festinavit lac sugere. Et quia levis eram pedibus meis
ut cervus, ordinavit me pater meus iacob in omnem missionem. Quemadmodum enim
figulus novit vas quantum capit et ad ipsum fert lutum, ita et deus ad simi
litudinem spiritus facit corpus et ad potenciam corporis spiritum imponit. Et non
est iam una tercia ex uno capillo, pondere enim et mensura et regula omnes
creature altissimi. Et quemadmodum et figulus unumquodque vasis novit sufficit, ita et

dominus novit corpus usque quo sufficiat in bono et cum incipit in malo / Unde non est
omnis creatura et omnis intellectus quem non cognoverit dominus / omnem enim hominem creavit
ad ymaginem / sicud fortitudo eius ita et opus eius / et sicut perfectio eius ita
et actus eius / sicud cor eius ita et os eius / sicut oculus eius ita et sopor
eius / sicut anima eius ita et sermo eius / vel in lege domini vel in lege belial / Et
divisio est inter lucem et tenebras visum et auditum / Ita deus est intermedium
viri et viri intermedium mulieris et mulieris / Et non est dicere quod in una
facie nichil simile / omnia enim in ordine fecit deus bona / quinque sensus in capite no
et collum conplanavit capiti / et capillos ad gloriam / deinde cor ad prudenciam ventrem
ad discretionem / stomachi thalamum ad sanitatem / epar ad iram / fel ad
amaritudinem / ad risum splenem / renes ad astuciam / lumbos ad virtutem / costas ad
potenciam / spinam ad fortitudinem / et cetera deinceps / Ita ergo filii in ordine sitis in
bona in timore dei / et nichil inordinatum faciatis in contemptu neque extra tempus suum
quoniam si dicas oculo audire non potest / ita neque in tenebris poteritis facere opera lucis
Nolite igitur festinare in avaricia corrumpere actus vestros / vel in sermonibus vanis seducere
animas vestras / quoniam tacentes in mundicia cordis / poteritis voluntatem dei tenere et
abicere voluntatem ~~mundi~~ dyaboli / Sol et luna et stelle non mutant ordinem suum
Ita et vos non mutetis legem dei in ordinatione actuum vestrorum / gentes errantes
et delinquentes dominum mutaverunt ordinem suum et secuti sunt lapides et ligna
sequentes spiritus erroris / vos autem non sic filii mei cognoscentes in firmamento et in
terra et in mari / et in omnibus creaturis dominum qui fecit hec omnia ut non efficiamini sicut
sodoma / que immutavit ordinem nature sue / Similiter autem et vigiles immutaverunt
ordinem nature eorum quos et maledixit dominus in diluvio propter quos ab habitatione
et fructu ordinavit terram inhabitabilem / hoc dico filii mei quoniam legi in scriptura sancta
Enoch / quoniam et vos recedetis a domino / ambulantes secundum omnem maliciam gentium et
facietis secundum omnem iniquitatem sodomorum / Et inducet vos dominus captivitatem et
servietis illic / inimicis vestris / et omni pena et tribulatione comprehendimini usque quo
consumat dominus omnes vos / Et postquam pauci effecti fueritis / et minorati iterum
revertimini / et cognoscetis dominum deum vestrum / Et convertet vos in terram vestram
secundum multam misericordiam suam / Et erit cum venerint in terram patrum suorum / rursus
obliviscentur deum / et impie agent / Et dispergit eos dominus super faciem universe terre
usque quo veniat misericordia domini / homo faciens iusticiam / et faciens misericordiam in omnes

qui longe sunt a quo prope. In anno enim quadragesimo vite mee vidi in montibus oliveti ad
orientem Ierusalem, quoniam sol et luna steterunt, et ecce Ysaac pater patris mei dixit nobis:
accurrentes tenete unusquisque secundum virtutem, et apprehendentis erit sol et luna, et omnes accur-
rebamus, et Levi tenuit solem, et Judas festinans attingens apprehendit lunam, et exaltati
sunt ambo cum eis. Et cum esset Levi sicut sol, juvenis quidam tradidit ei ra-
mos palmarum duodecim. Et Judas erat splendidus ut luna et sub pedibus eius
erant duodecim radii. Et accurrentes adinvicem Levi et Judas tenuerunt se ipsos. Et
ecce taurus in terra habens duo cornua magna et alas aquile in dorso eius, et volentes
apprehendere eum non potuimus, preveniens enim Joseph cepit eum et ascendit cum ipso in
excelsum. Et vidi quoniam eram illic alicubi. Et ecce scriptura sancta apparuit nobis
dicens: Ecce Assyrii, Medi, Perse, Elimei, Galachei, Chaldei, Syri hereditabunt
in captivitate duodecim sceptra Israel. Et rursus post menses septem vidi patrem nostrum Jacob
stantem in mari Iamnie, et nos filii eius cum eo. Et ecce navis veniebat velificans
plena siccis carnibus sine nautis et gubernatore. Inscribebatur autem navis Jacob.
Et dixit nobis pater noster: Ascendamus in navem nostram. Ut autem intravimus, facta est tempestas
vehemens et turbo venti magnus. Et avolavit pater noster a nobis tenens gubernacula,
et nos tempestate in pelago ferebamur, et repleta est navis aquis, tempestate circum-
cissa, ita ut et contrita esset. Et Joseph in scapha fugit. Dividebamur autem et nos in ta-
bulis decem. Levi et Judas erant in una. Dispergebamur igitur omnes usque in terminos. Levi
autem indutus sacco pro omnibus nobis deprecando dominum. Ut autem cessavit tempestas, scapha
attigit in terram velut in pace. Et ecce pater noster venit, et gavisi sumus omnes unanimiter. Hec duo sompnia dixi
patri meo, et dixit mihi: Oportet hec impleri secundum tempus suum, multa Israel susti-
nente. Dixit mihi pater meus: Credo quoniam vivit Joseph; video enim quoniam semper dominus con-
numerat eum vobiscum. Et flens dixit: Vivis, Joseph fili mi, et non video te, et tu
non vides Jacob qui genuit te. Fecit autem et nos lacrimari in sermonibus suis, et ipso
ardebam visceribus annuntiare quoniam venditus est, sed timui fratres meos. Ecce filii
mei, ostendi vobis tempora extrema, quoniam omnia fient in Israel. Et vos igitur mandate
filiis vestris, ut uniantur Levi et Jude. Per Judam enim orietur salus in Israel,
et in ipso benedicetur Jacob. Per sceptrum enim eius apparebit deus habitans in hominibus
in terra, ut salvet genus Israel, et congregabit iustos ex gentibus. Si operamini bonum,
filii mei, benedicent vos et homines et angeli, et deus glorificabitur per vos in gentibus,
et dyabolus fugiet a vobis, et bestie timebunt vos, et angeli suscipient vos. Sicut enim quis
filium nutrit bene, memoria eius bona sit, et in bono opere memoria est apud dominum bona. Non

facientes bonum maledicet et homines et angeli et deus inhonorabitur in gentibus per ipsum
et diabolus appropriat ipsum sicut proprium vas et omnis bestia dominabitur eius et dominus odio habebit
eum. et in mandatis legis dei fuerit et in arte impleatur semper in tempore convenienti cum opere
suo et tempus comedendi ab opere suo et duo mandata sunt et nisi fiat in ordine suo
peccatum tribuit ita est et in religiosis mandatis efficaciam quam sapientiam in deo et prudentes
estote ordinem mandatorum eius et leges omnis rei et deus diliget vos et mandans talia
mandans eis deportatus est ut iussit ossa eius in ebron et sepelliat cum patribus
suis et comedentes et bibentes in claritate cordis fecerunt sua et mortuus est et
fecerunt filii secundum omnia que mandavit neptalim pater eorum.

Testamentum Gad de odio

Transcriptum testamenti Gad quecunque locutus est ad filios suos in anno centesimo xxv
vite sue dicens nonus filius natus sum iacob et eram fortis in gregibus. ego
custodiebam in nocte greges et quando veniebat leo vel lupus vel pardus vel ursus
vel omnis bestia super gregem persequebar eum et apprehendens pedem eius manu mea
et gyrans obtenebrare et iaciebam eam super duo stadia et ita interficiebam
Joseph autem pascebat greges nobiscum non plus dies triginta et delicatus existens in
firmatus est ab estu et reversus est in ebron ad patrem suum et reclinavit ipsum
iuxta se quoniam diligebat eum et dixit joseph patri meo quoniam filii zelphe et
bale occidunt bona et devorant ipsa preter consilium iude et ruben. Videbat
enim quoniam agnum eruebam ex ore ursi et illum interfeci et agnum occidi quem ego
contristabar quoniam non potuit vivere et comedebamus ipsum et dixi patri
meo et molestus erat joseph de verbo hoc usque in diem venditionis sue in
egyptum et spiritus odii erat in me et nolui neque per oculos neque per auditum
Joseph et in facie mea redarguit nos quoniam sine iuda comedimus oves et
omnia quecunque dixit patri persuasit. confiteor nunc peccatum meum filii quoniam plures
volui occidere eum quoniam usque ad animam odio habui eum et omnino non erat in me viscera
misericordie in ipsum. Et propter somnia apposui odium et volui ipsum devorare a terra
viventium quemadmodum vitulus devorat herbas a terra. propter quod ego et iudas
vendidimus eum ismahelitis xxx aureis et x abscondentes
xx ostendimus fratribus et ita in avaricia elatus sum de interfectione eius et deus

pri̅m̄ meo~~r~~ ~~ex̄ivit~~ eripuit eu̅ de manib; meis / ut no̅ facerem iniqui tem
i̅ isrł et nu̅c audite filij mei ser̄ ones v̄itat{is} ad faciend̄ iust̄ am / et om̄em legem
altissimi / et no̅ erratis sp̄u odij / q{uia} mal{um} ē i̅ oib; actib; hoi{m} / q{uo}dcu̅q;
fecit ho bon{um} / odit abhoiabit{ur} / si faciet lege̅ dn̄i hunc no̅ laudat / si tie{t}
dn̄m et volt iusta / hu̅c no̅ diligit v̄itate̅ vitu̅pat diligenti invid; detraccem
amplectit{ur} arrogaciam amat / q{uia} odiu̅ excecavit aiam ei{us} / sicut et
ego respi ebam . Joseph / Custo{dite} i{gitur} filij mei ab odio / q{uia} i̅ ip{su}m deu̅ iniqui tem
facit / no̅ vult audire v̄ba man{dato}r{um} ei{us} de dilecc̄oe p̄xi / et i̅ deu̅ peccat / si
n. delinquat f{rat}em / stati oib; annu̅ciare festinat / ut iudicet{ur} p ip̄o delicto / one
pu̅niat{ur} moriat{ur} / Si aut{em} fuerit s{er}vus accusat eu̅ apud dn̄m suu̅ / i̅ oi t{ri}bu
lacione temptat adu̅sus eu̅ si fit q{uomo}do mortificet eu̅ / Odiu̅ . n . op{er}at{ur} cu̅ invidia
et adu̅sus b{e}n{e} op{er}antes / p{ro}sp{er}itatem audiens et videns semp{er} i̅firmat{ur} / Quemadmo{dum} n
dilecc̄o et mortuos vult vivificare / et eos q{ui} sunt i̅ sentencia mortis valet
revocare / Ista odiu̅ viventes vult occid{er}e / et eos q{ui} i̅ parvo peccaverunt / no̅
vult vive{re} / sp̄us . n . odij p pusillanimitate coop{er}at{ur} sathane i̅ oib; i̅
morte hoi{m} / Sp̄us . v{er}o dilecc̄ois i̅ longanimitate coop{er}at{ur} legi dei i̅ salute
hoi{m} . malu̅ ē odiu̅ / q{uia} p{er}manens continue cu̅ mendacio loquens adu̅sus v̄i tem
et p{ar}va mag{na} facit / tenebras luce̅ accedit / dulce amar{um} dicit et calu̅p{n}ia
docet et bellu̅ et iniuria et om̄em habundancia malo{rum} / et veneno dya{bo}l{ic}o cor
implet / et h{ec} experiencia dico vob; filij mei ut fugiat{is} odiu̅ / et adhereatis
dilecc̄om dn̄i / iusticiam eicit odiu̅ / humilitas occid{it} odiu̅ . Iust{us} . n . et humil erubesc{it}
facere iniustu̅ / no̅ ab alio rep{re}hens{us} / s{ed} a p{ro}p{ri}o corde / q{uia} dn̄s respicit c{on}siliu̅ ei{us} /
no̅ detrahit viro / q{uonia}m timor altissi{mi} vincit odiu̅ / Timens . n . no̅ offendit dn̄m
no̅ vult odio / neq; usq; ad cogitaciones iniusta facere adu̅sus hoiem / hec ego ultio
cog{novi} om / p{ost}q{ua}m penitui de Joseph / V̄a ē n . sc̄dm deu̅ p{ri}ma{m} occidit inobediam
et fugat tenebras / et illuiat oculos / et cog{nici}onem tribuit aie / et ducit c{on}siliu̅ ad
salute̅ / et q{ue} no̅ didicit ab hoib; / novit p p{enite}ncia̅ / Induxit . n . deus egritudine̅
epatis / et nisi fuisset oraciones p{at}ris mei Jacob / parum longi{us} dissoluisset
a me sp̄us meus / p q{ue} . n . peccat ho p illa et punit{ur} / Qu{ia} e{rgo} disposita erat
epata mea i̅misericordit{er} adu̅sus Joseph / i̅ epate paciens i̅misericordit{er} iudiciu̅ pacieb{ar}
p menses . xi . / sc̄dm q{uan}tu̅ t{em}p{us} invidebat Joseph usq; venderet{ur} / et nu̅c filij
mei dilc̄i . Unusq{ui}sq; fratrem suu̅ / et auferte odiu̅ de cordib; v{est}ris / diligentes
i̅vice̅ et ope{re} et s{er}mone / et cogi{taci}one aie / Ego . n . cora̅ facie p{at}ris mei loq{ueb}ar ad Joseph
pacifice

Et excecavit me spiritus odii, obtenebravit intellectum meum, et turbavit animam meam ad
occidendum eum. Diligite ergo invicem ex corde, et si peccaverit in te, dic ei in pace, exterminans venenum
odii, et anima tua non teneat dolum. Et si confessus penitebit, dimitte ei. Et si
negaverit, non contendas cum eo, ne quando iurans duplum peccet. Non audiat in contencione
alienus secreta vestra, ut non odiens te iniurietur et magnum peccatum operetur adversum te,
quoniam multotiens dolose loquetur tecum, et prestabit te in malo, accipiens a te venenum. Si autem
negaverit et erubescat et quiescat redargutus, non contendas cum eo. Negans enim penitet, et non
amplius delinquet in te, sed honorabit te et timebit et pacificabit. Si vero inverecundus est
et persistat in malicia, et ita dimitte ei ex corde, et da Deo vindictam. Si quis super vos prosperatur,
non contristemini, sed orate pro ipso, ut perfecte prosperetur. Forte enim expedit ita. Et si in plus exal-
tatur, non invideatis, recordantes quoniam omnis caro morietur, et Deo hymnum afferte
tribuenti bona et utilia omnibus hominibus. Scrutantes iudicia Domini, et ita dimittetis, et quiescet consilium vestrum.
Si vero et ex malis quis ditatur fuit, sicut Esau frater patris mei, nolite emulari. Terminum
Dni enim suscipientis expectate Domini. Vel enim aufert a malis, vel penitenti dimittit, vel impenitentem
servat in seculum punitioni. Pauper enim et qui est sine invidia in omnibus Domino gratias agens, ipse apud omnes
ditatur, quoniam non habet pravitatis desiderium hominis. Auferte ergo odium ab animabus vestris, et diligite invicem
in rectitudine cordis. Dicite autem et vos hec filiis vestris, ut honorent Levi et Iudam,
quoniam ex eis faciet Dominus ortum salvatoris in Israel. Cognosco enim quoniam in fine recedent filii
vestri ab eis, et in omni pravitate et malignitate et corruptione erunt coram Domino. Et paululum
quiescens rursus dixit eis: Filii mei, audite patrem vestrum, et sepelite me prope patres
meos. Et elevans pedes suos dormivit in pace. Et post quinque annos reduxerunt eum
et posuerunt eum in Ebron cum patribus suis.

Testamentum Aser de duabus viis vicii et virtutis

Transcriptum testamenti Aser, que locutus est filiis suis centesimo vicesimo quinto anno vite sue.
Adhuc sanus existens dixit ad eos: Audite filii Aser patrem vestrum,
et omne rectum coram Deo ostendam vobis. Duas vias dedit Deus filiis hominum,
et duo consilia, et duas actiones, et duo loca, et duos fines. Propter hoc omnia duo sunt, unum contra
unum: vie due, boni et mali, in quibus sunt duo consilia in pectoribus nostris discernencia
eas. Si igitur anima velit in bono, omnis actio ipsius est in iusticia, et si peccat, confestim
penitet. Iusta enim cogitans, et abiciens maliciam, confestim subvertit malum, et eradicat
peccatum. Si vero in malum declinat consilium, omnis actio eius in malicia, et repellens bonum
assumit malum, et dominatur sub diabolo Belial; et si bonum operetur, in maliciam hoc convertit.

Cum enim incipit ut bonum faciens finem actionis eius in malum facere impellit, quoniam thesaurus
diaboli veneno pernicioso spiritus impletus est. Et iterum quidam dicens aut bonum propter malum et
finem rei in malum ducit. Est homo non miseretur ministranti in malum, et hoc duplicem faciem
habet, sed totum pernitiosum est. Est homo diligens malignantem, similiter est in malum qui et mori
desiderat et malum propter ipsum, et de hoc manifestum quoniam duplicis faciei est, totum vero malum
actus est, et amor eius malitia est abscondens malum, sicut est nomen quasi bonum, finis
vero actus venit in malum. Alius furatur, iniuste agit, rapit, avarus existit et miseretur
pauperibus; duplicem quidem faciem habet, et hoc totum vero pernitiosum est. Avarus existens erga proxi-
mos iracundia provocat Deum et altissimum degerat, et pauperis miseretur, praeceptorem
legis Dominum spernit et exacerbat, et pauperem requiescere facit, animam inquinat et corpus
splendificat, multos occidit et paucorum miseretur. Et hoc quidem duplicis faciei est. Alius adul-
teratur et fornicatur, et abstinet a cibis, et ieiunans malefacit, et potentatu et divitiis
multos distrahit, et ex timida malitia facit mandata. Et hoc duplicis faciei est, totum
autem malum est. Tales ut sues sunt et lepores, quoniam ex medietate sunt mundi, secundum
veritatem autem immundi sunt. Et enim Deus in tabulis ita dixit. Vos igitur filii mei non effi-
ciamini secundum ipsos duplicem habentes faciem bonitatis et malitiae, sed bonitati soli adherete,
quoniam Deus requiescit in ipsa, ut homines desiderent ipsam. Malitiam fugite, occidentes
diabolum in bonis vestris actibus. Qui enim duplicis faciei sunt non Deo sed concupiscentiis suis
serviunt, ut Belial placeant et similibus sibi hominibus. Boni enim viri et qui sunt unius
faciei et non existimantur ab eis qui duplicis faciei sunt peccare, iusti sunt apud Deum.
Multi enim occidentes pernitiosos duo faciunt opera, malum et bonum, totum vero est bonum,
quoniam quod malum eradicavit et perdidit illud. Est aliquis qui odit aliquem misericordem et iniustificantem
eundem moechum et latronem, et hoc est duplicis faciei. Sed totum opus bonum est, quoniam imitatur
Dominum non accipiens quod videtur bonum cum vero malo. Alterum non vult diem bonam videre
cum luxuriosis, ut non maculet os et inquinet animam, et hoc duplicis faciei, totum autem
bonum est, quoniam tales capriolis et cervis similes sunt, qui in consuetudine agresti videntur
immundi, ex toto autem mundi sunt, quoniam in zelo Dei ambulant, recedentes ut al lyns
Deus prohibet per mandata odio habens eos et notans malum a bono. Videte igitur filii
qualiter sunt duo in omnibus, unum contra unum, et unum sub uno absconditum. Vitae mors
succedit, gloriae in honore Dei, nox et luci tenebrae. Omnia vero sub die sunt, et sub
vita quae iusta sunt, propter quod et mortem — vita post expectat, et non est dicere
veritatem mendacium, nec iustum iniustum, quoniam omnis veritas sub luce est, quemadmodum
omnia sub Deo, et omnia probavi in vita mea, et non erravi a veritate Domini, et mandata

altissimum exquisivi secundum diem fortitudinis meam / Ambulans secundum unam faciem in bonum
Attendite ergo filii et vos mandatis domini secundum unam faciem sequentes veritatem / Eam quae duplicis
faciei sunt dupliciter puniuntur / Spiritum erroris odite / adulterio hominem agonizare
legem domini custodite / et non attendite malum vel bonum / sed in vobis bonum respicite / et
observate illud in omnibus mandatis domini / ad eum reversi et in eo quiescentes / quoniam fines
hominum ostendunt iusticiam eorum / et cognoscentur angelos domini et Sathane / Si enim cum
ambit turbata torquetur in pravitate spiritu tum et servit in concupiscentiis et operibus
pravitatis / Si autem quiescit in gaudio cum ... angelum patris consolabitur eum
in vita / Ne efficiamini filii ut Sodoma quae ignoravit angelos domini et perierunt
usque in saeculum / Novi enim quoniam peccabitis et trademini in manus inimicorum vestrorum et
terra vestra desolabitur / et vos dispergemini in quatuor angulos terrae et eritis in
dispersione despecti velut aqua inutilis usquequo altissimus visitabit terram / et
ipse veniens ut homo cum hominibus manducans et bibens et in silentio conterens caput
draconis per aquam / hic salvabit Israel et omnes gentes deus in virum absconditus
Dicite hoc ergo filiis vestris ut non discredant ei / Legi in tabulis caelorum quoniam dis
credentes discredent ei / et impie agentes impie agetis in eum / Non et
tradentes legem dei sed mandata hominum propter hoc dispergimini ut ... et ut dum fratres
mei quod regiones eorum ignoraverunt et linguam eorum / sed congregabit
vos dominus in fide propter spem misericordiae suae propter Ysaac et Jacob / et dixit
eis haec mandavit eis dicens / Sepelite me in Ebron / et mortuus est in somno
bono dormiens / et post hoc fecerunt filii eius sicut mandaverat eis / et
reducentes eum sepelierunt eum cum patribus suis.

Testamentum Joseph de castitate

Transcriptum testamenti Joseph / cum moriturus erat vocans filios
suos et fratres suos dixit eis / Filii mei et fratres audite Joseph
a Israel auribus percipite filii patrem vestrum / Ego scivi in vita
mea invidiam et mortem / et non erravi in veritate domini / Fratres mei isti
oderunt me / et dominus dilexit me / Hii voluerunt occidere me / et deus patrum
meorum custodivit me / in lacum me miserunt / et altissimus reduxit me / et
vendiderunt(?) sicut in servum / et dominus liberum me fecit / in captivitatem assumptus
vel adductus sum / et fortis manus eius adiuvit me / In fame detentus sum

et ipse dominus nutrivit me / solus eram et deus consolatus est me / in infirmitate eram / et
altissimus visitavit me / in carcere eram / et salvator gratificavit me / in vinculis et absolvit
me / in accusationibus et protexit me / in verbis egyptiorum amaris et liberavit me
in invidiis et dolis / et exaltavit me / et ita putiphar princeps coquorum pharaonis
credidit in domum suam / et preliatus sum ad mulierem inverecundam festinantem me
iniqua agere cum ipsa / sed deus patris mei custodivit me / a flamma urente incar
ceratus sum / subsannatus sum / et dedit me dominus in miserationes coram custode carceris / non
enim derelinquit timentes eum / non in tenebris / vel in vinculis / vel in tribulationibus / vel in
necessitatibus / Non enim ut homo confunditur deus / neque ut filius hominis formidat / neque
ut terrenus infirmatur / vel repellitur. In omnibus hiis locis presens est et in modis
differentibus consolatur / in brevi recedens ad probandum animi consilium. In x temp
tationibus probatum me monstravit / et in omnibus hiis longanimis fui / quoniam magnum medicamentum
est longanimitas / et multa bona dat sustinentia / Quotiens egyptia minata est michi mortem
quotiens penis tradens revocavit me / et minata est michi non volenti coire cum ea / dicebat
autem michi / dominaberis mei et omnium que sunt mea si tradis te ipsum in me / et eris sicut
dominator noster / Ego quando recordatus sum sermonum patris mei iacob / et in
grediens in thalamum adorabam dominum / et ieiunabam in vii annis illis / et apparui egyp
tie quasi in deliciis vivens / quoniam propter deum ieiunantes faciei gratiam accipiunt / Si autem
vinum datum erat michi / non bibebam / et in triduano ieiunio accepi meam dietam
et dabam eam egenis et infirmis / et mane vigilabam ad dominum / et flevi in memfitica
egyptia / quoniam valde indesinenter molesta erat michi / et in nocte ivit ratione vi
sitationis ad me / et primo quidem quoniam filius masculus ei non erat / fingebat me habere
in filium / et oravi ad dominum / et peperit masculum / usque ad tempus quo ut filium me
amplexata est / et ego ignorabam / ad extremum in fornicationem me attrahebat / et
intelligens tristatus sum usque ad mortem / et exeunte ipsa veni in memetipsum / et
tristatus sum de ea per dies multos / quoniam cognovi dolum ipsius in errore / et dicebam
ei verba altissimi / si forte averteretur a via sua / vel a concupiscentia perniciosa / Multo
ciens ut sancto viro in verbis blandita est michi cum dolo / per verba laudans castitatem meam
coram viro suo / volens singulariter supplantare me / collaudavit me ut castum in
manifesto / et in abscondito dixit michi / ne timeas virum meum / et enim persuasum est
ei de castitate tua / quoniam et si dixerit ei aliquis de nobis / non credet. In hiis omnibus
in terra iacebam / ego in sacco / et deprecabar deum ut liberaret me dominus ab egyptia

[margin, beside line 7:] et verberatus sum

[margin, beside line 15:] mea

ut non non potuit vincere in sermone in specie castitatis veniebat ad me dicens verbum domini
et dixit michi si vis ut relinquam ydola obtempera michi et egyptium persuadebo recedere
ab ydolis et in lege domini dei tui ambulabimus Dixi autem ad eam non in immun
dicia vult deus esse timentes eum neque in adulterantibus beneplacitum est ei et
illa siluit desiderans implere concupiscentiam suam et ego apponebam ieiunium
et orationem ut liberaret me deus ab ipsa Rursus autem in alio tempore dixit michi
si adulterari non vis ego occidam egyptium et ita lege accipiam te in virum
ego autem ut audivi hoc scidi stolam meam et dicebam mulier verere deum
et non facias actum perniciosum hunc ut non dispereas quia et ego annunciabo
cogitationem impietatis tue omnibus timens autem illa rogavit ut nulli annunciarem
maliciam eius et recessit temptans seducere me donis et mittens omnia
que sunt in usum filiorum hominum et misit michi cibum in ~~cantacione~~ conspersum et ut | in cantacione
venit eunuchus ferens illud respexi et vidi virum terribilem tradentem
michi cum disco gladium et intellexi quia per dolum illius in seductionem meam
est et exeunte illo flebam neque illud neque aliud aliquod cibariorum illius gustavi
Post unum autem diem ipsa veniens ad me cognovit cibum et dixit ad me quid
hoc est quia non comedisti de cibo et dicebam ad eam quia implesti illud
morte et quomodo dixisti quia non appropinquo ydolis sed deo soli nunc
ergo cognosce quia deus patris mei per angelum revelavit michi maliciam
tuam et servavi cibum in argumentum tui si forte videns illud peniteas
ut autem discas quia super eos qui in castitate deum venerantur non prevalet malicia impie
agentium accipiens coram ipsa comedi dicens deus patrum meorum et angelus
Abraham erit mecum illa autem cecidit in faciem ad pedes meos et flevit
et erigens illam admonui ut non faciat amplius impietatem videns autem vero
cor ipsius iaciebat in me adulterium ingemiscens cecidit videns
egyptius dixit ad eam quid concidit facies tua illa vero dixit dolore
cordis ego doleo et gemitus spiritus mei continet me et curabat eam non
egrotantem Tunc insiliit ad me adhuc existente ipso viro eius et dixit michi
suffocabor in puteum vel precipitium per precipiam me nisi obtemperaveris michi
et intelligens quia spiritus belial ipsam conturbat orans deum dixi ei ut quid
turbaris et tumultuaris in peccatis obcecata recordare quia si occidas te

ipsum. Sic et concubina viri tui iudices tibi / et exaltabit filios tuos / et perdet
memoriam tuam de terra. Et dixi michi / ecce quod diligis me sufficiat michi /
solum / quoniam protegis vitam meam et filiorum meorum. Deo expectacionem potiri
desiderio meo / et non cognovit quoniam propter deum meum dixi ita / et non propter ipsum.
Si enim aliquis passioni / subcubuit desiderii pravitatis / et hic servus efficitur
ut et illa / et si bonum aliquid audierit in passione qua vincitur / attrahit illud
ut desiderium pravitatis. Dico vobis filii / quoniam hora erat / quando exiit a
me / et ego genua flectens / ad deum totum diem / et totam noctem / quando circa
diluculum surrexi in lacrimas / et petens liberacionem ab egyptia. In fine ergo apprehendit
vestimentum meum cum violencia / attrahens me ad cubitum / ut ergo vidi quoniam insaniens
violencia tenuit mea vestimenta / nudus fugi / et illa calumpniata est me ad virum
suum / et die sequenti flagellans me / misit me in carcerem / in domo
sua egypcius / ut ergo eram in compedibus egyptia / infirmata est a tristicia
et auscultabat me / qualiter laudabam dominum / existens in domo tenebrarum / et
in hilaritate gaudens glorificabam deum meum solum / quoniam per occasionem
amovebar ab egyptia. Multotiens venit vel ad me misit dicens / adim-
ple desiderium meum / et liberabo te a vinculis / et amovebo te a te-
nebris / et neque verbo cogitacione inclinavi aliquando ad eam. Diligit enim dominus
magis eum qui in lacu tenebrarum ieiunat in castitate / quam eum qui in thalamis deli-
ciatur cum luxuria. Omnis autem in castitate vivit / et vult gloriam / et si novit altissimus
quoniam expedit tribuit ei / et hoc ut multociens quamvis infirmata descendit ad
me in meridie / et audivit vocem mei orantis / intelligens vero ergo eius sus-
piria silui / et enim quando eram in domo eius nudavit brachia sua et pectora
et tibias / ut iacerem cum eam / nimis erat pulcra / valde ornata ad decepcionem
meam / et dominus custodivit me ab operibus eius. Videte ergo filii mei quanta
operatur abstinencia / et oracio cum ieiunio / et vos ergo si sobrietatem et castitatem
tu sectati in sustinencia et humilitate cordis dominus habitabit in vobis / quoniam dilexit
sobrietatem / ubi non habitat altissimus. Et si aliquis invidat vel aliquid mala / dominus
qui in ipso habitat propter castitatem non solum a malis liberat / sed exaltat et glorificat
ipsum / sicut et me / omnino enim homo vel opere vel verbo vel cogitacione contrarius cog-
noscunt me fratres mei qualiter dilexit me pater meus / et non exaltatus sum in corde

meo. Quia puer existens habui timorem dei in mente mea. Sciebam enim quoniam omnia pertran-
sibunt, et modificabam meipsum, et honorabam fratres meos. Et propter timorem
eorum silui venditus, et non dicebam Ismaelitis genus meum, quoniam filius sum
Jacob viri et magni et potentis. Et vos igitur habete in actu vestro dei timorem et
honorate fratres vestros. Omnis enim qui facit legem domini diligetur ab ipso. Veniens autem
ad Indocolpitas cum Ismahelitis, interrogabant me, et ego dicebam quoniam
servus ipsorum sum ex domo, ut non confunderem fratres meos. Dixit vero maior
eorum: Non es servus, quoniam et aspectus tuus ostendit de te. Et minatus est mihi usque
ad mortem. Ego vero dicebam quoniam servus ipsorum sum. Ut autem venimus in Egyptum,
de me decertabant quis addens aurum acciperet me. Propter quod omnibus placuit me
esse in Egypto apud negociatorem negociationis ipsorum, usquequo revertentur
ferentes negociationem. Et dominus dedit mihi gratiam in oculis negociatoris, et
credidit mihi ut credidit domum suam. Et benedixit eum dominus in manu mea, et
implevit eum in argento et auro, et eram cum ipso mensibus tribus et diebus quinque.
Secundum illud tempus transivit Memphitica mulier Petefris cum gloria multa, et vidit
me super oculos suos, quoniam dixerunt ei eunuchi de me. Et dixit viro suo de negociatore
quoniam dives est in manu juvenis cuiusdam hebrei. Dicunt enim quoniam furati sunt de terra
Canaam. Nunc igitur fac cum eo judicium, et affer juvenem in dispensatorem tuum,
et benedicet te deus hebreorum, quoniam gratia ex celo est in ipso. Putifar vero persuasus
verbis ipsius jussit adduci negociatorem, et dixit ei: Quid est hoc quod audio, quoniam
furaris animas ex terra hebreorum in pueros vendens? Cadens igitur in faciem suam ne-
gociator rogabat dicens: Domine, non novi quid dicis. Ille vero ait: Unde tibi
puer hebreus? Et dixit: Ismahelite commendaverunt mihi usque quo revertantur. Et
non credidit ei, sed jussit nudum flagellari ipsum. Sustinente vero eo, dixit Putifar:
Adducatur juvenis. Et inductus adoravi principem eunuchorum; tercius enim erat in
dignitate apud Pharaonem, princeps omnium eunuchorum, habens uxorem et filios et concu-
binas. Et dividens me ab ipso dixit mihi: Servus es vel liber? Et dicebam: Servus.
Et dixit ad me: Cuius es servus? Et dico ei: Ismahelitarum. Et rursus dixit:
Qualiter ipsorum effectus es servus? Et dicebam quoniam ex terra Canaam emerunt
me. Ille vero non credidit, dicens quoniam mentiris, et nudum jussit me flagellari.
Memphitica vero videbat per fenestram flagellatum me, et misit ad virum suum dicens:
Injustum est judicium tuum, quoniam et fratrem liberorum punis ut injuste agentem.

vt aut no mutaui verbum flagellatu iussit me custodiri / vsq3 veniat au
dns pui / Et dix eius dix ad eu ppt qd detines captiuu z nobilem pueru
que oportuit magis esse dimissu / z familiare t / Volunt n me vide in
desid'ii pcti / z igno[bam] . Ille vo dix ad ofensicam / no e apd egip[tios]
cu ostesioem auffri aliena / h dix de negociatore / z de me / qm debui in
clusus esse. Post . xxiiij . vo dies venerunt Ismahelite / et audi[tes] . qm pr
meus Jacob tristat de me / ad me dixerunt / quid e qm dixisti te ipm suu
et ecce co[gnouimus] . qm filius es viri magni / i terra canaan / z tristat pr tuus i sacco
et cinere / volui lacrimari / et ctinui me ipm / vt no cfunderem fres meos / z
dixi / ego vo nescio suus sum / Tunc csiliabant vende me vt no inuenirer i
manibus eorum / timuerunt n . Jacob vt no facet i eis vindictam pessimam / Audiebat
e . n . qm magnus apud deum z hoies. Tunc dix negociator eis / soluite me
a iudicio putifarie / Accedentes g petebat me dicentes / qm i argento emptus
es a nobis / Et ille absoluit nos. Mulier vo ostendit viro / vt emet me / Audiuit
n . vt ait / qm vendunt eum / et misit eunuchu ad Ismahelitas z petiit in
venditoem / et no nolens facere cu eis reuersus e eunuchus / vo cu teptasset
eos ostendit dne / qm multu petunt pciu pui / Illa vo misit alterum eunuchu
dicens / et si duas minas petunt attende / no parce auro / solu emes puerum
adduc / z dedit eis lxxx . aureos p me / centu dicens Egyptie dat esse p
me / et videns ego silui / vt no cfunderetur eunuchus / videte filij quanta
sustinui / vt no cfunderem fres meos / Et vos diligite ad inuicem / z i longa
nimitate abscondite ad inuicem peccatores / Delectatur n . deus i concordia frm
z in electione cordis pbati i dilecoem / et qn venerunt fres mei in Egyptum
vt co[gnouerunt] . qm reddidi argentu eis / et non exprobraui / s3 z consulatus sum eos
et p mortem Jacob habundancius dilexi eos / et oia quecumq3 iussit excellencius
feci / et admirabant / No . n . dimisi eos tribulari vsq3 ad puam rem / et oe
q erat i manu mea dedi eis / filij eorum filij mei / et filij mei suui eorum / aia
eorum aia mea / z ois dolor eorum dolor meus / z ois infir[mita]s eorum infirmitas mea
terra mea terra eorum / csiliu meorum meu csiliu eorum / et no exaltaui me
ipm in eis i supbia ppt mundana gloriam meam / s3 eram in eis sicut vnus
minimorum / Si g z vos ambuletis i mandatis dni filij mei / exaltabit vos z
benedicet vos in bonis in secla / et si voluit quis malefacere vos / vos i benig[nita]te
orate p eo / vt ab omni malo liberemini p dnm / Ecce . n . videtis qm ppt
longanimitatem z filia dni mei / accepi in vxorem / et . c . talenta auri michi

data sunt in eo qui michi eos similes fecit et pulcritudinem dedit in et filios sim
pulchros Israel. Et custodiunt me usque ad senectutem in virtute et pulcritudine quia
ergo similis in omnibus Jacob. Audite filii mei et que vidi sompnia. vii. cervi pascebantur
et novem divisi sunt et dispersi in terra Israel similiter et tres. Et vidi quod ex Juda
nata est virgo habens stolam bissinam et ex ipsa prodiit agnus immaculatus et a
sinistris velut leo. Et omnes bestie impetum fecerunt adversus eum et vicit eas
agnus et perdidit in conculcationem. Et gaudebant in eo angeli et homines et omnis terra
hec autem fient in tempore suo in ultimis diebus. Vos ergo filii mei custodite mandata domini et
honorate Judam et Levi quia ex ipsis orietur vobis agnus dei gratia salvans omnes
gentes et Israel. Regnum enim eius regnum eternum quod non preteribit. Meum vero regnum
in vobis consummabitur velut pomorum custodia quia post messem non apparebit. Novi
quod post mortem meam Egipcii tribulabunt vos sed deus faciet ultionem vestram
et educet vos in repromissionem patrum vestrorum. Sed comportate ossa mea vobiscum
quia reducentibus ossibus meis et dominus in luce erit vobiscum et Belial in tenebris
erit cum Egipciis. Et Zelfam matrem vestram reducite et prope Balam iuxta ypo-
dromum prope Rachel ponite eam. Et hec dicens extendens pedes suos
dormivit sompnum secularem. Et planxerunt eum omnis Israel et omnis Egiptus
planctu magno. Et enim in Egipciis in propriis membris compassus est et iuvit
omni tempore consilio et re assistens.

Testamentum Beniamin de mente munda

Transcriptum verborum Beniamin que disposuit filiis suis vivens annis
centum et xxv et osculans eos dixit. Sicut Ysaac centesimo anno natus
est Abrahe ita et ego Jacob quia quando Rachel mortua est
cum pareret me lac non habui. Balam quoque ancillam eius suxi. Rachel enim postquam
peperit Joseph xii annis sterilis fuit et oravit dominum cum ieiunio xii
diebus et concipiens peperit me. Valde enim pater meus dilexit Rachel et oravit duos
filios videre ex ipsa. Propter hoc vocatus sum filius dierum quod est Beniamin. Cum igitur
venissem in Egiptum et recognovisset me Joseph frater meus dixit michi quid dixerunt
patri meo quando vendiderunt me. Et dicebam ei quia dilaceraverunt tunicam tuam sanguine
et miserunt dicentes cognosce si tunica filii tui est. Et dixit michi et sic frater et enim
quando accipiebant me Ismahelite unus ex eis exuens me tunicam dedit michi

perizoma et flagellans me diu ut curreret, cum vero abiret ipse abscondere
vestimentum meum ~~obviavit~~ et obviavit ei leo, et occidit eum et ita princeps timens
vendidit me sociis suis. Et vos igitur filii mei diligite dominum deum celi et custodite
mandata eius, imitantes bonum et sanctum virum Joseph, et sit mens vestra in bonum
ut me et nostis. qui habet mentem bonam omnia respicit recte. timete dominum
et diligite proximum et si spiritus Belial in omnem maliciam tribulationis expetat vos
non dominabitur vobis omnis malicia tribulationis, sicut neque Joseph fratri meo. quanti
hominum voluerunt occidere ipsum et deus protexit eum. qui enim timet deum, et diligit
proximum suum ab aereo spiritu Belial non potest vulnerari, protectus a timore dei
et ab insidiis hominum et bestiarum non potest subiugari adiutus et dilectione quam
habet ad proximum. Et enim deprecatus est patrem nostrum Jacob ut oraret pro fratribus meis
ut non imputaret eis dominus si quid excogitaverunt pessimum de ipso. et ita
clamavit Jacob O fili Joseph vicisti viscera Jacob patris tui et ample
xatus est eum per duas horas osculabatur dicens Adimplebitur in te prophetia
celi de agno dei et salvatore mundi quoniam immaculatus et pro iniquis tradetur
et quod sine peccato est pro impiis morietur in sanguine testamenti in salute gentium
et Israel evacuabit Belial et ministrantes ei. videte filii boni viri finem
Imitamini in bona mente misericordiam suam, et ut vos coronas glorie induatis
Bonus homo non habet tenebrosum oculum, miseretur enim omnibus et si sint peccatores
et si consilientur de ipso in malo. Ita quod bonum faciens vincit malum, protectus a bono
Justos vero diligit ut animam suam. si quis glorificatur non invidet. si quis ditatur
non zelat. Si quis fortis laudat castum credens laudat, pauperi miseretur
infirmo compatitur deum laudat, eum qui habet timorem dei protegit, diligenti
deum et cooperatur reprobantem altissimum admonens convertit et habentem gratiam
spiritus boni diligit secundum animam suam. Si habetis bonam mentem filii et mali homines
pacificabuntur vobis et luxuriosi et vulnerantes vos colent in bonum et avari
non recedent solum a passione sua, superhabundantia dabunt tribulatis. Si
fueritis benefacientes et immundi spiritus fugient a vobis et ipse bestie fugient
a vobis timentes. Ubi enim est timor bonorum operum in mente tenebre fugiunt
ab eo. Si enim iniuriatur aliquis viro sancto penitet, miseretur enim sanctus iniuriati
et silet. et si quis animam eius tradat et iustus erat ad modicum humiliatur
post quod multo clarior apparet, qualis sanctus est Joseph frater meus. consilium boni viri

non est in manu spiritus erroris Belial. Angelus enim pacis ducit animam eius. Non
aspicit in passionibus corruptibilia, neque congregat divitias in desiderio voluptatis. Non delectatur
voluptate, non contristat proximum, non impletur cibis, non errat elationibus oculorum. Dominus
enim est pars eius. Bonum consilium non recipit gloriam et honorationem hominum, et omnem dolum
et mendacium, pugnam et contumeliam non novit. Dominus enim in eo habitat et
illuminat animam eius, et gaudet ad omnes in omni tempore. Bona mens non habet
duas linguas, benedictionis et maledictionis, iniurie et honoris, tristicie et
gaudii, quietis et tribulationis, simulationis et veritatis, inopie et divitiarum,
sed unam habet circa omnes sinceram et puram dispositionem. Non habet
visum neque auditum duplicem. In omni enim quod facit vel loquitur vel videt, novit quoniam
dominus visitat animam eius, et purgat mentem eius ut non reprehendatur a deo et hominibus.
Similiter Belial omne opus ut spiritus duplex est, et non habet simplicitatem. Propter hoc filii mei fugite
maliciam Belial, quoniam gladium dat obedientibus ei. Gladius autem septem malorum mater
est, que primum concipit mens per Belial. Est autem primum invidia, secundum perditio, tercium
tribulacio, quartum captivitas, quintum indigencia, sextum turbacio, septimum desolacio. Propter hoc et Cain
septem vindictas traditur a domino. Nam per centum annos unam plagam induxit ei dominus.
Ducentesimo anno pati incepit, et in nongentesimo anno desolatur in diluvio propter Abel
iustum fratrem eius. In septingentis annis iudicabatur Cain. Lamech vero in
septuagesies septies. Quoniam usque in seculum assimilati Cain in invidia in odio
fraternitatis (?), in eadem punitione iudicabuntur. Et vos igitur filii mei fugite maliciam
invidieque et odium fraternum, et adherete bonitati et dilectioni. Qui habet mentem puram in
dilectione non videt mulierem in fornicatione. Non enim habet inquinationem in corde, quoniam requiescit
in eo spiritus dei. Quemadmodum enim sol non coinquinatur attingens in stercus
et lutum, sed magis ambo siccat et abigit fetorem, ita et pura mens in inquina-
tionibus terre contenta magis edificat, ipsa vero non coinquinatur. Intelligo autem et attendo
in vobis non bonas futuras esse actiones a sermonibus Enoch iusti. Fornicabimini enim fornicatione
Sodomorum et peribitis usque ad breve, et renovabitis in mulieribus motus (?) fornicationis (?),
et regnum dei non erit in vobis. Et quoniam ipse deus accipiet regnum (?), et vestri (?) tamen illuc
et congregabuntur omnes gentes, usque altissimus immittat salutare suum in visitatione
unigeniti. Et ingredietur in primum templum, et illic dominus iniuria patietur et contemp-
netur, et in ligno exaltabitur. Et erit velum templi scissum, et descendet spiritus dei
super gentes ut ignis effusus. Et ascendens ex inferno erit ascendens a terra in
celum. Cognovi autem qualis erit humilis in terra, et qualis gloriosus in celo. Cum autem Joseph
erat in Egypto, desiderabam videre speciem eius et formam aspectus eius, et per orationes

patris mei Jacob. Vidi enim in die vigilans formam eius qualis erat dum spes eius. Cognoscite ergo filii
mei quia morior. Facite ergo veritatem et iustitiam unusquisque cum proximo suo, et iudicium in
fidei sanctitatem, et legem domini et mandata eius custodite. Hec vobis pro hereditate doceo. Et vos ergo
hec filiis vestris date in possessionem sempiternam. Hec enim fecerunt et Abraham et Isaac et
Jacob. Omnia hec vobis in hereditate dederunt dicentes: Custodite mandata dei usquequo dominus revelet
salutare suum in omnibus gentibus. Tunc videbitis Enoch et Noe et Sem et Abraham et
Isaac et Jacob resurgentes a dextris in exultatione. Tunc et nos resurgemus unusquisque
in sceptrum nostrum, adorantes regem celorum qui in terra apparuit in forma hominis humilitatis.
Et quotquot crediderunt ei in terra congaudebunt ei. Tunc et omnes resurgent, hii quidem in
gloriam, hii vero in ignominiam. Et iudicabit dominus in primis Israel de ea que in ipsum in-
iusticia, qui advenientem deum in carne liberatorem non crediderunt. Et tunc iudi-
cabit omnes gentes, quotquot non crediderunt ei in terra apparenti. Et arguet in electis ~~gen~~
gentium Israel, quemadmodum in Esau in Madianeis seduxerunt fratres suos fieri per
fornicationem et ydolatriam, et abalienati sunt a deo, facti non filii in parte timen-
tium dominum. Vos autem si ambulaveritis in sanctificatione secundum faciem domini, rursus habitabitis
in spe in me, et congregabitur omnis Israel ad dominum. Et non amplius vocabor
lupus rapax propter rapinas vestras, sed operator domini, tribuens cibum operantibus bonum.
Et suscitabitur ex semine meo in extremis temporibus dilectus domini, audiens in terra vocem
eius, cognitione nova illuminans omnes gentes, super cognitionem ascendens Israel in salutem,
et rapiens ut lupus ab ipsis, et dans synagoge gentium. Et usque ad consumma-
tionem seculorum erit in synagogis gentium et in principibus eorum, sicut musicum
melos in ore omnium, et in libris sanctis erit inscriptus, et opus et sermo
eius, et erit electus dei usque in seculum. Et propter ipsum instruxit me Jacob
pater meus dicens: Ipse replebit defectus tribus tue. Et ut complevit
sermones suos dixit: Mando vobis filii mei referre ossa mea ex Egypto
et sepelire me in Ebron prope patres meos. Et mortuus est Beniamin
cxxv. annorum in senectute bona, et posuerunt eum in theca. Et
in nonagesimo primo anno ante exitum filiorum Israel ex Egypto,
ipsi et fratres eorum redemerunt ossa patrum suorum in abscondito in loco
dein in Chanaan, et sepelierunt eos in Ebron sub pedes patrum suorum.
Et ipsi reversi sunt ex terra Chanaan et habitaverunt in Egypto usque in
diem exitus eorum ex terra Egypti.

Explicit amen

Incipiunt gesta dicta et documenta quorundam philosophorum quorum capitula in fine habentur

Capitulum primum

Sedechias primus fuit per quem nutu dei lex recepta fuit / et sapientia in-
tellecta / dixit ergo Sedechias / credo quod quis habere debet in se ipso
xvj · virtutes ¶ Prima est deum cognoscere · et angelos suos ¶ Secunda est discretio inter bonum
et malum / bonum ad operandum / malum vero ad vitandum ¶ Tercia est obedire
regi quem deus locavit et vite sue ordinat super eum dans ei potestatem in populo ¶ Quarta
est honorare parentes / ¶ Quinta est benefacere hominibus iuxta possibilitatem suam ¶ Sexta
est pauperibus helemosinam erogare ¶ Septima est tueri alienigenas et peregrinos
¶ Octavum est timere vehementer ad iudicia dei ¶ nona est vitare fornicationes ¶ decima
est habere patientiam ¶ xj^ma · est esse veridicum ¶ xij^ma · est esse iustum ¶ Tridecima est
esse liberalem ¶ xiiij^ma · est offerre sacrificia deo propter beneficia populo suo collata
¶ xv^ma · est regratiari deo propter eventus qui inguerunt evenerunt mundo / ¶ xvj^ma · est esse
verecundum et tripudium et modice comestionis ¶ Et dixit Sedechias / puto
decet regiam dignitatem populum sibi subiectum esse obedientem ei / sic decet ut sit rex
studiosus circa statum eorum / plusquam circa statum suum / quia sic est ipse penes
eos sicut anima penes corpus ¶ et dixit si rex cogitat adunare thesauros / per
extorsionem et iniusticiam · cogitat quod non est utilis / quia non aggregatur sic
thesaurus nisi per depopulationem terre ¶ et dixit si rex omittet investigare super populi
facta / consilia sua et ministrorum suorum / non erit uno die securus de regno
suo ¶ et dixit quod bonum est populo / cum rex est bene discretionis et boni consilii / et
sapiens in factis / et quod male est populo / cum aliquid peccatorum deficit ei / ¶ et dixit cum
rex despiciet aliquid modicum de hiis que facere debet / augebitur illud sicut debilis
infirmitas corporis / cui si non occurrit cum medicina / magnificabitur et totum corpus
molestabit ¶ et dixit si rex deludatur adulatoribus inimici / et dulcibus verbis
non habendo respectum ad opera ipsius / non erit securus / quin subito invadatur ab eo /
sicut illi qui leonis saltu / subito et ex improviso invaduntur non possunt evadere mortem
¶ et dixit / interest regis informare filium suum factis / qualiter suum regimen consuetum
et qualiter sit rectus in populo suo / et qualiter diligat miliciam suam / non permittat eum
multum uti venatoribus / aut aliis vagatoribus / et instruat eum loqui composite / et
vitare fatuas vanitates / ¶ et dixit / interest regis quod sua virtus in verbis suis
appareant et in hiis que facere intendit ut ob hoc ad peccata perficere melius imitentur

¶ Et dixit / necesse est regi cum vult confidere ab aliquo de suo ministro debet scire prius mores
ipsius et qualiter se gubernet / et domum suam et socios / et si perpendit eum esse bonorum
morum gubernatorem status sui / et observatorem legis / et tollentem parentes / qui gignunt
sinistros eventus / faciat confidere ab eo si non detestetur eum / ¶ Et dixit puerum amico
diligente te / filio meliore fieri et patre et matre · optante mortem tuam ut hereditet
bona tua ¶ Et dixit quodlibet appetit sibi simile ¶ Et dixit / qui non assuescit / vel man-
suescit / seu adhesit / castigationes blandas / fac eum mansuescere · correctione tempori
corporis vel aspera ¶ Et dixit maiores divicie sunt sanitas / et maior alacritas est satis-
factio cordis ¶ Et dixit obediencia que ex amore firmior / quam obediencia ex dominatione et
metu ¶ Et dixit experiencie efficiunt bonas castigationes / et aspectus ad finem rerum
bona efficit fidelitatem / ¶ Et dixit melius in hoc mundo et nobilius est bona fama
et in alio mundo exclusio a pena / ¶ Et dixit valentius est tacere quam loqui cum igno-
rante / et solitudinem querere quam iungere se malis / ¶ Et dixit quando rex est maliciosus
melius est ei qui non noscit eum / quam qui magnum habet locum cum eo ¶ Et dixit / quod melius
est homini sterilem / quam habere filium ineptum ¶ Et dixit melius est stare cum paupere sapiente quam
cum divite ignorante ¶ Et dixit per sapienciam acquiruntur humilitas / bona voluntas / pietas
et privatio peccatorum ¶ Et dixit non recte agit / qui querit sapienciam non legendo / et non la-
borat studens in eadem acquirenda / et ille qui cogitat eam habere cum aliquo habitante est
ignorans ¶ Et dixit qui deficit in eo in quo tenetur creatori suo / multo magis deficit in
omnibus operibus suis ¶ Et dixit non credas illi qui dicit se scire veritatem / et facit contrarium ¶ Et
dixit sicut pueri vetiti comedere dulcia / si prohibeantur non omittunt illa comedere · Ita
ignorantes se appetitu corporali non esuriunt / ut vitam diligunt / ut peccent se / et sapientes
non diligunt vitam / nisi ut bona operentur · et dimittant delectationes mundi / que nocent
tamen sint dulciores operatione et voluntate et similium formarum ¶ Et dixit qualiter
equiparari possunt hominum opera · qui conantur ad presentia et perpetua prosequenda cum
operibus illorum / qui non vivunt in obtinendo suis voluptuosis exerciciis intendunt ¶ Et
dixit multum interest / inter illum qui mittit se insinuare in mundanis in hoc mundo
nocivus / et in alio mundo / et inter illum qui mittitur in deposito firmiter in celo ¶ Et
dixit non reputantur studiosi qui omittunt matutina / et laborant in nocturnis ¶ Et
dixit amara et aspera sapientes tollerant / quia sunt dulcia ut mel · eo quod sciunt finem
illorum esse iocundum ¶ Et dixit quam bonum est homini vivificare qui moriuntur / et quam valde se

quod malum est non mentibus et inutile / ex quo homo facit perdit laborem suum / nam quod homo facit
non mentibus est ut pluvia in arena que ibi perditur ¶ Et dixit felix est cui noticia sunt
et discretio / facienda que conveniunt / et qui non accipit ex mundo nisi id quod non potest excu-
sare. et qui operatur bona / et prohibet mala / dum vivit in mundo / ¶ Et dixit non
decet iudicare hominem in dictis / ymo ex operibus / quia dicta maiori parte vana sunt /
opera consequuntur commoda et dampna ¶ Et dixit Elemosina data debilibus indi-
gentibus / prodest manifeste / sicud medicina que conveniens offertur infirmo sanat
et elemosina data non indigentibus est sicud medicina disconveniens infirmo
oblata ¶ Et dixit qui elongatur ab iniquitatibus elongatur a sordibus / et facit consistere
visum et auditum suum ab ipsis ¶ Et dixit decentius est toto tempore vite hominis quod
expenditur in servicio dei bona operando / et mediocre est quod expenditur in necessariis /
que excusari non potest in vita sicut in comedendo / bibendo / dormiendo / et tractando
ista contingentes / et peius est quod expenditur in malis operibus

Hermes in egypto natus fuit / et hermes dicitur grece arcumus / et in
ebrayce enoch / qui filius iared / filii machalalel / filii quenan / filii
enos / filii seth filii adam / et fuit ante magnum diluvium / quod submersit
egyptum tam / et recessit hermes de egypto et perambulavit totam terram circa
in duobus annis inuitans omnes ad obediendum deo cum septuaginta et duabus linguis
et construxit centum et viginti villas / et inscripsit eas scienciis / et fuit inventor primus
sciencie stellarum / et stabilivit in populo cuiuslibet climatis legem pertinentem et con-
venientem suis opinionibus / cui obedierunt reges et tota terra / et habitan-
tes insulas maris / et invitavit omnes ad legem dei ad confitendum unitatem / et
abhorrendum mundum / et observandum iusticiam / et querendum salvatorem alterius
mundi / et mandavit fieri orationes / et ieiunare diebus sabbati cuiuslibet mensis
et expugnare inimicos fidei / et dare helemosinas que dei sunt petitionibus ut
auxiliarentur per eas debiles et impotentes / et prohibuit eos comedere
carnes porcinas / et tabrorum et camelorum / et similes cibos / et alios
inhibuit eos quominus inebriarentur vino / et stabilivit festum multas certis
temporibus / et offerre sacrificia alios ex eis in incensu solis in principio signorum
et aliqua in prima coniunctione lune / et coniunctionibus planetarum / et cum planete

mitebat domos ppas / z exaltatões suas / aut in aspectibus planetarum / et
offerebat sacrificia de varijs odibus ¶ de floribus .s. rosis z de gmme / tritici et
ordeum / z de fructibus vuas z de potibus vinum / ¶ et dixit nemo sufficit re
gratiari deo / de bonis q̄ sibi facit z fecit ¶ et dixit qui adherere voluit sapie
z facere bona opa / elongavit se ab ignorantia / z a malis opibus / sicut bonus
Nº valde
artifex scies instra sua / cu vult sue / sumit ad hoc ppa instra / innites
instra carpentarie / z cu vult scribere sumit instrum ppnum / desens instrum
sutorie / eodem m° amor istius mundi / z alterius mundi amor nunq̄ coitare
pnt in corde vno / ¶ et dixit o ho si times deu / z si times vias ducētes
ad malu / no cades in illas / ¶ et dixit non te aliciat voluptas carnalis
z mundi hui dulcedo / q̄ curare de tua aīa intendiut / ne sis sicut q̄ suffo
catur in aqua / despicies ppter rem ponderosam in fundo / qua diligit in tantum q̄ si
euadat ab aqua / pmo ppter illa tollendam expoit se suffocationi / z pdit se
cu illa ¶ et dixit no cognoscunt hoies excellentia dei / nisi qua eos eduxit ad
suam sumam ppter pphas suos dilectos / q̄ locuti sunt p spiritum scm / q̄ duxerunt
eos ad dei mandata / z observantiam legum eius / z recte vias q̄ placeat ei / q̄ ducunt
ad eterna vita / z ad gloriam sempiterna ¶ et dixit / no exaltet clamores
ad deu cu ingratitudia / z cu voluntatibus corruptis / n sitis inobedientes. nec
pvaricatores sue legis / n velit aliquis vim id facere socio suo / qd nollet
p aliud sibi fieri / z sitis concordes z dilectores vos ipsos / vincite ieiunijs z orationibus /
cu voluntatibus pravis z mundis / z conemini ad opa bona / dantes debita /
deo complete / z sitis humiles / virtutes supinate / ita q̄ pducat bonos fructus
opa vra / elongetis vos a societate latronum z fornicatorum z vitetis mal opibus
¶ et dixit ne sit pnum / adhibete vitatq̄ z sit verbu vrm sit sit / z no
no / n in vanis faciatis meditatiōes / qr preceptor ei est pecator / qui serviitis
eos deuiasse / z gmedetis vos deo / q̄ scit facta / z ipse remunabit vos / in
estate / die quo remunerabit bona facientes p bonis opibus / z facientes mala
p malis puniet / ¶ et dixit sciatis p certo q̄ timor dei ē summa maior
z maior delectato / z ē ille a quo sunt oīa bona / z apit portas intellectus
z sensus / dei .n. qr diligit servos suos / dedit eis discretionem z ppos statuit

prophetas / et nuncios infusos spiritu sancto / parate facies eius secta legis et virtutis sapientie
eo quia vitet errores / et loquitur verum / ¶ et dixit beatam sapientiam / et persequimini
legem / et assuescat mansuetudinem / et oriet vos bonis documentis / et cogitetis vobis in bonis
rebus / non vos reperi in eis / et multo magis in puniendis malefactoribus / et caveatis
vobis / ne opporteat vos penitere / et in excessu talis hic excludatur anime vestre sanitas
infirmitatis / non obest potius est lacrima innocentis / ¶ et dixit si aliquis vestrum est
dictus modum / vides aliquo quo peccatur videt illud / non decipies sed propterea quia
cum se subtraxit ab eo / et propterea aliter veritatis ad idem quia licet non puniatur per eum
isto mundo punietur tamen in extremis diebus iudicii et affligetur eterni pena absque aliquo
fine. ¶ et dixit corrigite vos correctionibus quibus decet vos corrigere / et sequimini sapientes
distentes ab eis virtutes bonas / et sunt vestri desideria electa ad accipiendum bona fama
/ nunc exaltetur ea ad malefacta / nunc ad res fallaces ¶ et dixit cavete vobis a malis
cibis / et vitetis bilia lucra / quia sicut replebunt bursas vestras pecunia / sic la-
cerabunt corda vestra divina gratia / ¶ et dixit honorate bonos et malos bonos
facite ob suas bonitates malos ut non offendamini ab eis ¶ et dixit cavete vobis
ab eis qui se non gubernat virtute sed tamen audiunt eam / et non separant per illa
¶ et dixit non paretis laqueos ut noceatis hominibus nunc caute conemini ad decipere
eos / nam isti / et ceteris quo abscondere / quia licet non constat in principio / cognoscatur
aut finaliter ¶ et dixit addicite amore fidei / cum amore sapientie comites virtutum
addicite eam / et si potius hoc facere / quia fiat toto tempore vestro in mundo isto / ut non in
aliud fiat / quia luctamini / et de nobilitate vestra exit amor perfectus / quem thesaurizare
aurum vel argentum / vel alia pecunia hoc potest / quia thesaurus huius mundi non durat
et thesauri alterius mundi durat et magis / vel sic finiuntur. ¶ et dixit / filiis meis et eorum
in hiis que loquimini ad invicem / nunc sit quid lingue exprimitis diversum ab eo quod vero
dicitur in corde ¶ et dixit / obediatis vestris principibus / et humiliate vos vestris
regibus / honorate vos vestros maiores / et alios minores vestros diligentes
et virtutes et consolatis fideles / ut possitis sermonem perfectos fieri / et fama a culpis
¶ et dixit sint ora vestra ad laudes in hora tribulationis et refrigerium et tempore paupertatis
et divitiarum seu deliciarum ¶ et dixit / non commedatis vos / nunc ex vestris operibus nec
iudicetis iniuste / et diligatis magis paupertatem cum bono opere quam divitias cum peccato / nam
pecunia perditur et bona opera permanent / nunc delectet multum videre / nunc semper devidere

¶ Et dixit si perpetrat aliquis aliqua lesionem vel aliqua maculam aut alia crimina non dehonestet vel derideat eum sed videat ad eum quasi aes cum estis de una materia et quamdiu non assequimini ut ad tempus non incidat in id / Orare debetis qui videtis quemque tale elevantes oculos vestros ad deum gratificantes eum de saluacione vestra concessa. Et petentes misericordiam ut vos custodiat ¶ Et dixit qui disposuerit luctari cum aspis et fortibus verbis non vendeat equo in castris sed cum mansuetudine et humilitate dicentes deo domine dilige creaturas tuas et ducas ad bona et ad gloriam et consolacionem eternam ¶ Et dixit multiplicetis tacitis orationes et consilio non salvatur legio vestra contra inimicos caveatis ne eis qui vos perimant arma detis inimicetis contrariis et superfluitates verborum ¶ Et dixit vita anime consistit in sapientia et sapientia in credendo deo et credere in deum est servare legem quia sapientia et credere in deum non dividit se ad invicem ita una extra alteram erit et si non non erit altera

¶ Et dixit non poteritis esse iusti si non fuerit timore dei cum quo accipietis spiritum sanctum qui aperiet vobis portas paradisi per quas ingredietur anime vestre ad animas mundas que merentur vitam eternam ¶ Et dixit cavete vos a societate malorum fornicatorum et ebriorum et ingratorum et qui cogitabitis bene facere faciatis continuo propter quod impediamini et retrahamini voluntate propria ut a facto desistatis ¶ Et dixit non pervideatis malo cum bene succedit quia stabile non est nec erit bonum finis ¶ Et dixit facite filios tuos a sua puericia discere prius quam procedat nimium et trahat a malicia et peccatis in eis ¶ Et dixit sunt desideria vestra levata ad deum orantes eum cum mundis cogitationibus et sic vos exaudiet et respiciet vos et ampliabit vos quacumque ibitis et liberabit vos a laqueis inimicorum et humiliabit capita vestra inimicorum vestrorum sub pedibus vestris ¶ Et dixit qui incepistis ieiunare et mundificetis animas vestras ab omni sordicie ieiunantes puris cordibus et exclusis a pravis cogitationibus omnibus quia deus reputat mundas solummodo maculatas et sic abstinetis ieiunando a cibis sic et a viciis debetis abstinere et a peccatis omnibus quia non satisfacit ieiunium cum opera fuerint inhonesta et solummodo mundate

¶ Et dixit visitetis in vestro ieiunio domos dei instantes oracionibus et clamoribus non fingentes deo propter populum sed cum mansuetudine et humilitate et cum festa celebrabitis exsistentes ylares cum familia vestra in domibus vestris in recordacionem pauperum largientes eis helemosinas et bene ¶ Et dixit confortetis angustiatos et tristes et redimatis captivos curetis infirmos induatis nudos cibetis famelicos

Non enim satisfecit deo abstinendo a cibis solum sed et a viciis et peccatis omnibus

sciētes potētis ī rapiat̄ pessimos / bn̄fate creditoribꝫ tuēam̄ iuria pacie̅ꝰ. Et dix̄ nō addat̄
afflictꝰ afflictorē ymo cōfortet̄ ⁊ iuuet̄ eos placidis u̅b̄ ⁊ ornat̄ opibꝫ ⁊ si sūt hoīes q̄ dapn̄ =
ficauerint vos ꝑ eat̄ eis suff. nob̄ qd̄ patiuē ex pccis. Et dix̄ mitam̄ alios acq̄rē exaltantes
eos p̄ q̄ꝫ cōfidat̄. nō cōfidat̄ p̄ q̄ꝫ exprimam̄ ita q̄ nō dapn̄ificem̄ p eos nec vos peñe cōtingat. Et dix̄
Qui c̄ exaltatū ī mūdo nō rputꝫ se maiorē sōrō ymo exaltatorē ipaꝫ rputꝫ nulla c̄ dē crau
paupes ⁊ dites eodē creaur mō et rspcu ei oēs sūt eq̄les. Et dix̄ Nō egrediat̄ ex ore vro
īdignatōis tpe u̅bū turpe q̄ h̄ c̄ res dē se īhonestas et duces ad penā. Et dix̄ Qui cōpesc =
cit irā et refrenat liguā / et modēat ūba / et mudat suā aīaꝫ exsupat oē u̅bū. Et dix̄
Cōuenit q̄rēti sapiāꝫ ut q̄rat eā ob meritū et ꝑ eiū sꝫ ꝑpt delectatōē q̄ ī eā ē et q̄ pciosior ē alijs
rebꝫ. Et dix̄ Bēa sapiā ē muūs fortune et ī dīcatꝰ oīb disciplīe ⁊ mortificatō malorꝫ. Et dix̄
Melior ⁊ nobilior rex ē q̄ ī regno suo cōmitt̄ legē malā ꝑpt bonā. Et dix̄ liberalitas ē ee
liberalē tpe paupertat̄ / et paciā ē ptē cū adest possibilitas vīdicādi. Et dix̄ Qui honorat sa =
rat sapiētes diligit iusticiā bō opat̄ ⁊ mitit̄ ꝑq̄rere sapiāꝫ et bonos mores. Inueit qd̄
appetit de hoc mūdo / et de alio. Et dix̄ Infelix ī hoc mūdo / et ī alio ē / q̄ caret sensu sapiā
et doctrina. Et dixit Cui nō doctē ī scījs et bōis moribꝫ augebat̄ p illud ignorātiā malorū
ī eo et q̄ denegat sciām apto puat̄ suo bn̄ficio ī hoc mūdo nec denegat eā ī ignaro
Et si modice nō fuit scē erit vilis uolūtat̄ et ī uidꝰ. Et dix̄ Melior ē libealis ī sciā q̄
ī dicijs / Nā de sciēte ī ligit̄ bona fama et diacē anulleē et scē ꝑpetuāt̄. Et dix̄ Decet hoīem
nō odire nec offendē illū q̄ eū offendit ymo bn̄ficiat et mitiget u̅ba eiꝰ et amotꝰ
ē potiora opa sapietis sūt tria s̄. facē de īnimico amicū / de nesciēte sciēte / de malo bonū
Et dix̄ Bonꝰ ē ille de cuiꝰ bōis ꝑ ficiūt alij et q̄ rputat̄ aliorꝫ bōa ꝑ pā. Et dix̄ q̄ modicꝰ cōptē
sūe cū cupidi multa / et q̄ multꝰ ꝑ ptis modice scē ē contrahē aīa cupidi. Et dix̄ Mors ē sic sagitta
emissa et vita ē ī ptū elogāt̄ a te. Et dix̄ maior pietas ē misereī īspicuū. Et dix̄ cui nō
suffic̄ qd̄ h̄t nō cōfert multa habē. Et dix̄ delator siue suggestor ē mētitor cui suggeit ul ē proditor
eiꝰ q̄ defert. Et dixit derisio facit ꝑ dē timorē sic ignis ligna. Et dix̄ ī uidꝰ amicꝰ ē illiꝰ q̄ ē ī ꝑ ñ.
et īnimicꝰ illiꝰ q̄ distat / et ē amicꝰ noīe īnimicꝰ acte. Et dix̄ ī uidꝰ nō natꝰ fuit nisi ut despiciat
Et dix̄ Multū securꝰ ē q̄ ē sine culpa / ⁊ multū metiātiosꝰ q̄ iacet ī culpa. Et dix̄ nō obediat̄ cupidi
vre q̄ ipā nō obedit discretōi vre. Et dix̄ cū ira h̄t causā stā ē leuis et cū nō h̄t tūc c̄uis ē
ad sedandū. Et dix̄ q̄ dat alij cōsiliū recip̄ ꝑ fice ē. Et q̄ sinuerit ab eo q̄ ē qd̄ molestat hoīes ꝑ ut
ī pedimēto ß ītᵗ ira et īuidia ⁊ magis abolꝫ cogitatꝰ. Et ītrogātū eū q̄re sapieēs magis ītedūt ad por =
tas ditū q̄ dites ad portas sapietū. ß ītᵗ q̄ sapieēs sciūt ꝑ ficiū diciaꝫ ⁊ dites ignorāt ꝑ ficiū sciāꝫ.
Et dix̄ discreo sīe patefacto ē sic arbor ī fructifica. Et dix̄ optꝫ sapietē nolle obedire altei ex q̄ ē ī =
potēs aīe sue. Et dix̄ q̄ cognosc̄ ignorātē sapiēs ē et q̄ nō cognosc̄ ē ignorās / ⁊ q̄ ignrat seipm
nō cognosc̄ aliū. Et dix̄ hoīes sūt duorꝫ mōrꝫ / q̄ q̄sitor q̄ ī ueniet / q̄ q̄rit q̄ ī uētor nō ꝑ placēs qd̄ ī uenit /
Et dix̄ sapiā ē sic margarita q̄ ī uelt̄ ī cōcauis ꝑ fūdi maris q̄ habei nō pt̄ nisi p scrutatores / ⁊ p
scrutatores q̄ sciūt descendē ad ꝑ fūdū maris. Et dix̄ nō pt̄ ee ꝑ ftū sensꝰ q̄ cōplete castitat̄ nō ē nec ē
cōplete sciē q̄ nō ē ꝑ ftū sensꝰ ⁊ ꝑ ftū sensꝰ ē cōplete ⁊ ꝑ fcē discretōe. Et dix̄ disciplinās ē ornatꝰ sūꝰ
q̄ adornādi ē discrecō q̄ tū possibile ē. Et dix̄ discretū nō ꝑmittit letari viciā ꝑpt id qd̄ apparet
ī suis bonitatibꝫ. Et dix̄ castigac̄ vnū clā et alterꝫ palā ē dehonestū. Et dix̄ excusatō hoīs recept a
culpa fuit ī cordā ī erroīs. Et dix̄ nō ī mit̄ pccm / q̄ id ī ficiat̄. Et dix̄ ignrās ē puꝰ licꝫ decrepitꝰ ē
sapiēs ē maior etate licꝫ iuuenis sit. Et dix̄ mūdꝰ despic̄ illū q̄ cōsueuerat honorare ⁊ ītrā cedt̄
illū cui sueuerat dare cedē. Et dix̄ ira ignorāt̄ cōsistit ī u̅bo solo et sapiēt̄ ī opibꝫ. Et dix̄ mor =
tuo ī uidet pauca et de eo multū metuūt̄. Et dix̄ de ī uido suffic̄ tibi cōstari eū q̄ñ letaīs. Et q̄siu q̄dā
senex si cōcupiscet. ß ītᵗ qui nō pt̄ ī mai natāe q̄ lic̄ aliū pt̄ portare ē tollū natādo. Et dix̄ caue a scē
medoꝫ q̄ ē uelud q̄ lꝫ nō ꝑ ficit / Sarab ē res tuet̄ ī splicetes a lōge videt̄ aq̄. Et dix̄ studiosꝰ ē

quē nō ipedit mat delectacō i hijs q de suo exitu opari itend nc ipedit qqz mag occasio
que habeat q tueat ab ea Et dix q psum ꝯt aliū ꝓpt te psum p alio adiisu te Et dix q
comēdat te de eo qd i te nō ē securū qn iuriet tibi de eo q nō ē i te Et dix ira rōez
ꝓturbat quousqz hō opanda ꝯgnoscat nc mala vitanda Et dix q laborat p eo qd nō pficit ꝓpter
ꝓpter id qd pficiat Et dixit verecūdia qua qs patit ꝯmissiōe maloꝝ turbat et iped ꝯcupiaꝫ cordis
Et dix qn erat pones te amic nc recedas ab eo amicicia dom remaneat i eo aliqt quo ipz videris
posse certificari et rectificari Et dix bon alt q obliuiscit eius i q erraueit erga eū alt nc ē iusticiat ꝓpter
nc bnficia illata ꝯpperat Et dix meli ē iustificari a te ipo qm ab alio Et dix ignorāt bonū ē sic
herbe i fimo pascētes Et dix mali socij st sic arbor ignea cui vni ramo aliū cōbur Et dix
Prīsio sup aliq uibo ē tacē et alic ꝯtēto ē cedē altei Et dix maī qd ds fecit i h mūdo ē hō et
mai i hoīe ē rō p quā seruat iusticiā ꝫ recedit a pccō Et dix fatu nō sont aliqū ꝫ ignaus senes
re vnā credit aliā ꝫ timoros timet qd nō sentit Et dix ꝯmēdabilioz res ē ap celū ꝫ tiā ligua
pficiēs veritatē Et dix hoīes necio debet habē bonū ꝫ malū Ergo ille ē fortunat q bōa recipi-
unt et infortunat q mala recipiut Et dix Decꝫ reges nō dare posse nc dīmū ñ pietate habē-
bz ꝫ ex h diliget oēs sic bon pr bonos filios Et dix finis aie rōnabilis ē scīe veritate ꝫ aie
ꝯcupiscibil ē vita ꝫ finis aie irascibil ē pax Et dix suffic vnicuiqz pacienti pcti indulgencia
ab eius rāte et qretibz ab eo qd ē libealitas Respd libealitas ē q te liberes pecuña tua ꝫ q de
accipieda pecuña ab illo absoluas Et dix ꝓpt notos dona ignotis et indulgeas illis q obsūt
tibi ꝓpt illos q psūt tibi Et dix vita huius mūdi ē vita breuis q hō nō debꝫ corde ꝯtępnari
odie Et dix statue irā tuā i ꝯtō paciē tue ꝫ tuā ignorāciā i ꝯtō tue sapiē ꝫ tuā obliuioēz i
ꝯtō tue meōrie Et dix suo discipulo musice moue corda sedm modū fortitudīs itelligēs q dico
Respd sic Dix nō video q intelligas Respd discipls q lit uides h Dix nō te uideo hilarē ꝫ itelligēdi
signū ē hilaritas Et dix utilis ē verecūdia i puero q ondit q erit boi sensus Et dix meli ē q bnficia-
as cū bn succedit qm qn male successerit q forte nō suppetat facultates Et dix q morat i ꝓuin-
cia i q nō ē dns ultor ꝫ iudex iustificator ꝫ medic sapiēs ꝫ foꝫ habūdas ꝫ fluui currēs sec ꝫ sua
pecuniāz exponit fortūe Et castigaui i-gē amō dicēs Ptmu qd tibi do ꝫ pcipio ē timē deū ꝫ obediē
eidē Et dix q dnat hoibz necē habꝫ habē meōriā triū reꝝ Pma ē ꝗtis sibi subiectē Seda est
q licꝫ sit sub suo dmo ut liberi sit ꝫ nō ut serui Tciā ē q sua dnacō durare nō pt ñ modico
tpe Igit optꝫ te o amon seruare aīam tuā bona volūte ꝫ ubo veritatis nc debes vacare de ipug-
nado i deū nō credētes ꝫ de cogēdo eos ad subeūdū siu obiam nc ꝯcupiscas eaꝫ pecuñas q
dimittas eos i dei obiā nc velis habē diuicias ñ fuerit de bn acqsite ꝫ scias q ꝓplus obedit
bnfacienti s nc pt bn attidē regno ñ qn habūdat ꝓplo nā qn dns carebit eo erit dns sui
tm Igit attēdas scā tua s cogita pus de aīa tua muniēs te ex eis qbz dignais i aliū mū-
dū ꝫ sic dirigēs i ctis isti mūdi et si forte cōtingat sup h mūdi negocijs spāliter bellicis
te adesse pñte caueas t sollicite de hostiū inopinato insultu Et optꝫ qn pntab te i pugna ut sis
sollicit i oibz tuis actibz et caueas de inopinato insultu quo possis pati repulsā q repulsiua
cessio cōtingēs exercitui nō pt cito resumi ꝫ mltiplica excubias ut scias sp ꝯtinētia inimici
Caueas ne te decipiat et cū pcepis aliqd scriberis si ut pcepisti pficiat Et si nō scriua
beris nūi timorē habebūt ꝫ cū pcipiēs scribi cartha aliquā nō sigillas pus qm legas q reges
decipiunt plimū ex h et caue solaciū habē cū aliq nc patefacias cordis tui secreta ñ ꝓximis
tuis de qbz bn ꝯfidis ꝫ sic agas prudēt q tā milicia qm ꝓplo solaciet libēt cetū sup laudabili
gubnacōe q gubnes eosdē et sic tui dormitē ꝯtinue sufficiat ad qetē tui cordis nec itrom
tas te nisi de veris rebus ut sint tua opa veritas et nō derisio et in exequen-
dis que oportuna nō exhibeas morā Et si preualere te contingerit

in paucis sic prius et considera quod remittis et attende penes operantes
magna alchimia exhilarans eos tales sunt dignitate vera non est alchimia
alia sicud secundare etiam cum plantatoribus et seminatoribus quibus populus
gubernatur militia multiplicatur et domus replentur diviciis et regna
roborantur ergo oportet regem hiis in conservare et conveniat ut honores
quemlibet unius secundum condicionem suam et prius distinctionem et modo suum etiam publicis
honore que feceris ei ut populo manifestetur bona mentis et beneficias
convenientia etiam ut attestatur bonitas eius ad ea acquirendum et melius illustrare
et extimatur cogitacio ex hoc mundo et pruden. eum recipiat penam
transgressionis cito pena malefactoribus terre ex quo constitit de delicto et qui
impediat regimen tuum decapita cum publice ut alii timeant et latrones mandentur
mandato et spoliatores stratarum suspendantur et pirate eorum semper condempnentur
comburantur fornicatores fustigentur scilicet per percussiones et fornicatrices
lapidentur sicut lex precipit caveas tibi a susurratoribus eloquiis quos cito
punias et puniens publice et consensus facit eos timere ab excessu loquacitate
et recordare regere captivos semel quolibet mense et libera eos liberes
et bene facies eis et punies eos puniens continue et quando videris eum
indigentem donum constet de negotio suo eos perpiras custodiam et
caveas ut non innitaris tantum tuo consilio sed consulas illud qui sunt boni discretionis
et etatis provecte quia in pluribus est expertus et plurimum utaris consiliis
in magnis consiliis et dicto quod verum sit in aliquo eorum illud assumens Theologus
Blachon consilio acquestas et deum te dirigit ¶ Et dixit nobilis est bonitatis virtus
et maiores bonitates sunt iusticia et castitas et concessio liberalitatis animi quia penetrat
¶ Et dixit decet quemlibet querere etiam voluntas ea in se non trahat a suis
mentibus non extollat se ex nobilitate nobilitate bona divicias aut divino
bonitas vel scientia et opera equalis et sit assecurabit cum deus et successores
suos ¶ Et dixit non potest aliquis evadere in die iudicii nisi per tria
scilicet per discretionem per castitatem et per bona opera ¶ Et dixit omnia pereunt
nisi bona opera et omnia possunt permutari nisi natura et omnia pereunt vastari
nisi mores mali et omnia pereunt mutari nisi dei iudicium ¶ Et dixit
non est mirum si sit bonus qui omnino est cupiditates sed mirum quod sit bonus remanens
necessitas cupiditatibus in eo ¶ Et dixit incontinens infligens penas peccatorum
sed infinite spatium ad excusandum ¶ Et dixit error superbie est sicut ferro

nams q̄ du subiugit ipa fact subiugi multos ¶ et dix fiducia est mr
q̄dam / et diffidencia e libtas ¶ et dix qm Rex non pot reprime
suos sfus / n suas cupiditates qlr pot suos familiares reprime / et qm
no pot suos ppos famulos reprime / qm potius reprime ptim et distu
tes n se Ergo decz Rege incipe dnari s / et alienari a dnio alioz
nacz et demu alys dnari ¶ et dix decz Rege suspiciosu no ee
q suspicio facit a se hoies elongari / cu apd Rege suspicio est
maxie detractores adulatores habunder / qa si Rex i domo sua
pati familiares fidedignos et qsiliarios sufficientes / Rex no pot
¶ et dix q no qtinz sfuu sub posse suo / no qtinz ira ¶ et
dix Rex suspicie qsue ne / et placibili / q no iperat cu dis
plicibilitate / et supbia ¶ et dix / p id q qgregat Rex pecuniam p id
ide pdit ea / et p id q putat pdr videlz largi et distribuendo p initis
aggregat nec / pplabit villas suas / et expriz strenue inimicos ¶ et
dix decz Rege studiosu no discordari cu ipotenciori ¶ et dix cu
Rex vincit suos inimicos opportz eu seqi bonas qsuetudines / i iusticia i
libalitate petiue / i pacia i qndulgen / et i alys et magnis qsuetu q
alliciat et inimicos ¶ et dix / si Rex aggregavit thesaurus / et no expedit
ubi qveit / aut pdet illu / aut Regime ¶ et dix / i qcordia statu
toz qsistit lex / et i cosistencia legis / qsistit Regim / et p qsistencia
Regni pplatur mudus ¶ et dix hoies Rege sunt cu eo / velut ligna
cu igne / na ignis cu ascendit / absqz vento op eius debilitat / et
turbat ipius cremacio ¶ et dix decz Rege cognosce adherentes s /
quoz queliz statuat loco suo / iux cuiusliz discretoem sapiam et fide
litate / prudendo vnicuiqz iux exigencia meritoz / n sit talia dona
q no acceptent / ut placeat ipe i actiõe donoz et subditi magis
ad obediam animent ¶ et dix decz Rege no vti hoie medio / et prius
spanda cassa affectoe / ipos posse sua prompta detestari nam / cum
qvenientissimu sit ppas pmutare nas ¶ et dix no addistas ab ouis
oia q sentit / ymo decz q addistas a qmedendo i oibz oia / et a qmedendo
i re bona re illa tm / et matea in / no solu delat odore sui / vem et
i sapore / et rosa no nisi tm odore delat solu aut suauem non
sapore nl odore / s visu tm / et eod m compet / Et addistas a qmed

in sermone et districtiore tacet quam loquitur et ab eo quod comedit in vase solum illud tm
in discus et cavit sic eciam ne quod non laborem ad doceri et aptum docere
na excerpe mel ex flore post apis et non hic ¶ et dixit convenit
lingua tantam ut in ea discipulos instruat et fuit sceptrum sigilli sui est
de maria ea me teneo

an M Aquilas secundum dixit quod dic cognoscere non obliviscetur apparet ¶ et dixit hic
recipit verbo creatoris sui sed penitere tenetur tamen regnavit tunc maxime
et explorare veniam pro peccato ¶ et dixit quanto tempore dehonestatis
sunt perfossi ad aliud tempus concedit illud et quod negocia abhorruisse
in primis ipsorum quod in fine desideraris et qui dimittit mundum ut finem ac de
est in initio sicut asinus molendini qui circuit et tamen vigilat ¶ et dixit
melius est egere necessariis quam querere a quo diffidit ¶ et dixit donum malo eo
concessum malitia auget et non nocenti gaude est beneficio spoliari et docere
insipientem est ipsum stultiorem facere et quod illum beari despicit seipsum ¶ et
dixit miror eos qui cavent a cibis nocivis ne hoc nocumentum inferat
non cavent a peccatis alium post faciem tamen mundum ¶ et dixit multiplicate
silencium quod est a piculis evadi et vitam verbis quod est disciplinato [illegible] ¶ et dixit
quod primis est vos sive a deceptione absoluit et quod odit vos amittet ¶ et
dixit convenit homini legem concedere suo amico petitionem notorie bonum ad
proximum et minimo inimico non negare et sic ab omni eo quod continuat
collectum

h Homerus fuit versificator antiquior apud grecos et maioris status
inter eos qui fuit post apostolos urbis (?) quingentos annis et edidit multa volumina *insignia tenus et*
et omnes versificatores grecorum imitati sunt eum et discentes ab eo processerunt
servit vita eius ipso quasi captivato et tamquam suo venditori exposito quidam
vnus ex eis qui solebat eum emere unde ipse vendidit de prece et mercede
et dixit vis quod te emam et vendit quare consulis me de tua pecunia et
dixit ei ad quod bonus es et vendit ad libandum et mortuus est in captivitate
longo tempore ad finem libidinis eum erat vir bone magnitudinis pulcre forme
et remissi coloris magni et stetit multis hominibus sine gerendo aspectum et in *capitis*
facie signa variolarum et erat inter omnes veteres de honestatoribus et illorum
qui processerunt eum intromissor et laudator deorum finiens vitam suam
in C et 8 annis et ista sunt dicta eius que sequuntur ¶ et dixit discretus est
qui linguam suam refrenat ¶ et dixit querere consilium est grave et labor aliis

¶ Et dixit: fraudatoris denegacio vita est amicicie. ¶ Et dixit: si queris bonos
et eris unus, et si queris malos et eris unus ex eis. ¶ Et dixit: liber est
qui cogitat in negociis parvis et mundis que decet, et qui videt ea presencia
cito prosperis eveniet necessitatis occasio et impedimentum. ¶ Et dixit: qui corre-
ctum existit plenum sapiencia et possidet bonum tunicis. ¶ Et dixit: fraudes sunt
fructus cogitacionis inepte. ¶ Et dixit: os ostendit quod iacet in corde. ¶ Et
dixit: multa taciturnitas facit hominem nescium. ¶ Et dixit: prudencia aufert
distraccionem et levitas generat. ¶ Et dixit: aspectus ostendit quod iacet in corde
plusquam verbum. ¶ Et dixit: qui providit in factis suis securus est quia non penitet.
¶ Et dixit: qui non gratificat bona que contulerunt sibi mundus illi. ¶ Et dixit: mirum
est de illo qui potest assimulari deo et conatur assimulari bestiis. ¶ Et dixit:
non convenit operari vel dicere aliquid de quo accusatus doleas, quia si feceris
eris accusator tui. ¶ Et dixit: acquiratis bonitates quia propterea perdetur malicia.
¶ Et dixit: sapiens quidam per fractionem navis submissus ductus est ad insulam
impetu maris unus et scripsit in arena figuram quandam geome-
tricam. Videntes cum duxerunt illum ad regem loci illius, propter quod rex
mandavit pro provincia homini. O homines, mittamini ea lucrum quod remaneat
si alia omnia in mari per naufragium perdi contingat, et talia sunt vere delecta-
tores sciarum et bone operaciones. ¶ Et dixit: homo differt super homines sicut non
omnia unum ante et aliud retro: ante tenet errores et vicia aliorum,
retro tenet proprios suos errores. ¶ Et dixit filio suo: reprime tuas
cupiditates, quia pauper est qui gubernat se per eas. ¶ Et dixit: bonus est melior
omnibus animalibus terre, et malus est vilior omnibus animalibus terre. ¶ Et dixit: virtus
sapiencie est posse operari per scienciam. ¶ Et dixit: melior est conquirendo quam in-
vacia, quia per cogitaciones vitatur cadere in igne, et per ingratitudinem nullum vitatur
periculum seu dampnum. ¶ Et dixit: iste mundus est domus mercatoris et est
infortunatus, quia homo semper recedit ab eo cum perdicione. ¶ Et dixit: per cum
tacionem magnam consequitur homo quod vult, et iusticia dominum est delectacio cordis. Man-
suetudo eloquii aufert tedium; promittere et non complere privat hominem bonitate,
et qui incipit bonum facere et non complet non potest ei mereri. ¶ Et dixit: qui habet aliquid
posse in mundo isto gaudere non potest, et qui non habet desperatur. ¶ Et dixit: non est bellum
quam metum et non habere aliquid bonum in medio.

Solon athenensis leges statuit. Solon apposuit plures libros predicacionum
bonarum qui sunt de athenensis, que erat civitas sapientum illo tempore, et fecit

verbis quibus caveant homines propras voluntates ad vitandum seditionem / et occidendum se cum inimicis / et ista fuit vita eius ¶ Et dixit qui voluntas alicuius facere
non sequeris voluntates tuas / omnis primo quaeras consilium / quia per consilium scies
veritatem ¶ Et interrogaverunt eum quid est difficilius in homine / respondit quod
cogitat homo quid est in eo / et quod consuevit sua legalitates et quod non loquatur in quo
loco non decet / et quod non molestet se ex eo / quod non consequitur id quod habere eo
natus ¶ Et dixit res huius mundi et statuta et leges consistunt sub
duobus ense scilicet et vexillo ¶ Et dixit non potest melius percipere quod sibi
obedire non potest ¶ Et dixit vim ex disciplina sumus / cave a derisione
quia per hoc nascitur odium ¶ Et dixit non sunt virtutes hominis quas sibi
ascribit / sed ille quas ascribuntur ex operibus suis ¶ Et interrogaverunt eum
quis esset liberalis / respondit qui suarum rerum libertate utitur / et qui non est
cupidus bonorum aliorum ¶ Et interrogaverunt eum quid esset acutius gladio /
respondit lingua hominis pravi ¶ Et consuevit unus divites quae sunt bona tua / vel
thesaurus tuus / respondit meum est tale quod habere non potest ab homine mundi
absque mea voluntate / et quicquid concedam de eo meo / meum non diminuitur
et de tuo neminem potes dare aliquid / nisi patiaris diminutionem ¶ Et
dixit / si vis quod moreatur amor amici tui / sic eum verbis corripito / et de
suo toto errore ¶ Et dixit non oportet laudare aliquem de plenum / quia
sit in eo / quia experimentum patefaciet veritatem / et erit illud quod admiratur
tum defectus ¶ Et dixit patientia est forte castrum / et accelatio inducit
penam / et fructus ex premedi veritatis est honor ¶ Et interrogaverunt
eum qualiter acquiruntur amici respondit honorando eos cum presentes sunt / et
benefaciendo eis cum fuerint absentes ¶ Et dixit bona dei anima numquam dolet
nec letatur / quia non accidit ei alacritas / nisi quum intuetur bonitates rei et non
eius malicias / et accidit ei dolor / quum aspicit ad suas malicias / et
non ad bonitates bona quoque anima aspicit totum mundum / et videt quod ex quo est
in eo bonitates et malicie / quare ea nec gaudet simpliciter nec tristatur contingit
¶ Et dixit / quidam quaerit de fine caretem e ignorantis / et perdidit dolorem filia
sua / et incepit plorare cui dixerunt / quid prodest tibi plorare / respondit quod
prodest hoc ploro ¶ Et dixit / video quod ista quae cum alii capiunt aliquem
latronem aut fornicatorem reputare eos malefactores / sed illi exercuerunt talia
hoc in secreto / et qui reputaverunt eos malefactores faciebant opera in publico.

pu̾ca & pu̾ca sicut pnata putabat ¶ Et dix rex facies verum & suas
iniustias regit volunt ipsi sibi & ille q fac iniustias & violecias q͂z alium
q regnum sibi eo ¶ Et dix opportz dm̄ certificare semp̄ tal erit sicut fine
q conat̄ etiam certificare umbra sua pungi ¶ Et dixunt ei qualiter
dirigitur ville reddit cum principes operantur secundum leges & non repu
tabunt p bono ratione de operis magis q una die ¶ Et dixunt ei
rex odit te respondit quia rex dilig alium regem ditiore ipso aut
sibi facere vult alium regem q ditior ē se ipso & sequitur alia pe

Rabion magnum defensor suorum ipsorum & aliquos amicos habuit
q͂r quos volunt unus rex procedere c̄des eos interficere q̄ sciens
Rabion contulit se ad eos deffensurum ipsos cum milicia & cum
armis magis multis & cum rex sciunt hoc congregatam sua milicia
percessit contra eum & captum tormentarum precepit sicut homicidam q fuit
contra deum suum promittens ei se daturum forte pena nisi suos socios
monstraret Dix Rabion quantumcumque me iubeas affligi non faciam
aliquo tempore & cum diuitus torqueretur incidit extremitatem sue lingue cum
dentibus proiecit ipsam coram rege ut disparatis ipsum dicere possit
nocima sive socios fuit aut Rabion fusci coloris competentis magnitudinis
mensuris summi pulchre forme signus in maxilla sua signum 7.
nigrorum oculorum & fuit magni capitis & difficilis aspectu elevatis
fr͂ capiut in altum fuit et nek̄torum verborum & delectabiliter semper
bone discretionis & bone continentie tenebat semper in manu sua
virga una elaborata cum smaragdis & habebat colorem aureos
cum vita sua finiunt & ista sunt dicta eius q sequuntur ¶ Et dixit
discipulis suis cum perdideritis aliquid non dicatis perdimus sed dicite
restituimus quod nostrum non erat ¶ Et dix uni discipulo suo multi
plica amicos q sunt medicamenta cura ¶ Et dix non conuenit sapientia
gubernare cum pulcra q languebunt multi amore ipsius & propter hoc
despiciet ipsa maritum ¶ Et dix omne mali stat in delectatione
petitus & accidit ei quod dicitur q filius eius unicus obierat cum in
respondit sciebam me filium mortalem habere & non inmortale
¶ Et dix ne timeas mortem corporis sed anime mors timenda est ¶

Et dixerunt ei quomodo dicis hoc cum teneas animam racionalem non mori
Respondit cum anima racionalis se convertit ad naturam bestialem a natura racionali licet
sit substancia incorruptibilis mortua reputatur quia perdit vitam intellectualem. Et
dixit vita anime est sublimis et elongata a morte nec potest anima devenire
ad manus mortis nisi pateant ei occasiones ducentes ad mortem. Et
vidit iuvenem stantem in litore maris suspirantem propter mundi adversitates
et dixit ei fili non suspires ob hoc nam si esses magnis divitiis et
morareris in medio maris sub periculo corporis et rerum tuarum optares
ne aliud nisi evadere corpus tuum posses. Respondit non aliud. Dixit et si esses
rex et quereret te aliquis occidere et privare regno non optares aliud nisi
evadere corpus tuum a morte. Respondit non aliud. Dixit tamen puta
te predicta pericula meruisse et tandem per libertatem evasisse et sic contentus
statu in quo es. Et recessit iuvenis confortatus.

Ypocras fuit discipulus Esculapii philosophi secundi et fuit de genere Esculapii
primi a quo et genere suo processerunt reges in Grecia diu et ab
eodem incepit ars medicine quam ostendit et docuit ipse filios suos
mandans eis quod medicinam extraneis non docerent ymo preceptores ostenderent
filiis et sic perderent semper quod artis nobilitas maneret semper in eis. Et
mandavit eis similiter quod morarentur in medio habitationis terre Grecorum
in tribus insulis una Rodes alia Candia tercia Chau et docue-
runt medicinam in hiis tribus insulis. Ypocras autem fuit de insula
Chau et perditum fuit studium quod fuit in duabus insulis et remansit
in Chau. Et fuit opinio Esculapii primi quod medicina constaret in
experiencia tantum quia medicina facta non fuit nisi cum experiencia et hoc
usque fuit medicina mille et ducentis annis usque quo apparuit medicus
medicus qui tenuit quod experiencia sine racione dampnosa et ibi fuit
hiis duabus septingentis annis usque quo apparuit Diamenides medicus
qui despexit experienciam dicens quod ex eo error proveniebat sed soli racioni
innixus est qui dimisit post se tres discipulos quorum discordancie facte sunt
tamen secte quorum unus innixus est experiencie tantum alius racioni
solum tercius ingeniis et imitacionibus adhesit et duraverunt hii in annis
septingentis usque quo apparuit Plato medicus qui investigavit corpora et causas eorum quod
quia sola experiencia erat periculosa et racio sola non sufficiebat et innixus
se ambabus composuisse libros factos de ingeniis et libros factos super experienciam tantum
et factos super racionem tantum libros autem continentes utramque opinionem re-
tinuit et conservavit. Deinde obiit et remansit ars medicine apud suos

discipulos prout ipse composuit et confirmavit quod fuerunt v. statuentes unum eorum
ad medendum corporibus, secundum ad minuendum et abundandum, tertium ad medicandum
vulneribus, quartum super curandis oculis, quintum super solidandis ossibus fractis
et ad locum proprium reducendis. Post hoc apparuit Esculapius scilicet mille et
quingenti anni transactis qui investigavit opiniones diversas opinionem
platonis unam et iterum repertus inmedium [?] et adhesit ei et dimisit
post se tres discipulos scilicet ypocratem et alios duos quibus mortuis remansit
solus ypocras qui pro suo tempore precessit viros. vites experiendo et videns quomodo
ypocras investigavit quod ars medicine primitus erat perdita [?] et periebat
illi qui extiterunt in duabus insulis perditis et ita ipse in insula chiu
plus remanserat in ipsa arte prius elegit fore vulgaris eam non tantum
apud filios immo apud quoscumque extraneos de certo debere divulgari
veretur quod ab eadem arte cunctis opinionibus mediantibus ipsam in
librorum compilatores tractatus et clausit verbis rectus et precepit
duobus filiis suis iam prius quod docerent omnes de inceps quicumque
aptus esset applicare eam sive consanguinei sive extranei essent dicens
quod extraneus ad hoc idoneus quemcumque erat eandem artem docturus
quam consanguineus ineptus et ita actum est prout ordinavit et ita roborata
est ars predicta usque in hodiernum diem ita ipse vivens plures extraneos
discipulos statuit exigens ab eis sicut a filiis sacramenta. Vixit enim mare [?]
vero idem ypocras magnum discipulorum numerum tam extraneorum quam filiorum et ne
potuim [?] ex eis dimisit. Accidit autem quod ardesser rex persarum
misit querendo a pylato rege chau insule quod mitteret ad eum
ypocratem cum decem modiis centenaria auri. Erat autem
grecorum regnum per multos reges divisum quorum aliqui dabant
tributum regi persarum et misit rex insule chau ypocratem quod accederet
ad regem persarum ut mederetur ei et aliis persis super quadam peste que
accidebat eis quia si non faceret periculum accideret sibi et ille de terra sua
ille scilicet rex pylatus non habens posse resistendi manibus eius dixit regis
persarum. Cum respondit ypocras quod non iret ad curandum inimicos grecorum
rogatum quod multis vicibus quod rex consulis [?] cepit super hoc illos de villa
quam habitabat qui non permiserunt ipsum recedere dicentes prius omnes
morituros quam ypocras recedat a nobis et sic pylatus misit
se excusando ad regem persarum ypocras vero fuit prius Moyses [?] post
christum [?] c. et lviii annos et composuit multos libros in

medicine

medicina / qui pervenerunt ad nos ex illis sunt · xxix · et qui voluit ordinate
studere / oportet studere in · xvj · ex illis libris postquam studuit in xvj
libris quos exposuit Galienus / et fuit ypocras primus corpore
pulchre forme / ermus grandis capitis tardi motus multe
cogitationis / tarde locutionis / cum sedebat aspiciebat terram / fuit
modici cibi / semper in manu flebotomi munitionis vel radium
ad oculos mordendum / finivit dies suos in nonaginta et v
annis decem et septem annis vixit studens / sapiens vero et magister
vixit · lxxviij annis / et hec sunt dicta eius que sequuntur ¶ et dixit
securitas cum paupertate melior et eligibilior est quam timor cum divitiis
¶ et dixit vita brevis / ars longa / experimentum periculosum / Iudicium diffi-
cile ¶ et dixit sanitas consistit in non tardando pigritiem / ad excitandum / et non
in replendo corpus cibis et potibus ¶ et dixit minuere quod nocet est melius
quam multiplicare quod iuvat ¶ et dixit / cor duabus efficitur molestum passio-
nibus s. tristicia et sollicitudine · et tristicia vero pervenit sompnus / et cogitatum seu sollicitudine
vigilia provocatur / Nam sollicitudine · inducitur cogitatio super eo quod timet pervenire
quare vigilat / Tristicia vero caret cogitatum futurorum cum non sit / nisi quod passio
de preteritis ¶ et dixit / anima non insistes nisi mundanis cupiditatibus est
perdita ¶ et dixit / ex quo quis regit semet ipso vero eius auctoritate velut
subiectus fuerit magis / non timet eius salvedinem ¶ et dixit qui vult
vitam sue anime / affligat et mortificet eam ¶ et dixit inveniri potest
amor inter duos sensatos / qui assimulantur in spiritu / sed non inter duos
insensatos / licet sint similes in stultitia / quia sensus incedit secundum ordinem
quare possunt duo concordare in semita una / Insensato vero seu stulto
non incedit secundum ordinem / ergo non potest inveniri concordia seu amor
inter eos ¶ et dixit melius quam acquirit per scientia est sic / et non sic / sic est
de eo / quod non est / non sic de eo quod non est ¶ et dixit scitis contenti de eo
quod sufficit / et sic non indigebitis quia homo in eritis magis propinquus ipse
in nullo indiget · ergo quanto magis indigebitis / tanto magis eritis
ab eo distantes / fugatis et malitias sive pravitates / et rethatis vos a
peccatis / querentes cives virtutum sine bonitatum studiose ¶ et dixit quod qui vult esse
liber non cupiat quod habere non potest / alioquin erit servus ¶ et dixit
oportet hominem in hoc mundo cessitur ad quinque mutatum / cum quod dicitur vo-
ciferus cum recipit / quod non / non recipit seu recipit non quod vult ¶ et dixit dicta ·

suo / si vis habere quod cupis cupias quod potes habere / ¶ Et consuevit ab eo
de quibusdam rebus fetidis / et tacuit / cui dixerunt / Quare non respondes / cui
dixit / responsio super talibus est tacere / ¶ Et dixit mundus non est pretiosus quam
cum potius benefacere non deseris mittendo ad laudem bonam famam / ¶ Et dixit
insipienti propter opus non inquirit scientia ¶ Et dixit potius vellem viam committere
admitte per viam nesciendi quam viam non inquirendi / ¶ Et dixit scientia est quasi
spiritus / operatio sicut corpus / et scientia est sicut radix / et operatio sicut ramus
et scientia est sicut granum / et operatio sicut operatum / ¶ Et dixit assume modicum
dictum de scientia / et tale per quod possis pervenire ad multum

p Pictagoras vidit bonum esse negligere mundum / et fuit eo magis
sacrificavit sepius / et vacavit iusticia / et aliis bonitatibus / et abstinuit
a peccatis / et munivit ad sciendum veritatem omnium rerum / et diligebat homines
et vitavit vellis / et fecit multa servicia / et vacavit studio / et mores docuit
mares et feminas docere / et loqui ordinate / et predicare ¶ Et dicebat
quod anima est eterna / recipe capta meritum et penam / et mandabat suis abstinere
comedere / quod non erat uno tempore grossus / et alio tenuis sine materia /
erat et anime valde subtilis / diligens benefacere amicis suis / precepit omnibus
dicens quod bona amicorum debent esse communia / et dixit scientias eorum per
allegoria composuit et . CC . lxxx . libros / et dicebat malum
non durabile est eligibilius bono non durabili / et hoc erat scriptum in
suo sigillo / In suo autem cingulo scriptum erat / Silencio assecuratur
vero penitendum ¶ Et dixit sicut initium nostre factionis a deo ita oportet
quod anime nostre revertantur ad deum ¶ Et dixit si volueris cognoscere deum
non cogites ad cognoscendum homines ¶ Et dixit sapiens non reputat
deum honoratum suis eloquiis sed suis operibus ¶ Et dixit sapientia
est deum diligere / et deum diligens agit opera que deus diligit / et operans que
deus diligit deum est circa eum / et qui circa eum est bene est proximus ¶ Et
dixit non honoratur deus propter ea que ei offeruntur sacrificia sed propter accepta
biles voluntates ¶ Et dixit qui multum loquitur in eo est signum quod parum cognoscit
¶ Et dixit recordetis quacumque hora in qua fecis aliquid ex bonis operibus
corporis vel anime quod deus est circa te videns omnia opera et cogitationes
et tunc habebis verecundiam per eo ¶ Et dixit hominem sapientem timere deum cognoscit
deus propter quod non curabis si homines te non cognoscunt ¶ Et dixit deus.

no ht locu sup tua magis qm mete sibi q aiam puram z candida ¶ et
dix decet hoiem nobilibz loqui z si no sit ei po(sse) audiat loquetes de
ill ¶ et dix caue vt re feda tecu vl alio recedat de te magis
q de aliquo alio ¶ et dix barthage licivi bona laudabili mo et
expedit similr ¶ et dix cum audieris medacia sis paties in
audiedo ¶ et dix de opibz pus cogita q no alloquaris hoies sup
eis ¶ et dix attede salut tui corporis ut sis modulat i comededo bi
bendo iacedo cu mulieribz atqz laborando ¶ et dix stem face
comis q alij t cinnideat ¶ et dix no sis dissipator sic ignoras
q habeas nec sis pcus vt no fias sumis sz in oibz habe modeacia q
cautis util e mensura ¶ et dix sis vigilans in tuo osilio q dormire
cu eo e participare cu morte ¶ et dix q no decz te facere no deueniat
in tuu coceptu ¶ et dix fimo medosi ordes sue z facticia sua sunt
pdictes z contraria deo ¶ et dix hoiem culpare se ipm vtilis est
ei qm culpare amicos suos ¶ et dix qui no e intet vt stem no attigit
¶ et dix cares scientia eodem modo se ht sua laus z vitupiu z vita
eius z derisio ¶ et dix repute germanos tuos illos q te iuvat
ad sciendum ¶ et dix iudex no iudicas iratoe mets oe malu ¶ et
dix no sordides lingua tua rusticitate nec ea auribz audias ¶ et dix
statue spm tuu p gubnatore vite tue ¶ et dix no pot ho ee lib
prius ad opa mala q acfsuit p osuetudinem ¶ et dix no opportz ho
minem in hoc mudo nisi acqre bona nec facere nec facere giudia opa q
remaneat post morte sua ad similia altius ymo intare luci q
psitiat sibi post mortem ¶ et dix melius e hoiem in loco luteo re
dendo in deu iacere q in loco aureo iacere dubitando de deo ¶ et dix
intranis q tue mercatores sunt spuales z no corpales sic erunt
tua lucra notabilia z nobilia ¶ et dix fundamentum timoris dei e pietas
¶ et dix cu volueris offendere aliu scias te no posse euadere quin te offe
dat ¶ et dix ppara tua aiam ad recipiendum res contigetes t de bono z
malo ¶ et dix excludas te ab omnibz vanitatibz mudi q vaccem
continebat ¶ et dix no exponas te ad dormiend donec osideres opa q fecisti
eode die vt scias si errasti z in quo z si fecisti q no debuisti fecisse
vl no fecis q facere debuisti z si cinuenis q male fecis tristis z si
bn fecis letus z p hoc pcuces q sis circa deum ¶ et dix cu incipis
aliqd bn opari incipias deu rogare q e bn succedat i illo ¶ et

Et dix. innititor anime et corruptor suorum operum et est sicut qui addat
ignem igni

dix si expiaris aliquem multociens quod non sit inimicus ut si sit amicus
caveas ne illum facias inimicum ¶. et dix expiaris hominem suis operibus
et non dictis quia plures multociens quorum mala sunt opera et bona dicta ¶. et
dix decet hominem non errare et si erret quod cognoscat errorem ad quem
non redire sit cautus ¶. et dix decet hominem esse obedientem domino suo non
tamen sit absolute quod suus impediat libertatem ¶. et dix convenientius est
hominem velle mori quam animam suam mitte in tenebris necessitatis ¶. et
dix non emittas pulchra opera facere eo quod non gratificetur ¶. et dix recor
deris semper diei tue ut stet in nobili cogitatu pauci enim sunt allegates
adeptionis hunc nobilem statum et sublime ¶. et dix pura anima non delectatur
in rebus terrenis ¶. et dix conare non perdere viam quod extat immundicie
¶. et dix inter amicos acquire pro te et non propter eam quam habes ¶. et dix
convenit non facere quod cupis sed quod decet ¶. et dix decet scire horam in qua sit
conveniens loqui et in qua tacere ¶. et dix qui non refrenat animam in suo cor
pore corpus est anime sue fovea ¶. et dix liber est quem nullius potest debellare
ex hiis que debentur anime ob aliquam cupiditatis naturam ¶. et dix exclude temet
ex cupiditatibus et apparebit veritas ¶. et dix non potest sciri nisi ingenium
inquiritur ¶. et dixerunt quis est liber et respondit qui suus est honestati ¶. et
dix non est paciens qui tamen continuatus est contra tollerare potuit et susti
nuit sed ille qui continuatus est ultra possibilitatem sue nature et sustinuit ¶. et
dix sicut non bonum cerdonem qui curat alios et se ipsum non curat eodem
modo non est gubernator sui qui aliis mandat bonum operari et cavere a malis
et se ipsum omittit ¶. et dix mundus variatur in te bona facies tecum
alia contra te quando si dominabis et fugiat et si dominabitur humilia te ¶. et dix
qui potest continere abstinere conversari non potest malis. si importuna infestancia
pertinacia arrogancia et pigricia quia fructus festinacie est penitere pertinacie
fructus perdicio arrogancie odium et pigricie desperacio et vidit quendam indutum
nobilibus pannis incedere loquentem cui dix aut loquaris sermone proporcionato
tuis vestibus aut induas pannos proporcionatos tuis eloquiis
et rogavit eum rex sicilie ut moraretur cum eo cui respondit opera tua
tuis sunt prestibus opposita et tuum officium eradicat fundamentum ergo
morari tecum nolo nam scimus non est medicus quod non infirmetur cum
suis infirmis ¶. et dix plurima malorum adinsant animalibus quia non
locuntur et hominibus quia locuntur ¶. et dix sunt discipuli non gratis res quas
diligitis ex qualitate ipsarum ut sapore sed illas quas diligunt in se ¶. et

dix si volueris quod non errent tuus filius vel servus / tunc quere quod est ex natura
¶ Et dix anima inter bonos est in delectatione et gaudio / et inter malos in dolore et
in tristicia ¶ Et dix sapientes de anima sua cogitant / sicut alii de suo corpore
¶ Et dix / assume illos amicos qui virtutem spectant ¶ Et dix cogita plus quam ope
reris ¶ Et dix / sicut egrotus medico mentiens ab ipso sanari non pot
sic homo veritatem amico suo non exprimens virtutem consulere non potest [illegible] amore eius
[illegible] ¶ Et dix cum multis minutis diminuitur curiositas perfecta / et cum pitta
goris sedet in sede sua istis cogitationibus vocabatur dirigite pedes vestros
mensurate passus et salvi incedetis temporibus cupiditatis vestre / et salus vestra durabit
vitam in iusticia / et diligemini / non accessatis maximis delectationibus corporis
quas sustinere non possetis postmodum adversitates cum venerit et concedamini
cor eo divicias ¶ Et dix non laudo divicias que cum liberalitate perduntur
et cum pertate et avari veniunt ¶ Et vidit quendam senem cupidum
sedere / sed tamen addiscere volendum / cui dix / ad quid vocavit te in extremo
vite tue / magis quam in eius principio ¶ Et dix / si volueris inimico
desperationem facere / non ostendas te ipsum pro inimico tenere ¶ Et dix decet
regem sollicite regere regnum suum / sicut ortulanus ortum diligenter
regit ¶ Et dix convenit regi ut sit primus qui incipiat leges suas
custodire / deinde quod easdem custodiat / que sunt domestica / et amiciciores
eidem ¶ Et dix decet regem non multum sibimet arrogare / nec suo solo consi
lio gubernari / nec intendere sermonem quam ignoravit / nec angustia / nec estate
nocte obscura / decet quod sit placitis vultus / et aspiciet homines / salutans
eos libenter / et placide conversetur cum hominibus / quia propter ista et similia in lucem
attendit / sunt etates mulierum sive virorum principium .l. anni et ultra
si masculum fuerit / sunt multorum dierum / et tempus / fide / et credulitate
pulchra / et cum dormire recreari delectari / ne voluit / requirat
super custodes / si prout debet custodiat / et si quis in custodia defi
ciet puniet eum / caveat ab alimentis sumendis de manu mu
lieris zelotipe aut de manu cuiuscumque vilis vel suspecte persone
¶ Et desiderantes cupiditates temporales servi sunt semper / desiderantes spirituales
servi sunt rationis ¶ Et dix bonus attendit ad sua vicia / malus ad
suas virtutes / et obiit vir sua in terra aliena / et collegerunt se tunc amici
dicentes ei / sed inter morte cumemerem / in terra peregrina / et ipsa est
differencia quibus transit a quo per idem est incessus ad alium mundum ¶ Et

Et dixerunt ei / q est delicabilior Rndit qd' ho desidat / Et dix cuidam iuueni
noleti addisce / O iuuenis si no tollis laborem disciplie / pacieris laborem
ignorancie s. Et dix deus diligit inhobedientem suis malis cogitationibus
s Et dix / bonum elogium e melius subterfugium / qm potius putari deo s. Et dix
Alloqris deum facias opa grata sibi

Diogenes dictus caninus fuit sapientior sui temporis abbreviator mundi
et negliges / cum n habebat mansionem aliqua / gestus i quocumque loco i q
ei nocteseabat / n dimittebat comede ul vestitur quacumque hora fames
cet / aut expediens sibi absque verecundia aliq / sive de nocte sive de die
et habundabat / et erat contentus duabus vestibus lineis / et hec fuit vita sua
quousque decessit / s. Et dixerunt ei / quare te nucupat caninum / Res
podit qr latro ignorantibus / et blandior sapientibus. Et occurrit ei Alle
xander primus / n curauit de eo / Cui dix. O. Diogenes / q e qm me
despicis / q me no vides indige cum Rndes diogenes ad quid
indigeo suo sui mei / Dix Allexander / quomodo sum seruus sui tui
Rndit diogenes / Ego prevaleo cupiditatibus / refrenas et subiteo
eas ut michi seruiat / cupiditates aut prevalet tibi / et seruus eis ergo tu
seruus es eius / q michi seruit / Dix Allexander / si tu queres aliquid
a me / quo te iuuares contra hunc mundum / dare tibi / Rndit quo
a te peterem cum sim ditior te / nam modicum qm hec sufficit michi magis
qm tibi multum q habes / Et dix Allexander / quis sublimabit te / cum
moriens / ~~Non bonum quam malum omittere~~ Rndit / qui vult a se auferre
horrore / et fetore demonum s Et dix diogenes / no est bonum q malum
omittat / sed qui bonum no facit. / Et qr vidit quendam iuuenem bene mo
rigeratum / turpis tamen faciei / cui dix / anime tue bonitas dat
multum pulchritudinis faciei tue / Et interrogauit eum / q e hora co
medendi Rndit diviti / cum appetitum habet / et no diviti cum habere potest
potest / Et interrogauit eum / Quid sunt amici / Rndit / quorum una
est aia in diuersis corporibus s. Et vidit quendam qui habebat eum quadam Et
dix Medica quies / multum laboris inducit / Et interrogauit a quibus
debet cauere Rndit ab inuidia amici / et fraudibus inimici / Et inter
rogauit / quare omnes abhominaris homines / Rndit / abhorreo malos
propter vilem vitam eorum / et abhorreo bonos / qui viuunt cum malis
Et vidit quendam sublimnare filia sua / cui dix bonum generum sui
persita s. Et dix quemadmodum corporis apparet magis tempore nebuloso

sic error apparet magis in corpore vastetis. Et vidit quendam pedite insequi
latronem, et dixit: miror quasi publicus predatur sequitur. Et dixit ei ad quos
non eruis domum in qua gestas. Respondit gesto quod domo careo. Et vidit
et dixit / quandam pulchram mulierem modicum boni et plurimum mali. Et dixit
Allexander non apprecieris te rex propter tuam pulchritudinem, non propter pulchritudinem vestium
nec propter tuam pulchritudinem equitare, sed appreciare te regem propter bonitatem et libe- conceris
ralitatem que in te consistant. Et dixit: quod reputamus pro malo quod vidis
in altero caveas ne simile in te existat. Et dixit: cum vidis canem
dimittere dominum suum et te sequi, proicias eum cum lapidibus, quia relinquet
te sicut illum. Et dixerunt ei: quare comedis in platea? Respondit
quia in platea famesco. Et vidit quendam orantem deum ut concedet
sibi sapientiam, cui dixit: non ores propterea, sed conare ad discendum potius.
Et dixit: in qualibet virtute humana est utile magis consequi nisi in
locutione. Et dixit: comedere aliquid super eo quo caret inhonestum est et
turpe. Et erat quidam pictor tempore suo qui factus est phisicus, cui
dixit: existima quod tu sensisti quod error picture patebat oculo et error
medicine latebat sub terra; propterea omissa pingendi arte factus
es medicus. Et vidit quendam formosum facie sed ignarum, cui
dixit: o qualis bona domus et malus hospes. Et vidit quendam nescium
stantem super lapidem, cui dixit: lapis super lapidem. Et consueverat
dehonestare scias societas, et quadam die ascendit in locum altum et
clamavit: o vos omnes querite, et venientibus dixit: non vos voco,
ymo homines. Et interrogavit quid sunt divitie, respondit abstinere
a cupiditatibus. Et consueverunt quid est amatorium, respondit infir-
mitas hominis, que existit in vagatione et in exclusione a quolibet
alio cogitatu, et infirmitas est. Et visitavit eum amici sui
dicentes ei: non timeas quia hoc a deo est. Respondit propterea timeo
magis me. Et vidit senem quendam tingentem capillos suos,
cui dixit: Ecce canos occultas, non propterea senectutem abscondis. Et
vidit quendam stultum cum anulo aureo, et dixit ei: magis te decorat
quod ornat. Et dixit: potius eligas adire medicum quam eum ad te
venire, quia necessario habes medelam querere donec sunt sanguis et fortis,
et non cum naturam superavit egritudo venit ad te medicus. Et similiter
dico de medico anime. Et dixit: quod volueris aliquem corripere non te geras
velud hostis optans de alio habere vindictam, ymo agas velud medicus.

ipm curare nolens / et cu velis corrigere ipm / exponas te sicut medico
eger exponit ¶ et interrogauit eum q agendum est ut ho non irascatur
respondit recordetur sp q non est necesse / ut sibi semp seruiatur / s q alia vice
seruiturus est / nec oportet ut iugiter obediatur ei / s interdum obediat alteri / nec
est necessarium q tolleret ab aliis semp / ymo quandoque patiatur et ipse / cu hoc scit
debilitatur ira ipius ¶ et vidit Allexandrum / coram quo stabat versificator
quendam laudans eum / et ipse assumens panem incepit comedere / cui dixe
runt / quid est q agis / Respondit hoc ago q utilius est / q audire mendacia
¶ et dixit si bene egis / ergo ad quid te collaudant non eris melior propter
hoc ¶ et dixit non loqaris aduersus aliquem prius q audias eloquia sua
et si perceperis comparacionem sciencie eius et tue / et si reperieris q sit te me
lior taceas / intendens aliquid adipisci ab eo / et si te melior eo fueris audire
conserues q volueris ¶ et dixit discipulis suis / si quis dederit vobis bonum cum
amore consilium / ei prestate cum amore obedienciam ¶ et discipuli dixerunt
ei / Quis est q preualet magis anime sue / Respondit / Qui cupiditates sue non vin
cunt ¶ et dehonestauit quidam deliciosi vitam dyogenis / et respondit
si vellem possem vivere vita vestra / vos tamen et si velletis non possetis vivere
meam ¶ et dehonestauit eum quidam / cui dixit nolo contendere tecum super
re / in qua ille qui est optimus vilior reputetur / contentator ... ex corpore est
laudans eo — in tuo ore et uis omne inde 18 / q interius manet ¶ Cui dixerunt et loquitur
dehonestauit te quidam / in tua absencia Respondit / si percuteres me in
absencia mea non curarem ¶ et vidit quosdam conantes mulierum obti
nere amorem / ex largitate bonarum vestium et mulierum clenodiorum Quibus
dixit eis / vos mulieres instruitis diuites non amare maritos ¶ et
Respondit — dixit / qui dehonestatorem inhoneste est vilis / et nobilis est respondens
dehonestatori cum paciencia ¶ et dixit / non est thesaurum melior q thus sine
discretio / nec paupertas inferior q ignorancia / nec melior amicus q bonus
mos / nec gubernator melior q fortuna / nec hereditas melior bono documento
¶ et dixit / infirmitas est corporis carcer / et tristicia carcer anime ¶ et deho
nestauit eum quidam quoad nobilitate sui generis / cui respondit mea
sublimitas a me incepit / tua autem in te desinit ¶ et stabat dyogenes
cum viro quodam in silencio / cui dixit / Quare non loqeris / respondit
virtus boni viri consistit in auribus / alterius vero vis in lingua ¶ et dixerunt
ei talis vult te occidere / respondit / si fecerit maius dampnum inferet sibi q
michi / et dehonestauit eum quidam et respondit / cui dixerunt / Quare
non respondens / respondit non possum magis dehonestare eum q se ipm

dehonestauit / quia dehonestauit eum qui ipsum non dehonestauit Et
dixit ei quidam / Ortus tuus facit inimicum / Respondit quod sis valde bonus
¶ Et dixit / Si volueris magnificare bonitates tuas / in oculis hominum / non reputes
eas magnas apud teipsum ¶ Et dixit / Si dederis potestatem amico tuo ut
suos pedes / tuos supponat / supponet in estimo collo tuo ¶ Et dixit
mulier est inevitabile malum ¶ Et dixit / qui bonum facit propter ipsum bonum
bene et dignius bonum facere debet / et qui contra laudare falsum et dehonestare
¶ Et consuevit / qui cognoscit amicum / Respondit in necessitatibus quam in gaudio
quibus est amicus ¶ Et dehonestauit eum quidam / nec indignatus
est / cui dixerunt / Quare non indignatus est / Respondit / iste talis / vel est
veridicus vel mendax / Si veridicus / non irascor / Si mendax / tanto magis
est indignationis eius / ex quo nescit / quid dicit / Et audiuit quendam
multa dicentem / cui dixit / accepisti tuas aures / nam propterea habuisti duas
aures / et os unum / ut plus audias quam loquaris ¶ Et dixit cuidam Regi /
veni ad te propter fiduciam quam de te gero / et recepi tuam responsionem
malam sapienter et patienter ¶ Et consuluit patienter Alexander
cum quibus possem ego acquirere bona premia dei / Respondit bene operando
¶ Et transijt per quendam custodem carceris nectigal / cui dixit custos /
defers aliquid / Respondit sic / et deposuit omnia in terra / in quo nichil in-
uenies dementiaris ille dixit / ubi est quod te ferre te dixisti / et disco-
pertus sum dixit / hic est / quod ferre me dixi ¶ Et vidit iuuenem deco-
rum sapientia nigrum / cui dixit / bene agis fili / volens decori corporis aliam
pulchritudinem coniungere

ob ueritatem

¶ Socrates in greco vult dicere iusticie obseruator in latino / natus fuit
athenis qui reliquit tres masculos / et quia fecerunt eum gentes
contra consuetudinem suam / facietes . si bonos cum bonis gentes / ut genus dura-
bile fieret inter eos / et consuluit eum crudeli mulieri quod esse potuit in sua
terra / ut tollantur nescietatis primus / et malorum mores facilius tollantur
simplicitas hominum indoctorum / et adeo volunt sapientiam honorare / quod se
quecumque suos impediunt / Nam volunt quod sapientie scribentur in cartis dicens
quod sciencia est pura et munda quod quemes est / quod saltem in puris ani-
mabus recordantur / non autem in cartis vilibus / ut mortuis pergameis /
et ideo non composuit aliquem / nec discipulos per libros instruxit / ymo in
eloquio disciplinali ipsos volunt esse contentos / et hoc didiscerat a
suo magistro Tymeo / Nam cum ipse Socrates tunc puer eius diceret
eidem / Quare non in libro primitus recondis doctrinam quam a te audio

libri

Respondit et dixit Quare tu nos pelles viles mortuarum bestiarum et pigeria(?)
nobilia vivorum abhorres pone quod aliquis tibi in via obviens dicat quare pone
tuam sententiam seu tuum consilium mutaveris esset ne bonum ut dicis quod sustinendum
esse quousque domum veniens prius de ista re consuluisses libros tuos nunquam
honestius ad mentem unicam redire statimque de facili eadem dubitatione
expedire mutaveris igitur mente recondere quod adversas non in cartis et sic
hac sententia Socrates incessit. Ipse Socrates prohibuit ydola adorari illum
dicens adorandum qui omnis materie creator existit et non adorandum materiam
variam ydolorum quia non fecit ipse creator propter te neque ipsorum formas
quas tu ipsam forte fecisti et ob hoc decimum(?) tu condempnationem mortis excepit
a xii iudicibus Atheniensium qui mandaverunt toxicum bibere quod omni noctem(?)
Domum aut multitudinem voluit et ex illa parte tamen non potuit revocare sententiam
sed morte ipsius fecit aliquandiu prorogari. Navis enim una qua ipse rex
cum magnus cunctis destinare ad ydolorum domum certis temporibus consueverat
mora protrahat occasione adversitatis ventorum et ipse in consuetudine habebat nec occidi(?)
quemquam quousque navis veniret Athenas. Inclusus igitur in carcere in
speculabat ab amicis inter quos unus eius socius cuius nomen erat Ediches dixit
ei navis regis applicabit forte cras aut post cras et nos intimum(?)
quod tu facias dare volumus pecuniam custodibus tuis ut te secrete cras
summo mane dimittat. Tu autem Rome pergens et ibidem commoras
Atheniensium potentium regiorum amplius non timebis. Cui respondit quod
heo(?) non habes quadringentos argenteos. Cui dixit Ediches. Ego scio te
habere non posse quod petunt sed nos satis habemus pro te et cum magno de
sidio satisfaciemus custodibus ~~tuis~~ ad hoc ut evadas. Quibus Socrates
respondit hec civitas a qua ista patior est locus mee generationis et
faciat michi hoc quod non moriar sed quia confundo opera iniusta sicut
non credere in deum verum et adorare ydola vana et propter hoc me occidunt
Et ergo ista mee generationis gens me ita propter veritatem consequenter hoc ideo faciunt
quocumque iero ex nunquam omittam veritatem tueri et opponere me
mendaciis et Romani nunquam miserebuntur mei quia ista qui sunt de terra mea.
Cui dixit Enchiton memoreris filiorum tuorum et uxoris quia malum
erit eis post mortem tuam. Et respondit melius erit eis hic quam Rome
ita hic fruetur(?) ut suo viro auxilio et tutela. Et adveniente tertia
die venerunt mane sui discipuli sicut moris eorum erat et invenerunt
quod fuerunt illic xii iudices qui iam solverunt eum a compedibus
et stantes eius discipuli cum eo interrogaverunt eum super quibusdam de dubiis
cum quo locuti sunt diu donec complevit sermonem suum ita pulchre et

sicut facere consuevit / tempore maioris alacritatis quam unquam consuevit esse / Illi
vero mirum admirabantur / tantam in homine esse constantiam / contra ipsam mortem
spernentem / Et dixit Symon unus ex discipulis suis / magister a te docti in hoc statu
posito / sumus esse minus communes / hoc vero omnino nobis est valde dampnosum /
cum in terra post te non dimittas aliquem in sana doctrina sedem / Cui omnibus
Socrates respondit pro omnitatis querere conventu vultis / quia vera ingressio
mea est alacritas / Et locuti sunt de esse eius / et pervenerunt sermocinantes
ad ea que scire voluerunt / propter hoc convenerunt super statu mundi / super motu
celi / et super compositione elementorum / Quibus omnibus respondit / exponens eis
multa de divinis / Et postquam complevit hoc dixit / Considero quod iam prope est
hora mortis / volo balneari / et dicere orationes / ut nullum habenti oporteat
laborem post mortem / et vos interim abscedite si placet / Tunc ipse intravit
quandam domum et balneabatur ibi et orationes egit / post hoc cepit vocatis filios
et uxorem / quos castigavit / et expedivit se de eis / dimittens eos / Tunc
dixit Eucliton / Quid precipis nos facere de filiis tuis / et uxore / non aliud
quam sicut precepi semper consuevistis / scilicet ut benefaciendo erga omnes / ut tenemini
et potestis / animas vestras dirigatis ad illum / qui vos creavit / Tunc advenit
quidam a vij^cim iudicibus missus dicens / O Socrates vir scientie / quia non sum ille
qui te occido / sed illi Iudices a quibus mittor / qui preceperunt eam te occidere / cum tu
sis melior homo qui ad hunc locum pervenit / Ecce medicina / eam potabis / quia
vitare non potes / Respondit Socrates facio / tu es sine culpa / et accipiens
bibit eam / et cum viderunt eum bibere / irruperunt ab eis / qui aderant alias
magnum gemitum et ploratum / Quos reprehendens eos dixit / Nonne remisi
sunt mulieres / ut non ipse facerent / quod vos facitis / et incepit deambulare
dicens / O deus meus miserere mei / Cum vero postmodum pedibus rigentibus
et stupidis iacere cepisset / unus de suis pedes suos pupugit / cum una
[illegible] subula / querendo ab ipso sic / sentis punctionem quam facio tibi in pedibus / Respondit
nunc / et invalescente frigore et rigore / ut etiam post pedes crura
penitus occupasset / pupugit cum similiter in cruribus / interrogando eum sen
tiret puncturam / Qui respondebat se nichil sentire / post hoc crevit rigor
frigoris usque ad latera et costas / Socrates autem dixit eis / cum frigus superius
ascendebat / et quam pervenerit usque ad cor / et tunc moriar / Et
dixit Eucliton / O domine scientie / et fons sapientie usque fatis iussu tuo
corripe nos / Et respondit / Non vos moriens aliter corripiam / quam vivens
feci / Tunc extendens manum / accipiens Euclitonis applicavit eam sue manum
faciei / Cum dixit Eucliton Domine precipe michi quod vis / et ipse responsum non
dedit / Post hoc elevans oculos dixit / presto animam meam suo / et omnium

Rex creatorum / et in hijs mortuus est / Emlicon autem clausit ei oculos et eius
maxillas constrinxit / Boetes dimisit . xij milia ml. discipulorum et discipularum . dis. et
ordinauit homines diuidendo eos tribus ordinibus / s. in sacerdotes reges et
populum / et ordinatio sacerdotum / erat super ordinationem regum / et ordinatio
regum super ordinationem populi / quia sacerdotes debent rogare deum pro se rege
et populo / rex pro se et populo / populus autem pro se tantum ¶ Et fuit Boetes rubei
coloris / competentis magnitudinis / caluus / decorus facie / expansus humeris
grossorum ossium / modice carnis / oculorum nigrorum / lentorum palpebrarum /
multi silencij / membrorum quietorum / cum amblabat aspiciebat terram / multe
cogitationis / cum loquebatur mouebat digitum / quod dicitur Juxta vixit octuaginta
duobus annis / et scribi fecerat in suo sigillo paciencia et credulitas dei faciunt
hominem vincere / et in suo anulo scriptum erat per considerationem et aspectum finis
acquiritur salus anime et corporis ¶ Et misit legatos quas statuit in oriente
occidente / Septentrione / et meridie ita quod non remansit homo in terra illa tota
qui non gubernaret se per illas ¶ . Et dixit primum in quo figas voluntatem tuam
sit seruare iusticiam diuinam / et seruire ei / et niti ad obedienciam voluntati sue non
cum satisfactione tantum ymmo non facientem iniustum / in iurando contra fallaciam ¶ Et
dixit sapiencia est scala sapientis / et qui caruit non potest stare circa deum
¶ Et dixit sicut eger euadit ab infirmitate suffragio medicine Jta infidelis
liberatur ab infirmitate per legem ¶ Et dixit / obliuiscenciam assecuratur anime ¶ Et
dicebat / cum se statuebat ad docendum ego sum seruitor / et anime sunt scientia
et studium est anima / cum qua creantur et cuius forma non fuit munda /
et a qua non fuit sufficiens seminare non potest proficere ¶ . Et dixit / mirandum est
de illo qui obliuiscitur ob ipsum mundum simbila bono / alterius mundi ipsum
vilis ¶ Et dixit cum videt se cum rege qui eum occidit dixit ei Rex dic
es ille qui deridebas nos prohibens adorare ydola Socrates respondit / non
est bonum saluari / et non est bonum regi / Et dixit Rex quare est hoc / respondit
quia bonum non est sapientis bonum uero non sapientis et sapiens propterea quod deum cognoscit
et nouit quod placet ei non indiget alicuius / quod diuitat a malicijs uera est scire
quid est . quod eum oportet facere de voluntate dei / Et qui non est sapiens indiget eo quod
faciat a malicijs diuitem / et propter hoc posuerunt ydola facientes credere illa esse deos
eorum ut timerent / et ex hoc recedent a malis operibus quamquam videlicet mortua
nec obesse valent nec prodesse ¶ Et dixit / bona anima diligit bonum mandans id
fieri / et anima peruersa diligit malum mandans id fieri ¶ . Et dixit malum et
crucifixio / eius est dampnatio ¶ Et dixit bona anima cognoscitur eo quod
de leui venit ad veritatem / et mala de leui mendacium ¶ Et dixit cum anima
dubitat in re dubia, et adheret manifesto est signum quod est intelligens

¶ Et ait anime bonorum dolent de operibus malorum / et anime malorum dolent de
operibus bonorum ¶ Et dixit / qui cupiditates inimicatur finaliter est perditus seu perdens
et est cito dehonestatus / et qui odit eas est cito acceptus / et in fine non
comedatur ¶ Et dixit / bona anima saluat se ipsam / et alie saluantur per eam / mala
autem perdit se ipsam / et alie perduntur per ipsam ¶ Et dixit anima est adiutrix omnium
rerum / quoniam qui cognoscit animam cognoscit omnia / et qui non cognoscit nichil
cognoscit / ¶ Et dixit / anime similes conueniunt / et dissimiles contrariantur / adinuicem
¶ Et dixit / scientia est latitudo incomparabilis / et qui cognoscit tamen non est contentus
eo in eo quod inuenit ¶ Et dixit / qui sibi est parcus alteri magis est parcus
et qui liberalis est alteri sibi magis est liberalis ¶ Et dixit / bone anime sufficit
modicum documenti / et mala cum multo non proficit / ¶ Et dixit / si tacet igno-
rans / discordias et cogitationes anime patefaceret ¶ Et dixit / sex sunt nunquam amit-
tentes tristiciam / Ille qui nunquam obliuiscitur despectionis / quod fit ei / inuidus nouas
habens diuicias / qui moratus est diu cum sapiente et non potuit cum eo proficere
diues qui timet se pauperem videri / cum timetur ad statum indepetentem
sibi ¶ Et qui moratus est cum sapiente semper / et non est talis qualis ipse ¶ Et
dixit / qui instruunt malam animam / est sicut qui domitat fortem equum
tamen tamen si modicum remittitur habene fit impotens sui regiminis ¶ Et
dixit / non reputes iram illius / qui contentus est vanitatibus ¶ Et dixit hominem
uti multum amore hominum / facit malum lucrari amicum / et elongari ab eis
multum facit acquirere suam inimiciciam / Ergo non assuescas / nec elongeris
ab eis multum ¶ Et dixit / melior est bono / et qui operatur bonum / et malo
peior qui operatur malum ¶ Et dixit sensus seu discrecio sunt dona dei
et scienciam acquirit homo per se ipsum / et sapiens est medicus legis / et peccatum
est infirmitas legis / et cum medicus non potest curare se ipsum qualiter alium
curabit ¶ Et dixit / non eris completus quousque assecuretur de te tuus
inimicus / quoniam qualis eris si non assecurabitur de te tuus amicus ¶ Et dixit
cauete ab illis quos corda vestra abhorret ¶ Et dixit / non est laudabilis
vita nisi duobus scilicet ei qui scit et loquitur et qui audit et intendit / ¶ Et dixit mundus
assimulatur vie habenti cardones tectos ex terra quos ignorans incedens calcat
et ex eis offenditur / et sciens diuertit ab eis / qui diligit mundum laborat
in eo / et qui eum abhorret quiescit securus bonis finis cum ab eo recesserit
¶ Et dixit / quoniam est simplex / qui cetus est credere mundo / et intendit operare ipsum
et edificare in eo / ¶ Et dixit mundus est velud ignis accensus / si sumatur
modicum ad illuminandum euaditur ad calefactionem illius / et si multum
assumitur aliquis ad illustrandum cremat eum ¶ Et dixit qui ponit cogi-
tacionem suam in mundo perdit animam / et qui ponit in animam odit mundum ¶ Et dixit

molestias

qui seq. mundum unu duoz movet al quandiam maioris | sui ul desp̄oem
amoris ¶ Et dix | qui h̄re intit aliquid quo indiget sibi h̄t inimicicia
cu eo | qui intit p eodem ¶ Et dix | qui h̄t inimicum parat est cadere g̃m
casu inv̄ conditoem eius ¶ Omni quit mundum | si obtinebit eum q̄ cupi-
Et dix dimitte alij . z si no dimit movet eum illa desp̄one ¶ Et dix hic
mundus est transitus ad aliu mundum | g° q̄ parat se necessariis singulis huius
transitus assecutatus est no transire p pilla ¶ Et dix no impediatis
aias vras in acq̄sitione mutabilium | s3 sitis sicut aves celi | q̄ cum
volant ex nido mane | no cogitant | nisi repre esca unius refectois | z no
ultra q̃ q̄ sufficit | z sicut bestie silvas | que descendentes a motibz
ad quendam estam ventrem replent | z revertunt ad cavernas suas ¶ Et
dix | error cognoscit ex fine malo | qui seq. ex errore | g° no potes rem
cognoscere | usq3 quo errct ¶ Et volunt plato facere iter z dix socrati amicus
me ¶ Cui respondens | dubites de hijs quos cognoscis | z caveas ab hijs q̄s
non cognoscis | n° deinde ambules discalciatus no de nocte | no intres pla
team ignota | incedas vias tritas | licet sint multu longe n° dubites devi
antem errore | q̄ inscitur a te | est inimicus ¶ Et dixerunt socrati q̄re num
videmus te tristem | respondit | q̄a careo eo quo visa compellerer gravari
s3 res habundantia ¶ Et dix | non potes cavere mulieribz ut eis | sicut
carnibz morticinijs | q̄ no comedunt | nisi necitatis causa | et si plus q̄m
sufficit comedat ex eis interimunt ¶ Et dix | duo sunt bona lauda-
bilia. s. lex z sapia | via lege cohibemur a peccatis | z sapia acquirimus bonitates
¶ Et dix | qui vult h̄re q̄ cupit | cupiat q̄ h̄re pot ¶ Et interogaverunt eu
in quo consistit hoibz rex | respondit | no permittes unu aliu offendere et sciam
se dimitti eundem in itinere | z adveniet tibz latenibz dix dives malu est
michi si me cognoscat et socrates dix bonu est michi si me cognoscat
¶ Et dix | decz sensatum dimittere tempus in hoc mundo | in duobz videlz aut
in eo q̄ faciat h̄re gaudiu in hoc mundo z alio | aut in eo q̄ facit bona
famam in isto mundo ¶ Et dix hic mundus est delectatio unius hore et
dolor plurimum | z alius est modica paciencia | z longa alacritas ¶ Et
dix | pugna cum cupiditatibz vincentibz aiam | usq3 quo vincas eas
sicut est ebrietas z ira | z sic hoibz sicut volues eos esse tibi ¶ Et dix
quicumqz docz te verbum unu sapiencie | maior beneficii tibi | z exhibz tibi
melius q̄ thesauros ¶ Et dix no intres p deum | ob aliquod lucru alicui veri
dico | q̄a alij te suspicabunt mendacem | z alij cupidum ¶ Et dix si
pecunia . g̃ te inspabis amicus paciaris cum tempore ne | z q̄n scdabit ira tunc
culpes eum ¶ Et dix | non ponatis dona vra nisi in locis ppijs

plures simplices se exhibent non indigentibus et prohibent indigentibus ¶ Et dixit
dic bona de amico tuo cum vis ostendere eo quod initium amoris est bene dicere
et initium odii est male dicere ¶ Et dixit oportet regem elongare se a malis
quia mala ab illis facta imputantur eidem ¶ Et dixit vita absque disciplina non
est hominis vita ¶ Maior virilitas est observare opiniones quam cupiditates
refrenare et malos mores abolere ¶ Et dixit qui curat prius consequi sine
labore sui errores indulgentiam meretur ¶ Et dixit qui munit animam suam
ad tollerandas ignorancias hominum potest esse acceptus propter et cuius adversis ¶ Et
dixit cuidam iniuria sibi dicenti quod erat vilis generis ego nunquam laedo propter
genus meum sicut tu dicis et genus tuum propter te ¶ Et dixit disputare
super re cuius veritas vitari non potest est ignorancia ¶ Et dixit inter omnia
melior expensa est medium ¶ Et dixit homines in hoc mundo sunt sicut
figure in foliis libri cum aperto uno folio apparent que sunt in illius
facie et que sunt a parte alia occultantur ¶ Et dixit qui multum
comedit multum respirat ¶ Et dixit sensus hominis non donatur aliis omnibus
in hore annullabitur aliis virtutibus omnium ¶ Et dixit qui non distinguit
inter bonum et malum est bestia ¶ Et dixit bonus amicus est qui facit auxilium
dulce ipsius boni et robustus qui aufert dampna et bona vita est
bona acquisitio et moderate expense ¶ Et scripsit regi cuius mortuus
fuit eius filius Deus stabilivit hunc mundum domum tempestatum
et alium mundum domum leticiarum et remuneracionum et statuit domum
tempestates huius mundi occasione remuneracionum alterius mundi
¶ Et dixit mundus predicat illis qui remanent propter illos qui recedunt
¶ Et dixit mundus est perditio unius et perdurato alterius ¶ Et dixit qui confidit
in mundo sciendo qualis est decipitur et qui suspicatur in eo veritatem sollicitus
est ¶ Et dixit venientibus ad solum tempus hominis facit per se ipsum et dedit
et unum ex discipulis suis quendam nummum quo recepto statim incepit
plorare ¶ Et interrogavit eum quare ploras respondit quia perdam
amorem quem habui ex receptione nummi ¶ Et dixit prudenter et iuste studeas
talis esse quales filios tuos volueris esse tibi ¶ Et dixit non videas
nec narraveris multum quia ista duo sunt signa fatuitatis ¶ Et dixit
de eo quod verecundaris facere convenit ut verecundemur loqui ¶ Et dixit pugna
cum cupiditatibus iuventutis tue reprimens eas quia istud est pulcherrimum
vestimentum quo indui possis ¶ Et dixit caveas a delatoribus ne fiat de
te et contra te licet sint mendacia quia non omnes cognoscunt veritatem et habent aures

Et misit plato significando sibi interrogo de t(ibi) ad que si respondis dis(ci)-[pu]lus
tuus ero ¶ Omnium sunt homines quorum magis misereri debemus et propter quod negocia
negant quare homines male incedunt et propter quod retributionem bona retributionem
a deo credidit hic quorum miserendum est sunt tres quorum unus est bonus in
regno mali et enim iste semper dolorosus est super eo quod videt et audit Alter
est sensatus gubernatus per primum quia semper est in labore et cura Tercius est
liberalis qui oportet petere ab avaro quia hoc est magna angustia et inc-
dunt male negocia hominum cum bonum consilium fuit in eo qui non audit
et arma in eo qui non utitur et divicie in eo qui non expendit et bonam
retributionem recepit homo a deo multum placendo sibi in obediendo et in
cavendo a peccatis Et venit tandem plato ad eum et factus est discipulus
eius quousque finivit suam vitam ¶ Et dixit despicite mortem et vivet anima
vestra et sequamini iusticiam et salvi eritis ¶ Et dixit quies sapientis est inuncto
veritatis et quies ignorantis est inunctio vanitatis ¶ Et dixit sensatum
loqui cum ignorante sicut vel egreditur loqui cum infirmo ¶ Et dixit qui
querit mundum a dolore non potest excludi nam si non habet quod cum dolet
quod non habet illud et si habet timet ne perdat illud Et ille qui est de non perdendo
securus dolebit cum perdet illud post obitum suum ¶ Et dixit cuidam disci-
pulo suo fili sufficiat tibi comedere quod famem auferat et bibere quod sitim extinguat
indumentum quod te cooperiat et familiaris anime tue nec habeas per quod decipias
alium secutus bona opera et dictas sapientum a melioribus qui fuerunt tuo
tempore vitans laqueum quem mulieres viris parant quare est impeditor
et distributor sapientie et facit assequi malum statum ¶ Et dixit iste
mundus est brevis vite et multi cogitatus ¶ Et dixit qui querit mundum
est sicut mare intrans de quo si evaserit dicitur quod exposuit se fortune
et si moriatur dicitur quod decepit se ¶ Et dixit querens mundum est velut
zarab credens esse aquam de qua satietur et dum cum cruciatu et labore illuc
venit invenit se illusum et remanet siticulosus ut prius zarab
est quod ex repercussione solis videtur in prato a longe sicut aqua
¶ Et dixit vita hominis in hoc mundo est velud umbra non habens horam firmam
propter hoc mutatur de loco ad locum ¶ Et dixit homo in mundo est penosus
in omnibus suis statibus quod non remanet sibi quod lectum de rebus suis
nec suis delectationibus datum aliqua provenientia et habet magis angustias
de amicis suis quam perdit in eo ¶ Et dixit Amor huius mundi facit
homines surdos ab audiendo sapientie et facit cecitate visus ut non

videat finem vanitatis ¶ Et dixit amor mundi huius facit lucrum invidia et
revocat a bene faciendo ¶ Et dixit iste mundus defendentem absolvit in ordine
ad suam mutatorem et querentem eum decipit in prestando ei aliqua delecta
cionem demum ad amaritudinem mixtam ¶ Et dixit qui vult vitam vere attendit
magis tege [illegible] sibi sunt ¶ Et dixit qui sunt alij quam sibi non est liber
¶ Et dixit nisi super eo cuius scientiam vide non operis nisi prius queris et non inci
pias aliquid quod ad bonum finem perducere non possis ¶ Et dixit quidam domino Socrati
qualiter es pauper Respondit si scires quid esset paupertas magis de tua pau
pertate doleres quam de mea ¶ Et dixit manus mutabile mundi est hominem
sensatum dolere ¶ Et dixit mors est inevitabilis non abhorret eam nisi
qui commisit multam iniquitatem et modicum iusticie et est securus de damp
natione sua post mortem ob mala commissa ¶ Et dixit quod manifesta est
bonitas mortis per eam enim fit transmutatio a mundo decoris ad mundum
honoris et a mundo fumibili ad mundum perpetuum et a mundo stultitie
et vanitatis ad mundum sciencie et veritatis et a mundo fatigationis ad
mundum consolationis et quietis ¶ Et dixit ob mortem desistas a tuis
contrarijs et obvies bonis tuis similibus ¶ Et dixit quod levius est mors illi
qui certus est eius quam accidit ei propter eam ¶ Et dixit qui vivit bona vita
moritur bona morte ¶ Et dixit melior est mors mundi huius quam
vita vituperosa ¶ Et dixit mors est [illegible] illius qui sinus est cupiditatis
quia quanto magis elongatur vita ipsius tanto amplius multiplicantur
cupiditates ipsius et si mors festina est sibi decencior est quam plura ¶ Et dixit
mors primum facit mundum quiescere a malis ipsius ¶ Et dixit mors est bo
bono et malo bono pro recipiendis retributionibus malo ut amplius non
excedat in peccatis suis ¶ Et dixit vita in civitate iudicat inter vivos
et mors civitate iudicat inter mortuos ¶ Et dixit quam fedum est plorare
pro eo qui occiditur iniuste et quod bonum est pro illo qui occiditur iuste quia
qui occisus est iniuste letabitur et tristabitur qui iniuste occidit ¶ Et
dixit qui scitur aliquis necesse habet operari per que assecuretur ab eo quod timet
peccatorum penas post mortem sic operetur ut vitet periculum ¶ Et dixit
cum volueris aliquid facere videas primo quod sit illud et si potius finem
consequi labora ad hoc et si non desistas ¶ Et dixit melius est homini quod
honorem se diminuere quam inhonorare se petendo aliquid ei quod pro multo
reputat modicum quam concedit et pro modico reputat in honore se pe
tendo aliquid ¶ Et dixit non reputes aliquem esse fecisse illud hoc fecit in
honorando te ipsum manus enim dampnum inhonoratoris est quod [illegible]

q fecisti ¶ Et vidit cum discere musicam iam senem Cui dixerunt
non verecundaris in senectute studere Respondit maior verecundia est in
senectute ignorare ¶ Et vidit quendam iuvenem qui dissipatis
bonis suis colligebat olivas et comedebat Cui dixit Si olive iste suffi-
cerent ad tuam comestionem non venires ad egestatem ¶ Et dixerunt ei
quid est illud quod delectabilius est Respondit acquirere scientiam et audire ru-
mores nondum auditos ¶ Et dixit nobilius quod possunt inquirere est scientia
qua deviet a malis operibus ¶ Et dixit melius quam lucrum hominis est amicus
fidelis ¶ Et audivit quendam dicentem securior est ex silencio quam
ex multiloquio quia per collocutores potest cadi in errorem Respondit hoc
non contingit sciencia quod loquitur ¶ Et dixit comodum tacendi minus
est comodo loquendi et dampnum loquendi dampno tacendi maius est
¶ Et dixit sensatus cognoscitur ex multa taciturnitate et insipiens ex multa
loquacitate ¶ Et dixit magnum lucrum est tacentis cum non esset aliud nisi
quiescere a disputacione cuius magister cum pro hoc bonum luctentur ¶ Et
dixit qui per se non tacet cogetur tacere per alium et nunquam appreciabitur
¶ Et dixit qui tacet donec ad loquendum inducatur est melior eo qui loquitur donec
tacere iubetur ¶ Et dixit locutus est in posse hominis donec loquitur et deinde
evadit a posse eius ¶ Et dixit qui posse habet non loquendi nisi in loco
suo maius posse habet quam non negociandi in loco nisi suo ¶ Et dixit tacere
est bonum in plurimis locis similiter et loqui ¶ Et dixit si homo loquitur cogno-
scitur si est perfectus aut diminutus et si tacet dubitatur qualis sit
¶ Et dixit qui vult loqui prius considerat et aspiciet sui verbum quod melius est
ipso quam alteri ¶ Et dixit tui ex discipulis suis si loqueris eloquium tuum intui-
tus incipiare aut taceas ¶ Et dixit qui tacet scrutatur verba aliorum
et loquentis scrutantur alii ¶ Et dixit qui dolet ex eloquio affirmatur
quod non sit perfectus ¶ Et dixit despice mortem quia non habes aliam
amaritudinem nisi timorem sui ¶ Et dixerunt ei que est bona acquisitio
Respondit que crescit expendendo ipsam ¶ Et dixit ebrietas deformat animam
et quod peius est videtur illo quod istud efficit ¶ Et dixit qui incedit in mundo
sui sine dispositione non est ingrediendus ad danda alicui consilia quia non dabit
nisi arbitrio voluntatis in quo persistit ¶ Et dixit bonum consilium oritur
in principio finem rei ¶ Et dixit ei quedam mulier attende senex quod
tua facies turpis est Cui dixit nisi esses speculum turbidum videretur
in te melius mea pulchritudo ¶ Et dixit qui observat secretum
est discretus et qui patefacit est insipiens ¶ Et dixit oportet

hominem occultare secretum sibi commissum / sed gravior est qui occultat quod
non sibi secrete committitur ¶ Et dixit cum tuum secretum cor tuum non continet
nullomodo continebitur in cordibus aliorum ¶ Et dixerunt ei quare senex
satus petit consilium respondit quia sui voluntatem utitur que suo sensu
seu ratione miscetur ¶ Et dixit sicut stercus quod multum utitur dulcibus quod inde
retur sibi ex comestione acetosorum / non tamen utitur comestione
ipsorum ¶ Et dixit qui est bonorum morum est bone vite et secure hunc homines
diligunt / et qui est malorum morum est male vite et homines fugiunt eum ¶ Et
dixit discipulo suo fili non confidas in mundo / quia numquam solvit quod promittit / utere
bonis moribus et diligeris ¶ Et castigavit suos discipulos dicens assuefa
catis esse contenti modico / et ex hoc cito cognoscetis meliorationem
et reputetis pro modico modicum si eveniat quod crescere poterit et mul
tiplicari et acquiratis amicos cum amore / vel unquam ondatis eisdem aliquod
odii signum ¶ Et interrogaverunt eum quantum distat inter verum et mendacium
respondit quantum inter oculum et aurem ¶ Et dixit quem ultra sua suffi
cientiam non sufficit id quod habet ¶ Et dixit suscipe excusationes hominum ex
suis culpis / ut amittat eorum errorem ¶ Et dixit cuidam discipulo suo
non confidas in tempore / quia cito deficit confidenti ¶ Et dixit fili non
decipiaris plenitudine iuventutis tue / nec tui corporis salubritate quia finis
salutis et mors est infirmitatis extremum et non potest evadere infirmitates mundi
quia non est sine dolore gaudium / nec absque turbine claritas / nec
requies sine labore nec congregatio absque divisione / nec nexus sine dissolutione
¶ Et dixit eventus mundi sunt aliquibus amissio et aliis provisio ¶ Et dixit
quem mundus facit letari de inimico equaliter faciet de se inimicum letari
¶ Et dixit ei quidam locutus sum de tali qui dixit / quomodo non scribit te respondit quia
non noscit me habet desiderium in aut nullum efficit desiderium nomine cognoscendi
¶ Et dixit qui statuit se in loco convenienti sibi de mundi periculis est securus
¶ Et dixit deceptus est qui exhibet se verificando pro alium ¶ Et dixit
qui amore mundi animam suam replet tribus replet eam . scilicet paupertate qua
numquam vitabit / vel ad divicias pertingat fiducia quod numquam perveniet ad finem
et impedimento sine aliqua expeditione ¶ Et dixit indigenti castigatione
de celando secreta numquam committes ¶ Et dixit ~~mag~~ magnus est sensus tuo
circa prodere quam factus ultra ¶ Et quesiverunt quidam quare aqua maris
esset salsa et respondit respicias medium pro sumum que de hoc faciendo habebis
et tibi dicam ¶ Et dixerunt quid lucratus es per sapientiam respondit per
eam sum liberatus licet expositus litori maris ¶ Et dixit libertas est sine

ad videndum simplices et ignaros . quo currit se
in undis maris

hoi bono / et quanto magis fuerit ei tanto libior efficit(ur) ¶ Et dix(it) no(n) sequaris
cupiditates tuas et quiescas in loco p(er)diti ¶ Et dixit · Qui volunt habere
amicos / experiant(ur) p(r)imo in seipsis an possint repugnare suis cupidi(tatibus)
et si poterint bene vivet cu(m) amicis / si non cautius esse desiste q(uam) in mal(is)
moribus suis adequare eosdem / ~~et si poterit bene vivet cu(m) amicis si~~
¶ Et dix(it) / mulieres sunt laqui parati in quos non incidit / nisi aut volens
aut incautus / ¶ Et dix(it) / nullum maius impedimentu(m) ignorancia nec
malum molestius muliere ¶ Et vidit muliere(m) ferentem ignem cui
dix(it) / delato molestior est delatum ¶ Et vidit quandam muliere(m) infir
mam et egrotam / et dix(it) malu(m) cu(m) malo quiescit ¶ Et vidit quanda(m)
mulierem ductam ad immolandum / et mulieres alias plorantes
post eam / Et dix(it) p(er)dit(ur) malu(m) / malum t(ra)ctat(ur) ¶ Et vidit quandam
puellam discentem scribe(re) cui dix(it) / non multiplices malu(m) cu(m) malo
¶ Et dix(it) / ignorancia hoi(s) t(otu)s de causis cognoscit(ur) in consilio suo ~~fortis in eo~~
non h(ab)endo cogitu(m) sup(er) rebus veritatis / in non repugnando suis cupidi(tatibus)
et in gubernando se consilio sue fortis in eo consistit et nescit / ¶ Et dix(it) dis(cipulis)
suis vultis q(uod) ondam vob(is) cum quo evadatis ab omi malo / Illis r(espo)n
dentibus et ob aliqua(m) cam non obediatis mulieribus / Cui dixit quid
forte de mre bona et honesta vel sorore / R(espo)ndit / sufficit vob(is) q(uo)d dixi / om(ne)s
n(on) in malo sunt similes ¶ Et dix(it) / qui vult sapiam acquire(re) no(n) coh
beat potenciam mulieribus sup(er) se ¶ Et vidit quandam mulierem
se pollicetem / Cui dix(it) mulier est velud ignis cum incedit allecti(v)o
p(er) appositoem lignorum ¶ Et dixit ei / quid dicis de mulieribus R(espo)ndit
sicut ipe arbor adeffla adeffla est arbor venenosa / huius pulchrior et
bonu(m) aspectum / et eum qui decepto comedit de ea / occidit / Cui r(espo)nderunt
quomodo mulieres vitupis / Omibus non exstibus tu no(n) ees / R(espo)ndit
mulier est sicut palma in qua sunt spine q(ue) si corpus intrat hois
vulnarit eum / et inchoum dactilos p(ro)ducit / Cui dixit Quare
fugis a mulieribus R(espo)ndit / Quia video eas bona fuge(re) et mala
sequi ¶ Et dix(it) / nuper a mulieribus nunq(uam) absolutus / Et vidit quand(am)
mulierem clamatem ignis / ignis / Et dix(it) / quid h(ab)es tu / Et dix(it) ei
quedam mulier vis tu aliu(m) q(uam) me · R(espo)ndit / non verecundaris te offe(r)re
nome petenti Et dix(it) bene me confortasti ¶ Et dixit / Quales
sunt scientie quibus expportet pueru(m) informari / Et r(espo)ndit ille ex quibus
puericie ignorantes easdem verecundiam patiunt(ur) Cui dixit Cum incepisti
acquire(re) virtutes bonas R(espo)ndit cum incepi cant(ur)are anim(am) meam et compare

animum meum ¶ Et dixit cum homo incedit in tantam altitudinem sapientie quod
propter hoc spernit omnem vulgi derisionem et despectionem tunc est sapiens. Cui dixerunt
verba que illis dixisti non fuerunt credita. Qui respondit non curo ipsa cre
dita non fuisse sed curarem si non fuissent directa ¶ Et dixit bonus in
altiori gradu est qui mittit bonitates hic propter se et in secundo statu tunc
mittit audire illas ab illo et qui neutro modo curat de eisdem est vilis
¶ Et dixit cuidam discipulo suo non sis invidiosus pro eo quod visibile est
sed sis invidus pro eo quod pretium est et firmum ¶ Et dixit non scruteris
bonum consilia et propter tua non exquirunt ¶ Et dixit propones firmum seu
discretionem coram te in omnibus tuis rebus et eris bene munitus ad exequendum
ea ¶ Et dixit non omittas facere bonum licet homines non cognoscant illud
¶ Et dixit sed nescius est qui impingit in eodem lapide bis. Cui dixerunt
quo est turpis facies tua Et respondit non existit in meo posse meliorare
turpem faciem igitur ex hoc non debeo culpari Aliud autem quod in
posse meo est parum et pollio sed tu quod erat in posse tuo de honestati
¶ Et dixit uni ex discipulis suis ordina animam tuam contra tempestates quod
qui in mundo est non est securus aliquo modo non pati eas ¶ Et dixit
sis legalis committenti se tibi qui de te gerit fiduciam et eris securus malum
vitandi finem ¶ Et dixit facias aliis quod tibi vis fieri et non facias aliis
quod tibi fieri non vis ¶ Et dixit propter experienciam homo corrumpitur et propter
mundi transmutationem (?) [illegible] ¶ Et dixit liberalis est qui bone fame delec
tationem appetit plusquam pecunie ¶ Et dixit [illegible] est forte castrum et fest(?)
natem primam adducit et honor est fructus veritatis ¶ Et dixit propter
veritatem et legalitatem honorabunt te amici tui et propter omitte dum
quod non perficit completur bonitas tua ¶ Et dixit sufficit homini scire quod
intueatur de contingentibus mundo et per id dic quis pot nova sciencia hic
¶ Et dixit qui bona operatur hominibus est honorandus et qui mala prohibitat
et custodia non perficit [illegible] Iustus autem securus est ¶ Et dixit
qui aspicit semper lucratur et qui se negligit perdit et qui paciens est
consequitur bonum et qui non penitebit et qui tacet semper salvatur semina bona
et sequitur alacritas ¶ Et dixit habere modicum et sufficiens est honor habere mul
tum et non sufficiens est dedecus ¶ Et dixit societas sensati est vexis
et ignorantis labor ¶ Et dixit cum ignorancias exprimis et tu erratus
corrige et cum male feceris peniteas et cum penitueris non redeas
et cum aliqua bona perfeceris occultes et cum non facis ea bona excusa
tionem exhibe ¶ Et dixit qui bene agenti gratiam retributionem impendit

inpensat debitum ¶ et dix non assotiaris non cognoscenti se na cum tali non
potes bene bonam ducere vitam ¶ et dix illius qui non curat de eo quod perdit
cum quesivit / expensus claresat / ¶ et dix ille qui non bona collata grates
non recipiet in bonis propriis incrementum / et qui redarguit seipsum ass
curatur de redargutione alterius ¶ et dix compositus est qui moderatur sua
vitam / et sic verbi sui custodiam ¶ et dix non precedat te vi^{ta} (?) ceteris singulis
dictis quod vitas in se nobile quod est / et sua nobilitate suum nobilitat
referentem ¶ et dix quod facit hominem excusari a dedecore est melius divicijs
dedecora inducentibus ¶ et dix deffectum non potest sui ipsius perpe deffinire
et si comprendet excessum alterius comparatorem sui dolorem haberet ¶ et dix cuidam
qui fugiebat de bello demetrius male facis fugiens mortem et veniens
ad ignominiosam vitam ¶ et dix / qui extraxerunt eum de carcere ut occi
deretur videns uxorem suam plorantem dixit / cur ploras / cum
dixit quomodo plorare non debeo cum videam te contra rationem
occidi ¶ et dix votiares (?) velles magis quod secundum iusticiam me occiderent
quod contra ¶ et dix miseri excludatis iniuriam vitam a morte
sua vita ¶ et dix / que errat plus vi^{ta} cognita continue in se vi^{ta} vitu
quare indulgendum est eidem / sed erranti vi^{te} cognita indulgere
non debet ¶ et dix / vinum et sapientia non possunt in eodem existere cum
contraria sunt ¶ et dix egestas sensato est castrum quo se tueatur
a temporibus / et iusticie est ingressus per eam ¶ et dix blandimentum et com
pescere iram silentio ¶ dixit per ductum a nescio non recompensatur
et quod sic sapiens quoniam erit est secum ¶ et vituperavit eum
ignorans cui dix unus ex socijs concede michi licentiam
ut te vindicem / et respondit sapiens non est qui male operandi
exhibet licenciam ¶ et dix iusticia roborantur singula et iniusticia
infirmatur ¶ et dix clanculo facias que turpia sunt (?) et sic quod occultari non
potest quia licet lateat illud modico tempore postmodum tunc erit scitum
¶ et dix bona fama est censu melior / nam census consumitur fama
durat ¶ sapientia vero est opulencia / que nec perditur nec minuitur
¶ et dix / cave ab ebrietate quia ipsius mero ocupatus assimu
latur equo effrenati assessorem et demum libulo evagari ¶ et dix
vide si quem super tuos feris consulas / quo ipse se gubernet in
suis / nam si male in suis sic quomodo in tuis bene ad te
numquam appetet quod se ipsum ¶ et dix / cave ad ipsius leges pro

utiles inveni ¶ Et dixit male acquisitis diviciis illegitimior est
paupertas ¶ Et dixit homo sine sciencia est sicut provincia sine rege
decet ¶ Et dixit regem ad sua suscipe provincia quod provisionem regnare bonum
et fidelem cognovit ¶ Et dixit qui reputat omnes homines equaliter
amicos habere non potest ¶ Et dixit discipulis suis Committatis omnia verba deo
nichil penitus excludentes ¶ Et dixit non properdas tua peccata ne ob
hoc addas in eis ¶ Item opera tua bona non magnifices quia adhuc
melioribus indigebis ¶ Et dixit discipulis suis cavete a mundo propter
statuentes vos velud cardonem super quem nos calcare oportet ¶ Et dixit
sicut virtutes spiritibus corporalibus vasa deficiunt in presencia regis eodem
modo virtutes spiritualibus spiritibus vasa deficiunt in timore presencia dei qui
ubique in ocio bonum prius est spiritu ¶ Et dixit non decipiaris de presencia
pacientis quia scandali licet sint frigidi in corpore tamen collisione percu
tientis impellentibus ignis alii erumpit quia et cum arborem obruit
¶ Et conduxerunt quendam qui vituperaret Socratem et ille attendens eo cum
iniuriatus est ei cui dixit si scis invenire alium modum quo de me
lucrari possis hoc facias In ea quedam [illegible] fuit altius maior venie
rem quod socii eius dixerunt ¶ Cuius munere illi in tum super te honorato
et respondit dolerem si ipse essem inferior eo non aliter ¶ Et dixit sapiencia
et bona fama non alibi reperiuntur quam in bonis meliores sunt quam dictis
divicie que sepe inveniuntur in fatuis et vilibus personis ¶ Et dixit cogitat
anima tua bene agere et corpus faveat ei ¶ Et dixit quam vendis in anima
non credas cuius quia fedum est census in domo recondere Secreta tua
cordium quibus licet aperire ¶ Et dixit quidam de Socrate quem vidit
vili modo vestitum est ne hic Socrates conditor legis Atheniensium
cui respondit non sit lex vidita sed in sciencia et virtute ¶ Et dixit inuestitum
discipulis suis despiciatis mortem similiter et morte timetis ¶ Et dixit
sapientibus necesse ut sciat de sua sciencia quare est bona

Plato interpretatur completus qui fuit de bono genere creatoris scilicet de
progenie Esculapii cuius mater fuit de genere Zalonis legum datoris
et conditoris Et cepit primo discere artem poeticam placebat
ei quod dictabat in ea sed abhominabatur quod faciebat in ea non recedens
a Socrate plus quam audiret eum quinque annis ¶ Et obeunte Socrate

intellexit quod in Egypto erat quidam Pittagore discipulus ad quem processit
et proficiens cum eis rediens Athenas ubi statuit duas scolas in sciencia
ducens laudabiliorem vitam quam possibilis esset in faciendis bonis operibus
ipsum et fouendis egenis Athenensibus mutantibus ad dignitatem suscipiendam noluit
quia repperit mores ipsorum male ordinatos nec considerabat eosdem mores
posse de facili priuari quamuis si ipsos omnino corrigere vellet vt dicitur
videbat sicut de Socrate factum iam fuerat sibi mortis periculum imminere
vixit .lx. et vno annis et fuit bone disposicionis morum bonorum colla
tor bonorum consanguineis et etiam extraneis et multe paciencie multos
habuit discipulos post eius mortem susceperunt eius scolas et fuerunt duo unus
dicebatur Xenocrates et alter Aristoteles et videns scienciam suam per alle
goriam occultans eam vt ipsam non intelligeret nisi sapiens dicitur
dicit. n. a Thimoteo et a Socrate assumens ab eis plures opiniones
ex quibus composuit .lvj. libros ¶ fuit. n. plato dimissi coloris pulchre
faciei bone disposicionis formosorum oculorum in barba [illegible] signum vnum fuit
subtilium verborum diligens [illegible] secedens ad desertum et vt lux sua quia
aliquociens exaltabat locum eius non patefaceret qui duo milia via
intra desertum erat inhabitans et predicabat hominibus dicens Curate agere
deo propter bona et manum suam et quod omnibus sufficit equaliter Ita vt
non potentes sua potencia salutem magis quam debiles consequantur Filii propter
[illegible] que [illegible] ab eo non cogitetis in eo quod necesse non est sed in eo
quod conuenit quia non confert nobis aurum et argentum et cum appetatis sit
ornare ea diligitis deus ordinauit quod nobis sufficiat in hoc mundo
et in alio et illud est sapiencia et timor ipsius que sunt claues boni
tatis propter quod [illegible] amicitatis quod inter vos efficit odium et inimicitiam
¶ Dixit in senectute quod vile est quod appetamus potius odientes sequamur delec
tacionem que prouenit ex appetitu forme et non sequamur multorum
comestiones et potaciones que sunt appetitus materie conamini forme
assimilari et non materie quia forma perficit ¶ Et vbi dixit Homerus
materiam attribui fere et forma mari veritate aliis viros et veritate
alios studete quod si non feceritis dampnificabitis vosmet ipsos dico
vobis veritatem quia plurimus existo eo quod aurum et argentum abhorreo in
maiore habeo nunc delectacionem qua habebam cum congregabam diuicias
quia tunc ~~[illegible]~~ argumentabantur mei cogitus et nunc crescit

mea alacritas in sapienciam acquirendo / et signum quod in auro et argento
non sit bonum aliud est quod invenimus aliquas terras modicu ossis ebor-
nei pro auro multo / et alicubi pro ere cambitur / aut vitro aut aliis rebus
quod si esset bonum per se aurum / diligeretur ubique sicut sapiencia eligitur et
laudatur ubique terrarum ¶ Et dixit inquirite cives viri et filii civitatis non
laudantes vituperabilia / nec laudanda vituperantes / caveamini non esse
abhominabiles / nec conemini acquirere in cito peritis / sequamini bonos pre-
decessores vestros / ornetis vos iusticia et castitatis vestes induite et felices
civitis et laudabimini a terra vestra ¶ Et dixit consuetudo prevalet omnibus rebus
¶ Et dixit mali mores dampnificant et inficiunt opera / sicut aloes inficit
mella ¶ Et dixit non decet sapientem adulari super eo quod perdidit / sed debet
residua conservare ¶ Et dixit / qui non bene facit amicis suis cum potest
deserunt eum cum indigebit eisdem ¶ Et dixit bonitas sapiencie seu
sciencie est quod non potest servari per alium sicut in aliis rebus servari potest
nec potest aliquis privari eadem sicut aliis rebus ¶ Et dixerunt ei / per
que cognoscitur sapiens quod sit sapiens / respondit quod non irascitur dum vi-
tuperatur nec cum laudatur exaltatur ¶ Et dixerunt ei per que bonitatem quis ab inimicis
recipit per incrementa proprie bonitatis ¶ Et dixit aspiciunt homines ad oculi ce-
citatem / et proinde dolent / nec de anime cecitate tractant quam non videt ea
¶ Et dixit discipulis suis conamini librum vestrum cum quo vivatis dirigatis
vitas / et conemini legem observare / qua sit creator vester contentus ¶ Et
vidit quendam iuvenem amittentem bona paterna que hereditavit a tempore patris /
mortis / cui dixit terra devorat homines et iste devoravit terram ¶ Et
dixerunt ei quare non diminuuntur scientia et thesaurus / respondit quia ex
eisdem complementum aliquid stare non potest ¶ Et dixit / qui confidit in
sua fortuna non est sollicitus ad prosperitatem bonam / quod retrocedit
ab eis / sicut retrocedit sagitta / resiliens a lapide quam percussit ¶ Et
dixit / qui instruit alios in bonis que non operatur est sicut aliquis cum
candela alios illuminans et non se ¶ Et dixit / qui non molestatur
adulari populo / nec intollerandum malis moribus / corporis magnus corpo-
ris gubernator censetur ¶ Et dixit / non est rex qui regnat in servis
sed in liberis / nec est dives qui censum cumulat sed qui in propriis sumptibus
nummos laudabiliter expendit ¶ Et interrogaverunt eum quid oporteat
agere aliquem ut alio non indigeat / respondit si dives fuit moderate vivat
si pauper in labore persistat ¶ Et interrogaverunt eum quanto tempore homo debet

esse contentus R(espondi)t. tunc lucrat(ur) q(uod) non expediat adulari alicui/ n(ec) desseruire
heat eius/ q(uod) necc(essariu)m est sibi ¶. et dix(it) discipul(is) suis cu(m) sencie cessantes
vacemini/ in bonis hystoriis ¶. et dix(it) decet sensatu(m) no(n) concupiscere
amici divicias ut no(n) despiciat eum/ s(ed) sibi adequari desideret/ ¶. et
dix(it) no(n) sp(er)nas modicu(m) bonu(m)/ q(ui)d si facte potis q(ui)a modicu(m) erit multu(m)
¶ et dix(it) meditari recte in scrip(tur)o die uno est decentius/ q(uam) uno anno
cupidiam ¶. et dix(it) opari p(er) sacias est res cognoscere et
distinguere/ r(e)s ag(er)e p(er) ignorancia(m)/ est conculcare eas/ et sub dubie
tate relinquere/ et ag(er)e p(er) vi(r)te. est res statuere p(er) loca sua et p(ro)cede(re)
p(er) mediatu(m)/ est non ordinare eas p(er) loca sua ¶ et dix(it) no(n) debes
esse paciens/ donec p(re)valeas tuis cupid(itati)b(us). ¶. et q(ue)situs q(ua)l(ite)r ad
tanti sciencia p(er)venisset R(espondi)t. plus olei in lucubulo q(uam) vini i(n) ciph(o)
consumpsi ¶. et dix(it) oportet cu(m) quemlibet aliq(ue)m puerum q(uod) cedas ei q(ui)
possit sedari eius error/ Alioquin malignabit(ur) ¶. et int(er)ro
gatus quis expediat ad gubernadu(m) villam R(espondi)t. qui gubernat sem
et ipm/ ¶. et int(er)rogatus quis meret(ur) pocius nome(n) sapientis R(espondi)t.
qui magis consultat et qui magis dubitat/ ¶. et dix(it) vasa aurea
p(ro)bat(ur) p(er) sonos quos reddunt in sua p(er)cussio(n)e/ ac cognoscit(ur) utru(m)
sint solida vel ~~tun~~/ trimata/ eodem modo debes p(ro)bari homines elo
quiis suis quib(us) cognoscet(ur) sapia et s(ensu)s/ ¶ et dixit quis est
plus ignarus in f(ac)tis suis R(espondi)t. qui magis innitit(ur) (con)silio suo/ et qui
nunq(uam) obedit sibi/ et qui p(ro)pt(er) desseruim superioris ad res se iudicat
exponit/ ¶. et dix(it) sapiens qui liberalis est a(n)te d(ivin)us est natu(r)e/ et
sapiens qui non est n(is)i liberalis natu(r)e suus existit/ ¶. et dixit
ei/ quis est saluus a temporib(us) corporib(us)/ qui effudit et pon(i)t s(ensu)m suu(m)
p(er) fideli/ et p(er)dica(n)e sui p(er)ceptum et p(ar)ciam sui exclusionem/ et eius
timorem sua p(ro)genie(m) a loq(uendo) de morte sui sp(ec)iatore ¶ et
dixit ei quis est plus ignarus/ quis facit maiore(m) instancia(m) sibi
~~e~~ndit q(uod) se simulat eu(m) non debz/ et qui glorificat(ur) sibi laudes ab
ignoto ¶. et dix(it)/ ignari meditant formosum et t(ur)pem/ sunt
extius s(ensu)s decutit et extius non distinuit s(ensu)s/ nisi me(m)broru(m) sup
ficiale plenu(m)/ et plenu(m)/ vel forme no(n) distinguunt/ nisi s(ensu)s maior
ex eo dicit(ur) ¶. et dix(it)/ querens ip(s)a semita sapiam repit ea
et plures errores in ea non errat nisi quia no(n) ip(s)a semita p(er)qui
rit eam/ et p(er) illam viam no(n) p(er)ueniendo ad ea no(n) gerit p(er) alia

vino dampnant eam dicendo ea medicum ¶ Et dix qui ignorat fore non cog
noscat se ipm / et se non cognoscens est omnibus ignorantibus magis ignorans
¶ Et dix qui nouit quod sit ignorans sapiens est / et ignorans est qui nescit quod
sit ignorans ¶ Et dix ira est honor adducens per se dedecus ¶ Et dix
rex est sicut magnus fluuius nascens de paruis aquis / unde si dulcis
est dulces sunt omnes parui / et si est salsus omnes erunt salsi ¶ Et dixit
si voluis durabilem tibi esse saporem rei / non peruenias ad extremum
rei saporose sed aliquid omittas ex ea residuum ¶ Et dix caueas in
pluris ne confidas in tua fortitudine solum / et negligas venabilem
consilium / quia aliquando consilius sufficiat / ita quod non expediat forti / fortitudo
aut a ~~...~~ natali consilium exclusa non potest ¶ Et dix eloquium sine opere est
velud inundatio fluuii / subiungens in se homines absque profectu ¶ Et dix
mali moris est hominem suspiciosum esse / quia propterea male viuet ¶ Et
dix nullarum delectationum huius mundi fruaris / quousque intellexeris
et vinum seu intellectum de predictis concordes / ita quod non ad(di)scerent sibi
adinuicem / quia concordat predictis adinuicem / et in vinum non cognosces
pulchrum et turpe qualiter differant ¶ Et dix per tua scientia quod papis
ignorare / scientia re ea habebis necessarium ¶ Et dix / non comedes aliquid
magis licito / quia res omnis comedatoris meatur / et redundabit
in tua defectum ¶ Et dix / si negligatur radices in regnorum negocijs
et solum ad ramorum gubernacula intendatur / regna perduntur ∴ Et similiter
si omissis operibus quod expediret fortunis fiduciis intendant Item si ad
preparatorem terre non intendatur / Et et per conqueritur districtima regna perdunt diuturnitate
¶ Et dix / finis indignationis est erubescere de se ipso ¶ Et interrogauit
enim / quis sapiens maxime molestatur / Et respondit qui cogit ignorantibus vicinitate
habere ¶ Et dix in quocumque videris discretionem perfectam esse / certe scias
in illo cupiditates fore debiles et infirmas ¶ Et dix / ita est anime similia
si non anima infirmetur / et retrahit se ita a familiaritate vanis / allitiendo :-
animam et retrahendo oblectamenta mundana ¶ Et debilitas animae cognoscitur Tho
quod homo de loco in excogitatum peruenit boni et mali de loco de quo non
suspicabatur ¶ Et dix / Item non despicias modica / quia potest inde
nocumentum habere ¶ Et dix / non arguas hominem dum est iratus / quia
tunc eum rectificare non poteris ¶ Et dix / non associes duos dominos quorum
alter alterum superare intendit ¶ Et dix / non leteris de casu alterius
quia ignoras qualiter contra te rota reuoluatur ¶ Et dix statue consilium

tum a dextris / et veritate a sinistris et eis saluus et liber ¶ et dix nunquam
doluit aīa mea. nisi tribus de causis / s. de diuite qui deuenit ad paupertatem et de
honorabili / qui despectionem meruit / et de sapiente quem ignorantes deriserunt ¶ et
dix / non te afficias malis / qui reputat tibi beneficere / quia videbis
ab eis ¶ et dix / qui regnum procedit in melius cupiditatibus famulantur
sensui / et qui econtrario intendit ipsius cupiditatibus famulatur ¶ et dix
non petas quod agatur opera illicite sed ut cogitatum fiant quia quanto tempore
opus perfectum fuit / homines non inquirunt sed tamen si bene ¶ et dix longe
plus est uno bono verbo obtemperatus quam si sibi stipendia multa daret
¶ et dix / tua beneficia bono collata retributionem exspectant / et impensa
vili ad plura petendum inducunt ¶ et dix / mali sequuntur ma-
licias hominum / et ipsas negligunt bonitates / sicut musca que
infectam et corrupta depascit et sana omittit ¶ et dix oportet
sensatum in suis operibus ipsius considerare potentiam / velud que per manum levi-
cum corpus si mortem evadit interius cor tiore non exuit
¶ et dix / qui de se non suspicatur plurimum sit tutior quam facit / et quem non
cogitas in omni suo consilio esse errorem ¶ et dix / decet sapientem
se non exaltare super ignorantem / sed similiter ei ingenium deus exaltari
voluit super eo / et quod conetur suo posse necnon bene ipsum / de dubio ad veritatem
quia prima resistentia est crudelitas / et gubernare eum suauiter est indu-
stria ¶ et dix / bonus ex sapientibus aspicit ignorantem / sicut
respicit suum infantem / cum quo pie agendum est / atque laborem
subeundum / pro veritate eundem ¶ et dix non sit ~~hoīs~~ homo volun-
tarius quousque fuit duorum inimicorum amicus ¶ et dix / duo disputato-
res veritatem inquirentes non sunt / ubi se odiant / quia intentio eorum est
ad idem / et si alter alterum vincere intendit odium tamen in hoc tempore non
poterunt / et quod eorum quilibet conatur alterum ad suum velle conducere ¶ et dix
cum conficis aliquem aliquid / et non concessit tibi illud / de te / qui petivisti
erubescas de eo potius / quam de eo qui non concessit ¶ et dix mente
acquires spem et sapientiam / et dinabis omnibus / cognoscet. i. te tunc
spirituales melius per ea que scis / alii vero temporales seu omnimes / melius per
ea que habes ¶ et dix non potest bene multos gubernare qui unicam suam
animam gubernare non potest ¶ et dix peior est penitentia quam omittitur
erga illum quem petere erubescit / et timor superbia est quam versus illum

instringit / a quo no est dampnificatu scamy ¶ Et dix asspite te a decep
torib3 absolutem / et si obloqui cepit de hoib3 no recipias decep
cionis absolutoem ab eo ¶ Et dix optet ffatu / ut q petit habet
suamt et plane et modicis verbis petat / q sanguisuga de san
gine plus trahit lente q tymphes inquietans / ac vota visitas
q pugit ¶ Et dix / debilem aiam tedet lenit eius q diligit ¶ Et
dix vita aie cstat ex suis bonis opib3 tuentib3 eam a morte / q
morte no patitur ipa nisi ex malis opib3 / ut aliquis pot ea accide
sicut hyi corpus accidunt / cum sit sublimior et nobilior corpe
Et hec sunt castigatoes platonis / deu cognosce et timeas / et intere
ad faciendu bonu et ondendu aliis magis q in tuis cottidianis
necitatib3 / no petas a deo / q no est utile spi / s3 petas bonu durabile
teeu spir / scias etia q cae malorum sunt multiplices / non diligas
bona vita tantummodo solum / s3 diligas bonam mortem principaliter Et
dix / infelix e q finis sui est inmemor a sua malicia no dultens
No statuas tua luce i rebus currentib3 extra te / no expectes metuib3 bene
face / quousq excitat illud s3 eis bene facias a tempo / Non est sapiens
q in aliqb3 rebus mundanis letatur / nec q desperat in adusitatib3 suis
vilitas hnam ffins in multiloquio cognoscitur / eorum q no oferunt i rela
tione rumorum / Cogita plures ac demu loquere / et fac q res d fiali
pmutatur / ut irascaris subito quia facere assuescis dnabitur q te / Si
cocepisti aliquid dare indigenti / noli estimare q qd de te exigere debeat
ignoras / Delatu adiuua nisi mala opa eu deferat / Ne sis sapiens
deo solum / s3 sed etia q tm sapia verbalis pit in mundo isto et
sapia sed utilis est in mudo etno / qua qui hyi opatur licet taceat
ipm p nobili reputat deus ¶ Et corpus phibeamus a multitudie
cibi / ob sanitate ipius et phibeamus nos a multitudie vitiorum
ob salute aiarum nrarum ¶ Et dix nobilitati sui quis aie sue nobi
litate adequat / ¶ Ille cesetur bonus / qui non nobilitate aie des
picit / solum parentu atteins / vitupatur q inde gloriatur / q incotinenti aliu
appetit / dnm / nec fortis est / q tuid vilipendet dnum / ut magnu
ssus / q qu te fraude aliqua dimittet ¶ No extolles ppter valorem
quo excedis tibi similes / q hoc fructu melioratois absorbet Et
dix / si regi magis aliis fidelis extitis / et stipendia tua aliis sit equalia

T in maioritate
Jeuerins Et
dyo. ndemas
sevum

non doleas quod tua diminutio[ora] erit illorum aut non ¶ Et dixit si aliquis
invidet tibi ob bonitatem tuam, intendens postea obesse tibi defendo te, non vin-
dicas sibi modo quo meruit, ut viam non inveniat rationabilem propter quam
tibi mala peiora, que non deficiat satagenti ¶ Et dixit non est idem
rato opus in temporibus diversis velut prius mutatis esse opus iuxta qualitatem
temporis, in quo eris, non derogando propterea fidei, nec bonis moribus, quod
si hoc facere nequis, ab eis desistas, alioquin magis perdes in anime tue offensa
qua in opere ipso acquiras ¶ Et dixit blandiaris hominibus tempore tui dominii
quia cum hoc prevalebis illorum cordibus, qui a te declinare curant, et
dixit non attendas aliquid in suo statu et conditionem in qua tempus commisit
sed prout in veritate se ut attendas, quia ille est eius status et conditio
nalis ¶ Et dixit non potest quisquam cum amico suo continuare amore nisi
qui est suavissimorum amicos sustinere valens errores ¶ Et dixit
convenit sapienti eligere homines ad sua beneficia sicut ipsi eligunt bonas
terras ob incolatum ipsorum ¶ Et dixit modicum errore non despicias licet
fiat cum pluribus veris operibus, quia error est sicut humor malus licet
vincatur ab aliis humoribus contrariis, tamen nisi a corpore expellatur
verendum est ne prevaleat aliis humoribus ~~contrariis~~ aliquibus intervallo tempo-
ris adventis ¶ Et dixit cum serviens alicui domino noli fieri equalis sibi nisi
in fide et sensu et patientia ¶ In aliis vero negociis caveas ne te appropriat
sibi equalem in statu aut vestitu aut in suis deliciis ¶ Et dixit
non vult ~~dominus~~ a te serviri cum te putes eo amplius scire ¶ Sed repu-
tes te velud forficem qua ignita demulcitur non possibilia digitis
apprehendi. Ergo quanto scimus magis eo, in illo de quo sibi servis tanto
magis humilis ei existas ¶ Et dixit non indiget ingenio nisi circa
magis eo quod potest, et dixit viles reputant propter bona que agunt homines
propter obligatos et honorabiles reputant se debere fecisse, et propterea se exo-
nerant tamquam exsolvere veniunt ¶ Et dixit bonus contentatur de bonis
receptis iuxta possibilitatem conferentis, et secundum facultatem recipientis, vilis vero
non contentatur nisi iuxta qualitatem collatorum ¶ Et dixit cum homines mirabuntur
tuas virtutes, malicias tuas attende in te ipso latentes, et confide
magis in ipso quod in te ipso conspicis quam in eo quod homines dicunt ¶ Et dixit
cum videt aliquis amicum suum reputare convenies in hiis que solebat
extendere manum contra hec et in bonis, que offerre solitus fuerat aggravari, non tamen

¶ Si volueris scire naturam alicuius super aliquo, consilias eum, et ex hoc
cognosces secundum iniquitatem vel equitatem, secundum bonitatem vel maliciam ¶ Et
dixit.

ex aliquo contingere defectu / scias quod adventum est aliquid quod humiliabit statum
eius / Et dixit pena liberalis est mentiri bona sua solita non offerre / et illi
berali est pena / obesse non diligenti cum eo quod numquam alicui benefaciat / Et
dixit / cum litigavis est litigaturus cum inimico non obedias ne quod magis tibi
timeatur quam sibi / Et dixit / cum posse habebis vitus nam / quia non permittit
rei inspicere finem / Immo necessarius eos que separatum iniuste tueri et
infortunatis prodesse / et cum exaltabitur status tuus / inter satisfacere
hominibus / quia illud est validius quam castra et arma / que fieri poterunt
fortiora / Et dixit adversarium tuum contra te machinantem invitans ad
equitatem reducere / pocius quam pervenire vindictam / nam vindicta est ubique
damposa / et presenaris equitas utilis ubique / Et dixit dominus palme
assimulatur arbori que fructus tarde producit / et brevi temporis diuturnitate
corrumpitur / Et dixit / homines huius mundi sunt velud homines conducti ad
opus aliquod faciendum / quorum unicuique concessa est quedam continua / ad
eorum auxilium in opere ipso / unus tamen ex eis conatus est ad perficiendum
opus ei commissum / nec in alio / ymo pervenit hoc sibi fuerat a continua
stabilita sibi / compellens eos et dirigi eos fecit / donec opus eius fuit
completum / et hoc venit sibi de laudabili expeditione operis / quare reputatur
sapiens cum modo sua sciam sit laudabiliter operatus / Aliter vero missus est
facere quod primus fecit sed habuit impossibilitate sui faciendi de necessitate sue co
mitiue / et hec adularetur et blandaretur eius / inchoamus dampnificatus
est in opere suo / et iste est delitiosus / Tercius vero recepit se auxilio socie
tatis sue / quibus pro voto necessitatem exhibuit / qua data / tamen eis se ob
lectamentis exhibuit / usquequo oblitus est omnium que commissa erat
sibi / Et dixit postmodum vellet intendere operi / non valens perficere desistit /
quia male successit sibi / et iste est venatus in cupiditatibus / Et dixit
reducit homines ad equitatem suavitas / Alioquin eris in labore et pugna
cum eis / Et dixit avarus est gratie receptionis / et inmense detectionis
et magne tollancie / et hoc reputat loco beneficii / et aliquis eorum magna
nimium reputat bonum melius alto / nam apparebit potius hoc recipere et
non dare / quam dare cum male recipere / Et dixit debilior inter homines est
qui impotens est celare suum secretum / et robustior est qui potest vincere
sua iracundia / et pacientior est qui sua scit abscondere paupertatem / et temperancior
est qui sufficit quod habet / Et dixit noli timere ab aliquo de eo quod non est a natura sibi
licet ex debito teneatur / quia plurimum elabitur tecum cum labore / oporteat

in faciendo eo ad quod non est aptus ¶ Et dixit non te cogat cupiditas
adulandi hominibus ut tu precedas de beneficiis eius magis eo quod laudabis cum eis
Et dixit cum deduxitur tempus divitiis despiciebatur et vilitates [illegible]
comedunt et pro eo habetur et timor divitis maior existit Et dixit
liberalis avarum devidet liberalem in paupertate ipsius ¶ Et dixit Ira cupiditas
et alii effectus anime habent in se quantitatem quandam que dirigit et gu
bernat hominis status in quo consistunt qua quantitate excedente
provenit ~~bonum~~ nocumentum nam ira assimilatur sali quo cibaria condiuntur
quod si fuerit de eis et moderate quantitatis cibaria apte parantur Si vero
magis cibarium devastatur ¶ Et similiter se habet in aliis virtutibus et
dixit Est quoddam regnum quod assimilatur puero aliud iuveni et aliud
seni assimilatur verbi gratia si proventus regis sumptus ipsius et familie
excedunt regnum illud dicitur puer et crescit durable satis et si
equantur iuvenem proventus et sumptus dicitur iuvenis Et si sumptus redditus
superant dicitur senex diminutis viribus et regnum est modice durabi
litatis ¶ Et dixit debet regem satisfacere stipendiis stipendiariis sibi ser
vientibus alioquin societas sua dispiciet eum et dominium suum Et dixit rex
regnans in rectitudine et iustitia rector populi sui rex est et regnans
cum iniquitate et violentia ostendit apparenter eum nolle in regem libenter
eorum tamen voluntatem totam inclinat ad talem qui ducat et regnet eos
¶ Et dixit obedias benefacientibus et aliquid concedentibus tibi et tuos duos sta
bilias tales quales sunt domini tui ¶ Et dixit aliqui reges habent pro bono
consuetudine semper statum unius generis ex subditis tantum et in hoc valde fal
luntur et errant quia unum genus hominum non necesse est in conditione et statu
eodem immo quoque variatur status eorum et minuuntur bonitates generis
illius assimilans terre in qua seritur continue semen unius nature quo
tempore processus corrumpitur et mutatur ¶ Et dixit oportet dominum sedere a populo
et non familiariter conversari cum eis alioquin dispicietur cum de natura populo
sit despicere se immiscentes et conversantes cum eis unde quilibet conversantem unum
et eidem reputat sibi parem Et dixit In verecundia enim quoque est cecitas
quedam sui cogitatus eo quod non cogitat in rebus exigentibus sibi et
propterea agit sicut habens debilem visum qui res modicas et minu
tas non videt sed altas intuetur eas ¶ Et dixit bonitates regum sunt
secundum dispositionem aspectus et considerationes quos habent ad leges suas et
eorum a bonitatibus defectus est secundum quantitatem elongationis ab eis na

i obitu ipius
et avaricie

pro obseruatorem legis et statuti ad eam conferunt reges populo quod conferre tenentur et debent uel ab
eadem auferunt quod habent auferre et dum non habent ad legem statuti auferunt a populo quod auferre non
debent et dant quod tenentur eis. Reges debitum non impediunt propter quod reges inde ex tunc reges iusticie
reputantur auctores peccati. Et dixit illi quos reges magis diligunt sunt hii quos sciunt acuti sensus esse et
cupiditates uicisse. Et dixit errores uelociter impedientes error in nauium gubernatore et si ob-
seruatore domorum regum et impugnantium ordinatore commissi. Et dixit quod pater non iusticiam studet nec
instruit arte uel scientiam quibus aliquid lucretur seu proficiant filius ille non tenetur necessitatibus respondere
patris. Et dixit cum rex adiunxerit te sibi sit tua peticio minor quam tanta receptoris ipsius. Si aliquis petere
te contingat et quando cum eo ad partem secesseris loqui super tuis non procures agendum ymo referas quibus
satisfacias uotis ipsius. Non feras coram rege inimici sermonem aliter quam fuit prolatum ab eo nec
cures cum in aliquo ne forte quod mentiaris ei habeat te suspectum. Et dixit cum in utilitate regum
processeris magis aliis tibi equalibus propterea quod melius agas eo superbire non debes quia ex hoc minus reputa-
beris quod egisti. Nam niti debes ad compescendum iram tuam ab inuidia et ad habendum hominum corda
ut ipsorum fruaris amore. Et dixit ad uituperandum illud quod laudasti non accedas ymo susti-
neas conans applaudere quia ex eo quod prodixisti uideris obligatus eidem. Et dixit patitur dolorem quicumque con-
uincit contra statuta legum quod cum contenderit opponet se sibi et destruit eum. Et dixit cum eloquium cohe-
ret uoluntati loquentis quesiit auditoris uoluntas aliquando non potest suum complecti sermonem. Et dixit
consilium non petas a senibus quibuscumque sed ab illis quos intellexeris expertos fuisse multorum inexpertos uero
aliquatenus non consultes. Et dixit bonus rex censetur cuius claret in uita fama laudabilis et decus post obitum
sermocinatur uirtutibus. Et dixit ingenium non approbes in stancia multitudine sed in defectibus uiciorum. Et
dixit tu uideris mortuum scrutatoris in anima tua si nam es equalis. Et si equalis fuis mentiens ad eadem con-
diciones te peruenire debere. Et dixit prouideas te semper tibi necessario pro itinere tuo et quod quodam die expediat
mori mente cogita. Et dixit non iudices prius quam utrosque audias contendentes. Et dixit esse in uacatione non
placeat nec de bona tua fortuna confidas nec peniteat de bonis tuis operibus. Et dixit qui inopiam timet
et casum ad obtinendum non nititur fama. Et dixit felicior est qui de malorum suorum secedit domino et sue non
obedit ire et qui inter condiciones hominum nudiore se debito reputat statum suum et qui suos eo modo non distinguit
contrarietatis quod cecitas non adiuuat. Et dixit amor in rebus habitus ipsarum celat malicias. Et odium in eisdem habitum
bonitatem occultat. Et dixit Si aliquis precipit aliis quod complere non potest contentus quos imaginatur cum perficere non potest
et tunc ira de suo fine cogitare non permittit quia sui sensus puritatem eius obumbrat quare anima
sua puritate spoliatur in eo statu loco obscuro quem sol illustrare non potest. Et dixit male dicitur preciosos
sunt dentes eo maxime maioris sit periculi quo ipsarum superfluitas excedit condiciones habentis non as-
similatur cibo stomachi exsuperanti uirtutem que impeditur et debilitat comedentem. Et dixit cum uolueris in
super aliquo consulere quod accidere potest membris singula sunt partes tocius tue circumspectionis ponentes quia consilium
habens se loco ubi consecrabis uero et distinctores loco horum quare deficiente aliquo aliis habebitur intellectus
Et dixit nos uiuimus naturali uita et uita consequenti intellectuali. Igitur ex quo uita naturalis non nisi propter intel-
lectualem appetimus naturali indulgeamus uirtuti non amplius quam expediat propter illam. Et dixit oculus
amantis cecus in amato censetur. Et dixit propter bonum operari laborem sustineas et propter mala que non
commiseris non tristeris. Et dixit deliciosas ad eum que sibi conferunt oblectamenta accedit prius quam
intueatur si bene operatur uel male. Et dixit maxime peruersus est qui non credit eo quod aliis satisfaciat et sibi
defectum non facit. Et dixit ratificatione non conueris ualde corruptum quia prius quam cum ratificaris corrumperis
Et dixit boni mouentur faciliter ut bonum indulgeat quam male impediat et magis quam per malum ad compescendum
quod bonis mali uero in contrarium operantur. Et dixit iuratator excusat se cum consueuerit ut bonum uocet. Et dixit
propter cum doctore loqueris tuum non prolonges sermonem et quando minus docto loqueris prolonges quia ex fine uerborum
non ex principio apprehendet. Et dixit non proficies in scientia qui furtiue uult eam acquirere quia hec uilitas persone

n̄ i p̄ursa aq̄ua ee nō pt | i q̄n acrescit sua n̄ f̄ctum p̄ducit | Et dix Cū doceb' disciplin
q̄ nō leuit' discat q ostēdas p̄ctura ut nō sn̄ labore concipiāt | ymo ut cogites i his q̄
docueris statues loq obscuri ut tu videris cū itelligē ipotētē qd clausū ē apte ondas
Et dix qn̄ expediet te osulē aliq̄ sup aliq̄ emergēte negocio p̄mo iuuenē tu es co-
sulē demū senē cōsulēs Et dix cōsiliū eq sapiēt sut tu | meli e t q̄ tuū q̄ tua
volūtas q te a bono cōsilio retrahit | eligēdo i alio nō existit Et dix nō vocaris illū
q p te defendi itendit eo | p qd tua boitas minuat | Et dix modicū nō reputes tuū imi
cū habē q malū maius quā cogitas tibi poterit orī ab eo Et dix res q ē cōt naīm
vires ht suo imulto forciores | et res nālis in fine Et dix rectū ē vniforme et obl'
i diu'cē sini ē facile et difficile rcē | et h' ē sic̄ emissioi sagitte q ut rcē digat ad sig'm
longus exped' visu et ecōtrario nō ē op' usu ut erret ul diuitat ab eo Et dix nō ē ouenieus
p̄uoz dm̄ū q licz bonū videat aliquo tpe ad malū tn̄ deueniet fine Et dix maius
detimentū qd regnū habē pt | ē ppter elatos corde q habētes meliorē q̄ habuerīt statū
alios se meliores despiciūt Et tali mō ordiatos i regim̄ putit et fiūt | Exped' g' dūo q statuat
et ordinet quelibz mō 4 loco suo ut meruit uelut medic' opat eq̄litatē et moderanciā hu-
morū corpis iuestigāe et seruāe nitit q diu cāte sal' egri pdurret Et dix. Sesq̄ horabilior
ē volūtate q sens' tpis te statuit dnm̄ tu' tpis nitit stabiliē te seruū Et dix magm
cordis ē q nō concipit ex paupertate grauamē Et dix bonoz tuoz q̄cumq malorz tuoz
amī pt Et dix habes bonas uirtutes sbālit' ē nobilis | et si accidētalit' habz fit se nobilē
cū nō sit Et dix salu' ē q regibz i fidelitate et cū pietate pplo seruit n̄ stat' i q ē decipit
cū nec ppt malū desperat aliqūten' q gruat | Et dix modeāta verecūdia facit hoiez obmittē
qd cōpetit sibi | min' supflua facit obmittē qd opetit si diminuta et modica aliq̄ nō opetit
cogit iuadi Et dix cōsulas i negocio eq̄lē tibi q maxiē itelligit | qd op' ē tibi Et dix Nō
molesteris erga dnm̄ si de oībz suis | t' negocijs nō itrabit | n̄ pte sua manu tenet agēda
Et dix cū inimic' tuus ad posse tuū puenerit | inimicoz nūm exijt et sociorz osortiū ē adept'
Et dix hoi qn̄ aliq̄ petit ab alio 4 ocedit eis p eo retributorez ipendi debē | q̄re reputat tantū
emptorez ad tm̄ et obligatos existē ad soluēdū et cū nō cōcedit eis ppterea cogitat | n̄ irascit
ot' illos q nō concesserūt eis sic' accid' hoi q nō cogitat sup eo | q noluit emē et nō emit aliq̄
vēo se nō silr habet ppt id qd ocedit nō putat retributorez ipendi 4 iō ot' illos dedignat
q s nō donat q pducit donaria q exsoluē nō disponit Et dix inimici aliqn̄ st utiliores a-
mic eo q inimici sua aperiūt vicia a qbz ppterea studē cauebat et etiā ppt metū ne videat
se valeat bona oseruat | ut nō subeat paupertatē Et dix Nō te itromittas ad aliqd faciēdū
q̄uisq̄ sens' puidērit illud delectabilit' faciēdū Et dix malo te nō associes q tua nā absq̄ tua
noticiā aliq̄ subripiet de nā ipi' Et dix faueas sp bono ocilio q licz ut spabas nō accidit co-
fortaberis tn̄ attēde eo q p te nō remāsit agē qd debeas Et dix decz hoiez faciē suā i speculo suo
ituerī q si viderit eā decorā p male gereret agē tpe op' | si vō turpē cessit | nollz duo tpia agg-
gāe Et dix exped' sensato q i potum dulcedinē mediāe amaritudinis moreret Et dix boitas ē
finis q habeat q's verecūdiā de seipo Et dix q bn̄ ad ea q pferunt attend' ipemet cū pferente ex-
ponit | Et dix Nullus erubescit de senio ob sui etatē ul ob albediez capilloz sz erubescat ppt sui sciēcia
sbam illustratus cū de | optz igr ut cū ea i nob' fiūt sbā pudorē habētes ab ea tpibz nō imitam
Et dix si rōtināo cū eo nobilē viteris grat' te diliget et poti' horab' et si obtinueris ot' vilē vilis
te odiet Et dix cū dnūs atted' ad sua negotiā sperans se sibi sufficē tūc ad eā tāsices poterit p-
uenire aliud facilit' ad usū Et dix Nō optz iudicē rigidū ee sermoē | ot' maleficij ppetrātes q si
nō se habēt hoc mō abutēt nō cessorz Et dix q bona cibariā pedit | nutrit ab eis 4 etiā otrīs
sustētat | Et dixit Si volueris ostendē tuis sius q a suēdo s excusai valeas | et ut t' seruias

sis contentus quod extrinsecus possis tuis multis diuitijs a suis familiaribus non ostendas
sed eos pauperes efficere quod sicut sibi de pluribus sit tibi de tuo modico satisfiat ¶ Et
dixit. Molestius est inter omnia et laboriosius pauperem diuitis sapientem ignari
robustum debilis appetentia facere non obstare poterunt qui vituperia equora
pertingunt ¶ Et dixit. Res regi prohibita censetur ebrietas quoniam cum rex regni
sit custos quam turpe erit ipsum sub alterius custodia indigere ¶ Et dixit Inter
reges est felix ipse in quo dominium predecessorum dirigitur et infelix in quo
ipsum subruitur et peruatur ¶ Et dixit ex consuetudinibus vna quamque quidam mala
reputant quidam bona propter fidelitatem quam reputant omnes bona ¶ Et dixit
Bonorum bonitas inuicem bonos cogit diligere malorum malitia inuicem cogit
odire non videre potes quod veridicus veridicum diligit et fidelis fidelem mendax
vero abhominabitur mendacem et latro latronem capit nulla tamen eos
proprietate cupit habere ¶ Et dixit qui constanter se animi bono se regit
consilio quia vero infirme ac debilis committit omnia dispositioni fortune ¶ Et
dixit. conuenit viceduo regis vt erga proprium constanciam habeat et non suum
compescat et si forte rex crudelis extiterit ipse cum hominibus mansuetudine operetur
et si rex nimium fuerit mansuetus ipse rigiditate fruatur qua suppleat regis
defectum ¶ Et dixit expedit nullum absolute super regno prestare consilium nisi
illum quod rex statuit esse ipso in regno ut propterea mala consilia non emergant
in eo ¶ Et dixit Mali credunt de hominibus quecumque mala ferunt vt malignacionis
habeant vt eo quod malis consuetudinibus potiantur ¶ Et dixit non vitiis operibus
dum verba sufficiant ¶ Et dixit qui legi non credit eum mederi non cogitemus
quod qui ob tibaria suffocatur cum aqua medetur non recipiet aliam. consi
tum meditine ¶ Et dixit non inhabites terram in qua scriptum lucra excipiunt
et qua preualet mali bonis et vbi plurimi dij metuntur ¶ Et
dixit velle et tacere super eo quecumque quod scies dicere posses ¶ Et dixit qui sciens
adiscat ob nobilitatem sciencie non quod aliquid lucretur ex eius nobilitate acquiret
qui propter lucrum aliquid addiscat non sic ¶ Et dixit Si volueris in sa
pientia dicti amore sua sapientie veritate. Si vero sapientis quere sit ad proposi
tum vel contra rem ostendere non obmittas ¶ Et dixit. cum tuo aduersario
non contendas. Et cum non statuas veritate vt efficiaris sicut sagitta
toribus signum et speculum oculis intuentis ¶ Et dixit In eum

qui tuum requirit amorem falli non debes quousque sciveris quid requirit ipum / quia
si querit ipum propter consimilia que in te sunt / amor poterit esse firmus / cum propter ceniilia
non poterit firmus eo quod ex eorum aliquo ipsorum evanescit amor ipuis ¶ Et dixit
Oportet sapientem requirere et fovere amorem amici dectibus operationibus et diversis
rebus bonis / sicut puer requirit et fovet tempore nativitatis / et plantula cum fovet
plantatur et demum fructificat vix similitudinem habeant in cultura ipuis ¶ Et
dixit valde vilis est / qui se cum ignorantie humiliat et qui cum non habet notitiam
laudes acceptat ¶ Et dixerunt qualiter poterimus cupiditates vitare in quantum
pericula corporis sitis / respondit in quocumque est cupiditas est ignis quantum illud
per quod deviat devianis / bene distinxit et ei potest obstare / Igitur qui se ratione cohibet
/ nec cupiditatum potest effugere servitute ¶ Et dixerunt ei quibus bene dare
potest consilium / respondit dualibus de rebus / scilicet aut multiplici experientia aut vilio
ratione in mensis ¶ Et dixit / aliquem animum tradit / per id in quo iacet sua te
pestas / Et dixit / cupiditates et hominum voluntas repunt vix regnum
maiorum cupiditates et voluntates ipsorum ¶ Et dixit / nec bene remunerare illum
qui beneficium est tum / quod si agere id es impotens verbo gratias impende verbo
tamen non sis contentus donec satisfactionis opera se possibilitati exponat ¶ Et
dixit / si aliquis contra aliquem commiseris licet sit modicum / non dormias donec convi
cii satisfactione sedes illud ¶ Et interrogaverunt eum / potest homo semper bene facere
respondit potest / quod benefacere est gratias agere deo / et memoriam a cupiditatibus malis
excludere et duo que homo semper agere potest ¶ Et interrogaverunt eum quid e
quod homo cognoscitur iustus / respondit ex eo quod homo non agat aliquid dampnosum ali
cui / nec loquitur mendacium obsum conspectum ¶ Et dixit / deterior est quam omnes homines
qui ratione utetur ¶ Et dixit / non invideas illius divitiis / qui sua gubernare
ignorat agenda ¶ Et interrogaverunt eum / quibus sciam gaudere adipisci potest
respondit non expectando / que evenire non possunt / nec de preteritis contristando ¶ Et
dixit non extinguitur ignis / per id quo magis ex lignis occupat / sed per defectum
ipsorum / eodem modo sapientia non minuit in distendo / ymo crescit / minuit tamen
ex defectu distentium / igitur corpus que nosti non sis avarus ¶ Et dixit / spes est
fallacia animi ¶ Et cum discipuli eum requirerent / quod legeret eis et instrueret eos
respondit prius venient auditores / et Aristotele veniente dixit / loquimini quia iam audito
res venere ¶ Et dixit / malum est quod pauperem te facias / et si iniquitatem
facias est peius ¶ Et dixit / cum habueris amicum expedit quod amici ipuis sim

het sime

platonis

amicus nec quod sis inimicus ipsius inimici ¶ Et dixit insipiens est qui ex boni
tate sue vestis et indumentorum et non ex se ipso reputat se sensatum ¶ Et dixit bonus
est qui levius potentiorem patitur et equalis minus potentem ¶ Et dixit decet sapientem non
servire nisi qui sibi moribus est equalis ¶ Et dixit bonitatum vicia insipida sunt
fine tenus non sunt dulcia principium eorum est ¶ Et dixit fideles domini sua legalitate eorum
thesaurum sunt ipsi possident ¶ Et dixit non aspicias te cum hiis qui de aliis ob
loquuntur quia sic de te sicut de aliis facient ¶ Et vidit quosdam plorantes super mor
tuo quibus dixit non ploretis super eo quia plorare non confert sed una peccata lavat
X bonum ¶ Et dixit quod vilis non reputes modicum erit multum ¶ Et dixit. sapiens est
qui ea que novit discere ab alio non renuit sed que ignorat ¶ Et dixit non lucrum
sum ex scientia nisi in scientia scio quod non sum adhuc sapiens ¶ Et dixit convenit sapienti
quod pateat singula per hiis que habere sperat et pro illis que uterit necessaria obtinendis
et non quemadmodum impossibilia sic verbipedat sperata et sperat cum illa sperata non
sunt etiam primo tamalia sunt in quibus homo assecurari non debet ¶ Et dixit.
mali cogitatus hominem contingentes sui corporis corrumpunt organa et ipsius bo
ordinamenta depravant et hoc si tollimus nostre parte non sunt ad alias virtutes
anime sue transfudit et eius non similiter ordinamenta corrumpet ¶ Et dixit ad
correctores priorum non sitis asperi nimium quia ad correctores vultu asperos primum sunt
assimilantur cum priores rigidos castigatorum inter ut sufflando extinguere magnum
ignem qui flatibus potius inflammatur ¶ Cum dixerunt quare quis renuit ad obti
nendas divicias senex existens respondit quia melius est in abitu relinquere
acquisitas divicias inimico quam in vita pauperum ab amico petere ¶ Et dixit
duplex est dieta totis et spiritus. corporis non est nisi cum appetitum comedere spiritus est investi
gare humorem aut qualitate vincere et eos obtemperare contraria apponendo
Et dixit natura est anime servitrix quod non inebriet animam et tunc famulabitur
sibi nam ebrietas vero anime constat in abmittendis bonis operibus et malis vitandis
et nature servicia sunt ad delectaciones mundi eam allicere et ab alcius delectacionibus
mundi prohibere ¶ Et dixit scientia est animi tinctura et tangibilia comede non
tingunt nisi prius ab immundiciis sint purificatur ¶ Et dixit cum tua discrecio
prohibuerit te alicui servum in obediens esse non debes quia maius peccatum quod per
accidens est quod instiges te id agere quod vetuit ¶ Et dixit non oportet
super deos opus impendere sed ut vita conservetur ¶ Et dixit mali capitale
est frans eius vero gubernator est ira ¶ Et dixit. una ex precipue bonitatibus

va

cat

est per eam ab aliis accidentibus privari non potes ¶ Et interrogaverunt eum discipuli quo cogno-
scitur sapiens respondit quia per ea que novit non se magno habeat precio nec ut vitu-
perante aliquis irascitur nec cum laudatur fiat elatus ¶ Cum dixerunt quid est quod
molestius reputas respondit in rem placere nolebit amici et ipsius silencio lex
offendet ¶ Cum dixerunt quid est quod numquam est curandum respondit insipientis
dehonestatio ¶ Et interrogaverunt eum quibus teneri oportet respondit ab iniquo pote- + respondit
te et domino predatore ¶ Et dixit cum scire volueris quis ex hominibus est tibi co-
similis quem sine eo diligeris consimiliter ¶ Et dixit malus invidet bono
et dolet cum de eo bona dicuntur quia habet bona ad quem invidia sibi sunt ¶ Et
dixit primus sapiens delectatur in concordando sapientibus predecessoribus suis sapiens
vero bonus ex sapientum amissione tristatur oportens sua magis in molestere
sciam collationibus sapientum quam in donationibus oblectum fruere ¶ Et dixit ex quo
reniti non est quociens incipere delictum et postea melius iustificari te
puta cum quod reniteat eidem ¶ Et dixit quia sua iuventute ira et cupi-
ditatibus utitur erit sibi in sua senectute molestum cum voluptatibus frui
non poterit debilitate membrorum Et qui a iuventute discere potest licet eidem tunc
tempore sit molestum servitutis tamen etate erit bone quietis et status ¶ Et
dixit avarus vult plus magna tenere iniuria sua sibi quam retribuere pro modico
beneficio elargiri ¶ Et dixit licet sis senex non erubescas addiscere et si fuerit
infantulus qui te docet cum ignorantia verecundia sit deterior addiscendi ¶ Et dixit
letatur sapiens qui novit se a mundi turpitudinibus evasisse assimilatus illi
cui confracta est navis et ad litus maris fluctuacione collapsus qui dum alios
respiciat periclitantes in undis se evasisse letatur ¶ Et instruxit discipulos suos dicens
cum fessi a studio vacabitis vacetis bonis historiis quia tedio carebitis ¶ Cum
dixerunt quis est sapiens magis completus respondit qui amplius alios magis consu-
lit et qui semper amplius dubietatibus perplexus quesivit iudicat servanda scientie
et veritatis ¶ Et dixerunt ei quis est turpior in suis operibus respondit qui nimis
se sensu suo gubernat et qui nimis de se ipso mercedit et qui sit se in rebus
exponit trepide ut nichil suspicari videat ¶ Et interrogaverunt eum unde
provenit spiritualitas intellectus respondit ex bona natura et ex conversatione
cum sapientibus in vita ¶ Cum dixerunt quis ex hominibus est complexionis bonitatis
respondit qui sua refrenat iracundia et sua voluntate impugnat ¶ Et dixerunt
ei quis mundus est et liber a temporibus operibus respondit qui sua discretionem statuit
pro suo fideli et timorem pro suo vicedomino et proditatores pro freno et pacientia sua
gubernatore et dei timore suum socium et collationem de morte suum consolatorem

Aristoteles interpretatur in ydiomate grecorum
complexus bonitatibus qui habuit patrem nomine Nichomachus et interpretatur dispu
tator vincens. hic fuit valde sapiens in arte medicine et extitit
medicus specialis patris Philippi patris Alexandri. natus fuit Aristoteles in
villa quadam dicta Stagira et tamen pater eius et mater descenderunt de genere Esculapii qui
fuit melior ex genere grecorum et cum ad octavum pervenit annum ad civitatem Athenarum
que dicebatur civitas sapientum pater eius adduxit et assignavit rethorice poetice et
et aliis gramaticis instruendum in quibus studuit per tres annos. quem hominem
suo ydiomate grecalis nomine imponentes vocabant eum laudatorem eo quod erat
notitia apud omnes et aliqui sapientes illius pro nichilo reputantes rethoricam
poeticam et gramaticam sicut Pitagoras et Pictoras deridebant singulos
qui in hiis discendis artibus laborabant dicentes in nulla scientiarum illas existere opti
mas cum gramatici non sint nisi ad pueros instruendos poetici ad narrandas
fabulas et mendacia componenda poetici vel ad suadendum verbis politis et blandiciis
exornatis quibus auditores leniter credunt valde et contrarium est verum et conatus est
tueri gramaticos rethoricos et poeticos rationes per illis dixit quod sapientia a predictis
scientiis excusari non potest quia cum ratio sit sicut Justinianus liquet manifeste per prerogativa apper
ta hominum bestiarum respectu dignum est ut iste homines nobilior et rectior sit qui
est magis ratione complexus et quod est melius est dicenteris exprimunt corde recogitata et qui
profert ea loco convenienti et tempore et quia a sapientia est nobilissima rerum meliori
ratione et directiori que exprimi valeat debet ostendi in verbis magis appareat et certis
et terminis magis absque impedimento et errore. nam si sit ratio ipsius nomine
sic perdit et cogit bestiare legente et dubium efficit auditore et postquam Aristoteles
scientias gramatice sive poetice et rethorice scivit mansit et addiscit scientiam ethice
et conviviale naturalem et theologicam statutis sub disciplinis Platonis audivit
ab eo in quodam loco qui dicitur Academia Athenarum tempore quo pervenit ad xvij
annum et cum Plato sella hunc pervenit ad Siciliam dimisit Aristoteles in stabilis loco sive
in villa dicta Academie in qua addiscebat scientiam ~~[illegible]~~ quod Platonis opinio
fuit conferre corpori ambulationum modica ad delendas superfluitates ab
eo et molestias quemadmodum precipue arte cum sapientie documento et propter hoc quod
discipulos scientiam docebat ambulando se ipsis ambulantibus vocati sunt ipsi et
sub sequentes ambulatores. Et postquam obiit Plato Philippus rex misit pro eo ut
accederet ad eum in Macedoniam moratus est ibi toto tempore Philippi scientiam demon
strando. Post obitum vero eius Alexander filius suus regnavit et Alexandro

recedere a Macedonia ad expugnandum eos de regno et regione Persie. Aristoteles reversus
est Athenas et remansit ibi docens decennio. Tandem ob invidiam cuiusdam (sacerdos)
sacerdotis Ydem accusatus est criminibus quod quereret super eo quod ydola adorare nolebat que
alii tunc temporis adorabant. Quo non scito Aristoteles ab Atheniensibus recedens ad suam terram
Stagiram se reduxit metu compulsus ne id sibi inferret quod Socrati intulerunt quem
peremerunt veneno. Et postponit tunc fastus regios locum sibi invenit ad docendum
et post modum incepit exercitare se ad benefaciendum hominibus et in elemosinis paupe-
ribus largiendis et in pupillis et orphanis maritandis et in gubernandis eis et
in contendendo aliquid sciencie volentibus cuiuscumque condicionis essent et ad quoscumque
sciencias intendent. Et renovavit Stagire fabricam et ponit eis leges
quas reges plurimum honorabant sublimi statu tenentes eum. Obiit postmodum
lxviii anno cuius ossa accipientes Ydem de Stagira collegerunt in arca quam
qua sumaverunt in loco ubi consiliarii pro magnis agendis convenire. Sunt enim quasi
ossa magne memorie delectabat et cum molestabat aliquid negocio cognitu cuiusquam
scienciam pertingere non valebat recurrentes ad locum eorum morabatur ibidem di-
sputantes cum dum domino pervenerant ad noticiam veritatis sentientes quod propter (ubi)
nomine dum ossa Aristotelis deputatum sensum haberet breviorem et subtiliore intellectum
faciebat et hoc ut eum honoraret post mortem et quantum doleret de amissione
sui durarent. Et habuit Aristoteles discipulos reges et filios regum et composuit
eis c libros et ex illis qui nunc inveniuntur sunt xxviii in logica et viii
in naturali et liber ethicorum et liber de regimine civitatum et liber methaphysice qui
Theologia nominatur et liber de ingeniis generumque versibus. Et reprehendit
eum Plato super eo quod ostendit in scriptis debere componi. Cui respondit Aristoteles se talem (libros)
existimando statum est et nomen non debere agere aliquis ut diligentes scienciam
perdant eam. Licitum est igitur ut libros componamus quorum consilio addiscatur
ut cum a memoria labitur recuperet mediantibus libris. Illi vero qui odiunt eam
non possint in eam cum sunt reducta in libris quod gravat visus eorundem et recedunt
ab eis cum timueri ipsum et roboraverit fortibus muris tamen quod nubes et ignari
non valentes in eam proficere de aurea eam se nullatenus intrare. ordinavit
eam et ordinationibus talibus quod sapientes eam intelligere poterunt. abhorrentes vero
ipsam nullum poterunt inde cumulare profectum. Fuit autem Aristoteles albus, brevis
staturae, magnorum ossium, parvorum oculorum, gracilium narium, parvi oris, lati
thoracis, et cum solus recedebat lente, numquam quiescebat libros respiciens libenter

(velociter incedebat et quando cum sociis incedebat)

intendebat interrogationibus / Respondens eis primus sibi et bene aliquibus nec dum horis
diei / intendebat per campos / et rivos delectans bene in bonis sonis audientibus et
in morando cum disputationibus / mittens eos semper tecum et veritatem cum errore cognos
cens / et si eum contingebat errare inordinatum erat in se vestiendo et comedendo
bibendo / et ridendo et loquendo / tenebat semper in manu sua instrumentum temporis
Et dixit quod in hoc mundo est melius bonam habere famam et dei gratiam obtinere
per quam si defendi consideras / et a malo tenebit / si quid contra te alii machinatur
Et dixit / regi te non intensitate plus / tunc ipsum resistere non poteris / nec contrarium
te ipsum poteris te errare / Ita qualiter poterit / alium dives pauper ditare alium
ccm in honoratum seu honore carens aliquem honorabit / et debilis aliter potest sine viribus
alios confortare / etc numquam poterit aliquis diligere alium / nisi qui stat et
dirigit principaliter semetipsum / Igitur si volueris aliorum immunditias abstergere / primo
tene tuum illius abstergas / eo quod anima tua existente immunda / non potes alium ex
piare / nisi agere velis ut medicus / qui morbo quo premitur curare alium
curare se ipsum non potest / Et dixit quod magis durum negotium ipsorum est
habere dominium etc / et quod postquam ea corrumpit / est dominus corruptus habere
eo quod est dominus ipsorum respectu / sicut anima se habet respectu corporis / quae absque eo vita
participare non potest / Et dixit a concupiscentiis caveas si bonis negotiis cogitabis
etc inveniens / quod non sit laudabile hominis mundi velle honorem / et alienas mundi
delicias subire / cum his mundus fluctuationis sit causa / et quod finem cum sufferendi
sit donum / Et dixit si volueris esse dives quod parum habes sufficiat tibi / quia
cui tamen quod habet non sufficit / ille dives esse non potest / quamquam etsi satis habundet
Et dixit potest fieri hominem mundi privitas scire / in quo vituperatur alius alter
honorari non potest / nec sine depauperatione unius alius fieri dives non valet / Et
dixit / si te errare quod vel vinceris vel iterum operante quod possidet / perdideris ad
tamen propterea non tentaris errore / nec ex hoc a tuo operando desistas / Et dixit
quod optamus nulli negeris / nec aliquis agas / quod alios contra te nolueris exigere
tue voluntati repugnans / concupias vitam / neminem odias / invidia animum
tuum abstergas / et si contra te erraverit aliquis / non indigneris / propterea / cum nullus
evadat errorem / Cave a concupiscentiis / quae rationem impediunt / et virtute auferunt
quia non alio modo quam perturbatio fidei subsistit et mundo / Et si tua anima tibi
contingat ad concupias / et ad dilectionem statim / quam possibilius sit evincere / tu tractat
pluare cum ea / et quantum possibilitas tua permittet / te tuearis ab ea / nec quam

† reputes qz unu modicu plurimi unu

ciniqz unu modicu attinges / Et dix in te inutili tua no excecas vitam / et si in aliquo delectabili abstine no putes cum sapientibus conferas / i studeas i libris ipor vita meditacio / qz no metunt alia de ea meditates / nisi ex anime sue et racionis ignauia / qz meditacio q inferunt dapna ignorat / vn nung dapnu qd pot euenire medicu est / Et cum accidit qui vere pferre no credit eciam / Et michi longe ab eis q volunt eloqui / i auribus applicat qui i ore venire sperabat / Et dix / Bonor corda ydonat sicut aqua pluuialis mare leuit tristet corda vero maloz ocorrit ut difficile q societate discordat / quadmodu q lig se amplectat ad iunte amice / † bestie sunt ignare i castigauit Alexadru i dicens primi qd exegerit / qd sta / † sit tuat sit eode homines / q nulli vita beneficia conseqtur / nisi qui astant sub vitate sapientes / i iunctures eande / spernites et fallaces dapna / alys isen tes assequi rigidas penas / a sub hys eni vita corroborabitur regna / et reputabimini sapiens / Et dix / si in aliquo dubitamus esto sapientes circa qz a nullo tristitia negotia duor magis q a sapientia / qz sapiens insipientem excedit / i si qs / qz sapiente consulas te despiciat ipe no turberis ppterea qz scias nemine sine vitio esse posse / igi ab aliquo vitium extras i aliquo si alia pte virtutes affuerit / no abnuittas eius consilium implorare / Caueas et qz dapnu qd te ppt impedientes contingere poterit / erit molestius q beneficiu ab auxiliatoribus assequeris / Et dix iusticia e mensura dei / qua deus statuit sup terra cuius suffragio debilis a forti i verax eripit a me dace / et qui hanc mensura dei tollunt fatue predit / et est in se ipo deceptus / Et dix cognoscit ignorantia sapiens / eo qz ia fuit ignorans / verum qz igno rans nung sapiens fuit / sapientia no agnoscit / Et dixit ex fiducia conscendi fine / no peto sciam qz ut sciam illud de quo dubito / qz ppt ignorantia magnus asserit viro defectus / Et dix Alexandro scias qz qb res dupliciter se habet qz res e modica / qua no decz te agere aut conualis qua no decz alii comite rem / si p modicas te exuerit / impediens i magnis / et si consilia comiseris alys consulabitur indebite / et dapnu maius pueniet reuiebit q pfectus / Et dix liberalitas e credere indigenti et mentiri iuxta possibilitate donat qz qui vult possibilitate credit liberalis no est / qz vere vastator / et qui no indigenti credit / no e acceptus qz e velud fluminis iumento qd denat qt eius / Et dix sapientia est vita anime / et speculum racionis / O q felix est qui michi ea pquirere / cum ipa sit laudabilium fundamentu i nobilium

qui aqua spargit i mari et qui no menti expellet est uelut

tudinem / per ipsam tamen bonum acquirit finis et currit a tormentis. Et dixit: O
Alexander, in intencione vt non debet dominus invidia oriri et ab invidia mendacium procedit, a men-
iniuria dacio odium, ab odio iniusticia nascitur, ab iniusticia erumpit iniuria, ab iniuria bellum,
a bello lex perit et civitates perdunt, et in intencione ut debet dominus veritas procreat, et ve-
ritate procedit iusticia, a iusticia amor pullulat, ab amore dona procedunt et
tutela consurgit cum quibus lex manum tenetur, et mundus populis ad augetur.
Et dixit: qui suum regnum statuit sub lege debet regnare, et qui legem
subicit regno, regnum angustiat. Et dixit: Oportet regem esse magna-
nimum, multe cogitacionis, et rex firmum in prospectore, purum et refrenatorem
iracundie, ubi decet et quando et ex tandem et cum oportet, debet concupiscencie sue esse
repressor, non perfidus, sed predecessorum commitans semitam gubernator et ordina-
tor singulorum in eo quod meruerunt statum, et servator legis et fidei. Et qui
beneficiendo vivat, et quod fortis existat; fortitudo tamen eius duplex: una
est ut sit fortis animi, quod nulla occasione terreat, alia est fortitudo corporis;
que due si fuerint in rege, rex omnino completus erit; et si forte
defecerit corporis, alia super erit sibi sufficiet. Et dixit: rex qui suos sensus
gubernat non est laudandus nec laudibus attollendus, et rex quam alii
quod vite suo domino secretum exponit, est debilis animo. Et dixit: Alexander,
si bonus gubernator esse volueris, ab infligendis penis boni abstineant
et quod emendificetur de maleficiis quamquam consideat. Et dixit: divicias pete non
transitorias, et incommutabilem vitam et regnum, et quod non auffertur, et durabilitatem
perpetuam; sis pius, non tamen ea pietate que vertitur in dampnum; ymmo penam
merentibus inferre non differas, et ad colorandum legem labora, quia in ea divinus
timor consistit. Cum videris inimici posse abtinere vindictam non deferas,
eo quod variantur mundi condiciones et status. Et dixit: non credas veritati sentencie
nisi contra fautorem fidei heresis, et fidem statue ritum regni tui, quia qui
contrariat fidei tue et regni tui inimicus existit, et pro peccatoribus est
melius quod emendaveris quam pro te subsequentes emendent. Et dixit: bonos hono-
ra, ex hoc enim populi obtinebis amorem; non festines sequi mundum
quia modicum perseverabis in eo, et qui suos annos huic mundo stabiliunt,
illos animarum, cum illum perpetuari ignoret. Horum sapiam et laborare
mitari eam, magistris et discipulis stipendia exsolvendo, et eos exhilarando
eosdem, et eos qui ad aliquem statum in ea pervenerunt, cum tuis familia.

ribus tuis pone sciens, quod honorabilior titulus est titulus sapientie, et delectabilior renunciatio per eandem, et ita pquires eam maior questus existit, et nisi per eam manus cumodum nullo alio consequeris. Et dixit ut ad alium dirigamini, hunc quite mundum, nec propter metipsum gratis eundem, cum modicum sit morandum in eo, et Job loquor, quod modicum diligo mundum, et deum deprecor ut cito exinar ab eodem.
Et dixit bone dispositionis est et fortis animi, et laudabilis fidei, qui tollat adversitates cum venerit, quamquam qualis sit homo in prosperitatibus non probatur. Conforture igitur ex eo quod semper est, et ex eo quod dominus te absolvat a pestibus, et quod tibi contulit non abneges bona debiliore ex minutis fortem tuis te reputes, eo modo tua regres milicia, velut rex magnus emergentibus carum egens ad sui tutela requirit eandem. Et dixit multas populi tui, sicut tu stabilizatum est regnum, et multiplicati inimici requirit observatores fidei sive legis fideles premoneas, et ex hoc reputabis in hoc mundo corporis et in alio consequeris sine optatum. Malos reprima, et corrige studeas quod tu hoc et legem diriges, et populum tuum consiliabis, non es de anima tua securus quousque homines assecuret a tuis illacionibus primis, et semper eo quod te exgisse male non reputas alium non molestas. Et dixit —— non potest dominus esse, qui multum ad amici vitia intendit, et qui multum appetiat ipsum, et qui omnes se opprimere non dimittit, homines deprimere moluit. Et dixit mori honorantem est melius, quam in vita vituperiose transire. Et dixit dives suos mores perdit, qui regi repugnaverit, et rex qui opprimit subditum suum perdet honorem. Et dixit pauper moritur qui mundum maxime diligit, et dives moritur qui non diligit eum. Sapientia non cognosci est honor concupiscentia ducit ad eam, que resumi non potest iactura. Avaricia honorem diminuit, quod penitus antea construxerit insipientia est stultus primus, et si pendeat ab alio, ut absque peticione subsistere non possit mors prima accipitur. Oportet rectorem seu gubernatorem sui populum non tantum loco seu hereditatis tenere, sed ut consanguineos et amicos, nec in hijs que ab eis excipit per violentia delectetur, sed ex eo quod ab eis assequatur, ita quod habet iustitie non sit unde aliquis debeat, quare dixerunt aliqui, quod iusti non haberent unde deum formidarent, ex quo quod ipse deus voluit iniquitatem, et suo obediunt mandato. Nam rex iustus non est, non est rex sed predo, et spoliator violentus, mali non te obediunt, beneficio vero boni. Igitur hos duos modos agnosces, libenter bonis beneficias, reliquos pena infligas, tua iram non sit nimius asper, nec levis plurimum, quod una superiori consequitur mores, alia priores. Et scripsit Alexandro in epistola sua, tribus de causis reges honorant, ex legum institutione bonarum et legionibus acquirendis, et ex desertarum populatione terrarum, et etiam scripsit ei opera

hominum / non ad singulorum diuicias / quia cum homines non possint erroribus excludi / omnino
si nisi examinet districte confundet districtio iusticie / sequitur ab aliquibus errorem anteditum
sunt orti / et indulgendum eisdem / huius enim exitibus parnes te / conticescent diligencie eorum
et peruenit ad melius statum / et cum puniri exigerent aliquos / non te velut ultorem
vindicatorum ~~sciente~~ ostendas / sed velut vtilitatem conatum / et in hoc medicos imitare / sciente
qui corpora sciant infirmos plurimum ex morbis quos patiunt molestijs pati
culpantibus ipsis / qui nec agenda agunt / nec obmittenda obmittunt / Nichilominus
tamen curant eos / non medicaminibus asperis / in pena eorum que commiserunt / sed eos
leniter et blande mederi conantur / et transiens per quedam manibus mutilatum
dixit / qui alios suo non priuarunt est suo priuatus / Et dixit . qualiter amicus erit alterius
insipiens qui non est sapiens ipsius amicus / Et dixit Alex. benefaciendo
possessionibus veneris / quia tunc dominium durabilius erit . provide quod in augmentando eosdem
non cum eorum veneris / cum corporibus denique veneris animus / propter beneficia
que merces / et fugas / quod possessio deo presumptuosus / facile ad peccata collabitur / Igitur
munitus quod non labat a deo / et sequatur quod non a peccato labetur / Et dixit / felix est qui
alio castigatur / Et dixit discipulis suis / roborate animas vestras / et credere a te
turpitudinibus / que debiles subripiunt animas / Et dixit / nil est quod nunquam valet
faciat aliquis / sicut bona iniquitatum quod fecit / Et dixerunt ei duo sapientes
a quibus dixit / quia pro malo non gerunt / Respondit / quia fuit valde velut reputatione
Et dixit / qui benefaciendi posse non habet / saltem a malefaciendo abstinere intatur /
Et dixit / veritatem diligentiam et platone / sed verius est diligere veritatem / Et dixit
discipulis suis / aures habetis quattuor / duabus audite quod prosit / et non proficientibus
tibus duas reliquas reliquatis / Et dixerunt ei / quid est ex rebus valentius / Respondit euestigio / mores paucorum / Et dixit / in alicuius turbacione aliquis
exprimi non conuenit / nisi cum sint in suo dominio / vel alius potentatu /
Et quadam die plorantem vidit iratum / cui dixit . magister ad quid es iratus
Respondit / ex verbo quodam quod quidam de te retulit fide dignus / Cui Socrates . de
quo verbo silendum est parandum est / non est maliuolencie dignus / Et dixit in
rebus singulis / multo est leuius modicum / nisi velit acceptare sciencie quantum
maior sint et leuior ad pertinendum / Cui dixerunt / que ad lucrandum oportet
sit

tima districto / respondit / quia naufragante eodem in mari [nudus] tandem evadens
nichil ex eis amittit / Et dixit oportet ex scriptis eligere meliora / sicut facit apis
que eligit meliorem de flore / Et habens quidam ipse hereditatem nobilem / cum illa conte-
dat gubernandi spe vero nunquam visitabat eandem / Cum dixerunt / quare tu non
requiris hereditatem respondit quia non acquisivi ipsam / ut eam / sed ut me met ipsum
requirere et talitas intendo acquirere hereditates hoc modo / Et dixit insipientis
lingwa est sui clavis mentis / Et dixit cuidam iuveni / sciam pigritati parere
si perquirendo scientia labore non protuleris detrimentum sic patieris / Et dixit cuidam
ex discipulis fili non te nisi cum noscere scire ipsum assidues / quia deget in vita bona
potest / qui se associat ignoranti se ipsum / Et dixit animus semper pelinus ad vi-
tia / sic non recipit detrimentum / Et dixit ob concupias suas corpus non increpa
tu hec sua nata reputatat / sed animam argue quod quid docet et dedecet intendit
et novit et corpori dominatur / Et dixit fornicator laudari non potest / nec est hilaris
iracundus nec liberalis sensibus / nec cupidus esse dives / Et dixit sicut aurum igne
sic homo suis probatur operibus / Cuidam ex discipulis male dixit de socio / cum dixit contra
cum nolo credere verbis tuis / sicut contra te suo verbo non consentio / Et dixit ei quidam dum
est mirum quod malum contra me cogitasti / respondit Ego non tantum reputo quod ex eo
instanti spiritum animum amittere videlicet in aliquo stabili cogitare / aut in aliquo cogi-
tacionum exhilarare animam vel excitare in aliquo opere bono / Et dixit cum accedit
ad sciam bonus discipulus est contentus / malus non cum de ea diffidit / Et dixit sicut
plurima facere pullulare non potest in lapide igne sic ex multo insipiens studio
assequi perfectum non potest / Et dixit lingwa hominis indiscretionis sive discretionis est
scriba / quia quidquid dici voluit ipsa scribit / Et videns quendam convalescere qui sic
perfluente comedebat / et dixit ex multitudine ciborum corpus subtractum vires non
crescunt / sed ex mensuratione convenienti quam eis recipit / Et dixit experientie corri-
piunt hominem et perficiunt successiones dierum / Et dixit sapientia divitis exornat
divicias et pauperis paupertatem occultat / Cum dixit quidam / quid est bene loqui
respondit dicere modicum tempore completum / et respondere laudabili et concessum / Et scripsit
Alexandro / homines se reputabunt fortitudine vestra contentos / vestre magnificentia volun-
tatis / et propter vestram mansuetudinem vos amabunt / quod si vestra ista miscueritis / verum
comprehenderitis effectum / Significatum est ei eruditis quondam nobilis ducis / et adhuc

ad nobilius verum procedet dominium / si verum recipientibus proximum tunc eum laudabit populo erit
dominus et non dissipator et principium / nec verum sit propositionis officium / homines cum patrone domino non
sunt liberi / sed ut servi / et qui servorum magis quam liberorum vult dominus esse / assimilatur
ei / qui bestiarum esse pastor plus eligit / quam virorum / nec est apud regem minus
detectius / aliquid quam perdere / cum regis intersit bene prius se gerere / Rex enim prosperi
et culmine sui dominii satis depressus extitit / ex quo cepit servos vocare sub
iectos / Et dixerunt ei quid est / quod dixisti non convenit licet sit veritas respondit
est laudare se ipsum / Et dixit / qui veritatis aliquid expresserint / optime gestus habere / quia
ex illo modico nos habitamus cum multum / Et dixit / quo animalia singula ho
minis excedit / est ratio / si quis igitur ea non utitur efficitur bestialis / Et dixit / inter alia
omnia / quanto magis novum est / aliquid / est melius / nisi amor / qui novo melior
in etate existit / Et dixit / bibe consuevera et sitis invalescebat / sed ecce cogitato
non bibi / et extincta est sitis / Et dixit arabes / domine sciatis / quod est primum quod
dixisti de his sitiens sapientiam respondit / Prima anima est sapientie / nunquam eius sapientia
primo creata est / Et dixit quid est anima / respondit / qua sapientia fundatur / et divinitus
illustratur / Et dixit / quomodo potest anima semetipsam investigare / et perquirere respondit
sicut quaerit infirmus a physico de egritudine sua / et sicut cecus querit a circum
stantibus de colore suo / Et dixit quamvis non invenitur anima se ipsam / et est mutatio sa
pientie respondit cum anima sapientia carebit / nec se nec alium valebit cognoscere / sicut videre potest
lucem absente / Et dixit / omnia proprietates habent / et proprietas distinctionis est elige bo
num / Et dixit non debet quis corrigi / quod non respondet ./. / quoniam si scivit / si questionem
bene conficerit / eo quod congrua questio / responsionis congruentis est causa / Et dixit
quidam qui acquisierunt divitias multi sunt / cum studio et labore / per varia pericula diversorum
boni fines existunt / sed qui invenerunt in gaudijs / nunquam senectutes / quod paruit
et signum / quod villas nullo labore proprium videmus / delicijs vero multas de proprium
et destructas Nam cum delicijs / nec regna perdunt / nec proprium diriguntur / Et dixit
vbi eius attractio illico facit errare / Et dixit / miror in eo / in quo non sunt
bona quam serviunt / et tamen ipse acceptat / et de eo de quo dulce gustat la
borando / ad id habendum / amarum tollerat / et qui alienum delectatum utilitates
invenit / invalescere in eo conatur / Et dixit / non te geras valde crebello / qui
recepto furfure farina emittit / Et dixit / a conchis marinus medulla /
aurum extra / et sapientiam a quocumque excipe defendere / Et dixit gubernare proprium

non convenit puero / nec ei qui est imitator negociorum ignarum / nec suam voluntati concupi
scientiam / nec ei / qui est sine delectatione agendo presumit / nec ei qui plurimum voluntatis eo
concupiscit / ¶ Et dixit / non est differentia inter puerum etate / et puerum moribus / quia mores hominum
non pendent ex tempore / sed ex eo / quod in suis actibus concupiscias imitetur ¶ Et dixit /
cum concupiscas videri / quando consecutum / et ut convenit imitator / bonum ad gubernandum
existit / ¶ Et dixit necesse est querere ad hoc ut sit bonum vel quod sit per se humilis / ad ve
ritatem sciendam / et actu operandum per eam / vel quod ab alio discat / quia qui per se
intelligere non potest nec per alium apprehendere bonum esse non potest / ¶ Et dixit bonum dicitur esse
duplex / unum appetitur propter se / aliud propter aliud / quod propter se appetitur / eo quod propter aliud
appetitur melius est ¶ Et dixit / bona dividitur tripliciter / unum consistit in corpore / secundum
in anima / et extra corpus tertium / nobilius tamen inter omnia est / anime bonum
nobilius / tamen boni forma in bonis apparet operibus / et in acquirendo hunc bono et
usu ipsius felicitas consistit ¶ Et dixit / necesse habent anime felicitas bonis existen
tibus ex corpore / quia difficile est homini pulchra opera agere / et que temporalia
sunt negligere / sicut divitem esse et paupertatem / et propterea sepius indigent gubernan
tium auxilio / ut suam nobilitatem ostendant et etiam virtutem / ¶ Et dixit competit
in homine sepius longo tempore addiscendi / et boni mores ex bonis consuetudinibus
¶ Et dixit habundantia et defectus operationem corrumpunt / quia sicut paucitas et multitu
dinem / forma sanitatis corrumpunt / et ipsorum temperantia sanitatem efficit
auget et conservat / similiter mores ea corrumpunt / sicut habundantia et defectus
sicut timores et audacia / Nam aliquis ad omnia timidus est / quum ad nullum
extimorem accedit ¶ Et dixit / oportet nos cognoscere singula / quod mores hominum osten
dunt / ex delectationibus et tristiciis / quas suis recipiunt operibus / nam qui delectationi
bus corporalibus abstinet / sibi ex hoc placendo / hic dicitur temperatus / et quum abstinet illis
dolendo est cumbitosus / et alii mores omnes eodem modo se habent ¶ Et dixit
quod plures bona cognoscentes opera / et non operantes / bonos se estimant / et tales
sunt velut infirmi / qui attendentes ad consilia medicorum / nil operantur ex eis /
et propterea eorum corpora sunt a sanitate remota / ita anime predictorum sunt a felici
tate longinque / ¶ Et dixit bene agere est res extimata / tamen est difficile pervenire
ad eam / et ad male agere facile pervenitur / quia recedere a signo est facile / et
difficile pervenire ad ipsum / pluribus enim modis / mali esse possumus bonum vero non
nisi uno modo / ¶ Et dixit mores acceptabiliores quam turpibus operibus uti ¶ Et
dixit defectus scientie maliciarum est causa / eo quod per ignorantiam eorum / que agere convenit
et intrepidus alter / et audax / ad omnia et temperancior est /

et que super plures erant illiatis opibus abutentes / Et dixit · senes consimt se inuicem
diligunt / quia mutuis amoribus psciaut sibi pui vero ex abstinentiis pluribus amantes
se inuicem / atque se diligunt / et cito abhorrent / in delectabili corpore ipsorum amor mutatur
cum in eis delectationes sint mutabilitate festine · et eodem modo amor bonorum
stabilis est firmus / quia sibi inuicem intendunt assimilari in bonis abstinentes a ma
lis / puerorum vero amor deficiente carnali delectatione deficit / Et dixit / felicitatis hominis
complementum est amicus / acquirendus / quis enim solus poterit esse felix / cum felicitas perfecte
sit bonitate / aliis quemadmodum in felicitate beneficiis indiget aliorum / Et dixit / cum ma
le succedit tibi aut bene · tunc exercitium est opus / quia cum male successit amicorum
eget auxilio / cui vero non bene indiget solacio eorundem / Et dixit / non delectatur
in iusticia nisi iustus / et in sapientia nisi sapiens / in amicicia non nisi amicus exultat
et qui bene agendo adipiscit amicicias est boni successus / et qui hoc acquirit
corporales ob delectationes decipitur / quia corporalium delectationum concupiscentia censetur ex moribus
puerorum / Et dixit / recto amore deum diligens et amans sapientiam ipsius / et opera
bona / deus honorat eum · et curiosus benefacit eidem / Et dixit / mali fortitu
dine corporis pericula sustinent / boni vero ea fortitudine intus patiuntur / bona enim pa
ciencia / in manuum vel aliorum membrorum fortitudine non consistit / hec enim patientia bestia
participat / sed anime patientia bona est contra cupiditatum et voluptatum sustinens
pericula / propter boni finis providencia / quam intendit / Et respondit Alexander domino / ex quo
deus / quid optasti et quantum obtinere voluisti concessit finis in presenti acquiescere
mandauit / Et dixit / scire est viuere / et ignorantia mori / et ideo sciens benefaciat
quia opera que agit intelligit / et insciens / quia non intelligit que agit / opera morti
ficat et anullat / Et dixit / homines racionis absque discipline informatione intelligere
non possunt / sicut corporis visus formas visibilium absque luce videre non possunt / Et dixit
antiquitas temporis opera facit senescere / et linunt vestigia fama delet remanet nisi
amor / qui ex bonis gestis perhabitur hominum cordibus / et que filii a patribus
sicut hereditant / Virtute igitur ad bona fama / que numquam deficit nec abest a cordibus
hominum / cum hec enim tua bona fama / et nobilitas perdurabit / Et dixit / insipiens
est similis calori in aqua / igitur a longe inimicus eius / et non approximans /
quia si euadit lucrabis · et si moriatur nichil perdes / quia ab remotis ad mo
riendum cum eo te tenere non potest / Et dixit / mendacium est anime infirmitas / que
racione mediante curatur / et numquam mentitur recto · et quondam incedente ad eum

vidit totam eorum sportam cum passulis, et interrogaverunt eum quomodo emisti. At ille mensuram
sibi dari precepit dicens: hac mensura metiti sunt eas, et posuerunt in sportam. Cui
dixit ille: non de eo quero, sed pro quanto emisti, et tunc respondit: pro tanto. Sed scias quanti
tatem esse aliud quam qualitatem, et quomodo illos rursus cogere. ¶ Et dixit: firmior sapiens
est qui sublimia non acceptat, sed quod intelligat et allegat. Melior est qui non
refert responsa nisi bene providerit, et melior est artifex qui ad opus non accedit
quousque ipsum prius bene distinctiat, nec est aliquis qui in cogitatione temporum rectorem
habere debeat sicut sapiens, qui in sapientia quam intendit non necesse habet primo bene
in illa prius quod sapiens teneat, et tenetur organizare in ea, donec fructum boli?
tum consequatur, et cum collectionis fructus advenerit, cum dolore non conveniat eo quod labo
res mundi quos facit quod semet ipso prodi permittit, et attende sic sustinet de
fineto?, ut post mortem retributionem accipiat, et demum cum morti appropinquat
dolet in ea quod de eo videant et vituperent eum mereri aut ex bonis operibus cessisse,
velut qui arbores plantat et edificat domum aliquam et tristis et dolorosus
erit de labore suo dum perficit quod amplius expectabat, et miror illum qui
de morte tristatur sciens esse per eam quod suis operibus retributio fiet. ¶ Et dixit: discipulis
melius est quod possint attingere in questionibus suis, gravius scilicet est quod docentes
eos tenentur vera proferre, et audientes non nisi in recipiendo veritatem intendunt.
Gravior igitur in veritate dicenda ut nos ad eam apprehendendam moliamur toto
posse. ¶ Et dixit: in pluribus hominum vivunt concupiscentie rationem, quia cupiditates ab
infantia comitantur eosdem, rationem vero non assequuntur nisi etate perfecta, propter
quod ad cupiditates potius se inclinant. ¶ Et dixit: pueri reges sicut pueri
magistros abhorrent, quia hora qua disciplinantur bona eximde punctura non
attendunt sed sentiunt discendi labores. ¶ Et vocaverunt Alexandrum ex quo desiit
a docendo eundem, faciens sibi donos super regimine magnatum, et philosophum tunc
Alexander bene rudit?. ¶ Tunc Aristoteles verberavit eum verberibus magnis, quare in
terrogaverunt eum quidam quare hoc facit; respondit: puer iste habilitatus est ad regna
dum, cum volui horrendum gustare saporem, ut ab iniustis se firmiter refrenet. ¶ Et
dixit alium si contristare poteris cupias sicut turpis te ipsum, quia honor est et nobili
tas anime tue. ¶ Et dixit ei quidam juvenis: quare es pauper? respondit: me non offendit
mea paupertas nec aliquid mali pertuli, et tamen mala plurima tue divitie protulerunt.
¶ Et dixit in libro celi et mundi: convenit iudicare rationem volenti non obedire sibi quod
dicitur primo sic, sicut cognitor veritatis, et sic quod alio iustitia eligat vel veri

p se ipso. Scd dixit mundus iste est quidam ortus / cuius sepata sunt regna / regna tamen tenet p leges / Leges vero statuit rex. Rex vero p miliciam tamen tenet / milicia
vero pecunia gubernat / pecunia autem et populus colligit / populus est iusticie servus iusti
cia vero regitur mundus etc.

Alexander fuit regis filius philippi scilicet macedonis / qui philosophus bizantius regnavit / Et vero sue mortis fuit divus de magnanimis terre sue
et eius nomine captus amore sue matris / Alexander ideo missus est ad eam
tenendum / quia non potuit / sed illa ei non consensit / Ipse vero conatus est occidere philippum
maritum eius ut suo loco regnaret ipsam ducere in uxorem / Et accidit philippo rege
mortuo / rege philippo mittente in exercitum contra quendam de vasallis suis / Et impugnaret
filium pilati qui inobediens erat et alium exercitum cum Alexandro filio suo transmisit
ad quandam villam que europia vocatur / ut villam impugnaret que inobediens
similiter facta fuerat / videns vero quod regis philippi milicia distributa erat p
partes diversas / reputavit captum esse melius eum / et convictis sibi hominibus
quos tunc habere potuit / philippum insiluit percutiens eum percussionibus multis et
interponentibus se hominibus philippo graviter percussus cecidit / et villa valde commota est
et influxerunt in hoc Alexander inveniens eum mortuum / et matrem eius manum
tuis captivata / et evaginato ense ut eum occideret / et ut matre non pateret
sine complexu manibus a percutiendo abstinuit / Et dixit tunc ei mater fili occ
ide eum quia me nullo modo dimittas / et percussit eum Alexander ense ipso / et
eius in terra quasi mortuus cecidit / et accipiens eum Alexander detulit eum
coram patre adhuc vivente / cui dixit Alexander rex surge et capto ense
tuum inimicum occide manu propria te ulciscens / Surgens philippus eius
interfecit / et statim mortuus est philippus / et sublimavit eum Alexander
et regnavit post ipsum / Philippus consueverat dare tributum Dario filio darij
regis persarum quandam quantitatem notam quolibet anno de omnibus annis / ut non impugnaret
naret ab eo / et dederat filium suum Alexandrum Aristoteli p discipulo / qui multum bene
docuit / et factus est magnum cordis et bene intelligens / Et cum philippus morti
fuit propinquus / vocans filium suum Alexandrum fecit eum regem et suo capiti coro
nam imponens statuit eum sedere in solio regio / et introeuntes principes in domum
acceperunt eum / deinde vocavit Aristotelem mandans ei quod exortaret filium suum
coram se exortationibus bonis / que postquam mundum relinqueret proficerent eidem
et Aristoteles complevit edictum / Et statim philippo obeunte surrexit Alexander / et

suadens hominibus dixit sciatis omnes regem vestrum fore mortuum. Et ego in vobis
nullum quero dominium sed sum sicut unus ex vobis appeto quod vos appetitis
et quod contrarie volo quibus contrarietis nec quod contraire in aliquibus factis vestris. Audiatis ergo
verba et consilia mea quia sum fraudum abhominator et amator vestri et talem me
reputabatis preter unicuique. Mando itaque vobis quod deum timeretis et obediatis et
illum assumpsatis in regem qui magis obedit deo et qui melius de populo cogitat
et qui magis pius sit pauperibus vestris et melius inter vos dividit acquisita
et qui pro vobis suum corpus exponat et qui pro nulla delectatione vel delicijs quibus
sit implexus vos negligat defensare et ei tunc operibus malis exclusis estis
et in bonis sperantes et quis sic pro vobis occidendum vestris inimicis audebit obicere
et illas audientibus rationes istas sue magne discretionis et subtilitatis mirati
erati sunt multum ex eo et quod cogitarunt in eo quod sui predecessores non cogita
uerunt quare dixerunt ei. Tuas voces audivimus et tuum recepimus consilium et
absolutione favorabilem propter verbum propter quod nostra facta pro vestro bono exponimus et cu
pimus vos regnare super nos semper. Nos non tenemus quod alius melius mereatur
esse rex noster et elegerunt eum et susceperunt eum in regem et dominum et coronaverunt
eum et benedixerunt. Quibus dixit audivi orationem vestram quam propter me fecistis
et vestram alacritatem in efficiendo me regem vestrum et ego reputo misericordiam
illi qui concessit michi amorem firmandi in cordibus vestris obedire michi quod com
placitis michi ut obediam ei et quod cum aliquibus delectationibus mundi non me im
vestris
plicat propter quas pro bonis non me intromitta. Deinde misit dicendo per suas
litteras omnibus magistratibus locorum omnium regni sui hoc modo Alexander creatore
domini. Deus est dominus meus et vester creator meus et vester creator celi et terre
astrorum motuum et maris qui posuit in animo meo sui notitiam et timorem
et stabilivit me ad sui servitia obligans me qui me creavit et statuit
me virum excellentem quibus boni et electi precedunt. Igitur refero gratias ei propter bona
que conferre cepit et supplico inceptum complevi. Fratres enim quod pres viri et
uiri omnes ydola adoraverunt nec noticiam nec vivaciam nec videntiam
nec audientiam et qui voces habent meliores nescio verecundiam habent de se
ipsis si adoraverint ymagines manu factas. Sim ad cognoscendum deum redeatis
et ad serviendum et unitatem credite qui magis merentur lapide isto et tunc
misit litteras significando suo arbitrio vita sua et voluntate sua maxime quod se

necessario conmutaret / ad iuniores suorum et suos impugnantes et quod reducerent et imi-
tarent eos ad unitatem credendum / impugnantes illos qui credere denegarent / recep-
tis vero literis suis / et lectis mouerunt se / et venerunt ad eum bene muniti / Et ordi-
nans eos iussit dari stipendia / Milites vero ipsi inuenerunt eum / ita robustum et mag-
nanimum / et sic liberalem quod numquam fuit rex visus similis illi / Et post cum mansuetu-
dine magna / et cum laudabilibus moribus / tam satis et pium / pauperibus et debilibus
se exhibuit forte valde / ad dei seruicium et timentem deum / Et ex hoc cogitauerunt
homines quod esse debet magnificus / eodem vero regnante et confractis dissencientibus
se suis negocijs / Rex darius ex solito tributo transmisit / cui Alexander misit
mortuam et gallinam / quia talia oua ponebat / Cum vero Alexander regnaret / gen-
tes diuisi erant multiplices non tantum regebat vnico rege / Unde ceperat alexandro eos
impugnare / coegit eos taliter quod dominatus est eis / et cunctis Ipse namque primus ex-
titit / qui ad vnius regis dominium eos reduxit / Et extunc motus est animus
suus / ad impugnandum omnes reges accidentis / et impugnauit et vicit reg-
nans super accidentalibus omnibus / Cepit inde intrare in egyptum / edificauit Alexandriam
iuxta mare vicesimo anno domini sui / anno septimo postea iuit in terram suam / deinde
processit in Armeniam / tunc dario rege sciente processum suum / illis de Tiro litteras
suas transmisit / in hunc modum / Darius rex regum / Tiri populo notificatum est michi
quod qualiter Alexander latro iste cum latronibus omnibus quos potuit aggregare ad partes
vestras peruenit / quem precipio vobis quatenus captiuum suis armis et vestibus ipsum subiu- / omni securitate ipsius
gatis in mari / et latrones vero omnes ipsorum / ad me mittere non tardetis / quia sit
vestris scio quod vestri potencia et sapiencia hoc complere potestis / nisi opere compleatis /
Post hoc transiuit Alexander et castrametatus est super fluuium / qui dicebatur Esta-
tus / quo scito darius significauit litteris suis hoc modo / Darius totius
mundi rex lucens ut sol Alexandro latroni / Bene scire potes quod rex celi
me regem terre constituit / sublimitate nobilitate honorem et diuicias et forti-
tudine michi deus concedens / Nunc vero significatum est michi / quod adiunctis
tecum quibusdam latronibus / cum eis abstulisti fluuium Estatum / vel cepisti
in ferreis terre nostre / et alligasti tibi coronam fecisti te regem / et hoc scitum et actum
fatuitate quadam / quem visis litteris istis / continuo ab hac fatuitate desistas /
quia puer es / pater nullus / nec sit consilium tibi / quem verum / potes dicere et terra
tua / Alioquin mala hora vidisti terram tuam / et ecce mitto tibi corrigiam vnam
auro plenam / ut perpendas mentem animi mei hoc / quo quidem intendimus facere

cum generis sit nullus pater et vilis / excusacionem nulla pretendere potestis

possimus / et speram unam / ut existimaris totum mundum manutenere (plenum) / et saccum de semine
zizanii / ut scias me habere magistra militia / et fustigatorium / ad corrigendum
te velut puerum / et misit ei eum haec per suos legatos litteras suas. quibus lectis
idem Alexander mandavit eos extendi / et manibus ligatis post tergum mandavit
ense cruciari / quod decapitari vellet / qui dixerunt / Ligari tale regem
numquam audivisti suos velle mactare legatos / ad quod Alexander respondit dominus
vester latrunculum reputat / et non regem / ergo vobis inferre volo more latinis
offensas / de quo vere non noteris inhabile / sed domini vestri mittere vos ad me
noteris latrunculi gente / Cui dixerunt / noster dominus tui non habet noticiam / sed nunc nos
te cognoscimus / propter tuam bonitatem / et dicimus / ergo indulgentiis nostris
corporibus / quod nos dicemus domino nostro Dario / que de te vidimus et erimus tui testes /
ad quos tradidit / ex quo humiliatum vestris precibus animo / ut mei misericordiam
cognosceretis / qui precium habui / et cum simplo elongatum extincto / et mandavit
eos absolvi / commestione dari precepit / post hoc conscripsit litteras istas Alexander
filius Philippi regis Dario qui regem regum se putat et qui timet astra
celi et qui deum et lucerna mundi se dicit / quo est possibile / quod qui totum mundum
illuminat sicut sol desperatum hominem timeat / et debile velut Alexandrum / non
igitur te deum reputes / sed hominem arrogantem / nam mortalis homo qualiter poterit
esse deus / qui in eo est / ut perdat (suum) dominium et sine aliis mundum relinquat /
ecce tamen est apud deum / ut indignetur contra illum / qui se suo nomine vocare presumit
unde scias ad pugnam tecum venturum contra te / confidens in illo / qui me creavit
ut me tueatur / vide enim me commendo / notificasti mihi per litteras tuas de multo
auro / quod habes / scias quod auro ipso abstinere possum / misisti eos speram unam
et fustigatorium unum et archa plena auro / scias fustigatorium esse me ipsum / quod
contra te deus transmisit ut te gustare faciam amaritudinem ipsius / ut sim rex tuus
et correctio tua / et bene egisti in spera mittenda / confido enim in deum quod tota
terra tua veniet ad manus meas / comminuens eam / sicut teneo manu speram /
archa sunt nuncium augurium / ostendens / quod deus contra te erit in auxilium mihi
et signum est adhuc / quod ad me venient omnes thesauri tui / et zizanias quas
misisti leves sunt ad comedendum / commentis carent omni malo sapore / loco
tuum sinapis grade transmisi tuo continuo violenti sapore / iusiusp me esse
cogitasti / et relatis potentis tuis gero de deo fiducia / quod ipse te debilitat

et deprimat te sicut scimus literis exaltasti quoniam terra sub preterito relinquis et sigillantes
literis resignaverunt eas legatis mandavit eis caute referri que sibi mandaverunt ceteri
rius et precientibus ipsis legatis ad Darium invenerunt Alexandrum vicisse virum
Darii qui reversus fuit ad Darium victus post hec processit Alexander et subiectus est
villas multas et perveniens ad villam que vocatur ... homines eiusdem clauserunt por
tas quas Alexander mandavit regie (?) ... cui dixerunt Alexander scias
quod portas non clausimus ad repugnandum tibi sed quia dominum Darium cogitavimus
quod tibi aperiremus easdem et propterea nos daret quibus respondit Alexander aperite
michi villam quia villam non intrabo quoniam Darius vincitur et meam legalitatem
qua omnibus michi obedientibus servo. Et tunc aperiens (?) portis duxerunt victualia
et alia benefacta ei sic recesserunt de villa et tantum processit Alexander
quod occurrit Dario cum quo magnum conflictum commisit durante a mane usque ad me
ridiem et tantus effusus est sanguis quod sicut flumen currere videbatur. Demum
gentes Darii dederunt se fuge et Macedones firmi morati sunt. Et videns
Darius quod capitanei et magnates exercitus sui prostrati erant et qui remanserunt
pro maiori parte vulnerati erant cepit fugere. Et supervenit Alexander illos qui
in firmi extiterant captivavit inter quos fuerunt filius et filia et uxor Darii
et fugatus est Darius usque quo ad quoddam flumen magnum pervenit et transivit
eundem quia congelatum erat. Et cum familia sequeretur eum in transitu confracta
est glacies et submersi sunt plures ex eis. et videns salvus Darius se quia
deum domini regni sui perveniret sperans per illud ab Alexandro se tueri demum
debilitavit et consulens inter se dixit nulla scio causa qua magis assecura
ri possim quam me capitaneo Alexandri submittere qui nobilis est et fidelis
quare suas literas sibi misit quibus rogabat eum ut misereretur ipsius filium et
filiam et uxorem mittendo ei postea se Darium tributarium sibi promittens Alexander
lectis literis suis cepit ... eum persequi. Darius vero fugiens ad Indie
regionem transtulit se et attingens eum Alexander cum iam ultra Alexandrum videre pote
rat duo ex magnatibus Darii irruerunt in eum et occiderunt ipsum credentes
Alexandri propterea se impetrasse sperantes quibus Darius dixit non faciatis
recordantes beneficiorum et gratie que vobis contuli. Nam et Alexander rex est ...
... si velitis ut credatis ex hoc fieri gratum sibi erratis quia vos interimi
... necem meam mori faciet eo quod reges aliorum regum ... vindicant
Ipsi autem ... percusserunt eum Darius de equo cecidit. Et priusquam mo
reretur ad eum applicuit Alexander qui se iactans super eum tergit pulverem

ex facie sua / et positis super pectus manibus lacrimando dixit. Darie rex surge et sis
rex provincie tue. Juro enim in deum / quod potenciam regiam tibi dabo / et faciens te reg-
nare restituens tibi omnia ablata / et inimicos tuos / me enim
reputo tuum debitorem / ex quo cibaria tua comedi / cum tuae legacionis ad pu-
ericia tua pueri / Surge igitur ne desperes / quia reges oppressiones et aerumnas
plus aliis hominibus sustinere debent. Et significans mihi / qui te tali oppres-
serunt sicut te et eis vindicabo. Tunc Darius / eius manu astrahendo dixit / O alex-
ander non exaltes te de prosperitate tui status / ut in isto mundo confidas suffi-
ciat tibi / et tui conditionem / quod michi contigisse perpendis / Supplico quod matrem
meam honorifice retineas / et loco matris tue statuas. Preterea uxorem tuam meam
loco germane / et filiam meam trado tibi in coniugem / et hiis dictis tacuit / et
postmodum decessit / quare Alexander eum musco et ambra mixtis linctum
mandavit / et sepulchrum preciosum auro tectum. Et post hec grecos / et per-
sas armatos in acies ordinari precepit / precipiens x milia ex eis precede-
re feretrum / cum ensibus evaginatis / et alia x milia subsequi / a dextris
et totidem a sinistris. Et alexander precessit cum persarum magnatibus et
grecorum / et ordinati taliter incesserunt usque quo / attingentes sepulchrum sepelierunt
eum / et tunc Alexander illos duos qui occiderunt darium super sepulchrum eius
suspendi precepit / quod persam videntes inualuerunt satis in amore ipsius / deinde
significaverunt filie / quod pater ordinaverat in testamento suo / et specialiter ut eum eo
nuberet / quod annuit puella / et missis ab ea / que expectabat sponsum ipsum
adduxerunt ad presencia alexandri. hoc acto ordinavit fratrem Darii loco sui
in regnis. et libros omnes secte gentilium cremari fecit / et libros suo
nomine physice et philosophie fecit transferri in grecum / et templa ydolorum
in greciam / exemplaria cremari mandaverunt / et domos similiter holocaustorum et
omnes sacerdotes et prepositos legis fecit occidi / Et in oriente duodecim villas
construens / eas aliis populis mandavit. Et dum Alexander expugnaciam regni
gentilium peteret ad eum quedam epistola matris sue continens talia. Regina
mater Alexandri filio suo Alexandro quedam debiti dei potencia nunc robusto /
fili non exalteris / nec humilieris propterea sciens / quod a statu in quo es per-
vertens modicum / fili avaricia vita / quia res est nocibilis / fili thesauros et
adunata pecunia quam aggregasti / hinc transmitte / et per quiete nutrim

tertia sit scripta matri mee infirmitatis / quia ipsi thesauri quantitate et loca
quibus sunt depositi

ad me benigne velociter mittas. Alexander vero lectis litteris patris et sapientibus suis si scirent
exponere a matre transmissa / qui exponere nesciebant / Et tunc ipse vocatis servis
suis et precepit eis exquirere scilicet de thesauri numero et quantitate / qua in littera scri
bantur distancie et loco ubi depositi sunt / et nichil aliud scire cepit / Post hec accessit
contra regem Indie / et optinuit eum ire per terram desertam / et scripsit litteras suas regi sic
modo Alexander rex regum mundi dominus, regi Indie / deus meus tecum est mecum / et
munit mecum ad terras conquirendas / ita quod superavi inimicos / et posuit me in possessione
villarum / mittens me in planiciem non credentium sibi et negantium eum / propterea quod ad creato
rem mundi et deum tuum et meum te invito / qui est creator et dominus omnium / ut ipsum et
non alium adores / quod bene meretur propter beneficia / que contulit tibi / statuens te super
cunctis regibus terre maioribus / et similibus tibi / credas itaque consilio meo / et ysto
la quam habes infirmitas / solvens michi tributum / et sic de me manebis securus
Alioquin iuro in deo meo / quod totam civitatem terram tuam / et confines eam de
sertam faciam / et sic agam contra te / quod de te dicant homines quod loquitur / Iam
nosti quid fecit Dario / deus meus et similiter contra ipsum auxiliatus est michi / Unde
non debes expectari aliquid amplius / pace / Rex vero Indie quadam visione terrestri
et pena eidem rescripsit / Et tunc Alexander procedens precepit ad eum / qui iam ad pug
nandum preparavit elephantes / et multos lupos doctos ad pugnandum Quo
scito / et viso Alexander iratus est quam animo nesciens modum / quo posset contra eos pug
nare / super quo consulunt socios suos / nec sciverunt consilia dare / Et tunc quocaverunt
omnes suos artifices / quibus precepit ut facerent . xxiiij . milia ymaginum conca
varum / et cavitas super currus ferreos lignis repleri iussit / quibus in acies ordi
natis / et ut decebat armatis / in igne mittere eos accendi fecit / Et rege Indie
veniente contra eos / cum elephantibus et lupis predictis / dum in hostes irruerent elepha
tes / dum in illas ymagines quasi in homines promuscides suas extenderent / sicut facere
solebant in hostes comburebantur / et lupi similiter / et taliter fugiebant ab igne / viso
quod Alexander quod bestie sic fugiendo recederent / confestim processit ad bellum / quod xx die
bus duravit / Ita quod ex utraque parte plures perditi fuerunt / Et tunc contra porum clama
vit Alexander / Non est honor regibus / sua milicia morti exponere / que vitari
potest / videns quod iam tuas paucitates perdit / ad quid hoc promittimus / pugnemus
simul inter nos duo / et cuicumque nostrum alterum occidit / regnum obtineat victi
quod multum placuit poro / eo quod ipse magni erat corporis et Alexander parvi
Cum contra insimul ambo pariter diu et acrime dimicasset / audivit porus in tergum

voce magna | qua stupens multum ille ~~vertit~~ se vertit ut videret quid esset. Et tunc in
ambas scapulas percussit eum Alexander mortuumque prostravit in terra. Et cum exercitus mili
tia certificata est de obitu domini sui, conati sunt interficere[?] ad expugnandum Ale
xandrum | et suos quibus dixit Alexander quare impugnatis nos taliter | ex quo dominus vester
mortuus est. At illi dixerunt | quod volumus honorifice mori | Et dixit Alexander
qui sua arma exuerit et in terra proiecerit | sit ab omni malo securus. Et quilibet illorum
hoc intellecto | arma deposuit | et sic pugna cessavit | et visitavit postmodum ~~fecit~~
eis. Deinde precepit Porum honorifice tumulari | sicut reges decebat | Et capi fecit
postmodum thesaurum suum | et arma sua. | Et exinde perrexit Alexander ad bragma
nos | ad quos dum audivit quod applicaret | ipsi quidam communia sapientum miserunt | ad Alexandrum
qui dixerunt ei domine non habes misericordiam pugnare nobiscum | quia pauperes
sumus | nec habemus aliquid nisi sapientiam | Et si sapientiam queris deum roga | ut tibi
indulgeat | non cum pugna recipit | Audito hoc Alexander precepit sua milicia
expectare | et ipse duxit cum eis cum modica militum societate | inveniens eos
non vestitos sed pauperes filios et filias herbas colligentes per campos | Et commoratus
est aliquot diebus cum eis | de multis quibus sapientie conferendo | Et inde dixit
gratis | aliquid donum a me | quod pro vobis dabo | et illi respondentes dixerunt a te
non querimus aliud | nisi quod perpetuo nos vivere facias. Qui dixit. Quomodo potest quis
prestare vita alterius | cum hoc non potest eciam de vite sue | hoc non est in posse vivencium
cui obiacent | Et Alexander quaero a vobis | ad quid tanta gente | debeo convenire | et aggregare
thesauros tuos | sciens te omnia relicturus | Et respondit ex me ipsa non ago | sed misit
me deus | ut pertestetur[?] lege sua | et ut incredulos deleam | cum ignoravitis mare
ne videas | nisi ventus excitet non moveri | Similiter ego nisi preciperet a loco
isto non moverer | Ergo cum quousque supervenerit mors | obediam dei mandatis
Et exibo a mundo nudus | sicut ad eum nudus perveni | Et misit litteras suas
deinde Aristoteli de mirabilibus que in terra Judie viderat. In quibus petiit eius consi
lium | quomodo acquisitas regiones servaret | Et in terra transiit versus terram Tyri
Et cum certa terminos pervenisset | mittendo utrosque reges multe intervenerunt legationes
tiones | Et finaliter rex Tyri obedire se offerens | coronam regni sui transmisit
dicens. Hanc coronam magnifice tibi quam michi congruam esse cognosco | cui presenta
vit .C. libras mille argenti | et mille et quingentas libras in vasis aureis
et ducentas | in lapidibus preciosis | et centum enses perunis[?] contextos | et .C. equos
duo milia pellicias | et .C. pellas | Centum poma Ambre | et ponderis duorum milium

dragmarum misit / et .x. libras ligni aloes . mille loricas cum galeis suis / cephalitibus cum
legatis suis ad Alexandrum / tractatus est eos / et proprios eis imitari certam lege
quibus eos voluit secundum leges statutas / quibus se regerent / et eos gubernaret Et expe
ditus ab eis per terras orientales et fuit thorum preter / ubi villas construxit /
et loca diversa / Et reges eorum / proprios eis / ut singulis annis / certa tributa sibi
mitterent / unusquisque secundum exigentiam et conditionem terre sue / Deinde in occidens e
reversus / et dicitur quod imperium Alexander assuescebat / per quem regna sua defensoribus
aliqua credere nolebat / donec exultata fuit videlicet / Et quadam die dum in regione quadam
villa transiret / occurrit quidam ex iudicibus suis . et vidit duos contendere ad invicem
quorum unus conquestus est dicens / Emi ab isto quandam domum . et inveniens ea
inveni quendam thesaurum sublimatum in ea / et invitavi eum ut sumeret et sumere noluit
At iudex petens ab alio dixit ei . quid respondes tu / respondit / Ego nullum thesaurum sub
humavi . nec meus est thesaurus / nec auferam eum / Et ambo dixerunt iudici man
da eum recipi / et ubi volueris repone / Quibus iudex / vos a culpa perditionis
me timere credentes . sed si rem et iustum appetitis quod dixero faciatis / Et tunc
actori dixit . habes filium / respondit habeo . et dixit reo habes filiam . respondit habeo / Et dixit
recedite et contrahite matrimonium de eisdem liberis vestris / et thesaurus ipse sit eorum
Alexander vero audiens hoc admiratus dixit iudici / numquam credidi videre homines
qui talia iudicarent et facerent / Et respondit Alexandro plures esse / qui sic non
iudicarent nec facerent . dixit iudex plurimi non in terra eorum / tunc plus Alexander
miratus dixit illi . sicut iste est firmamentum celi et terre Inde Alexander transisse
fisse per quandam civitatem / in qua vidit / omnes domus equales altitudine / et in portis
habere fenestras / et nullum habere iudicem / quibus dixit . quid est quod video . quare sunt
equales omnes domus iste . Responderunt / superflue altitudinis edificatio / cum iusticia
esse non potest . nos vero non nisi iusticiam querimus . quibus iterum ait quare in portis vestris
sunt fenestre respondunt . quia in eis sunt domus tue / ad quas solent homines peregrinos /
Et dixit iterum eis / quare caretis iudice / responderunt de nobis facimus iusticiam nostram /
ipsi / et ideo iudice non egemus . Dicitur etiam quod invenerunt [?] Neapoli Alexandrum
super pavimentum ferreum / et sub velo aureo mori debere / Et eodem / quadam die
pergente / multum et sanguineus fluxit de naribus . quo debilitatus descendit
de equo / Et tunc unus de suis militibus loricam suam accipiens in terra
extendit / ut sederet Alexander in ea . et panno aureo velaverunt eum / propter umbram /

∴ Cui respondit iudex / non cognoscens eum / ymo sunt nec aliqui

quo viso Alexander ad memoriam reductus dixit / mors mea iam appropinquat / Et vocato quodam
scriba suo dixit / Componas istam litteram / quam volo mittere matri mee / que incipit hoc
modo Alexander servus servorum filius qui modicum suum corpus portavit terrenus
et animam suam statuit ubi nullo precio esse comparandum matri sue dilecte Coqnie
cie qua in ista domo terrena / nunquam quievit et nunc habet tras facere in commun-
sione in domo Bocquenquia / deprecor mater et nolis in fragilitate cordis mulieribus
assimilari / sicut nec in hiis nec in aliis actibus meis / tecum sum non equari
sciens quod ego / quod de morte non dolui / quia certus eram de eventu ipsius Et similiter
tu dolere non debes / tu non fueris sic arrogans / ut immortalem me esse crederes
sciens pro certo quod huius corporis habes / Sperans te confortari per ea / Igitur cogitatum
meum non patiaris mecum frustrari / Et bene nosti quam quo ad hunc mortem
locus est peior et crudelior ad quem vado / Spera te ergo qualiter me unde sepius
et pulchritudine / Et fama / quam consecuti regnando habere / et de sapientia que iam desinit
ut tua discretione ut pacata sufficiat / nec velis aliud / in hoc ergo mei amore
nisi quod peto / nam signum est amicitie / quod faciat id quod petit amatus / Scias
etiam mater quod homines te ipsam considerabunt respicientes in tua confortatione / et
desperacionem / si suasione meas suscipias / sicut spero / mater meditare / etiam
in omnibus creaturis / quoniam sunt capaces generacionis et corrupcionis / et verum redire cor-
rupti debeat / ad materiam / de qua fuit / quia generaciones sunt preterite preteriti
temporis / Inspice etiam / quod pulchre civitates diruite iacent / Scias etiam quod filius
priorum regum nunquam voluit mores habere / ymmo suam altitudinem tam quamvis sic
confortacionis plerique / sciens quod quemadmodum fecit deus in inicio suo sunt modica seu
debilia / deinde procedendo augentur in posterum / nisi tribulatio sine tristicia / que
facti dum incipiunt fortia sunt et magna / deinde procedendo debilitantur
finaliter et cedant / rogo te similiter mater / ut castrata de obitu meo percipi
as ordinari magnum locum / in quo poni possit multum panis et vini / in-
vitari faciens homines multos / de terra libie / Europe / Macedonie et Asie ad
diem certum / et precipias / quod nullus remaneat / qui veniat ad mensam regine
comestiturus et bibiturus / Et postquam applicaverit / bannum facias / quod nullus
ad comedendum veniret / nisi soli qui sinistris eventibus / nunquam turbati nec
gravati fuerint / Cum autem fuit vicinus morti / testatus est quod locaretur in archa
aurea et duceretur in Alexandria ad sepeliendum / et precipientes suum testamentum
quod statim compleverunt / Assumentes eum magnates super humeros / Reges sui

+ exp^lis

f: sicut venatores
pedi i sic laqm
decidisti /

sui principatus et sapientia / Et surrexit unus ex maioribus dicens / qui non ploravit
de aliis regibus modo ploret / Et qui de alio non e miratus eventu / de isto mire
tur / Et dix · sapientibus / dicat nunc quilibet vestrum / aliquid / ad confortandum principum / et exhor
tandum / Et unus ex discipulis ~~dix~~ attendens / super archam suam manum posuit
eam dicens / Et bene conputus / quomodo abiunxisti / o valde honorate quomodo
cecidisti / Et dix alt · conservat Alexander absconsare argentum et aurum / nunc
aut corpus observat eum / Et dix alt · nunc expedivisti te a peccatoribus sordidis
et bonis et puris adhesisti / Et dix alt / hic heri frenabat homines ipse hodie
refrenatus est / Et dix alt · hic reges heri oppressit · hodie nunc vel vero corpus est
Et dix alt / hic e qui totam perambulavit terram · nunc de duobus continet passibus
Et dix alt · heri alexander audire poterat · et nullus coram eo loqui presumebat
hodie universi loquuntur coram ipso · et ipse non audit · Et dix · alius / Alex altissimo
excellentior fuit ~~quam~~ tanto gravior e casus / Et dix alius / non videntes Alex
convenerat eos heri · nunc qui aspiciunt non timent · Et dix alius / hic e cum ini
mici appropiare solebat nunc et amici approximare ceperunt / Et dix alt /
heri gente manutenebat potentia sua · hodie se manutenere non potest / Et
superiit corpus eius in Alexandria / et cum appropinquaret precepit mater eius / omnibus
qui exirent excellentiori modo quo possent / et compleverunt quod dix · Illud vero
conventu Archagi ante portam mater dix / O fili mi et quomodo ille qui sui
scipia celum apprehendit · et usque ad extrema terre statim regna sua ab eius
tibus sibi omnibus obdormivit et excitari non potest · tacuit · et loqui non potest
O quod magna dona accederunt illis · qui faciunt filii te scire · qualiter coegi
ea que tu precepisti / Et hoc ex nulla alia de eo facerem · nisi de tanto
dolore meo consolationem reciperem · nisi quia scio me statim successuram ad te
done usque te salutet / fili vivum et mortuum · Bonus fuisti vivus et mortuus
bonus extitis Alexandro huius laudabili commendato sepulture / statuit
mater fieri convivium / litteras suas ab hoc per omnes regiones transmittendo ar
tiusque / cunctoque multo populo pervenirent sicut sciat · nemine debere ingredi
nisi illis quibus tristes casus huius nunquam contigissent / videns vero quod nullus
intraret ad locum convivii dix / que non intras / responderunt tu precepisti non ~~intrare~~
intrare / quibus tristia contigissent huius · ecce ~~hoc~~ non est hic usque huius
nunc corpus / Tunc dix O fili care quod sunt similia tua posteriora prioribus

qualr me conaris eos c̄psetis c̄fortacoibȝ c̄fortare ¶ Cum Alexander regnare cepit
xviij. erat annorum · et durauit sua regnacio xvij. annis · ex quibus septem
annis processit ad bella · et annis viij. absqȝ impugnacione quieuit · victoria
habuit contra · xxxij. modos · duobus autem annis peramb'lauit totum mundum ab ori
ente in occidente ¶ Et unus suorum militum fuit · ccc · xxxij. milia preter famulos
et alios homines · et obijt · xxxvj · anno · fuit Alexander rubei coloris sentuposus
unum oculum habuit varium · alium nigrum · dentes minutos · et acutos faciem leo
ninam · fuit multum fortis · et ab adolescencia sua vsus est bellis · Dixit Alexander
decet hominem in comunicabus turpibus ita uti domino · propter vxore · quam filios et suos / secundum quosdam
quam extra domum propter occurrentes · Et sic quod nemo numquam senciat · si secrete tamen
obscura abmittat anima · et si ex hys omnibus erubescere negligat pudeat
propter deum ¶ Et iubebat qualibet die tribus vicibus in sinus portis clamari dicens
O homines deo melius obedire quam peccare · ideo veri cautela habere debetis
ex quo obediencia et continencia · licet ¶ Et dixit non nisi sapiencia constat mundus · nec
regna ab aliud diriguntur · et vniuersa eam sibi bruent · et huiusmodi ipsis eum · mittet
omnia iudicaunt ¶ Et dixit sapiencia racionis est · nuncius · et si nuncius menciatur
nimis periculosum ¶ Et accessit Alexander per villa tustre · in qua septem regnauerunt
reges · in qua peciit si aliquis illorum regum subsisteret ¶ Cui respondetes
incole dixerunt · vnus est superstes · quibus ait · ostendite michi eum ¶ In
cimiterijs moratur semper · et ipse precepit eum vocari · eodemque coram eo stante
dixit ei · quare in cimiterijs continue moratus statum patrum abiurare
abmittens · et ecce volui te facere regem loco patris tui · Cui respondit · O se
hex rex · habeo nunc aliquid regere · quod scio faciam quod iubebis · Cui Alexander
quid habes facere semper in cimiterijs moratum · Respondit · ossa regum a
seruorum ossibus segregare molior · sed sic in cimiterio ipsis alia similia · quod
non possum ipsa ab alijs discernere · ut sequestrem eadem · Cui Alexander tum
horem tutaris inherere · et si aliquem cordis eos · Cui respondit · ymmo magni sum
cordis · Cui Alexander · in quo · Respondit · quia in qua non est mors vita continui
et absque senectute inuentus · et diuicias inopia inpmixtas · et ala
critate carere tristiciam · et sanitate in firmitatibus exclusa · Dixit Alexander
ex hys omnibus ergo nichil habeo · respondit · in qua hec · absente dixit Alexander
petteuos in quirere honores ·

inquit vidi aliquid ipso destructionem. Et eo stante uno die cum expeditoribus hominum qui ut
consueverat nullus semper ad prandia sua venirent aliquid petitum. Tunc dixit assi-
stentibus Istum diem non dicas meae regnationis non numero. Et excusatus ei dixe-
runt In exercitu Darii sunt .ccc. milia hominum quibus respondit Alexander Bonus cocus
non timet ex multis gregibus. Et intrantes ad eum quidam sui primarii dixe-
runt ei De quo nos deus amplificavit in regnis ad hoc ut filios beatis plus
[illegible] habere quibus respondit non decet a mulieribus vinci qui homines superaverunt. Et
venit ad eum in viribus vestibus bene loquens et ad interrogata bene respondens

quidam

Cui dixit Sicut tua ratiocinatio sic tuus vestitus quid
quod sine causa in ornamentis tuo corpori impedisse sicut animae quod merui con-
tulisti de scientia Cui respondit O dive rex ratiocinandi adipisci valeo ex me
ipso vos tamen potestis vestimenta concedere. Et precepit regi nunc ei munditiam
subleviandam. Et tunc dixerunt coram eo quidam latrone qui suspendi precepit ad quem
latro talens misisti. Et venit ad eum quidam dicens O rex iubeatis
michi dari decem milia marcarum Cui rex respondit non meritus es. Et
dixit si non meritus sum habere vos dare meruistis. Et requisivit planem sapi-
entie dicens quid decet regem semper agere respondit de nocte cogitare de bono
regimine ipsi sui et de die perficere cogitatum. Et interrogaverunt eum quid acceptum
[illegible] et sunt de hiis que consumpsi tuo respondit quia famulantibus michi
ultra quod meriti fuerunt compensatus sumptuose potius puniendo. Et dixit Aristoteles quibus
hominibus utar in meis negociis consule. Respondit Qui servos habet sine subditos
et eos bene gubernat hunc super tua constitue milicia. Et qui hereditates possidet
et eas decenter parat super proventibus tuis tuum parentem constituas. Et
interpellabat eum quare ipse primus pugnabat ad quod respondit Alexander quod pro me pugnare
ne me invenietur inquiete in conveniens censet. Et dixit ei primarius perfice homines
captivos respondit nolo servorum dominus esse qui dominus liberorum existo. Commendabatur
coram eo duobus. Dixit ei Alexander uni dixerunt suavia placet alii displicet assentiatis [illegible]
veritati et placebit utrique. Et dixerunt ei quare magis amas preceptorem tuum quam magis(?)
[illegible] respondit quia a patre vita ad tempus a magistro vero possideo perpetuam
Et dixit in meo dominio nichil prosperius reputarem quod me offendentibus facere
potentiam et ex hiis non delasti. Et cum capti fuerunt filii Darii uxorem pulchri-
tudine retulerunt eidem. Ipse autem intueri noluit ne dum iniuriam operari dicens

quod tonsisti ad
quod Alexander
preceptor te dolebo
suspendant

dominio

alios

et servos

Turpe e(st) vincere homines concedentes nobiscum ut milicies corporum suorum depravatis
curari non vincamur. Sermocinatus est coram eo quidam predicator et longum
sermonem egit. Et tedio affectus Alexander dixit: non est laudabilis predicacio que
ultra predicantis vires effunditur, sed ultra possibilitatem audiencium; si fiat tunc bona
est. Et interrogatus unus ex hiis qui secum morabatur, quare amor hominum
requiritur. Respondit: per beneficia que conferuntur eisdem, si suppetit facultates; si vero non
suppetat, non inferas lesiones. Et interrogaverunt quendam sapientem quomodo quis ab-
solvitur a delectacionibus. Respondit: ut que relinquerit dicant. Et dixerunt duo quod cum
magnum contenderunt de rebus in absencia vestra, alio alii assentiente, numquam erit nisi
quod continuus rex augmentatur. Rex: que merentur que nos mereri debemus nostre huius
nexhegamus. Et rex mandavit eis magna dona conferri. Et dixit: homines ex ini-
micis melius quam ex amicis proficiunt, quia dum inimici errores inter se improperant,
nisi aliqui corrigunt; amici vero inter se suos non improperant errores,
ymmo potius occultant, propter quod non abstinent ab eisdem. Et quesiverunt ab eo
quare sit iuvenis cum sit tante potencie. Respondit: quia conatus sum super multos
me bene habere cum inimicis conferre, et totaliter donacio fons sum potens. Et dixit:
amissor est qui bonos post amicos non qui filium vel thesaurum. Et dixit: sperare
homines ad beneficia tua melius est quam eos timere te de infelicitate deymorum(?). Et
quadam die sedente cum baronibus super portum quendam cenacli, quod est alto, cum quo
inde solebat comiserunt aquam super eum. Et propterea quod Alexander est cum vino fuit valde.
Et ille dixit: non tremeamus, quia hoc non intulistis michi, sed illi pravos, quod vos
persimiles putabatis. Quadam die cum Alexandro aliquo filios regum una cum Alexandro
docet peryt, sedem Alexandri ab uno illorum sic: Cum regnabis quid tu michi facies.
Respondit magistro super eo quod in crastinum est futurus sum, tu hodie non requiras
sed de eo quod tibi nunc dies concedendum si placet inquirere. Ita si sicut tu dicis regnavero
tunc faciam quod reputabis convenienter agere, tale et tantum tibi dabo. Et
dixit Alexander indubitanter scio te regem magnum, quia tam maturi suo facie signa
ostendit. Et dixit cuidam suo dilecto qui longo tempore moratus cum eo, qui de
nulla sua exivit in eo in crepaverat eum: certe dolor in tuo servicio, qui respondit
ei: quare domine? Et dixit: quia homo sum et ideo totaliter non immunis ab errore.
Tu ergo tanto tempore meum errorem non precepisti, es ignarus sed sciens occul-
tasti mei fraudator. Et dixit: sicut vita actus non obmittit, sed corpus separat
sed corpus ea defensus negligit illa, sicut albedo in pannis in nigredine
non mutatur, ymmo corpus.

aliquis fiat et non ... certa quod non cum nostrat

defensus consimiliter ab eis / Et dixerunt / Michomaco quoniam tui volunt fieri sunt
obedientes homines / Alexander respondit eis propter id / quod in eo dignitur virtus iusticie
bone conservacionis / et vite et regiminis excellencie / Et conuenit Alexander suos conformare clie
dices tes / honorate parentes vestros / amicos et benefactores vestros similiter / Et dedi sunt
quidam vicedominum quendam sui nobili hereditate / et alia nunquam nobile concessit
eidem / Cui post lapsum temporis dixit Alex. quoniam vicedominus succedit tibi respondit
vicedominatus nobilis non facit hominem / sed nobilis homo facit vicedominium et dominium
nobilitatis extollit / in conservacione vite laudabilibus et largitate / Primum salutaris
Et ordinavit unum de suis circa aliquos / cui dixit / quod dominus est quem cum novisti / Et respondit
tu dominus es / Et Alexander / eius suus quod tu ipsum novi me tibi / Et conuenit duo sor
res filia divitis in uxorem / unus dives / alter pauper / et dare maluit eam
pauperi quam diviti / Cui dixit Alex. quare hoc fecisti respondit / quod dives et ignarus
habilitatis fieri pauper / et pauper sapiens habilitatur fieri dives / Et conuenit Alexander
et quodam sapiente / Cum quibus regnorum regimina diriguntur / respondit cum obediencia
et iusticia regis / Accidit Alexandrum preliari cum quibusdam / et supervenientibus
mulieribus ad pugnandum cum eis / noluit pugnare dicens / hec est milicia quam victa
exoluit non reputaretur pudentes / et si vincerentur ab eis preterea improperium esset
nobis / Et dixit / bene fac si tibi volueris bene fieri / Et dixit / expedias tu negocia
ipsum cum sua negocia sunt contexta / quod paruci maria reputantes / quod in tranquillitate
corporis eundent / cito nunquam cum fluctuacione ex tempestate ventorum / Et dixit / quod tempus
est comunicacione aliquis / et opus non comple / et completum est finis operis quod dicta / Et
dixit laudabilis liberalitas est eorum / que alii possident / ambiciosas non esse
Et misit cum patre ad audiendum doctrinam magistri / qui respondit non solum
audire tempus / sed et auditum compleatur / Et dixit / tempus est discretionis quod diri
gat suam
tiam hac dextram

Ptholomeus fuit homo valde sapiens et intelligens in quadriuialibus scienciis et maxime in astrologia / et libros plures et
nobiles edidit / et unus ex eis fuit magnus et completus liber
Almagesti / natus fuit in Alexandria maiori / que est in terra Egypti / Ille cum
fecit suas considerationes tempore regis Adriani / et fecit suas tabulas super
considerationibus ubi certis quas considerauerunt in rebus / Et ptholomeus non fuit

rex sicut crediderunt ymo vocauerunt eum regem Ptholomeum sicut alius vocatus
est refert | Fuit autem ptholomeus bone forme | albi coloris | et habens in maxilla sua
dextra nigrum quoddam signum | habuit et raros dentes et os paruum | bonum et dulcis
eloquij | fortis ire | et durabilis multum | multum equitabat | et parum comedebat
bene redolebat | obijt in lxxviij anno | Et dixit | conuenit sapienti quod deo eum
respectiuum habeat | ut in eo plus quam in alio meditetur plurimum | Et dixit | sapiens est qui
in dei eloquia statuit et roborat legem suam | et insipiens est qui non cognoscit
et contempnit | Et dixit | qui sui plurimum non est contentus dignus est ira dei
Et dixit | ei ex caritate [illegible] deus aut in [illegible] et malum permittit | [illegible]
tibi in abstinentibus terrenorum impediat | Et dixit | morti quo | maior fuerit
comminus | tanto plus bonis operibus insudabis | Et dixit | in corde stulti sapientia
non quiescit | nisi velut [illegible] abire festinans | Et dixit | bona instructio
seu sensus discretionis est sanitas | et hominibus est gratus interpres | Et dixit | non moritur
sapiens homo | nec intelligentia pauperescit | Et dixit | sapientes sunt velut [illegible]
nei | qui inter plures ignaros quiescunt | ceteris | Et dixit sapientia est arbor que radicatur
in corde | fructificatur in lingua | Et dixit · quanto humiliores sapientes extiterint
tanto discretiores habentur | velut [illegible] bonus | plus [illegible] | quam [illegible]
Et dixit respectus sunt [illegible] | sicut oculi sunt [illegible] et [illegible] | Et dixit
non nisi cum noscere veritatem disputare | nec mentiaris | nec impedias nisi
petenti consilium | nec nisi bene [illegible] | tum peruerse [illegible] | Et dixit | vane
qui cupit suum | [illegible] adeptus cor | Et dixit | [illegible] efficit tris-
ticia [illegible] | ex [illegible] | quod [illegible] | quam ex veri [illegible] Et dix
Et dixit | cum irascens non sit ira tua durabilis | ymo indulgeas ab
potestate [illegible] non [illegible] | Et | honor [illegible] sunt [illegible] dix
Et dixit qui ab hominibus non corrumpitur | ab eo corrigetur | Et dixit | qui
[illegible] consilia postulat | quod [illegible] | si bonum assequitur | aut errauerit
non culpatur | Et dixit | qui sua occultat secreta | non est [illegible] non [illegible]
Et dixit | qui tua donaria recepit | liberalitate promouet tua | nam si
receptor ab esset | non existeret liberalis | Et dixit durum est principi est melius
quam multa habundare | Et imitatur rex ptholomeum | ut tamen eo comederet
cum [illegible] se nolle | quod regibus contingere solet | sicut ymaginum inspectoribus |
qui eis certi non sunt | nisi cum eas proximo intuentur | Et dixit | malum malo exime

quia fru[ctus] no[n] venit nisi servo / Et dix[it] spes iocunditatis est   est q[uod]
talib[us] differat sapor blanditur ip[s]ius / Et dix[it] securitas singulor[um] aufert ter
siciam plurimor[um] solacia demit timor / Et dix[it] si cibus et potus egrotis non
conferunt / sic cordibus mundi amore complexis no[n] conferunt verba dei / Et dixit
nunq[uam] amati sunt homines q[uo]d no[n] publicandum celata / qui patefacient ea / Et
dix[it] nullus prestior est homo / qui no[n] complex[us] / i[n] omni p[ro]state sit mundi / Et dixit
duor[um] natur[arum] sunt homines / quidam no[n] faciant / lic[et] inveniat / alij no[n] inveniunt lic[et]
q[ua]erat / Et dix[it] quilibet utile sibi / quisq[ue] reputat p[ro]d[er]e bona sua / Et dix[it] homines
sunt ea querendi premium / et premia e[st] causa hominis querendi / Et dix[it] ille cuius
scia sensum excedit / est ut pastor debilis gregibus feriendis habundans Et dix[it]
sapiens serviens empticio / magis est sensus / Et dix[it] / quanto quis dominio suo
se magis extulit / tanto in eo sur[r]abit / et manus senciet detrimentum / Et dix[it]
sollers est / qui no[n] delicie a suis finibus meditacione eripiunt / nec opinio grandis
[et] copiositas cuiusq[ue] / a fine expectacionem subducit / Et dix[it] consuetudinis e[st] claves cogi[tationum]
[et] copiositas / Et dix[it] / rogacio petitoris est aliud / Et dix[it] negacio tenentis i[n] dando
tantum / Et dix[it] / no[n] est res a deo data dea / q[uod] illis qui
melior e[st] q[uam] prodigalitate castitatis / Et dix[it] / si sapiencior fieri volueris / q[uo]d rudes [et] insipie[n]
tes assendunt bona conferre / Et dix[it] / quousq[ue] finis p[ro]trahat
no[n] adulteris / s[ed] ad illos / qui sapient te tu[m] stetur / Et dix[it] / velocior nunciis / q[uod] aliquis habere
extremum / sua spe / causa no[n] frustrat / Et dix[it] / bona voluntas boni fundamentum est
post e[st] anima habere ignarum / Et dix[it] / bona voluntas boni fundamentum est
operis / [et] opus bonum e[st] altius mundi legatum / Et dix[it] avara retinens opum
omne / et bona assumenes / cor sit quietum / et veri amore gerit / Et dix[it] In
firmitatis tarde e[st] corporis / et anime cogitatus

Assaron dix[it] / quinq[ue] de causis rex dep[re]hensitatur / p[ri]ma est temporis an
diuturnis excessus / ita q[uod] uno anno post aliud pluvia sufficiat /
secunda est / contrarij seu sue consultacionis / et thesauri defectus / Tercia
e[st] militum suum / venationis / et laycorum multiplex usus / Quarta / e[st] malos habere
modos / iniquie / et i[n] penarum inflictione esse crudele / Quinta e[st] plus minimos
et adulterios habere / Et dix[it] / maiores elongatores / quos est habere possibilem
e[st] esse liberalem / et tenendum / Et dix[it] / liberalis male vivere no[n] potest vituperari
potest / vetitud[o] / nec similis eorum / nec modicum comestionibus egrotare / nec
penitens esse ad negociam p[ro]pria bene attendens / Et dix[it] no[n] oportet rege i[n] eum desperatione /

/ agendo

confidere nec in cupido multum, nec in eos qui multa proferunt in copia, nec in eos qui quo
penam meruit commisit errorem, nec in illo qui semper continuo favebunt et bonus, nec in eo
qui regis regimine pressus est dampnum, nec in eos qui dampnacionem cum timore
contrarium, ymo necesse est talibus nullam concedere potestatem. ¶ Et si est possibile, excep
tanto suffragio in nullo eis credas. ¶ Et dixit: qui splendide vivunt cum rege et
persistit magnifice, impossibile est in aliquo non evenire defectum, propter quod regem sa
pientem esse oportet, ut cum aliquis ex suis audivit quod se commisisse delictum, bonam
non tuscat qui virtus constet eidem. ¶ Et similiter de quantitate delicti, et si de consi
lium vel errore commissum. ¶ Et si conditionis est talis ut credat ipsum ad talem quod
facile redire aut non. ¶ Et dixit: regi familiaribus expedit suam ostendere virtutem
et fidem et nobilitatem generis sui, ut consimilis rex status et conditionis bonum eorumque
ipsorum possit cum eis sua promovere negotia, et ut expedit exequi mandare.
Et dixit: si rex obedienti et fideli et est dementi pro meritis non retribuet, aut
illum ab retribucione vicinam et alii tremant acerbitate penarum, non rex repu
tari debet nec regendorum suorum dictorum. ¶ Et dixit: si regis consultor et phisicus eius
in arctis vocati fecerint, dampnificabitur rex semper et erit infirmus continuo, bonumque
finis expectacione frandatur. ¶ Et dixit: quantum regem a fraude non eripit, et me
dico virtute occultat et debitum pandere secretum non permittit, tamen intimum
se ipsum. ¶ Et dixit: si rex incumbet alteri de rebus quas ex se ipso agere debet
consulendo consequitur dampnum, et similiter si sibi incumbet de rebus alteri committendis
est ad ipsum sui dampnum, eo quod ad alia rex uno modo habet respectum, que investigata
forent modis pluribus a persona quemadmodum in vino contingit, quod calorem sapo
re substanciam vel odore detestandum quemque censet, et siquis in vino pecorum
decernat abiectis aliis suorum vinorum ignarus iudicare non poterit quod sit bo
num. ¶ Et dixit: exercitus consilium regis est sensus, et ipsius opera fuit melio
ra thesaurus eiusdem. ¶ Et dixit: omnes melior est verax persuasor et me
liores divicie que decenter pervenerint lucro, et sapientiarum melior est quam reparari
vilibus recoditur acquisita. ¶ Et dixit: decet regem illi sua negocia committere
quod fide et sensu pollet, et si talem habere non poterit, qui cum sapientibus
et bonis conversatus est illi committat. ¶ Et dixit: sapiens et intelligens in malescit
consultacione prudenciam sicut infusione olei lumen ignis. ¶ Et dixit: oportet

regem discretum / si duo habeat que inter officiales nesciunt, nobiliorem incipere, et ma-
gis utilem / si nobilitate et moribus ambo sint equales, incipiat ab illo / et si ex (et)
festum non egerit in futuro fieri non poterit. Et dixit: Quando rex felix continuat suam
bonitatem augetur negotium / et si sapiens sapientia sua valuerit in tempore. Et si vero
populus gaudebunt cum eo / et si iustus regnatio sua durat / Et dixit: Decet regem
culmine et famam perquirere, et alias et dignitates. Verumtamen cum meminerit quod
sufficere durabile non est. Et dixit: Oportet regem aliquos regnum custodientes
ut iustitie observantie observet, quod primum est quando regnum custodire, secundum quando
conservare. Et dixit: sensus completior est qui se ipsum cognoscit / licet plurima habu-
erit in bonis, et qui obedire deo numquam desinit / quamquam omnes contingente
secundum omnia eius extra ipsius retributionem intendit. Et dixit: Velut nubes umbra
non permanet / sic malorum amicitia / et lex iniqua non durat / Et dixit: Sapiens a se
sapiens teneat alium / et ad se ipsum trahere sepe molitur ignarus. Et dixit / Ex-
pedit sapienti qui adheret / et si videt eum aliquo tempore sibi vel regno aut populo
nocivum recitet historias et exempla / que in similibus negotiis contigerunt / et a tali
facto desistat, et tamen referat modum quod illa non paciatur concurrentia per eo

Loquinus fuit rex in Ethiopia
vir discretus sciens et clarus, extitit eo tempore David prophe-
te. Hic fuit unus de Iudea captivitate / qui ipsum emerat pro xxx aur-
eis. Solebat utique dominus suus ludere ad taxillos / et ante portam
eius flumen currebat Kiucria vocatum / Contigit cum quadam die luderet ibidem, cum quo-
dam / dixerunt ad invicem: quicumque eorum perdiderit faciet victoris voluntatem aut
exhauriet huius fluminis aquam. Et cum vero dominus perdidisset / dixit victor: Bibe aquam
fluminis sicut conventum est / aut fac quod dixero / ad quod ait / paratus sum stare iudicio tuo
tu ut victor / vel erue oculos tuos / vel quicquid habueris dabis michi / Tunc
Deo victus huius dierum terminum concede michi / ad quod victor annuit / et remansit
eodem cogitans multum. Cum sero autem Loquinus cum fasce lignorum super hu-
meros ad domum domini rediens / deposito ligno salutavit eum / Cum nullum
verbum reddidit dominus, licet alias consueverit eo viso letari / et ridere cum eo ob bona
verba que proferre solebat. Et dixit ei Loquinus / Domine quare es sic tristis / et ille non
locutus est / Loquinus iterato allocutus eum dicens / Obsecro domine / ut in meroris
tui dicas causam / forsitan potero aliquid utilis remedii. Et locutus est dominus
aperiens sibi totam seriem rei geste / Ad quem Loquinus: Nullo cogitatum plus habere

quia bonum consilium tibi dabo | dicens dictum regis filius obligavi me bibere | teneor
ne bibere aquam | quam cisterna continet modo | sed etiam omnem aquam | quam de tempore fluendo
ad ipsam cisternam pervenient | Et clus si ego consilium eundem | ut aquam quam
nunc cisterna continet bibas | Et si hoc dixit alleges eidem | aquam fluente
ad ipsam cisternam continuo compesce | et tunc bibas illam | quia cisterna contentam | quam flu
ente aqua contineri non poterit | et sic prevalebis in eum | Quando sic expedito valde
letatus est dominus | Et die illud subsequente venit victor cum inquirens | ac Judeus
contra eum sicut Logimus informavit allegavit | et obtinuit in causa Judeus
hoc modo | propterea quod dominus contulit beneficia multa Logimori | Et ex tunc sapientiam
Logimonis singuli perceperunt | Et inde quidam Logimone cum bonis hominibus
consistente quibus tractabat rationes multum pulchras plures et bonas | Unde dixit
Non es tu ille qui tali loco meum custodire greges solitus eras | Respondit sic
et dixit ei | quis regem adhuc statum te perduxit | Respondit veritate proferre fideliter
consistere et super cuncti non curare | et omne quendam occisum duos dies eidem | quod
de meliori loco ponens ei afferret | Et accedens attulit sibi cor | Et dicunt eis
hora quasi sexta audisse vocem dicentem | Vis dominari terre | Respondit ei deus sic
licuit esse obedientia ei | et si me eligere eligam pacem | Et dixerunt ei quare non | patienter
vis rex effici | Et respondit | quia si rex iudicaturus | intemperantes hominum evitare
non potero | et si erratico a semita paradisi diverterem | Ego enim in hoc mundo vili
pendi | et vexari potius elegi | quam potens et honoratus in eo existere | quia qui
alienum mundi allevat ab isto veritatem amittit | Deus exaltavit eum sapien
tem tunc statuit super terram | Et inde eius dominum inter se confidentes homines contra
te dixit ei | quare non loqueris | ut alii faciunt | Respondit non | quia non nisi de deo est
bona locutio | nec bonum silentium nisi in cogitatione divino | Et deus Logimonis
amplificavit eum in bonis | Et ipse ea distribuens in elemosinas sine pignore | recepit
ea ac cautela accomodando pauperibus dicens | cui largiebatur | accipe
sub dei homagio | et nichil restitue anno completo | Et ob hoc multipli
cavit eum deus in bonis | Et dicunt | quod Logimus postquam senex est valde sapi
ens se subtraxit ab hominibus | et ipsorum maliciis | et posuit se inter arenale
vel altare in templum et ibi in solitudine stetit | usque ad obitum suum Et
precatus filio suo dixit | Fili sis abstinens | et precava tu animam | plenius in terra
si abstinueris rebus | pro deum prohibitis | ab hominibus mundi despiciens
contingentes cautos | nichil morte plus optabis | appetens eam semper

Si malum vitare et exequi bonum conneris / quia bonum malum mortificat et
vincit ut c diavolo / malum non alio quam malo dampneris / Nam si vibrare presenti
igne igni adiungerent et ignis talis non extinguerent / sic nostras malum non
nisi totaliter bono punitur quemadmodum aqua destruit ignem / fili de deo loqui semper
quia deus de se loquentem disponit / fili tuis utrisque oculis tua opera ante pone
et opera tua in preterita / posterga / fili cum peccatorem videris / non ei improperes peccata
commissa / sed incommeris tuorum / quia non nisi per tuis operibus redderis / fili amore
huius mundi tui non impedias animum / quia non prestat in hunc mundum venisti
mundo net tamen deus creatam potius hoc desperata / net statim sum gladium
obedientie imitum / net in sedulum pena sui disposuit tempestate / fili modicum
dictum tibi sufficiat / et satisfaciat vitam et quod habet alius non affectes /
fili veniente tempore et sapientia repleberis / cum hiis / qui de ea consciunt volens
nungit conversari / ob hoc enim veniet tibi sapientia tua / fili sis mansuetus bus sor
et mite cogitationis / modicum nisi in veritate loquens multiplex lucro non tem
deas / non rixeris / non contendas / tu tacuens congregas ex silentio enim semper
bona succedet / ego tamen numquam de taciturnitate penitui / sed aliquotiens
penitui de loquela / fili non sit gallus te magis sollicitus / qui cunctis horis
nocturnis aliis agitatus cantat / fili deum time / et hominibus vanigloriosis
ne omnderis / fili ex eo / quod non est in te / et tamen tibi homines attribuunt / non
extolleris / ne deo alienus seducaris / regnari dicit / per manum teneas
margaritam et non teneas nisi gypsum / fili in hiis formeris / quibus
dominus te instruxit / quod bene scire et illud / quod proficit / net sapiens / nisi cum
diminutione post gustare proferunt / qui enim scit / et ea deserit non gus
tabit / fili qui magis deum negligit magis debetur / fili ad dictas
bona et doceas / quia doctorum eloquentia fontem aquarum computat / quibus vivo die
post aliud homines sibi sentiunt conceptum / fili scias quod insipiens et infelix
si loquitur sibi sua obstat locutio / si sileat numquam valebit silentio / Si
operatur malum perdebit / operis / si studuerit frustra / ponat expensas si
ditabit fieret / si depauperabit desperabit / si prevaleat aliis / supplebit /
si numquam valeat / se submittet / si petat petit contentiose / et si ab eo petat
dare negabit / si quid dedit improperabit / si contendat cum eo / non certificabit accep
tum / si secretum sibi commisit evomet illud / et si tibi commisit suspectum te
habebit / ~~tractatum~~ si commutabis cum molestabis eo / et si ab eo dissentia
veris te sequitur / et qui corripit eum non proficit / net enim correctio finem

Si minus te potens erit / parabit mala / et si potentior violente tractabit

hebit sui socij no letant in eo nec eu mittem obedit / si loquat dta non
ytestat / si alij sibi loquitur no intelligit eos / cu letat sine modo letatur /
In aduis pacia nescit uti / si rogat ut indulgeat / ptē denegat / no e benefac
s deceptor / eo q opinat / 2 dit, ytentus est / licz cu sapientibus distendat / et se
male agente bn fare reputat / tenz se palliatu cu sit pig et negligens
et p bono cu malus existit / et p sapiente cu sit ignarus / et si
bonus suo loco ponet eu diligit et commendat / si disponet / vitupat / et ab
horret / si cu sapientibus studebit / nec humiliabit / nec auscultabit eos
si studuerit cu minus eo scientibus / eos despiciens deridebit / 2 bnfare
indicit / et ipe male facere incipit / veritate pferri / et ipe mentitur / discre
pans secu dcis / nec qd' corde gerit lingua colet / mundu istu p ulio
cōpat / si sapiens no sine te docē no curat / 2 si fueris minus eo / te de
videos docē despiciet / si fueris diues / te denunciabit austere / si pauper nul
lius valoris te dicet / si bn agens ab ypocrisin te id egisse narrabit
si male diffamabere ab eo / eu domumis vastatore / si no te vocabit
aimas / si mansuetus et hominibus adherens / ypocrita nominabit / et si elongēs
ab eis / dic p arrogantia te fecisse / Mores vero sapientis talios sunt
bona continencia / Justicia bn agē palliando scire / indulgencia humilitas
locutio suo loco / eodem mo silenciu / mensura i sua potencia / liberalis pate
tibus sapientis pferat / si legitur intelligat allegata / si irruunt man
suete monstrabit / Si studuerit bonas pones mouebit / si bnfaciunt
eis gratificat / si secretu commissu no reuelabit / Et ipe si committat
de te plene confidet / et si aliquis tibi dedit no impugnabit / Vult p alijs
qd sibi vult fieri / si dictabit no fiet / dei no obliuiscit / paup sine di
ues / sua scia pficit / pditam credit / maiori se no adiustat / nec despiciet
se minore / in quo ius no het no postulat / e ratione agitus / qd igno
rat no pfert / sua no celat sciam / auxiliabit / et ipi cu eo querentur / hominibus
ad virtute animu cogit / uelut ipa / dum no suscipit sensu suu corrigenda
corrigit / cito ad bonu labit / et tarde ad malu / Constans e i bonis opi
bus et lentus i malis / cu testis fuit / eius testimoniu erit verum / Et si iu
dex recte iudicabit / aut eque / i cunctis fidelis dicit / p malis bona in
pedit / aliena no appetit / extraneu se reputat / mundo hunc no habet
nisi cito cogitatum / bnfacere incipit / 2 ipe iam bnfaciat / malu pbabet / et

apertum vincit illud / qd corde gerit / et qd lingwa profert concordat. Et sicut dicta sunt
fili intellige sapienciam et precepta eius / eidem precinctus et exercitare in ea nec
in alio cogites / cum acquisieris ea / teris sciens / qd non nisi cum mansuetudine
attrahat ipsum nec absque lingwe custodia / nam lingwa est armarium sapiencie
quam / qd nisi laudabiliter observet / quod voluit introduxit / et si hostium servat
vos armarium salvum erit / et lingwa est boni et mali clavis / ergo sigilla
ea / sicut aurum et argentum tuum sigillas / fili noli committere tua et alienum
fuerit / quia tuum est / qd anima tua erogas / et erit quod post dies tuos erit
legis alienum / fili dei sapientum honora quia despicientibus non efficiaris
nec appetentibus eorum vires / fili duo sunt ex hominibus huius mundi salvati unus
est cui altitudine et nobilitate auxit deus / et ipse nominis sui altius nititur
dei sublimitate et nobilitate conatur. Alter est habens victum exiguum / et
sustinens donec vilitate pendit / et bn admodum fuit deo / fili qui nascebit
eius nascebit alter / qui tantum salvus existit et per diam deditus est / non cohibet
lingwam suam / et penitus qui medicinam profert / et malum ab horrens sibi
ipsius est custos / fili sustine iniuria vita clamore / quia non est clamor in
mundo / sic deum provocans / nec proprio ea tolerit possit impetrari remissio / fili
qd habes tibi sufficiat / nec appetas aliena / nec concupisces / qd scis habere
non posse / fili predicatorum verba licet sint gravia attente recipias / infelix
est enim audiens / et non perficiens / in eo qd audit ut eo / qd novit se ve
lut ei non profecto / abscetans / qd vidit per visione velut cecus / felix vero est
ex eo qui novit pstin assumens et ad verba intentus erit meliora
fili associa te illis quos diligit deus / et quibus ostendit vultum / et associa
Vorp veris illis / qui de moribus fecit caput / fili cum deus beneficit tibi gracias
age / et sic similis beneficies exinde te iniungo homini / fili ex virtutes concessis
comissis operibus / non efficiaris elatus nescis enim si grata / aut non recipiat
deus / cum quibuslibet adiunxit aliquis conveniat operibus / Vo adiunxit est elacio opus
mentis / fili tota mundi oblectamenta habere non potest / illud ymo lucrari
conceris / qd te magis propinquum facit deo / fili conformes te deo in diligendo
sibi obedientes / et inobedientes abhorrendo / fili deo nichil acceptabi
lius bono spiritu · sensus vero humanus / non nisi conditionibus decte pficit et
sunt iste / ut associare ipsum bene agere nectens ad vitam esse contenta
bona erogare propter deum · quem honore potius quam dedecus / non tede curas

diebus tuis perquire scientiam · et non quaerentibus ignari oste amores et de modico amo
ris alterius petendo ignari / et quo magnum dei accipit premium / Decima est
reputare se omnes meliores · et singulis se peiorem · nam homines duorum modorum sunt /
Alii sunt meliores / alii peiores / Igitur humiliando ambobus debet meliori subici
ut consortis ipse et talis fiat peiori ut eius bona ipso latente videlis / et exterius
non patet / quod laudabilius est quam eo / et non bonum patens est / et sim ipsi
peior / et ex hac consuetudine perficit sensus humanus et omni sui temporis tal
dus reputatur eo quod nobilitati finis est bonus sensus / cum bonitate sensus
hominis vitia et defectus occultet / et faciet dei gratiam adipisci · fili deum oro
ut puta non habeas uxorem / et michi illamus vita bona / nam mulieres raro de
clinatae ad bonum facile attendunt ad malum / fili mercare cum deo et absque
capitali lucreberis / fili ex his quae nosti alium instrue / et suis sapientum
scientiae tuae adiunge / malis te non consocies / ne similis reputeris eisdem · nec
domo / confidas / in qua vivis hodie / in crastino forte morieris / fili cum
sapientibus inegit consedere quia scientiae verbis corda illuminat / sicut pluviae
rore terram ¶ Et dicunt quod sepultura Logmonis sita sit inter Gedeonta (?) Ne
nilis / et locum ubi sit scio ¶ Et ibidem lxx prophetarum sunt sepulturae · qui
mortui sunt omnes post Logmonem / quos prophetas obsiderunt filii Israel
quousque singuli fame perierunt · Et cum Logmon morti appropinquaret plora
vit / cui dixit filius / pater utrum hoc timore mortis aut dolore mundi quod id est ad quid ploras
deseris / Unde ob nulla ex istis tam ploro · sed ex eo quod longum iter percepi
et fortes restat transmittendi transitus / et modicum fero victus / et onus grande
ignorans si tollerem alterum omnibus istis / prius quam illius itineris caput
attingam aut non / et hiis finitis obiit · et dixit filio suo fili deum
time · nec ostendas eum timere ut ab hominibus honoreris · fili cum ad
locum perveneris in quo de deo loquitur morare cum illis / quia si sapiens
fueris sapientia crescet · si indoctus inveneris ab illis ¶ Et si deus benefecerit
illis particeps eris in bonis · et in loco in quo de deo non loquuntur homines
non consistas / quia non proficies in sapientia / si sapiens fueris · et ignorantiam crescas
si fueris ignarus · et si deus inter illos turbet eris particeps eorum ·
fili vendideris de deo / constituimus circa te fueris / et timeas eum in quantum

maioris potentie existis / Et dix' interrogatio est sic medium / a hominibus blandiri est me
dium sensus et vite mediocris est medietas virtus / Et dix' quemadmodum timetus sit
domi seruitore timetus sit anima superbia sit timetus / Et dix' qualis sit sensus ostendit
dix' eloquium / loquitur quam prosites inuestigata / Et in recto mediatore dei homo quiescit et me
datis primum est / ut non credat etiam / Et dix' non credenti et timores non refers
nec petitis ab illo que tibi donare diffidis / Et quod non potes excipi non promit
tas et non postes aliquando / quod non est habere scimus / Et propter illud quod habere
non est possibile non attemptes / Et dix' Caue a societate mendosi / quam si vitare
fili non poteris / inter eius causis / Et dix' ad sedendum in altiori loco domus aut pa
latii non accedas / quia melius est quam transferaris altius / quam ipsius subduraris /
Et dix' plures studiosi mundi sunt / quia quibus innitet magis habere credunt
fili / exhortor te / quam deum timeas / quia rectum est / et utile tibi / nec de cogitatione
in eo vacillat cor tuum / quia loqui de eo / sic alias loquelas excellit / velut
deus ipse cunctis creaturis / fili / in diuinis sermonibus non erres / aliaque in accepta
tione conteris / fili orationem fac tibi in deum / quia sic est oro / sicut nauis
in mari / que si perierit / omnes in ea pereunt / et si euadat / euadunt et omnes
Memento que singulis diebus ac noctibus cogitas / nullius est preter . si
qualiter ex eas necnon tecum deferas in futuris / Et dix' quando te rex magis
exaltauerit magis honora eum / Et dix' quomodo quis potest alterum sibi subiu
gare qui non possit animam suam subiugare / Et dix' bona voluntas est bonum ex
bonis temporibus deo sunt / et laudabilior [illegible] est bonum / ex [illegible] moribus
sensus et boni habitus esse liberalitas quedam / et gratia elusio vana est
ex bonis faciendi consuetudinibus / Et dix' si nullus legatum mittam expedi
at mitte sapientem transmittas / in meum defectum / ut ipse emendas / Et dixit
qui pro alio mentitur illi non credas / quia similiter de te aliud mentietur
quia facilius est montes de loco transferre / quam non potenti capere / capio
di tradere intellectum / Et dix' non committas animi / quod erubescis homi
nibus pandere / deo magis quam de hominibus verecundari teneris / nec sis per
fidus / quam perfidia sanguinem turbat / et mores / ymo cupias magis
audire quam loqui / Et dix' Caueto tibi a malis hominibus et corda vestra
seruabuntur et corpora vestra requiescent / et vestra comoda senectutis / Et dix' duo

sunt pacie modi · unus est homine pati quod debet · quod hoc facere rectum est · Alius est pati quod sua voluntas facere prohibet · eo quod id agere non est rectum · Et dixit tres homines nisi in tribus rebus cognoscuntur · paciens enim non nisi in sua iracundia cognoscitur nec fortis nisi in pugna · nec nisi in necessitate amicus · Et dixit / Actiones ex moribus sunt / animum suscipe / secretum pande / in qualibet consilio · consilium in non utile multum / et bona vestre a manu priorum · Et dixit / duo sunt non in visura di consilio / scilicet in felice opifice · et obesse felice · Et dixit · debilitas quedam est rem non facta putare pro facta · Et dixit · cogitatio est speculum hominis / in quo sua pulchritudine / et turpitudine cernitur · Et dixit / non suspitiosus fueris / quia suspitio inter te et amicorum tuorum amorem abscidit / Et dixit / senties absque cortice arbor infructiferum reputatur · Et dixit hilarem vultum ostendere te salutare homines / in dando retinendo / quod liberalem esse et per tuum adversantium non here homine facit esse dilectum

Exesius dixit · tu deteriorant tempora / despiciunt virtutes / et deleuit agilitates vero appetunt plurimum / et perdunt / divitis timor paupertatis timore excedit / Et dixit / melior et nobilius obitus · quam durans vilis / Et dixit · modicum mensurate expensum est melius in modo devastato / Et melius est homines de bono excepto dimittere quam in insuffragii petitore pendere · Et dixit / una ex felicitatibus hominum est bonum habere socium / igitur bonus consocieris / et eris unus ex eis / Et dixit / non est in mundo viciorum quam facere iniuria impotenti · Et dixit / Si delinqueris conversus / confestim penitens ne differas in crastinum / quod hodie commisisti · Et dixit / qui te bonum existimat eum studeas reputari veridicum / et quod pro bono habens / qui te pleno eligit similis sit sine aliis · Et dixit / potest multis precipere / qui anime sue non precipit / Et dixit · Si amorem tuum volueris tu alicui durabile esse / eum ad bene agendum informes · Et dixit / Si rex egerit iustitiam / et rem populi sui / principalis omnes / et si unquam consenserit / ipsum suum regem ostendit contrarius sed alium principalem eius ipsorum corda declinant /

Hec dantes fuit remissi coloris / nigrorum oculorum / magni capitis / parvorum oculorum gracilis persone / multi silencii / dulcis eloquii et blandi · bonorum dentium · tenebat in manu sua semper virgam / in cuius

virga erat sculpta figura hominis / Dixit Machingeis necessarium homini in hoc mundo duabus
de causis diligit / una est scientia / qua diligit anima / alia est solicitudo / qua diligit
vita / Et dixit / timor divinitatis pietas malefactorum abiicit Et dixit nobilitas generis
ad sanctificationem faciei sufficit Et dixit ~~[illegible]~~ bone nobilitat animam Divitie
et sue sunt refrenatio voluntatis Et dixit homines intento sit anima / et
turpibus coherere / et suam compescere voluntatem / Cuius eius cum bona fama acqui-
rit hominum delectatio et finis acceptus / Et dixit excellens est ille / qui speciosi
si est animi et cuius sensus superat eius iram Et dixit / sufficiat tibi sensus
bona ostendens semitam et declinare faciens a malo Et dixit mundo vere
nichil deterius quam curiositate et doctrina carere Et dixit quod laudabile est et hono-
rabile stare cum mundi huius bonis / et alieni acquirant per ea Et dixit sensus
non lucrari a rege delectationem nisi quod largitori videtur et opere bono acquirit Et
dixit / bonus dominus est qui velut corpus suum conatur regere populum et qui non sit omnes
assumit eos ut suum abhominetur dominium / et qui non totaliter statuunt abso-
lutas quod desperate videntur mandata ipsius Et dixit sicut homini quod
est impossibile obtineri est molestum corpori sic molestum est sensui conari
certificari ignara Et dixit qui suspicionem diligit / bonam vitam habere non valet
Et dixit nichil est quod maximum bonum potius efficiat quam evitare superbiam
Et dixit ille est sensu completior qui suam coegerit voluntatem et qui
magis suas concupias elidit Et dixit gratiarum ingratus est ille qui sustinet
qui contemptu est bona certificare collata ymo ea quod penes est denegat illa
et ab hoc summa nulla respondit Et dixit qui non iusti equum exposuit
similis est vinee dirute

Thesilus dixit: Jocundis eloquiis non fraudueris, et dulcibus qui per malo
ferunt quia quandoque cum dulcibus venena prunxerunt nec
verbis turberis aspero commixtiato in bonum quia medicine inducentes
salutes plures amare sunt et saporis molesti Et dixit de corporis tibiis
turpe non est esse solicitum ut nocumenta vitet et tibiis anime quod non sunt
sani et nocumenta curiosi non sumus / Et dixit turpe est navem navigare nisi prospe-
ro vento committere et nos ob bona et mala absolute exponimus animas
nostras Et dixit Expedit scienti corpus anime / sicut instrumentum eius

Et dixit / gratanter bonus fiam est finis quod petunt inceptum / et dixit tuo sensui
clarum conare dilige / et tuum facere speculum statue / in quo est laudanda tua facta
exultent et dixit cum in iure pacificare studeas licet fortitudine sis securus
et tue potestate /

artificia copari q̄d corporis utilis et anime operibus aptus id q̄ requirat contraria fugiendo.
Et dixit Oportet quemcumque gradus consilii ut sic bona plebi comendet et de propria anima turpia abigat. quare consule cuique et ipsum honoribus extollere sibi non impendere consilia pura et vilia est iniquum Et dixit Sicut equitati est turpe equum non ducere sed duci ab eo. Sic turpe est quod homo quo vestimur corpore subducamur Et dixit Sicut turpe est corpus immundum esse et sordidum et pannis sinceris et pulchris esse vestitum ita turpe est animam esse maculatam pravis operibus et superficietenus corpus esse decorum Et dixit Tenemur unusquisque membri servare naturam et maxime principalis stomachus quo tenemur tueri alias partes et maxime principalis que dicitur intellectus Et dixit Sicut adherentes sensibus solum ante principia terreri virtutis non presumunt irasci sic spiritu adherentes timore virtutis celestis antequam cuius super existat principia commovere non attemptant Et dixit ei quidam Quid faciendum est ut non irascatur homo Respondit meorum assidue quoniam sua non intere ut obediat ei continue sed ut quisque obediat neque ut serviat ei iugiter sed ut aliquis alteri serviat nec ut inferat aliis super ymmo ut inferatur eidem Et dominus circumspiciat omnia quibus sic considerans non vexaberis ira vel modice turbaberis si turberis Et vidit quendam virum valde pinguem cui dixit multum conatus es extollere carceris tui murum Et dixit Cum optimum fuit te corripere aliquem non sic te gerere decet velut si de inimico velle ulcisci ymmo te sic stendes et tremas suaviter morbum periculosum exponas Et expedierit rectificare se ipsum sic te offeras ut medico se offert infirmus.

Gregorius dixit In deum statuas principia negociorum tuorum et si nescias studeo omnia ex quibus eligere meliora Mala res est paupertas sed ditiem male perdes Si bustereris assistari te deo scias continere corpus tuum et alliga cathenis ut non prevaleat sensum ira tempeste assume sciam loco candele illustratus in vita quod non est esse non cogites quare mortalis existis Alienigenam te reputes et alienigenas honorabis Cum prospere successerit navi tue tunc ipsam timeas submergendam Decet grato vultu recipi quod a deo venerit Ira bonorum eligibilior est honore pravorum Non divitum fre

quentes hostia sed prudentum res modica que potest invalescere non modica reputetur Dedecoris tolleras modicum et laudaberis de honestate aliquando etiam solo verbo primus error est

Galienus fuit unus ex octo medicis precellentioribus in arte medicine sive phisice. qui fuerunt capita sectarum et magistri magistrorum Et primus ex eis esculapius a quo processerunt omnes alii antiqui medici Secundus Gorgias Tertius Menus Quartus Parmenides. Quintus plato Sextus esculapius secundus Septimus ypocras Octavus galienus magnorum medicorum postremus nunc fuit alius medicus non eo minor aut disscens ab eo Natus vero fuit paulominus .c. annis post xpistum Et composuit bene quadringentos libros inter magnos et parvos et maiores ex eis sunt bene explanati in quadraginta duobus cum illis studet volens comprehendere medicinam Pater quidem ipsius multum erat attentus in eo plura expendens tam circa expensas magistrorum quam in emendis eisdem alonge Galienus itaque natus fuit in pergamo civitate asie Athenis et roma et alexandria partes pro adeptione scientie. Medicinam vero didicit a mino et a quibusdam aliis magistris Geometriam gramaticam et alias scientias didicit etiam medicinam a quadam muliere dicta cleupatra a qua didicit multas herbas specialiter valentes contra vicia mulierum Et pervenit ad egiptum morando

ĩca p tẽp⁹ ut herbas illaꝝ pau͂ agnosc̃et Deinde p̃cedẽs ũsus ciuitatẽ semꝫ obijt
ĩ itine͂ ĩ quadã villa existẽte iuxta mare viride ĩ cõfinijs t͂re egipti Et galien⁹
a tp̃e puericie optauit mltũ sac̃ sciam demõstratiuã et conabat͛ mltũ p̃ ea
ita ꝗ qñ redibat a domo mgr̃i p viã cogitabat sup hijs q̃ didicerat Et socij q̃
cũ eo studebãt dicẽtes ei q̃re vna hora nõ rides et solaciaris nobiscũ. Et nõ res-
pondebat Et aliqñ r̃ndebat eis sic Sicut videtis vos delectãtes ĩ solacijs eadem
r̃oe affectãs sciẽe negligo q̃ vos facitis et mĩor ad sciendũ diligẽs ꝗ faciꝫ ab-
hoĩans scĩa v͂ra Et mirabat͛ cũ hoĩes dicẽtes ꝙ felix fuit p̃r isti⁹ q̃ diues existẽs
et potẽs filiũ obtinuit sibi sic sciẽ amatorẽ Pat͛ v͂o ei⁹ geometric⁹ fuit itẽ-
dẽs cĩa ꝗ agriculturã et auus ei⁹ fuit carpẽtarioꝝ mgr̃ et p̃au⁹ fuit tract-
partitor Et galien⁹ fuit rome ĩ p̃ricipio r̃gnatoris Anthonij ille⁹ s͛ q̃ r̃gnau͛
post adrianũ ubi cõposuit athonomie libros et mltos alios tractat⁹ intelli alteri⁹
sui mgr̃i auditor existẽs Et ꝯposuit eandẽ anthonomiã ibi corã p̃ricone et o-
dinus p̃hie deq̃uator secta se cõferebat ad eũ etiã damasthenij alexand͛ qui
tũc erat statut⁹ ibidẽ ad mõstrandũ sapiam uc͛ viatoꝝ opinõnes Et dicebat͛
ꝗ ibi mlti libri galieni cremati fuerũt ĩ quadã villa ĩ qua libri r̃gis ꝯseruabat͛
Int͛ q̃s libros fuerũt q̃dã ~~que edidit ruffus~~ libri de lic   s̃cpti et alij anaxagore
et etiã andromati et quidã liber quẽ edidit ruffus de therciticis et costiticis
Et r̃ges gregoꝝ viãs asperas soliti erãt applanare ualles r̃plẽ mõtes rup̃
facile ĩcessabiles facẽ potẽtes cõstruẽ muros edificaĩe et riuos facẽ Vñ expe-
diebat et mltũ laborauit ĩ inimicos oppmẽ et eoꝝ dn̄io subicẽ Et conabat͛ magis
ad gubernatoꝝ ꝙ ad delectamẽtũ corpoꝝ p̃poꝝ habẽtes mithiloi⁹ ĩgẽtẽ appetitũ
ad scias et sp̃alit͛ medicine Et statuebat quilibꝫ eoꝝ ĩ suis r̃gnoibꝫ hoĩes notos
ad ĩuciendos et colligẽdas herbas q̃ r̃periebat͛ ibidẽ q̃s ĩuẽtas sub sigillo mitte-
bat ut nõ posset sophisticari Quibꝫ ad regẽ p̃uẽtis rex ut experiret͛ medicis
assignabat Et ex eis exptis et approbatis p̃ eos iubebat p̃plo dari ad eoꝝ subuẽ-
tionẽ et curã Fuit galien⁹ remissi coloris grandiũ humeroꝝ ãplaꝝ pal-
mari et digitoꝝ longoꝝ habẽs capillos bonos et cõuenientis stature et ri-
dentis asp̃cs et mlte locucõis et pauci silẽcij et erat mlti ĩcess⁹ habẽs delectacõem
ĩ cãtu et ĩstrumẽtis et equitabat mltũ cũ regibꝫ et dn̄is libẽt cõusãs Et cũ
obijt erat lxxxvij ãnoꝝ Puer et discipul⁹ xvij ãnis existẽs et sapiẽs ꝫ mgr̃
ãnis lxx Et dix͛ galien⁹ sciã ĩsensato nõ p̃dest n͛ ei q̃ nõ vtit͛ p̃dest sensus
Et dix͛ Qui seruit fidelit͛ remuneracõis ẽ dign⁹ Et dix͛ Preteritor ẽ sciẽcia
sꝫ cogitacõ de futuro Et dix͛ Melior ẽ appetẽs sano appetitu carẽte ab opacõe
bonoꝝ Aĩa tua ad mala p̃na nõ te seducat In deo plẽs reges ĩgẽti emẽ precio
sciẽ et artibꝫ iuuẽs affluẽtes et bestiãs etiã emẽ cõgruas sibi et scripos negli-
gẽ et sunt hui⁹ ignorãcia ꝗ nõ euenire͛t nec recipient empticiũ Gireti⁹ in
eo ꝗ retuli poti⁹ ꝙ dixit correctiõ mea valet Judeus dixit tale miroꝝ expime-
tis eloquiũ cui⁹ ĩficiacõ dapna ĩfert et p̃uõ emolumẽtũ nõ p̃stat Ysofanus ait
uerbo ubi p̃nũciatõe subigo sylẽcio nõ subicit͛ ip̃m mutij Dixit eplimon dis-
cipulis suis ut nõ diligãt sic vicam cõuersari cũ bonis ut formidet cũ p̃plis

cum vilibus verbo gravaminum irrogando. Et iterum rogaverunt ab eo quis esset rex melior
Respondit qui non est voluntati sue subiectus. Et dixit Assoras Homo dicitur bonus in primo
gradu qui ex se est rerum pulchrarum inventor. In secundo qui in alio informatur. Et rogatus
Assilius mutuare cuidam pecuniam Respondit potius volo semel meum erubescere vultum quam se-
pe pallere. Et dixit Amonius Cogitatu mediante sapiens loquitur ymaginacionem spernens
insipiens ymaginacionem solum attendit negligens cogitatum. Et dixit Theophrastus
bene morigeratus est ille qui bonitates hominum aperit et malicias celando recondit. Et
vidit Dimitas quendam male scribentem et alium docentem scribere et dixit quare ipsum lucri
non instruis Respondit non sum ad hoc magister. At ille quare doces eum scribere cum nec sis in scri-
bendo magister. Interrogatus Ditomos quid oportet facere hominem ut non indigeat petere alie-
num Respondit ~~fit docte~~ si dives sit detegere suum vivere metiatur si pauper sit se exerceat
ad lucrandum. Et dixit Nicomachus Non est doctor discrecione melior nec predicator lau-
dabilior tempore Ille vero diligens est sive sollicitus qui alio corripitur et non alius per eundem. Et dixit
Albrachis Existentibus certis causis persistunt effectus ideo amor perseveranciam caret
absque perseverancia cause sue. Et dixit Thimeus non receptibilis sciencie dicitur non quod sa-
piencia quam incipiat aptitudine careat sed quia incipiens non exhibet semetipsum. Et dixit
sapientes causas et virtutes ignaris non doceas quia velut bestia aurificum feres et aurum
ipsorum nobilitatem ignorat quamquam pondera senciat. Et sic ignarus nobilitatem doctrine
non concipit sed solum per disciplinacionem laborem. Et quesiverunt a Celum Ad quid homines solum ex
operibus et non malorum conceptibus puniuntur Respondit quia conceptus animi a deo scrutatur. Et
dixit Amonius tria sunt que obsunt regibus superflua vini potacio musicorum frequens audi-
tus Amor insolens mulierum hec enim cogitatus ipsorum offendunt. Et dixit alius Quod fieri
non fieri non potest racione sit actum vel non sed oblivio ipsius est medicina. Et dixit Arsagaius
Nescio quicquam referre obmitto eo quod in referendo nescire quod sciat est signum. Et fecit
Philocratus bovem luteum et in die sacrificiorum inmolavit cum ydolis dicens Nolo sacrificare
rem vivam animam rei innanimate. Et dixit veritas quelibet bona est sed laudabilior veritas
eorum qui ignorant dicere se insciente Nam que audieris dicere talem scias esse discretum et
que audieris se scire dicentem esse scias ignarum. Et dixit Si ex te ad scienciam antiquorum
pervenire non poteris ad ~~[illegible]~~ legendum libros eorum mitaris et ne tuum morem accorum in-
cedas qui incrementum claudendo manibus venustatem non apprehendunt ipsi. Et dixit
Quidaras amor qui turpia sermone vituperavit eadem operantes et se verbo in opere
pulchro extollunt. Et dixit Diminactis Paciencia inexpugnabile est castrum festina-
ciam vero penitencia inducit et finis veritatis est honor. Et dixit Plurimos Omnis modicus
est sciencie inmense perfectus et omnis qui arrogantis nature ac exuberantis voluntatis extitit in exilis
sciencia parum obest natura blanda et voluntate humili existente. Et dixit Thimeus Qui
concupit cuncta nichil sibi sufficere et de nichilo est securus mille rhetoricis argumentis
non valet a suo conceptu seduci. Et quesiverunt a Dicomete quare superbiam divites se ex-
tollunt et sapientes non sic Respondit quia sapientes deum cognoscunt coram quo nemo extol-
litur Dites hoc ignorant. Et quesiverunt ab eo quid est melius Inquirere sapienciam an divicias
ad alterius sapienciam perveniamus. Et dixerunt Aristatis Tales de te bona loquitur.
Et respondit Et ego melior ei Cui dixerunt In quo Respondit ut veritas sit quod profert

¶ Et dix[it] Coteusson Quemadmodu[m] vas no[n] valet in sua corpe q[ua]ntitate s[ed] m[od]o r[ati]o bn[ene] recip[it]
sit ho[min]um corda stabilita cape[re] possit et no[n] ul[tra] sapi[enti]e q[uan]titate s[ed] min[us] sic. ¶ Et dix[it] Cirtas
Q[ui]s p[ot]est iter hui[us] mu[n]di fluctuatio[n]es v[e]l ce[r]te [con]tede[re] q[ui] velut vnde maris turbide i[n]uice se secu[n]t[ur]
Serena v[er]o ho[min]um corda longe i[n]spiciu[n]t securos i[n]gressus q[ui]b[us] naues a naufragio securant[ur].
¶ Et dix[it] Samaron p[er]didi q[uo]d habui quor[um] loco vehementer s[um] timore adept[us]. ¶ Et dixit
Gesimus sup[er] eo q[uo]d habe[re] optaueris si sis fortis no[n] co[n]fides s[ed] si asseq[ui] potes attendes eo
q[uo]d ex floribus apes mel excipiu[n]t q[uo]d ho[mo] no[n] p[ot]est ¶ Et dix[it] Gregori[us] ¶ Appare[n]t[em] pulchritudin[em]
rei posset pictores picturis site suis p[ro]ut ip[s]i s[un]t [con]sciente[s] Igit[ur] i[n] mu[n]dana turpi[us]
q[uo]d seru[us] caro emat[ur] p[re]cio et d[omi]n[u]s inuitat q[ui] recipiat cu[m] gratis ¶ Olim [con]sueuera[n]t haberi
medici p[re]cipientu[m] loco et vice subiector[um] i[n]firmi cor[um] no[n] p[re]uaricando ma[n]datu[m] et ex hoc
suu[m] medicina [con]seq[ue]bat[ur] p[ro]fectu[m] Nu[n]c v[er]o contrario mo[do] se habet Cu[m] i[n]firm[us] p[re]cipit medico
velut subiecto medic[us] applaudit et i[n]firmor[um] oblectame[n]tis assenciens cu[n]cte no[n] m[in]ue[n]t
ymo bla[n]diendo nocet q[ua]re obs[un]t q[uam] no[n] p[ro]ficiu[n]t n[ec] natu[ra]m et i[m]p[er]icie media et morbi acer-
bi acerbitate r[e]sistat Et q[ui]da[m] ad potu[m] aliq[ui]b[us] co[n]uenientib[us] ille maioris p[re]cij habebat[ur]
q[ui] vini r[e]sp[e]ctu [com]plexionu[m] sciebat directi[us] op[er]a et catulu[m] modulaco[n]es i[n] tutu[m] r[e]sp[e]ctu[m] nu[n]c
v[er]o p[re]cio no[n] habet[ur] n[isi] qui vasa sciu[n]t euacuare maiora ¶ Et dix[it] Qui sua i[n]fancia se
moderate gubernat fit s[e]p[er] co[n]cupi[scen]cijs moderat[us] S[ed] q[ui] no[n] [com]pescit[ur] sui temeritate p[ost]q[ua]m sui a[n]i[m]a
[con]cupiscat vigi[n]t[i] voluptuos[us] existit Na[m] sic[ut] usu roborat[ur] o[mn]ia sic no[n] vtendo languescu[n]t.
¶ Et dix[it] Pueru[m] voluptuosu[m] et effronte[m] no[n] [con]fidas dig[er]e s[ed] voluptuosu[m] t[ame]n et no[n] effro[n]te[m]
bono edificare fu[n]damento [con]fidas. ¶ Et dix[it] V[er]ecu[n]dia[m] e[st] i[n] v[er]ecu[n]dia q[ue]da[m] dubietatis mane-
ries qua v[er]ecu[n]das aliq[ui]d q[uo]d gerat se melior op[er]ari v[e]l[it] ¶ Et dix[it] Potes e[st] ho[mo] dig[er]e suos
cu[m] agnouerit semetip[su]m Na[m] excellet e[st] sapi[enti]e ho[min]em sui ip[s]i[us] habe[re] noticia[m] nec ex dilecc[i]o[n]e
qua[m] habet i[n] se fallat[ur] et bonu[m] se r[e]putat cu[m] no[n] sit Videm[us] e[ni]m q[uo]d plures se reputare
robustos et liberales cu[m] no[n] sit et videt[ur] q[uo]d o[mn]es se discreciores alijs r[e]putat[ur] Et q[ui] sic cogi-
tat minoris discrec[i]o[n]is existu[n]t ¶ Et dix[it] Iust[us] e[st] ille q[ui] p[ot]est i[n]iusticia[m] age[re] et no[n] agit et sciat
sine discret[us] e[st] q[ui] reru[m] o[mn]i[um] id nouit ad q[uo]d no[n] ostendu[m] hu[m]ana natu[ra] suffecit ¶ Et dix[it] Sic[ut]
grauat[ur] morbid[us] no[n] desistit don[ec] i[n]ueniat medicis i[n]siste[re] ut ad salute[m] p[er]ueniat ad qua[m] [com]plete
p[er]uenire no[n] p[ot]est Sic nos op[or]tet a[n]i[m]ar[um] n[ost]rar[um] saluti aggrauare salute[m] et bonitate[m] bonitati adiu[n]g[er]e
ut q[u]am[uis] i[n]gentis et sapie[n]tis a[n]i[m]e attinge[re] statu[m] ¶ Et dix[it] Cu[m] no[n] cogitat se discreciore[m]
i[n]t[er] alios ho[m]i[n]es p[ot]est q[ui]uis p[re]cipe[re] i[n] [con]siderac[i]o[n]e suor[um] oper[um] vigi[n]t[i] alijs q[ua]lit[er] dirigat[ur] i[n] eis q[uo]d ip[s]or[um]
laudabile fuit et q[uo]d no[n] ¶ Et vidit queda[m] que[m] m[u]ltu[m] honorabat i[n]g[en]tes q[ui] robust[us] e[r]at et q[uo]d
sciuit Q[uo]d fuit magis negociu[m] q[uo]d exercuerat Et r[espo]ndit ei Quia leuabat vnu[m] boue[m] [et] mis[it]
ab altari vsq[ue] foras Quib[us] dix[it] Galien[us] eo mo[do] leuabit ip[su]m a[n]i[m]a sua n[on] a[n]i[m]a e[r]at bona.

Sapientu[m] dicta s[un]t h[ec] ¶ Interrogaueru[n]t p[ro]t[h]egu[m] Sapientu[m] dicta sunt hec
de quoda[m] q[ui] capillos suos p[ro]curauerat nigros fieri q[ua]re hoc faciebat R[espo]ndit ut
no[n] scrutaret[ur] ab eo sapia[m] senu[m] ¶ Et dix[it] plinius Q[ua]nto pl[us] bo[n]i s[unt] habet ig-
narus ta[n]to e[st] turpior Interrogaueru[n]t aristen q[u]i[d] e[st] bonu[m] corre R[espo]ndit Cu[m] volueris
tuu[m] debilitate corp[us] ¶ Interrogaueru[n]t diuinatatem In quo sapiencior extitisti R[espo]ndit
i[n] eo q[uo]d sciui me paru[m] scire ¶ Et dix[it] sapiens Contradictor e[st] melior co[n]fite[n]te ignaro
¶ Et dixit ei q[ui]da[m] discipul[us] sui[us] Ignoras [con]fessor e[st] et no[n] p[ot]est nec sapiens cotidie videor ¶ Et capti-
uato a[n]i[m]o q[ui]da[m] volens eme[re] ip[su]m q[ue]siuit ab eo de g[e]n[er]e suo R[espo]ndit no[n] de g[e]n[er]e s[ed] de sci[enti]a et

sensu p(er)gras ¶ Et captiuato sitanee q(ui)da(m) dixit ei volens ip(su)m eme(re) ad q(ui)d eet utilis
R(espon)dit ut fia(m) liber ¶ Et alteri captiuato dix(it) quida(m) eris bon(us) si emero te R(espon)dit
Emas u(e)l no(n) bon(us) exista(m) ¶ Et dix(it) ali(us). Ho(m)i(n)es q(ui) ve(n)dida(n)t(ur) ad se no(n) despicit semet=
ip(su)m ¶ Et audiuerunt queda(m) rogare deu(m) ut eu(m) ab alto eripe(re)t Cui dixerunt q(ua)re
ab alto petis liberari et no(n) ab i(n)imico poci(us) R(espon)dit q(uia) ab i(n)imico cauere valeo s(ed) no(n)
ab amico diffido ¶ Et dixerunt Esculapio Q(ui)d e(st) ue(re)cu(n)dia R(espon)dit secreto no(n) com(m)ittere
q(uo)d redargui p(otes)t i(n) publico ¶ Cui dixerunt alij q(ua)lia s(un)t i(ll)a muda maiora R(espon)dit s(un)t
tria. i(n)sipia(n)ci(am) odire sapia(n)ciam diligere et discere no(n) pudere ¶ Et dixerunt Artasamo q(ua)les
s(un)t s(ci)e(nci)e q(ua)s pueri debe(n)t addiscere R(espon)dit q(ui)bus senectutib(us) eis viliores habe(n)t(ur) p(ro)p(te)r eo(rum)
ignora(n)tes ¶ Et dixerunt Liude Q(ua)re abhorrearis pecunia(m) R(espon)dit q(uia) fortuna s(u)b=
ripit(ur) p(ro)p(ri)etate seruat(ur) et (con)sumit(ur) expende(n)do refuto ¶ Et dixerunt Lagimom Q(ui)d
adeptus es de tua sapia(n)cia R(espon)dit vti q(uod) debea(m) agere gratis et no(n) legi co(n)g(ru)ere agam
¶ Et dix(it) alt(er) Insipie(n)tis odiu(m) obest minus i(n)sipie(n)tis amore ¶ Quida(m) co(m)minat(us) v=
taldi dixit Conabor ad te p(er)dendu(m) R(espon)dit et ego conabor ad tua(m) ira(m) (com)pesce(n)da(m)
¶ Conuenerunt cora(m) quoda(m) rege tres sapie(n)tes Vn(us) grec(us). alt(er) iude(us) et t(er)ci(us) sar=
racen(us) p(er)sarum Quib(us) rex ait q(ui)libet v(est)r(u)m dicat p(ar)abola(m) aliqua(m) qua notet(ur)
vni(us) cui(us)q(ue) sapia(n)cia ¶ Et dix(it) Confite(r)e simile(m) (e)xteriori pulch(ri)tudi(n)i neq(ue) p(otes)t n(isi) vera(m)
pulchritudinem habeat ¶ Et vocauit Armesis rex f(rat)res suos q(ui)b(us) f(rat)rem te(n)uerit
ut vobis rex exista(m) ¶ Et dix(it) Ap(u)lisius mirari ~~vndas tra(n)sfretando molestas et~~
~~t(er)ra(m) p(er)tinge(n)tes ext(ra)nea~~ cogor eos q(ui) noctib(us) vigila(n)tes tra(n)situb(us) asp(er)is p(er)agra(n)t
maris vndas tra(n)sfretando molestas et t(er)ra(m) p(er)tinge(n)tes ext(ra)nea demora(n)t(ur) i(n) calutri
officio cui(us) h(er)editatu(m) ignorat successore(m) nec com(m)e(n)dabile(m) sapia(n)cia(m) adipisci mitu(n)t(ur)
q(ue) absq(ue) p(er)iculo p(otes)t acq(ui)ri et adipisce(n)tes eo q(uod) ip(s)a sit h(er)es eo(rum) michil amictu(n)t ob h(oc)
no(n) dicit(ur) fuisse talis extinct(us) cui(us) e(st) s(ci)e(nci)a no(n) extincta ¶ Et dix(it) Perigonos Taliu(m)
me co(n)te(m)ptu(m) no(n) reputo qui s(ci)e(nci)am docet illos q(ui) sciu(n)t vix tra(n)sire p(er) ostiu(m). q(uia) uelut
barbari i(n)tellige(re) no(n) p(ossu)nt arabicu(m) Sic i(n)sipie(n)tes no(n) p(ossu)nt cape(re) s(ci)e(nci)am sapie(n)tis Co(n)=
uenit sapie(n)ti na(m)q(ue) sua(m) honorare sapia(n)ciam et ea(m) no(n) p(er)de(re) erga eos q(ui) ip(s)am p(er)dicio(n)e(m)
reputa(n)t et labore(m) Na(m) sapia(n)cia no(n) dehonestat(ur) ab eo q(ui) no(n) e(st) receptiu(us) eiusde(m). sed
ab illo q(ui) i(n)ter ignaros ea(m) distribuit de causis re(rum) distingue(r)e nescie(n)tes ¶ Et dix(it)
Quidar(us) Velut a cadauere fetor q(ui)da(m) p(ro)cede(n)s astutu(m) i(n)ficit nares. sic ab i(n)sipien=
tib(us) p(ro)cede(n)cia u(er)ba audie(n)tib(us) fete(n)t Et q(ue)admodu(m) fetore(m) suu(m) cadauer no(n) p(er)cipit.
sic nec i(n)sipie(n)tes turpitudinem u(er)bo(rum) ¶ Et dix(it) alt(er) Felices esse(n)t sapie(n)tes q(uia) pauci
¶ Et dixit Detz sapie(n)te(m) q(ui) r(e)sidet corda sua et cui(us) e(st) co(n)sci(us) et co(n)fidens i(n)struere
alios ¶ Ma docere alios q(uo)d ip(s)e no(n) nouit e(st) fedu(m) et q(uo)d ip(s)e no(n) vult p(ro) alijs no(n) attep=
tet ¶ Et q(ue)siuerunt ab eo medicina(m) qua possi(n)t odire vinu(m) R(espon)dit q(uod) i(n) ebrijs
vinu(m) i(n)ferat attendat(ur) et cauebit(ur) a potu ¶ Et dix(it) Exgem(us) Vidi ho(m)i(n)es detine(n)=
tes ad (con)ti(n)ua(n)te(m) luna(r)ia q(uam) volu(n)t (com)mede(re) ut videat et cernat cibaria i(m)mitte(n)da i(n) ve=
ntre q(uod)q(ue) no(n) r(e)maneat ibide(m) Nec sic penes a(n)i(m)am fiat ut cib(us) mi(ni)strado eide(m)
s(ed) doct(ri)na bona assistu(n)t lu(mi)naria id e(st) sensi(bi)lis et i(n)tellec(tu)s Et ad distingue(n)du(m)
eo(s)de(m) a(n)i(m)e cibos q(ui) p(ro)fic(i)e(n)s s(un)t ab ignora(n)cijs et p(ra)uis ¶ Et dixit Encon Nisi sapie(n)tib(us)
cuctis mors abest nec e(st) aliud cogitatu(m) auferens morte(m) n(isi) sapie(n)cie (com)plementu(m)

¶ Et dixerunt Salom. Ad quid vis hic morari ex quo certus es honorari post mortem Respondit
ego sum velut cophinus regum custos / qui si moram protraxero dives ero / si rediero cum
honore redibo Cui dixerunt Explana nobis hec Respondit demorator est sapientia sapientis
et frontaria siue regnum eius est corpus et inimici sunt aduersarii anime velut ira et con-
cupiscentia et diuitie sunt res venatores anime / et honor est alacritas quam in alio seculo quis habe-
bit ¶ Et dixit alter Si sapiens laborem ob aliud commodum non paterer nisi ignis carceris
euitare Ob eum solum sustinere eundem ¶ Et dixit adrianus Si non haberem ob aliud
sapientie laborem nisi propter mortis timorem solum propterea tolerarem ¶ Et dixit Ermus ma-
gis quod in sapientia reperi commodum est quod ex diuersis cogitacionibus vnum composui cogitatum
¶ Et dixit Erianus Ex quo hominem esse in mundo absque cogitatu est impossibile
laudabilius est perpetuum cogitatum habere ¶ Et dixit Auurgis ait quidam bonum esse
homines vnius condicionis existere sed hoc mundo non expedit Nam quilibet preceptor
esse vellet et nemo obediens et sic tum prope semper abesset verum Vnde attendens quod vnus
sit preceptor et alius obediens plene discernit conueniens esse ¶ Et dixit Dimitates
Cum in terra peruenis aliena sis anime tue inuestigator silencio attendens excelle-
ntiam sapientum terre illius scrutando et ponderando sermones ipsorum tue discretionis
pondere / et si melius scis doce eos / si minus discas ab eis ¶ Et dixit Sompastis
Discretus pecuniarum exactor melius blandiendo colligit quam alter in superbia et furore
Quia sanguisuga plus trahit sanguinis suauitate atque silencio quam infestus musti-
lio compungentis aculei asperitate et voce ¶ Et dixit alter Premunire festines inge-
nio prius quam res ad negocium exigat / quia postquam euentuum euentus deficiunt ingenia et sapie-
ntia confunduntur ¶ Et dixit Philippus pitagore disciplulus Infelix est qui defensorem carentem
offendit ¶ Et dixit Siletus De melioribus rebus mundi est superfluitate obmissa
medium sequi / nam radix vite est metiri expensas / et vastacio est clauis paup-
tatis et omnium habere grauam res est impossibilis / non vastaris cum necessitatis plato-
re / fac animam tuam paruam assuescere et exinde bene tibi contingeret ¶ Et dixit alter
Chalus dominus ebrio assilatur quia sua ebrietate decora vitas turpibus inhereat et fedis
Ebrietate cessante non aduertit quantum offendeit et sibi condolet vehementer ¶ Et dixit
Non decet discretum decipi rebus / sed Rex sibi offerentibus optime Et ob timorem pau-
citatem de sua non curare milicia et substrahendo stipendia non credens indigere
eisdem ¶ Et dixerunt ei Cur te odientes sunt plures Respondit quia hominum oblectamenta detes-
tor Cui dixerunt quare hoc facis Respondit quia sum omnium exceptus ¶ Et dixit Edmon pictori
batum quidam pingenti pulchras depingere figuras eo quod homines surgentes a banco / dum
intuerentur figurarum pulchritudinem non recedunt statim vestibus induti optimis Cur
nec frigidus aer ei nocebit in hyeme nec calidus in estate ¶ Et dixit Hasalius Diffi-
cile est longeuum esse felicem cum multa contingunt aduersa eo quod tempus sic competit voluptuo-
se viuenti ¶ Et dixit Molosius non est diues cum quo diuitie parum durant nec qui potest
priuari eis nec tamen per tempora longa subsistunt / sed vere diuitie sunt per quas perhenniter durant
¶ Et dixit Bratalitus Cupidus nullo quiescit tempore et numquam ditatur auarus ¶ Et dixit
philippus rex macedonum cum lucratus est ciuitatem Athenienses ei consulentibus ut
cremaret eandem Inconueniens videtur nobis agere ut victi reputemur existendo vic-

tores // Et dixit Arsides Lingua uiuere pt mendacia sensus vero minime. Igitur ut cum sensu co-
cordet lingua mitaris // Et dixit Quod tecum habes a deo non queras quod sufficit quoniam qui habet
sed queras ut quod habes sufficiat tibi // Et dixit quod cogitat deus vulgum esse in altari solempnio
ille tamen pro suis necessitatibus deum orat sapientes tamen ipsum et sciunt et orant ubique // Et dixit
Pitagoras Qui non tenet aliam vitam esse nisi naturalem infelix est et similis umbre que facile tollitur
et plante que illico desiccatur et bestialiter vivit Sed qui novit esse aliam vitam spiritualem que
mortalis non est sed perpetua hic gubernat se ac munit operibus bonis iuxta dei volun-
tatem // Et dixit Non debemus cauti esse in operibus et nichil operari repente sed cum provisione
magna // Et dixit Si volueris tuum extendere inimicum non voces eum stultum mendosum
vel scandalizatorem sed ad proposita obtinenda mitaris ut sis circumspectus verdicus pius
et iustus et si forte improperasti ei vicia aliqua sis elongatus ab illis ne similis illi
cui dictum est qualiter plenus es pustulis medicus existens // Et dixit Qui laudari voluerit
ex suis operibus convenit ei veridicum habere amicum qui referat veritatem et inimicum
cuius insidiatores formidet propter istos enim a peccato compescatur // Et dixit Non decet aliquem
asperis verbis castigare amicum sed humilibus et blandimentis admixtis // Et dixit Amicum
amicum observa satagens in suis cogitationibus suffragari eidem et advertens quod
tum perdideris si eum amitti contingat Nam si domus tue paries ruit non perdes
nisi parietem si amicum perdideris magnum dampnum assequeris quod amicum de inimico fa-
ciam tibi // Et dixit Cum ire fervor attendit homo efficitur velut domus igne accensa
in qua propter fumum et strepitum ignis nec plene oculus videre potest nec auris [illegible]
dire Et sicut navis vento impulsa fortissimis bene gubernari non valet Ita anima ira
commota et provocationibus lacessita suasiones et inductiones refutat quibus valeat mi-
tigari Nec modica spernenda est ira que excandescere potest in magnam sicut scintilla in
flammam multotiens autem silencio ira compescitur sicut ignis extinguitur materia subtracta
// Et dixit Quemadmodum ebrius quamdiu ebrius est in se sui turpitudinem non cognoscit
sed cessante morbo suo si tunc alium ebrium videat potest se agnoscere facilius qualis tunc
fuit Si excessum proprie iracundie videt et perspicit aliquis melius in alio irato quam in
se et velut extenuata maciem faciei narium pallorem et oculorum contractos visus
incertus sunt signa mortis infirmi Sic et iam dictum in ira mortis sensus seu dis-
crecionis sunt signa // Et dixit Invenimus mulieres cicius irasci quam viros et infirmos
quam sanos senesque quam iuvenes Propter quod perpendere valeamus iram ex debilitate anime provenire
// Et dixit Disputavit quidam cum servo et dixit sileas o fili serve Qui respondit
Ego minus valeo meis gentibus causa Tu vero actore tue anime debilis et in fine causam minus va-
les // Et dixit quidam sapiens cuius nomen ignoramus Dicas quod convenit causa et si au-
dias quod non decet // Et dixit alius Non est aliquid quo doleat tantum animus quam tu ascendere
ut eum non reputes inimicum Et corripuit quidam dicens Taliter conversaris cum hominibus
quod quando moriens luant et tum absens ab eis suis ipsam presenciam tuam petunt // Et
plorabat quidam nato sibi filio quem cum quereret quare hoc Respondit Quia hodie obiit
puer iste // Et dixerunt quidam alii Quis est salvus ab odio hominum Respondit Qui non prodest
nec obest eis eo quod malefacientem boni odiunt benefacientem vero mali // Et peciit
a quodam Quo animo decius amittitur Respondit cum inquiritur ob lucra mundana // Et

dixit alt' forāˀ ē ꝯsuetudo qm̄ qd natā reqrit ¶ Et dix' Nō ꝛputo hoīes uelut igne qbȝ
nō nisi tū nece fuit uelis adiungi ad quē igne dū p co sumēdo puenēis nō approxi-
mes ei n discrete et caute ¶ Et dix' Si cū sapiēte sedeas sis amicꝰ ā inimicꝰ eo qꝛ
sensꝰ sensū corroborat ¶ Et alt' dix' duplex ē cōtinētia Vna ē aliqꝰ facē qm̄ ꝓhor-
ret sciens rōne q̄ expediet ~~magis~~ agē Alia ē cōtinē q̄ delectat q̄ ꝯtinētiā potꝰ
iudicatᷣ ¶ Et dix' alt' Nō loqris n de eo qꝛ ꝓficit n' credas n ea q̄ tuū delectāt aīm
Nec potes cōsequi n qd possibile fuerit nec doleas de amissis nec despās sup eo quo
nō poteris excusari Et qd scis doceas et de eo qd habes petēti ipendas et bene de
tua pecūia cōtineas pꝰ qꝛ alt' se cōtineat de eadē et si cecidēis ī graue euētū sustineas
paciēt' scribi faciās ī tuo sigillo boni et mali Oīa finē habēt et ipm singulis horis spec-
tes ¶ Et dix' alter Vnū ex rebȝ ē qd hoīem errare facit ī suo iudicio ē abbreuiacō co-
gitatꝰ ¶ Et vnꝰ ꝛdarguit quēdā sapiētē Cum sapiēs Qd ex viciꝭs meis ignoras
maiꝰ ē qd nosti Et dixerūt alij qre nobiscū nō loqris Rndit ꝓfectus quē qs ꝯseqtᷣ
audiēdo sibi ipiꝰ ē ꝓpꝰ sȝ ꝓfectꝰ ī loqndo altēiꝰ ē ¶ Et dixerūt alij Cordis tui cogi-
tatū absāde Qui rndit meꝰ salubr' ē cogitatꝰ ¶ Et dixerūt alij Ad qd ꝓdest filꝰ
bonꝰ Rndit patrē ad viuēdū delectat ne mortis habeat cogitatū ¶ Et dixerūt.
Quare nō habē filiū cupis Rndit ī mēse filiacōis amore natū habē nō nitor ¶ Et
dixerūt alij Terrā aliā adire volēti forte morieris ī t'ra illa Rndit eadē mors ē
ī t'ra aliena et domi ¶ Et dixerūt alij Qual' ē res nō bona licꝫ sit vera Rndit hoīs
lau dare seipm̄ Mētiri ā bonū ē ad inimicos pacificandū Verita vero mala ē oblo-
de absente et qn̄ ē bonū donare ē bonū donare suo loco Et qn̄ melior ē idignacō
qm̄ paciā Rndit In malo qd cōtingit amico Et qn̄ tacē meliꝰ ē qm̄ loq Rndit ī lite.
¶ Et dixerūt alij Que rerū ē delectabilior Rnd' q̄ nō pt' ī eodē cōsistē statu ¶ Et dix'
Eraclitos q̄ mala tollēauerit sapiētis idigne ꝯtingētiā sibi et sponte a malis cō-
suetis abstinuerit et sp obedierit deo q̄ sue sbstātie et gnacōis ē radix sapiēs erit
¶ Et dix' Optȝ illū q̄ ad aliqꝰ initit' et nō assequitur illud qꝛ ꝛdeat iterato ad illud
eo qꝛ qui vno tpe ipendit illud dictat cōuerti ¶ Et dix' alt' Decȝ sapiētē inimici ad-
ulatorꝭs ul dulcibȝ ūbis nō decipi eo qꝛ pauo decore pēnarū serpētē cocedit iducē
¶ Et dix' Sapiēti Aliqs ex piūs habē amicos ut adūsꝰ inimicos ei assistat bonū ē
eo qꝛ adūsus acetū nō n mustiliones ꝑualēt gnati ab eo nec ferrū scindit' n ferro
¶ Et vidit Theopastis iuuenē quēdā taciturū mltū. cui dix' Si defcū scie taceas es
facetꝰ Si vero sapiēs es nō rōe agis qua taces ¶ Et dix' Cū odieris aliqꝰ nō ab-
horreas totā ipiꝰ familiā ymo ad amorē aliquꝰ ex eis initaris quo minuetᷣ
nocumētū ipiꝰ ¶ Et dixerūt cuidā medico Talis emit quēdā librū medicīalē
et modicū studet ī eo Rndit libri sc' discretū medicīalia et nō discretiū sc' cathene
¶ Et dix' alt' decē modis seruitᷣ deo Ita .s. gr'as age si aliqꝰ ipendit' tibi si ma-
le habueris sustine paciēt' si loqris loqre veritatē ¶ Nō pmiseris ꝓfice Si iudica-
ueris rōe iudica mēsurā habeas si q̄ potes ꝓficiās pꝰ qm̄ reqreris amicū hora
idulgeas amici et inimici errori Nō nisi qd tibi vis amico desideres ¶ Et dixit
Misēdꝰ fortuna et īqsicō sc' sit' corpꝰ et aīa altutrū se idigētes qꝛ ꝯfidēs sibi suf-
ficē absqꝫ īqsicōe ē piger Inqsicō vero sn̄ fortuna subsistē nō valebit ¶ Et ꝑpeauit

quidā Sereno dicēs Quāe mutuasti tuā pecuniā malo viro R[espon]d[it] nō mutuaui
malo sȝ indigēti ¶ Et dix[it] Decȝ nos honorare bonos ī vita et ṗ eis orāe p[os]t mortē
¶ Et dix[it] Plini labores delectacōēs absidūt Et dixerūt ei a quo tpe apparuit
ī te sapiā R[espon]dit ex quo īcepi despicē memetipm̄ Et audiuit quēdā q[ue]dā recitāe
sermoēs īpossibiles Cui dix[it] Quare r[e]fers si ali[us] tibi r[e]tulit ei nō credas q[uod]
si te vidisse dicis ego nō credo tibi ¶ Et dix[it] Credā loq[ue]ci q[u]i ab eodē a quo loqui
nō et tacē didicisti ¶ Et dix[it] Vetustas ad uenustatē se habet sic[ut] īcroit[us] se habet
ad villā ¶ Et dix[it] Aristophimus Victoria ūbalis nō ē uictoria sȝ vera victoria ē
ope vitē nō ūbo ¶ Et dix[it] Anaxagoras Sic[ut] mors nō ꝯpetit ei q[ui] bn̄ viuit sic
male viuēti vita nō cōpetit Sapiā enī est decoracō īntellectus lingua ṗbacō veritatis
cor ē bona uolūtas manus sūt pietas pedes sūt īquirē sapiētes domū vo iusticiā
regnacō ē mensura ensis ē gra pax balista sagitta saluacō miliciā ꝯsultāe
prudētes decoracō fortitudo thezaur[us] disciplinā societas bonoꝝ dilecō deside=
riū vitāe pctā et deū sequi Et dix[it] sapiēti quādā habēti villā q[ue] bāniū īcurre=
rat et nllā habēti exīnde curā Quāe de bāno ville nō doles R[espon]dit q[uia] si talia
vidērem ī sopnis nō mouerer ut excitarer ꝑptēa et eodē mō nō mouebor ex
hijs q[ue] video ex sensu meo meditādo veridice qd̄ ē expgefacto q[ui]dā ¶ Et dix[it] alt[er]
amici sūt nobiles quidā effectus Oportet igit[ur] niti ad ꝯuersacōēz ipoꝝ et ad ac=
q[ui]sicōēz vni[us] ṗ alterū uelut familiaris columbe īdustriā aliē lucre fuit ¶ Et dix[it]
alt[er] Amor ē īfirmitas aīe et amic[us] ē curatoꝛ ipius et mansuetudo fructus ē aīe
et fidelitas ē vita eiusdē ¶ Et dix[it] rex cuidā sapiēti Quē r[e]putas bn̄ facē iudicē
R[espon]d[it] q[ui] adulacoībȝ nō mouet[ur] et quē mali causatores nō euertūt et q[ui] nō deci=
pit[ur] eciā a discretis ¶ Et dix[it] alt[er] scandalizatoēs peiores sūt latronibȝ Nā latro=
nes ṗuāt pecuniā scandalizatoēs aūt amorē ¶ Et dix[it] Honor q[ue]mcūq[ue] sapiā nō ī foꝛ=
mat[ur] ī dedec[us] ꝯuertet[ur] ¶ Et dix[it] Inquirē sap[ientiam] ꝯcupiās aufert laborē ¶ Et dixit
Cū aspide surda meli[us] ē ꝯuersari q[uam] cū mulīē maligna ¶ Et dix[it] alt[er] Nō aperiās
īnimico īnimiciciā tuā q[uia] si sensat[us] ē tunc oportet īgenia sua et maliciā suam
sis ignar[us] ¶ Et dix[it] alt[er] Si alicui ṗditaneis peccori sis mansuet[us] eidē ut nō cū
eo aliquid cōtingat ¶ Et q[ui]dā sapiēs quēdā vidit virū dicētē q[uod] q[ua]dragīta sūt
anni q[uod] sapiām acq[ui]siuit Cui sapiēs Et ego vidi quēdā xl[ta] anīs mercātē et
adhuc vni[us] diei optinet optuna ¶ Et dixit alt[er] libēalioꝛ mūdi ho ē q[ui] ṗ multo
reputat qd̄ credit[ur] ei et ṗ minimo qd̄ credit et ut q[ui]cūq[ue] ipē sit diues an paup[er]
ei[us] qd̄ habet r[e]putat se cōtentū ¶ Et dix[it] alt[er] Honora faciē tuā et nō dehonores
ī petendo aliq[ui]d quo honore nudata reddat[ur] ¶ Et dix[it] Potissim[us] homo ē q[ui] qd̄ de=
negat[ur] ei pl[us] ꝯpetit ¶ Et dix[it] alt[er] Discrecioꝛ īt[er] hoīes ē q[ui] potu[it] ī se ꝓspic[er]e ṗ seipo
¶ Et dix[it] alt[er] q[ue]mad[m]odū vrina ferrū corrodit et destruit Sic īuidiā īuidū nec
cui īnudet[ur] offendit ¶ Et dix[it] alt[er] Sicut cartha iā scripta scribi nō p[otes]t apli[us] n[isi] scripta
ṗmo deleta sic res nobiles addisci nō p[ossu]nt n[isi] p[ri]us vilia deleat[ur] ¶ Et dix[it] Sic[ut] ho
nō p[otes]t vno oculū celo et aliā t[er]rā īntueri sic suū sensū eleuare nō p[otes]t ad nobilia
et vilia īnuite capiēdū ¶ Et dix[it] alt[er] tuā vitā nō expendas īnanit[er] et īnutilit[er]
nō labores ¶ Et dix[it] alt[er] Amoris radix ē amicū eq[ui]ri amico et amoꝛ q[ue]cūq[ue]

si absq; eqlitate ē ~~aut equari alto et~~ uel fiat cito cedat. ¶ Et dix' alt' pplm regem
~~amor quq; ul forte~~ time melius ē qm ecōtra Et regi obediē i duobz ɔsistit. s. i ti=
more et amore ¶ Et dixerūt alteri qn pficiat sensus hois Rndit cū locucō nō excedit
¶ Et dixit alt' liberalē inuidus vastat et eius qd nō ē suu auarus ¶ Et dix' Qui munit
aduersus cōtingētes casus ille se munit aduersus dapna ¶ Et dix' alt' Nō ē lucrifico
cū iustificacōe nec cū gulositate salus nec cū decepcōe amicicia nec cū mala disciplīa=
cioē nobilitas nec cū supbia amor nec cū nesciēte iusticia nec cū inuidia cordis
quies nec cū vindicta sensus seu discrecō nec pressus absq; ɔsilio ¶ Et dix' Nō emit=
tas voces magnas cū loqris nec p inimicū frauderis nec i amore tuū amici esto
supfluus Nec socieris ei qui te bene nō dirigit Nec obediās ei qui te a decepcōe
nō pseruauit et malas ɔsuetudines vites eo qd amicus rdarguet et inimicus ɔuinciet
te p eis ¶ Et dixit alt' Nō ɔfidas de isipiēte ob parētelā quā habes cū eo Nec
pp̄ter vicinitatē ul amorē ipius qr sic ē q vicinatur eidē velut ignis vicinus esset
et pericula timet ipius ¶ Et dix' Cui dulcia ipendit eloqa et opa pua ille maximus
ē inimicus ¶ Et dixit alt' Sapiētes durāt mūdo durāte quor cū psone pdūtur p=
maniēs i cordibz pseuerāt ¶ Et dix' Fines verū sciē ad bū opandū anxiebāt
et si amari nō poteris sis amator ¶ Et dix' alt' res nō abscindit ipius causa
nō depta ¶ Et dix' alti Meditatur ignarus et simplex qr rē nō agat de^9 nisi i hijs
q meruerit ¶ Et dix' alt' Nitamini ɔferre hoibus qr bnfacē aliciis ē auxiliari
et seruire deo ¶ Et dixit alt' Melius ē tacē qm cōtrariari malo et ignaro Et melior
ē inimicicia qm amicicia malor et aspa vita bnfaciēdo ē melior qm malefaciēdo
mitis et blanda et nullā habē famā ē melius qm habē mala Preor diciis melior
ē paupertas et vilis absq; pctō melior ē dite honorato ab eis et nō cognoscēs
regē iniustū ē melior qm qui ē secretarius familiaris eiusdē et captiuatus ē melior
absoluto icedēte cū malis et sensatus parū fortunatus ē melior fatuo magni=
fice fortunato ¶ Et dix' alt' Sapiā mēbra habet nā caput masionē habet et ce=
breū eius Rerū causas cognoscē et oculus eius ab inuidia elōgari aures sūt sup
hijs q comedit et bibit Sanus nō curatur et ifirmus ipeditur eiusdē sic bonus peccato
et laudabili tpe se gubnat nō ~~disponēs~~ curat disponēs cor qd facē malus nescit
¶ Et dix' Si alicubi ad famā dedecoris nō ē liberalitas qr nō n ad tuū agis pfectū
¶ Et dix' Malū cibū secū defert qs i aliū mūdū si ifert iniuria seruis dei ¶ Et
dix' alt' Iocari icepte cū hoibus supbia ul errorē ɔtringit ¶ Et dix' alt' Res quiq;
habē ē utile i cōedēdo et bibēdo mensurā ad bnfaciēdū imuti actū iquirē va=
riū nō eē nec eē ualde ridēte ul triste ¶ Et dix' alt' Cui dies hodiernus nō ē hes=
terno melior aut ē eisdē equalis amissioi et dedecus et illaudabilis vite ¶ Et ɔqst^9
ē quedā cauda sapiēti de tpe cui sapiēs rndit Nullus ē cui nō magis a minus ɔferat
tēpus nō aduētes exigētiā meitorē Sis igitur i eo i quo es statu cōtentus qr si nō cōtus
patiaris at coactus Et rndit alt' Hoc mō nō poteris quis assequi quousq; abstinu=
eris quo nō vis et nō poteris ab eo qd nō vis euadē donec nō assequēdo plura
de hijs q desideras sustineas paciēt ¶ Et dixit alt' Hoies erūt iter manus tuas
donec tui fiduciā habebūt ¶ Et dix' alt' Si tua senuerit facies nō iuenies inoua=

tione Et dix alt Cui grauis clades paupertas e ¶ Dixerunt et cuidam sapienti Cur
filium habere non vis Respondit In reficiendo corpus meum et animam sum fatigatus plurimum
Qualiter igitur alium habere ad reficiendum conabor Et dix quo animam meam dilexero
deo inobedientem et quo ipsam non diligam altissimum cognosceret ¶ Et dixit alt quo
letor et non obedio et quo doleo de te domine cognosces ¶ Et dixerunt alij Quid
e quo quis magis penitet Respondit sapiens in hora mortis qui non e iuxta suam sapientiam
operatus et mundo isto qui bene facit ingrato ¶ Et dixerunt alij Quod lectionem decorat
Respondit veritas Quod veritatem venustat Respondit sensus Quid sensus lingue custodiam
Et quod linguam conseruat paciencia Quod pacienciam dirigit dei timor Quid dei timorem.
loqui de morte semper et seruitutem dei cognoscere ¶ Et dixerunt alij Quod e inicium veritatis
Respondit peccatum non committere eciam paruum ¶ Et quod e medium veritatis Respondit amor dei conceptus
in corde Et finis veritatis e quod in corde non habeas nisi dei cogitatum ¶ Et dix alius mundum
querens non assequitur finem eo quod nullam contingit finem quem alius finis non sequatur ¶ Et
dixit alt Res moderata e qua minor non sufficit nec ipsa si non maior habeatur offe-
dit ¶ Et dix alt Vinum superfluum facit corpus infirmari sensum minuit iram incitat
et sapientie contrariatur Moderatum vero cor infirmat aufert tristiciam colorem reddit
viuum et digerit cibos ¶ Et dix sapiens vnius filio suo Ad querendam sapientiam conare
quia maius commodum quod inde captabis e quod numquam solitarius eris ¶ Et dix alt sapiens
licet vilis sit preter e Et licet alienigena parentatus e et quamuis pauper sit indiget
eodem ¶ Et dix Non acquiritur sapiencia cum quiete Et labores nec tollerat sine paciencia
sustinebit ¶ Et dix alt Qui non vult nisi in sua non quiescit prauitate ubi vult in
sua magnitudine non quiescit ¶ Et dixit alt Non distas sapienciam ad populum nec
distentem ob verecundiam obmittas et pigriciam non vitares ¶ Et dix alt Est homo sapi-
ens cum eandem sapienciam inquirente et e insipiens cum non inquirens est sed cogitat sapi-
entem ¶ Et dixit alt Tua sapienciam statue loco spiritus et loco corporis tuam potenciam
¶ Et dix alt quod rerum inueneris docere alios Alioquin similis eris ei qui exremo presen-
tato nec vtitur nec alios ~~patientur~~ patitur vti sed potius corrumpi permittit ¶ Et
dixit alt honorat homo seipsum notum sibi et eciam dicendo et qui dicat quod non nouit
de eo quod nouit suspectus habetur ¶ Et dixit alt Dicendo multociens error nescien
minuitur ¶ Et dix alt Lingua discreti in corde ipsius et cor fatui e in lingue extre-
mo ¶ Et dix alt Tua naturam semper laudabili consuetudine assuescas Etenim vidi-
mus multos agnoscentes bonam viam et salubrem qui tamen eam incedere non poterant eo quod
antiqua ipsorum mala consuetudo totaliter vincebat illos ¶ Et dix alt Oportet quem-
libet assidue scrutari opera sua et scire quod homines specialiter conuersantes cum eadem
referant de se in quo videlicet eum laudant vel in quo vituperant eundem et sic sciat viam
ingredi semper placidam et relinquere displicentem ¶ Et dix alt Ingratus e alijs qui sibi
plurimum e contentus et qui seipsum arguit alterius correctione non indiget Et qui se-
ipsum non predicat predicatorem non corripitur aliorum ¶ Et dix alt Si volueris sensum tuo
tuam vincere voluntatem tua te concupiscencia non gubernes et fines obserues ¶ Et dix
alt Verecundia e quedam timoris passio de re commissa indebite in presencia sui maioris
et hec mortalitas non e nisi in illo qui animam habet preciuam rerum pulchrarum ¶ Et dix

alter Melioꝛ ē q̄ se humiliat dū sublimis existit et q̄ mūdū abhorret valde existēs
et q̄ moderat̄ dū ē potēs ¶ Et q̄sierunt ab eo ut distinguēt op᷒ hui᷒ mūdi ab alio et
r̄ndit Iste mūd᷒ ē sopn᷒ q̄dā Et alt̄ ē vigiliā Et mediū īter ea ē moꝛs Nos aūt
sōpnoꝛ̄ uanitates sum᷒ ¶ Et dx̄ alt̄ Miroꝛ cordis ꝙ diligit mūdū istū Volēs sp̄
ī eo morari cū cotidiē visibilit̄ abbreuiet̄ vita nr̄a ¶ Et dixerūt cuidā sapiēti
Qd lucrat᷒ es ꝑ sciam tuā Rn̄d̄ sapīa rōnē firmauit et instātiā auferēs
dubitatōēꝫ soluit ¶ Et dx̄ alt̄ Vir īcordat᷒ ē ille quē delectāt magis aspa
rusticitatis eloquia ꝙ̄ adulatoria fraudatoris ¶ Et dx̄ alt̄ In affligendo
naturā et ī ꝑmittendo elongari pilos nō ē dei seruitiū sꝫ ī refrenando
naturā a viliū ɔcupiāꝝ excessu ¶ Et dx̄ alt̄ Si volueris ꝙ magne sit boi-
tates tue ī oclis hoīm modice sint ī tuis ¶ Et dx̄ alt̄ Si sciās te eē bonū
ꝙ alij de te senciāt nō nocebit ¶ Et dx̄ alt̄ Nō conerıs ī acq̄sitōē quo aliō
deūi notē est et ī id ī quo ducbitas īcubit obmitte ¶ Et dx̄ alt̄ Bene loq̄
q̄ bn̄ tacē meli᷒ ē ¶ Et dx̄ alt̄ Assotiāt᷒ sū ditibꝫ et dolui qꝛ coꝝ vestes
et ornat᷒ ꝑualebāt et adiūxi me paupibꝫ et quieui ¶ Et dx̄ alt̄ Velut
ferrū vsui nō expositū opiet̄ rubigīe et paulatī assumit̄ sic sens᷒ dum
vacat̄ ignorātia vicit̄ et ducit̄ ad effīm Et sic̄ ignis vēto augēt̄ sic ne-
gotiā bonoꝝ dilucidāt boītates ¶ Et dx̄ alt̄ Sic̄ olla feruēs īualescēte igne
liquorē effundit sic et cōcupiā iuuētutis accēsa nō egredit̄ Et q̄admodū
olla q̄ frigidē ī īfusiōē deferuet sic suppmit̄ subtili ꝑdicatōē iuuēt᷒ Et uelut
sagitta feriēs lapidē adūs᷒ balistariū retrocedit sic et mala u̇ba cū de bono ꝑ-
ferāt̄ nō applicāt̄ eidē sꝫ ad referēcē sine dubio reflectūt̄ ¶ Et dx̄ alt̄ Que-
admodū vis᷒ debilitat᷒ nō apphendit sua sub ꝓpriā figura sensata sil̄r aīa
cū nō mūda et sincēa fiūt īpossibilibꝫ opīonibꝫ et mēdosis ¶ Et dx̄ alt̄ Sic̄
cōcept᷒ existēs ī vtero ī ortu ṅ dolēs venīe nō audet Et p᷒ ortū hui᷒ mūdi
sentitis delicijs colętat̄ et gaudet Sic et hoīes hūc mūdū diligētes exire no-
lūt et tn̄ p᷒ exitū dū ad aliā ꝑuenerīt meliorātōēꝫ cognoscūt et gaudēt ¶ Et
dx̄ alt̄ Sicut īfirmo de r̄sumēda salute habēti fiduciā medic᷒ assistit eidē
auferēdo nociua et iuuātiā mīstrādo et desꝑato eodē medic᷒ obmittit eūdē
quē voluerit assumē cūcta ꝑmittēs eodē mō et hoīem boni ꝓpositi existētē
ī bn̄ opando gubernat de᷒ et cū ꝓpositū malū habet ɔcupiās eūdē īmitari
ꝑmittūt don̄ ad malū ꝑueīet finē ¶ Et dx̄ alt̄ Sic̄ vasa terrea sono ꝑcussā
si sit ītegra ul̄ fracta ꝓbāt̄ Sic et hō luto ɔfect᷒ sono loq̄le ꝓbat̄ si rcē aut
erratēr īcedit ¶ Et dixit alt̄ Sicut ī sapiēte sapiē boītas atq̄ fructus cotidie
crescūt et ei q̄ utilitas post mortē ɔplet̄ sic ī īsipiētis malicia cotidie augmē-
tat̄ et ei᷒ r̄tributō p᷒ mortē ɔplet̄ ¶ Et dx̄ alt̄ Si sensatū īstruxeris r̄gracī-
abit̄ tibi si īsipiētē dehonestabeis ab eodē ¶ Et dx̄ alt̄ Qd habꝫ amici᷒ tēpoē
necitatis ē tuū et ipē tpe adūsitatꝭ ē tu᷒ ¶ Et dx̄ alt̄ Capitali sensati ē sapīa
suptbiā stulti capitale ¶ Et dx̄ alt̄ q̄ suis opibꝫ ꝑ‍ger̄e ē altēi᷒ lucru nō capit ¶ Et
dixit alt̄ Qui ī aliq̄s excusat honorat eosdem ¶ Et dx̄ alt̄ Qui rē īuestigat nō
peīret Nā ꝑma īuestigatō uolūtariā et ei distrīctōē scdā ¶ Et dx̄ alt̄ ~~amore~~

Sapia ē lumē sensꝰ sensū igit̄ illūnare conēis ¶ Et dix̄ alt̄ Maiorē dierū
honora qui te pꝰ deū agnouit et miserē minoris quia mūdo uelocꝰ defrau-
dat̄ ¶ Et dix̄ alt̄ Honor ꝯsurgit ex ira cū excusatoīs agustiā ¶ Et dix̄ alt̄
Grandis ē euētus īimicoꝝ victoria sꝫ potiōr ē eēē eisdē et uehemēcior
lis ē hoīem ꝯtendē cū iratūdiā sua ¶ Et dix̄ alt̄ Veritas ē dei legatꝰ quē
deꝰ aduⁱsus suos trāsmittit Nō igit̄ absqꝫ opis exetutōe r̄mittēdi ē ¶ Et
dixit alt̄ Aduⁱsitatē pati ē aduⁱsitas īferentis ¶ Et dix̄ alt̄ Felix ē ille q̄
deū agnoscit et mādata eiꝰ obseruat ¶ Et dixit alt̄ de Qui sua mltipli-
cat tpalia lucra minuit sempitⁱna ¶ Et dix̄ alt̄ De illo qui nocet sibi sua
seqꝰdo desideria nō cōfides sciendo ꝗ ignorādo illa eē nociua Quia q̄ sibi
talit̄ obest de eo diffidēdū ē oīno ¶ Et dix̄ alt̄ Expedit sapiētibꝫ cū īsi-
piētes viderit eoꝝ abhoirāri opa et nolle associare eisdē tn̄ attaꝫ mise-
reat̄ ipoꝝ ¶ Et dix̄ alt̄ deū timētes et credētes ī eū nllo delectant̄ nisi
ī splendēti delectatōe magnitudis regni dei quietē alia nō habētes n̄ cū celū
et stellas eiꝰ aspiciūt et ī meditādo nobilē dei potētiā Vn̄ de turpi statu
īmutat̄ ad pulchrū ne aliqꝭ ꝑpediē eos nō poterit qn̄ ꝑueniant ad ꝑpetuā
quietē Illi vō quoꝝ ꝯtupiscē mūde sunt sublimes et clare oī obscuritate carētes
¶ Et dixit alt̄ laudabiliora opa sunt quibꝫ dei bn̄plācitis obedit̄ et opꝰ corporis
cū ope cordis mītū laudabilius ē q̄ opꝰ cordis tm̄ ¶ Et dix̄ alt̄ Malos uelut
cadauera fetida r̄puta uel ut mortale uenenū ꝗ sicut leones uel serpētes
Et adhuc peiores sunt et sic̄ aīal meliꝰ bono hoīe tr̄a cōtinet sic peiꝰ nō cō-
tinet malo viro ¶ Et dix̄ alt̄ Cū oclus ꝯcupias ītuet̄ cor ī elegēdo bono
tetat̄ ¶ Et dix̄ alt̄ Puisē iuditaē amici demit amorē et parē fcit īimi-
ciciā īimici ¶ Et dixit alt̄ Qui eo qd̄ censet̄ ab aliis statu se statuit anxi-
at̄ nō modicū et odit̄ a mltis ¶ Et dixit alt̄ Qui volt quietā ducē vitā q̄tuor
occasioibꝫ aīam suā expediat Pⁱma ē ut nō sollicitet̄ ꝗ doleat si is quē nō
volt viuē viuat Scdā si morit̄ quē mori nolebat Tertiā si nō cōseqt̄ qd̄ ꝯsiq
desideat Quartā si illos q̄ minꝰ eo valet fortuna magis exaltat ¶ Et dix̄
alt̄ Qui ꝯtetus ē eo qd̄ ꝯcessit sibi dn̄s diues ē Et q̄ nō corripit̄ errat et qui
suas ~~tm~~ mutat̄ malicias ī̄cutudꝰ ē Et q̄ ꝯplē bn̄placitū dei conat̄ corrobo-
rat eū deꝰ ¶ Et dixit alt̄ In adipiscendis occasioibꝫ eterne vite conare a mag-
nis et pⁱuis mortalibꝫ causis abstinēs et exinc tunc nō expediat n̄ deū ¶ Et
dix̄ alt̄ Maiꝰ qd̄ ēst q̄scꝙ ab īpedimētis excludi ē modice cū hoībꝫ conuersari
¶ Et dix̄ alt̄ q̄ ꝑciosa res ē cordis mūdicia a sordibꝫ vicioꝝ et q̄ bonū ē spe-
culū habēti candē et q̄ laudabilis ē eis sollicitari q̄ n̄ qd̄ ꝯuenit facē non
ꝑmittit ¶ Et dix̄ alt̄ Expedit bonā habēti aīam q̄ nō r̄putet quietē eē nisi
cōmendabilis cogitatꝰ quē ꝯmittēdo ipiꝰ boītas eualescit ¶ Et dix̄ alt̄ Qui
deū timet et q̄ vē ipm̄ diligit ē īpedimētis q̄buslibet expeditꝰ ¶ Et dix̄ alt̄
sapiēs cū solꝰ morat̄ plīmū solacii secū habet tā de nocte q̄ de die ¶ Et dix̄
alter Qui ꝯcupias oēs viles obmittit et deū orare die ac nocte laborat
et usqꝫ ad obitū ꝑseuerat ī hoc mūdo bn̄ viuit et bn̄ morit̄. et doloribus

sp exclusus | eo q dolores no sustinet n hui mudi delectaces habetes ¶ Et dix alt
Rex malus e sicut cadauer oes suo fetore molestas Rex qz bonus simil e riuo aq
fluctis et clare cui pfectu singuli sapiut ¶ Et dix alt no pt qsq ad sui puenire
noticia n cu exercicio magno | s at cognito bn age mitet tpe vite sue | et qretes
hui mudi qete sua corpa | nedu aias suas no cognoscut ¶ Et dix alt Sapies
no st otenti tm sibi pdesse | s aliis pficere cupiut sicut sibi Insipientes no solu ipediut
seipos s alios ipedire conat ¶ Et dix alt Sapies times aliud q deu excusari no
habet ¶ Et dix alt Nil grauius sapieti q amicu pdere sapiete i fide | q si de fide osule
uelut ipm is fidelit rndebit | et si demadas qrit ipm rperit puu ¶ Et dix alt
Insipies p modico lucri fortune se mltu exponet ¶ Et dix alt Melıora q habet
aia ho veritas ¶ Et dix alt Paties e q ira ospesat despectorez refrenat | dedecus
tollerat | et aiam sua ~~donat~~ domat Et sensatus e ille qui recto adhet | i boru
excessus obmittit | nec iutilibz se extet et e modeatus i quolibet fco suo Et mudu ab-
horres e ille q supfluitatibz mudanis no iflectit cor suu n de sui venustate coten-
dit Et humilis e ille q qlit honoret hoies | scire mitit et q i tam amicicia habet ¶ Et
dix alt Ab ira et concupis abstine hec duo ta istis q alteius mudi nobilitas iputat
¶ Et dix alt Datis cosiliu et illud laudatis e discretois debilitas Et simil e petetis
q redarguit cosiliu ¶ Et dix alt No obmittas bnface | et si ples bnficia no cognos-
cut | na de se bnface bonu e | q'uis no sit q rte rndeat p eode ¶ Et dix alt Decet
discretu no se ipossibilitatibz exte Na loq q no psut nec plus expende q lucrat
no plus pete q meruit neq pmitte qd no soluat ¶ Et dix alt hoiez vituperare
de vero e honor | et honorare de falso e dedecus | nec e alacritas q dilabit ad dolorem
¶ Et dix alt Cu q euaseris semel ab erroe no ob hoc rueitaris ad eude Na si et
adhuc bn tibi otingeret no tn euades ecipie nota ¶ Et dix alt de coione hoim No
pt qs totalit excusari s expedit i hoc exhibe moderame ¶ Et dix alt Ci se ex-
cet i notiuus | qd pficit no aduertit ¶ Et dix alt No pt aliqs n laboriosa duce
vita | q si no cedat morietur | si plus aliqntulu q expedit cedit leditur | si mltu plus
egrotat | si minus debito sumat esurit Ita difficile e hoiem ita age ut diu sanus ois-
tat ¶ Et dix alt Neo plus istu mudu diligit q venturu | n cupidus magis vlt bene-
nu melle iuolutu q utile cibu ¶ Et dix alt Multu admiror eos qui i mudi mu-
dos se credut | seq veridicos ee qui medaces st et sapietes q stulti sut ¶ Et dix alt
De forma exteriori pulchri et iten turpi cotetus ee no debes | n de lingua dulci et
corde fallaci | nec de habete pecunia multa et ea ut decz expende no audente
nec debes te de his | q ia desierut comedare | nec rege potete q iniustus sit
et depdator ¶ Et dix alt q mudo isto fiducia habet mendosa. i alio diffidencia
vera habebit ¶ Et dix alt No cofidas i illu qui fide deserit p mudanis licz ad
tui tuitore magne potetie videatur ¶ Na q seipm offendit | qn alios offendat
quo securi sumus ¶ Et dix alt Si nitaris ad bona opa ppt deu i hoc mudo
comodu et i alio vita osequeris etna ¶ Et dix alt Prauus ostende secreta bo-
noru pctm grande e Na age hoc e sicut miscet aqua clara cu luto fetido
ex quo aqua corrupit luto remanete ut prius ¶ Alt | stat hoim assidue comit

tat' cos<del></del>de | ideo de sua vita confidens statum suum qualibet hora requirit si sit infirmus al
non prudenter advertit ¶ Alt' | ociose morari ignorancia inducit et ignorancia errore
ptendit ¶ Alt' Cum in hoc mundo excusari non possis a pluribus rebus inutilibus Igitur que
expediunt et non optima obmittere ¶ Alt' Cibus et aqua quibus cavetur corpori
a frigore et calore et locus ad morandum hec omnia in quolibet tempore reperies Et sicut
nectum est tibi non sufficiat cupiditatum servus existens ¶ Alt' Lingua referente ergo
sum servus dei modicum confert dyabolicis existentibus operibus suis primo ad impedimen-
tum est suum eloquium et ad mortem Vita hominis in hoc mundo a mundanis excusari non
potest ex quibus ea quibus excusari non potest sapientes solum affirmant Insipientes vero
magis ei quibus excusari putant quam ea quibus non eliciunt presumunt ¶ Alt' Ex quo in filius
hoc mundo tuam affligas animam quia per concupiscentias tue anime confundentis in alio vitam
eternam habebis ¶ Alt' Finem bonitatis que potest attingi attingere non differas ex quo
melius videris quam preterito in presenti ¶ Alt' In multum dormiendo non est profectus sed dap-
num Assuesce igitur sic bene facere ut nocte dieque medium vite tue in ocio non expendas
¶ Alt' In transferendo te de una sentencia ad aliam prout expediens fuerit statuas ocium
tuum. nec delectetur anima tua in hoc mundo ¶ Bona anima non valet in hoc mundo quiescere Unde
si filius bonus quiescere non confidas ¶ Ad bene faciendum conare sis sanus vel infirmus
Nam magis tibi prodit bene facere te existente sano quam infirmo | et quicquid tibi accidat
honorare deum et eum precari non desinas ¶ Alt' Non te cum mendace adiunges in rebus
magnis que pravis | eo quod mendax assimilatur cadaveri quod ubilibet ubi reponatur dap-
num infert ¶ Alt' Si prius extiteris anime tue tuum corpus in serviciis dei affliges.
Multum sunt sperantes bene facere anime sue que ad ea perdenda mittunt ¶ Alt' Qui deum vero
amore diligit mortem non odit Et qui deum vero timore non timet ille est qui ali-
cui peccato consentit ¶ Alt' Quod sit obediencia scire non potest nisi exgris omnibus opera
et ab omnibus operibus excludaris ¶ Alt' Qui ob delectaciones mundanas te dilexerit
ob easdem te odibit Et qui propter bonum delectacionem tecum habuerit amorem nullo pote-
rit separari ¶ Alt' Deum cognoscere facit ipsum diligere et qui eum vere dilexerit suo ser-
vitio aliam non committet ¶ Alt' Ob parva gaudia suie prava statum anime tue stabili-
as mentes excludi ab omnibus Et quicquid post bonum feceris sufficiat tibi ¶ Alt' Omnes
homines a deo serviunt a mundi concupiscentiis Sis igitur dei servitor et non cupiditatum
mundialium ut non bestiis assimileris sed angelis qui nunquam deo servire cessant ¶ Qui
vult scire utrum anima sua nobilis sit an vilis | que delectant animam suam inspiciat que si
consimbilia utilia fuerit nobilis est Nam quelibet anima suo gaudet simili Vilis turpibus |
similiter consimiteris ¶ Alius Felix est ille qui graditur recta via quia cito domum attingit
Et qui incedit per devium quanto plus graditur tanto plus a domo recedit ¶ Et pecierunt
a quodam sapiente Quid est stulticia perfecta Respondit Querere malis operibus ad statum
pervenire bonorum | et diligere falsos et bonos odire ¶ Et dixerunt ei Quid est signum
insipiencie Respondit Divicias diligere. longam habere fiduciam et cupiditatem vehementem.
¶ Et dixerunt ei Quid est cecitatis signum Respondit de eo confidere de quo confidendum non est.

¶ Et sic est finis. ¶ In scripti latere habetur hore plus quam tabula quedam

¶ Caplm primu tractat de dcis et documetis pphe zedechie q fuit pm9 p que nutu dei lex recepta fuit et sapia itellca ¶ Et dca ei9.
¶ Caplm scdm de castigacoibz hermetis ¶ Et dca ei9.
¶ Caplm tciu de castigacoibz that.
¶ Caplm qrtu de castigacoibz alaqinj discipli hermetis.
¶ Caplm qntu de castigacoibz omeri poete ¶ Et dca ei9.
¶ Caplm sextu de castigacoibz zolon qui atheis statuit leges ¶ Et dca ei9.
¶ Caplm septimu de castigacoibz rabaon ¶ Et dca ei9.
¶ Cap viij. de castigacoibz ypocratis phi ¶ Et dca ei9.
¶ Cap ix de pitagore dictis
¶ Cap x. de dictis pytagore et pdicacoes eiusde.
¶ Cap xi. de castigacoibz dyogenis q dcus e canin9.
¶ Cap xij de castigacoibus socratis q fuit editor mudi ¶ et castigacoibz ei9de.
¶ Cap xiij de fcis platonis et pdicacoes ei9de ad arlē.
¶ Cap xiiij de dcis arlis et castigacoibz ei9de. Figa
¶ Cap xv de fcis alexandri. Figa
¶ Cap xvj. de fcis ptholomei et castigacoes ipi9.
¶ Cap xvij de castigacoibz assaron.
¶ Cap xviij de castigacoibz logmonis et pdicaco ei9de.
¶ Cap xix de castigacoibz enesij.
¶ Cap xx de castigacoibz macdaryjs.
¶ Cap xxi de castigacoibz thesilij.
¶ Cap xxij de castigacoibz gregorij.
¶ Cap xxiij sup fcis galieni medici. Figa
¶ Cap xxiiij de dcis et fcis multoz sapietu aggregatis.
¶ Cap xxv. de castigacoibz quorda qz ignorauerut noia bota referetur.

207